SUAT DERVİŞ

ÇILGIN GİBİ

ERCAN KESAL'IN SUNUMUYLA

BÜTÜN YAPITLARI – 6

ithaki

Suat Derviş

(1903-1972)

Suat Derviş İstanbul'da doğdu. Tıp profesörlerinden İsmail Derviş Bey'in kızı olan Suat Derviş, çocukluk yıllarında özel eğitim aldı. Daha sonra Kadıköy Numune Rüştiyesi'yle Bilgi Yurdu'nda eğitim hayatına devam etti. Konservatuvar eğitimi için ablasıyla birlikte Almanya'ya giderek piyano dersleri almaya başladı ve edebiyat fakültesine yazılarak felsefe derslerine yöneldi. Konservatuvar eğitimini bırakıp Almanya'daki çeşitli dergi ve gazetelerde yazmasıyla gazetecilik hayatı başladı. 1932'de Türkiye'ye döndükten sonra da *Son Posta*, *Vatan*, *Cumhuriyet*, *Gece Postası*, *Yeni Ay*, *Tan* gibi gazetelerde röpotajları, hikâyeleri, romanları yayımlanarak yazı hayatına devam etti. Reşat Fuat Baraner ile birlikte Türkiye'de toplumsal gerçekçi akımın ilk yayın organlarından sayılan *Yeni Edebiyat Dergisi*'ni yayımladı. Bu dergide kısa öyküler, fıkra ve eleştiriler yazdı. 1944 tutuklamaları sırasında eşi Reşat Fuat Baraner'i sakladığı ve yasadışı Türkiye Komünist Partisi'ne katıldığı gerekçesiyle yargılanarak bir yıl hapse mahkûm oldu. Ardından Paris'e giderek 1953-1961 yılları arasında Fransa'da kaldı. 1961'de Türkiye'ye döndükten sonra romanlarının yazımı ve yayınıyla uğraştı. Birçok ilke de imzasını atan Suat Derviş, yazı hayatına adım attığı *Alemdar* gazetesindeki "Hezeyan" şiiri başta olmak üzere, gerek farklı mahlaslarla gerek kendi ismiyle yazılmış birçok eseri geride bırakarak 1972'de Kasımpaşa Askeri Deniz Hastanesi'nde hayata gözlerini yumdu.

Çılgın Gibi
Suat Derviş

İthaki Yayınları – 1045

Yayına Hazırlayan: *Selçuk Aylar*
Son Okuma: *Ceren Alkan*
Kapak Tasarımı: *Şükrü Karakoç*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Özge Boz*
1. Baskı, Ekim 2015, İstanbul

ISBN: 978-605-375-491-6

Sertifika No: 11407

© Suat Derviş
© İthaki, 2015

Bu eserin tüm hakları Onk Ajans aracılığıyla satın alınmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin yan kuruluşudur.
Bahariye Cad. Dr. İhsan Ünlüer Sok. Ersoy Apt. A Blok No: 16/15
Kadıköy – İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center, Odin İş Merkezi No: 403/2 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 – Faks: (0212) 613 51 97
Sertifika No: 29652

Suat Derviş

ÇILGIN GİBİ

ithaki

ÇILGIN GİBİ: "BEN ZARARSIZ BİR KADINIM, SEN AŞKTAN KORK!.."

Suat Derviş 1903'te doğmuş. Babası ünlü bir hekim, tıp profesörü. Annesi saray kökenli. Dedesi Abdülmecid'in mabeyncisi. Derviş, iyi okullarda okumuş. Almanya'da müzik ve edebiyat eğitimi almış. Edebiyata girişi şiirle. Yayımlanan ilk şiiri: *Hezeyan.* İlk romanı: *Kara Kitap* (1920)

1936'da *Resimli Ay* ve *Tan*'da yazmaya başlıyor. Ortamı, ilişkileri ve hayatı da değişiyor. 1940'ta Reşat Fuat Baraner'le evlilik. 1944'ten sonra da tutuklanma ve sürgün yılları. Ablasıyla Paris'e gidiyor. Gazetecilik yaparak ve yazarak geçinmeye çalışıyor. *Çılgın Gibi*, Paris'te Fransızca'ya çevriliyor. (*Les Ombres du Yali/ Yalının Gölgesi*). *Ankara Mahpusu* da aynı yıllarda Fransızca'da: *Le Prisonnier d'Ankara.*

Her ikisi de, Türkçe'den Fransızca'ya çevrilen ilk eserler olması açısından önemli. Yabancı eleştirmenler, Derviş'i Balzac ve Gorki ile karşılaştırıyorlar.

1961'de Türkiye'ye dönüyor. Çoğu müstear isimlerle yazmaya devam ediyor. 1972'de yalnız ve herhalde küskün, ölüyor.

Çılgın *Gibi*'yi okumaya başladıktan bir süre sonra, tam anlamıyla emin olamadığımın da farkında olarak kendi kendime şöyle mırıldanmıştım:

"İşte, bir *Madam Bovary* hikâyesi daha!"

Yayınlandığı dönemde fırtınalar koparan bir eserdir Flaubert'in *Madame Bovary*'si. Bovarizm psikolojide de bir terim olarak yerini almış. Romantizm tutkusu, sürüklenme, tatminsizlik, aşkı için mahvolmayı göze almak:

"...Bu başka kadın bu laahlâki ve mecnun kadın, içinde birdenbire doğmuş olan bu ikinci kadın, kendini Muhsin'in kollarına atabilmek için öteki *Celile'nin, birinci kadının hayatını, iffetini, namusunu ve haysiyetini* çiğnemekten, çiğneyip öteye *geçmekten en ufak bir korku duymayacaktı. Ve bu pek müthişti..."*

Bu yüzden, Çılgın *Gibi*'yi okumaya başladığınızda aklınıza *Madame Bovary*'nin gelmesi çok da şaşırtıcı değil doğrusu. Flaubert'in romanındaki Paris-Taşra ayrılığı Nişantaşı-Firüzağa farklılığı olmuş; Emma'nın tutkularına benzer sıkıntılar taşıyan Celile yasak aşkın kadını, Dr Charles Bovary'nin kaderdaşı Ahmet olmuş, yasak aşkın öznesi Rodolphe yerine de Muhsin var!

Kazın ayağı hiç de öyle değilmiş ama!

Suat Derviş önce kahramanlarının yaşadığı iklimi ustalıkla tarif ediyor. Dönemin İstanbul'u, karaborsa ve savaş zenginlerinin hayatı, güç tutkusu, soyluluğun bir hayalet gibi hâlâ gücünü hissettirmesi vs... Sonra kahramanlarımızı tanıyoruz tüm hususiyetleriyle ve ardından başlayan yasak aşk hikâyesi. "Aşkın masumluğundan kopması, aldatmanın insanda yarattığı haz ve pişmanlık, mutluluğun her halükârda elde edilemeyişi", hepsini de ince ince işliyor.

Romanın en büyük başarısı ustaca oluşturduğu perspektifi. Kieslovski'den ödünç alırsak: Suat Derviş kahramanlarımızın, özellikle Celile'nin dünyasını tarif ederken her zaman sevilenin değil, seven bir insanın gözüyle bakıyor.

Edebiyatımızda roman kavramı tartışılırken, Ahmet Hamdi Tanpınar, evrensel anlamda güçlü romancılığın olamamasını, "günah çıkarma müessesi olmadığına" bağlar. Suat Derviş bu sorunu ustalıkla aşmış, hiçbir sakınma yok kendi karanlığına dalmakta:

"...*Onu severken* ölü *yalının ruhuna sarmış olduğu soğuk kefenlerden ruhunu sıyırarak, bu dirilişin bütün ihtişamı ve ulviyeti içinde ve bütün insanlar gibi hayattan nasibi olan elem ve zevk hissesi isteyen ve arayan bir hırsla seviyordu...*"

Kitap bilindik ve tahmin edilebilir şekilde ilerlerken alttan alta onu farklı ve biricik kılan şeyi fark etmeye başlıyorsunuz. Çılgın *Gibi*'deki aşk kavramı, hiç de öyle çabucak tüketilip adı konulabilecek bir kavram değil. Romandaki Muhsin'in bile bir türlü anlayamadığı şey de bu galiba!

Muhsin: "Celile, senden korkuyorum."
Celile: "Ben zararsız kadınım Muhsin; sen aşktan kork!"

Celile'de, sessiz sedasız Ahmet'i bir mektupla terk edip Muhsin'in metresi olmaya, çocuğunu bir bela gibi tarif eden âşığının ısrarıyla kürtaj olup kurtulmaya bile razı olan Celile'deki aşk Metin Erksan'ın *Sevmek Zamanı*'ndaki Halil'in tuhaf ve tutkulu aşkına, Karacaoğlan'ın şiirlerindeki lirik ve saf aşka, Veysel'in 'güzelliğin on para etmez' dediği aşka benziyor. Çılgın *Gibi*'deki, ne Bovarizm'le ne de varoluşçu felsefeyle tarif edilebilecek bir aşk.

Belki de bu yüzden, kitabın finalinin hınzırca bir tahminle, Bovarist karakterimiz Celile'nin intiharıyla sonuçlanacağını düşünürken beklenen olmaz.

"*Affetmek sevmektir. O halde madem ki beni seviyorsun ve*

seni ne kadar sevdiğimi ve nasıl sevdiğimi şimdi *bütün manasıyla ve bütün etrafıyla biliyorsun. Niye o kadar mahzunsun?*" sorusunu soran Muhsin'in karşısında Celile, başını arkaya doğru atar ve âşığının gözlerinin içine dik dik bakarak ve okuyucunun hevesini gırtlağında bırakarak:

"*Sana bu kadar yakın ve senden bu kadar uzak olduğum için!*" der...

Celile zor olanı seçer; yaşamayı, birey olmayı...

Suat Derviş'in sinemada da izleri var. Fosforlu Cevriye adını taşıyan filmler çekilmiş çokça. Ama, Derviş'in *Fosforlu Cevriye* romanı ile çok da ilgisi olmayan filmler bunlar. Yine de, filmlerin senaryolarına baktığınızda, fazlasıyla ilham verdiği düşünülebilir. *Vesikalı Yarim* de böyle bir film. Çılgın *Gibi*'yi okuyup bitirdikten sonra, Suat Derviş'in romanlarına dair hayıflanmamı bu sefer kendimden emin (Vesikalı Yarim'deki Sabiha'nın Halil'e söylediği gibi) mırıldandım:

"Çok eskiden rastlaşacaktık!..."

Ercan Kesal

I*

— Bu gece niçin böyle mahzunsunuz?

— Sana bu kadar yakın ve senden bu kadar uzak olduğum için.

Genç kadın böyle bir cevap beklemiyordu. Hele onun böyle, "sen" diye hitap edişi Celile'yi büsbütün şaşırtmıştı.

Soluk yüzü saçlarının ta dibine kadar kızardı. Bu sözdeki ve bu hitaptaki samimiyet, eğer Muhsin'in gözlerinde bu kadar acayip ve bu kadar hummalı bir bakış olmasaydı bir laubalilik...

Onun gözlerinde ve sesinin sıcak ahenginde öyle derin bir mânâ vardı, yahut Celile bunlarda öyle derin bir mânâ vehmediyordu[1] ki, onun bu cüretine hiddet etmek istediği halde hiddet edemiyordu. Bütün gayretine rağmen buna muvaffak olamadığını hayretle görüyordu.

Halbuki, bu bir vakıaydı.[2] Ancak pek kısa bir zamandan beri tanıdıkları bu yabancı adam ona birdenbire böyle "sen!" diye hitap etmekten ve "sen" diye hitap ederken ondan uzak olduğundan dolayı ıstırap duyduğunu belirtmekten çekinmemişti.

Münasebetsiz adam!

---

* Kitap boyunca, kullanımdan düşmüş olduğu düşünülebilecek bazı kelimelerin bugünkü Türkçe karşılığı dipnotlarda verilmiştir.

1 Gerçeklere dayanmayan tasavvurlara kapılmak.

2 Olgu, gerçek.

Celile beyhude yere kaşlarını çatmaya ve onun bu yersiz sözlerinden dolayı duyduğu hiddeti ona göstermeye gayret ediyordu. Fakat alelade münasebetsiz bir kompliman yapmaktan çok daha uzak ve bambaşka bir mânâ taşıyan sıcak bir sesle kulağına fısıldanmış bu sözler ve kulaklarına ve ensesine doğru yakıcı bir cenup rüzgârı gibi çarpmış olan bu nefes, onun bütün vücudunu bir alev gibi sarmıştı. Kalbi hızlı hızlı vuruyor, şakakları bile atıyor, kulakları uğulduyordu.

"Muhakkak sarhoşum!" diye düşünmeye çabalıyordu. Bu akşam alışık olmadığı bir sürü içki içmişti ve içinde maddi varlığından, vücudunun etinden, kemiğinden uzaklaşmanın, hiçbir sıklet taşımazmış gibi bulunmanın zevki var...

İçinde saadete benzer bir şey hissediyordu. Evet!.. Kalbinin böyle hızlı hızlı vurmasına, kulaklarının içindeki bu çınlayışa ve damarlarındaki kanın bu kadar süratle akışına rağmen içinde fevkalade bir huzur hissediyordu.

O, böyle bir saadeti ve huzuru eskiden daha minimini bir çocukken hissetmişti. Nerede ve ne zaman? Bunu iyi bilemiyordu.

Şimdi ancak demirlerinin pembe olduğunu hatırlayabildiği küçük bir karyola içinde yatardı. Kollarından ve yakasından dantel ve leylak kokusu taşan ve saçlarının arasında pırıl pırıl taşlardan bir yıldız taşıyan, yüzünü hatırlayamadığı bir kadın, alnında, çiçek yaprakları yumuşaklığında ılık bir el dolaştırırdı. Bu kadının dünyadaki bütün kadınlardan daha güzel, daha harikulade olduğunu hissederdi. Bu, bir kadın, hayır belki de bir melekti... Melek annesi... Sonra da ona öyle söylememişler miydi? Annesi melekti... Ve bir gün uçup meleklerin yanına gitmişti.

Celile pembe cibinliğindeki mavi kuşları seyreder ve bu ipek, bu çiçek elin tatlı okşayışlarını alnında hissederken birdenbire her şeyi unutur ve tatlı bir uyku içine ağır ağır düşerdi.

Ve işte şimdi o, bu anlarda duyduğu eşsiz huzur ve sa-

adeti varlığında buluyordu. O zaman gözlerini açmak, daha açmak, koca koca açmak ve bu saadeti daha çok uzatmak isterken, yalnız çocuklara yaklaşan o müşfik uyku, onu kadife kollarına alıp, içinde altından pırıltılar, yaldızdan ve renkten yıldızcıklar uçuşan, renksiz bir boşluğa birdenbire çekiverirdi. Ve o, bu boşluğun içine, alnında bir çiçek elin teması ve bütün varlığını saran tatlı bir leylak kokusu içinde düşerdi. O, bu boşluğun içinde kalbinde en mesut bir sükûnetle erir, kayboluverirdi.

Bu gece masada büyük bir leylak demeti vardı. Alnında, kulaklarında ve şakaklarında ve çıplak omuzlarına doğru, ılık bir elin temasına benzeyen ılık bir bahar rüzgârı dolaşıyordu. Ve o içinde bu âlemden bir başka âleme bir rüya, bir huzur ve saadet âlemine intikal edecekmiş gibi bir rahatlık hissediyordu.

Şuurunun bütün itirazı ve karşı koymalarına rağmen içinde yaprak kımıldamayan mehtaplı ve ılık gecelerin berraklığı ve sessizliği vardı.

Ona bakıyordu. Gözlerini onun gözlerinden çevireceği ve bu sözlere alelade bir şaka mahiyeti vereceği yerde, içinde hissettiği sadet bebeklerinden tutuşan sarı iri gözleriyle ona bakıyordu.

Gazinonun taraçasında ve bu masada sanki yapayalnızlarmış gibi, artık hiçbir şey görmeden, başkalarını fark etmeden, belki de bütün diğerlerinin nazar-ı dikkatini celbedebilecek[1] bir mânâ ve ısrarla onun gözlerinin ta içine bakıyordu.

Gece epey ilerlemişti. Siyah kadife bir örtüye benzeyen karanlığın üzerinde cömert bir el tarafından saçılmış gibi görünen karşı sahilin ışıkları ve denizin üzerinde, bu ışıkların altın birer yol gibi uzanan akisleri görünüyordu.

Müzik hâlâ devam ediyor ve dans pistinde çiftler hâlâ dönüyorlardı.

---

1 Çekmek.

Celile de dans edenlerin arasındaydı. Üstündeki pembe tüllerden tuvaleti içinde, tıpkı iyi açılmış pembe güllerden yapılmış bir demete benziyordu.

Muhsin'in siyah smokininin kolu bu demeti saran siyah bir kurdele gibiydi.

Celile, uzun boyuna rağmen Muhsin'in yanında ne kadar küçük kalmıştı. Başı ancak onun göğsüne, kalbinin hizasına kadar yetişiyordu. Ana olmamış kadın vücudu bir filiz gibi kıvrak ve inceydi.

Müzik, şimdi ağır ve nostaljik bir tango çalıyordu. Sinirleri gevşeten güzel, fakat kuvvetli bir kokuyu andıran bir tango...

İnsana yaşamak ve ölmek arzusunu aynı anda telkin eden acayip bir beste. Basit, fakat kavrayıcı...

Muhsin'in kolu onun ince beline gitgide daha sıkı ve daha sıkı dolanıyordu.

— Celile! diye fısıldıyordu. Celile, anlamıyor musun?

Ona "Celile" diye ismiyle hitap ediyordu ve Celile her şeyi anlıyordu ve anladığı şey çok müthişti.

Mümkün müydü?

Bu yabancı... Bu yabancı adam!..

Ancak dört beş kere rastladığı bu insan... Ve kendisi...

Müthiş olduğunu anladığı şeyden hiç korkmuyor, hiç çekinmiyordu. Halbuki izdivacından beri, daha bu gece birinci defa olarak bu yabancı erkeğe böyle gözlerle bakıyordu ve kalbinde bu anda hissettiği mukavemet edilmez duyguları hissediyordu.

Hayır... Hayır, bu mümkün değildi. Ve işte bir vakıaydı.

"Acaba çok mu ahlâksızım?" Neler düşünüyordu!

Bu bahar gecesi ne kadar güzel, tango ne kadar güzel, yaşamak ne kadar güzeldi.

Ve şu anda her şey bu kadar güzel, böyle rüya gibi güzel diye ölmek istiyordu.

Ve her şey böyle güzel olduğu için, yaşadığı için, onun kol-

ları arasında bulunduğu için, onunla şu iğfal edici besteyle tango oynamaktan ıstırap verici bir zevk duyduğu için ağlayabilirdi.

Celile büyülenmiş gibiydi: "Muhakkak çok içtim. Niçin bu kadar çok içtim!"

O, kalbinde bu yaşına kadar böyle bunaltıcı, böyle çılgın duygular hissetmemişti. Benliğinin ta içinde her zaman derin bir sükûnet vardı. Bu gece birdenbire bu sükûna ne olmuştu? Birdenbire... Bu kendisi miydi... Bu bambaşka duygularla sarsılan kadın?..

O manevi varlığını ve ruhunu, bugüne kadar, sade satıh[1] halinde görmüş ve öyle mütalaa etmiş, bu sathın arkasında başka şeylerin bulunabileceğini hiç de tasavvur etmemişti. Halbuki şimdi ruhunda başka buutlar[2] keşfediyordu. Girintili çıkıntılı köşeler, kenarlar, bu köşe ve kenarlarda gizlenmiş, kendini saklamış kudretli ve kahhar[3] duygular: "Eğer bir defa daha böyle içersem..."

Celile!..

Muhsin'in, kulaklarının dibinde inleyen sesi düşüncelerini yarı yerde kesiverdi.

Başı omuzlarına düşen gür ve kızıl saçlarıyla sanki külçeleşmiş, ağırlaşmış gibiydi. Onu dik tutamıyor, arkaya doğru atıyordu. Gözkapakları geniş geniş açılıyor, kızıl dudakları yarı aralık ona bakıyordu. Tavrında dudaklarını Muhsin'e uzatmak ister gibi bir tahrik olduğunun farkında değildi.

Kalbi sanki duracaktı.

— Celile sizi seviyorum.

— Celile sizi hasta gibi, sizi çılgın gibi seviyorum.

Kaşlarını çatmak, yarı ciddi yarı şaka ahengi gizleyen bir sesle, "Bu da artık biraz fazla değil mi?" diye ona sormaya,

---

1 Yüzey.

2 Boyutlar.

3 Kahredici.

ona pek ileri gittiğini anlatmaya çabalarken, bu işi tamamıyla ciddiye aldığını ihsas etmemeye[1] gayret etmek ve eğer ciddiye alsaydı yapacağı bu olmazdı hissini ona telkin ederek onu utandırmanın daha münasip olacağını düşünüyordu. Bu, kendisine ve bütün aile kadınlarına yakışan bir hareket değil miydi?

Halbuki bütün bu arzusuna ve arzusunun samimiyetine rağmen ona, onu kıracak bir söz söyleyemiyordu. Hayır, bir şey söyleyemiyordu. Ve siyah smokinli kol, bu susuştan, bu duruştan, bu bakıştan aldığı cesaretle daha şımarıklaşıyor ve sanki bu ince beli daha ziyade hırpalamak ve koparmak ister gibi hâşin haşin onu göğsünün üstüne doğru çekiyordu.

Ve Celile'nin her zaman vakur duran dik ve azametli vücudu böyle yabancı nevazişlere[2] alışık bir alüfte vücudu gibi uysal, kendisini göğsü üstüne doğru çeken erkeğe daha sokuluyor ve başı yavaş yavaş öne doğru eğilerek, hızlı hızlı vuran bu erkek kalbi üstüne abanıyordu.

Evet, saadetten ağırlaşmış ve yorulmuş bir halde onun kalbinin üstüne dayanıyordu. Ve birbirini tutan iki el, Muhsin ile Celile'nin eli, birbirini yavaş yavaş sıkıyordu. Yavaş yavaş ve sonra, daha kuvvetli, daha kuvvetli, Celile'nin uzun parmaklarının ucundaki pembe ve sivri tırnaklar yavaş yavaş Muhsin'in ellerinin derisine geçiyordu.

Konuşmuyorlardı. Artık susuyorlar ve tango çalarken ayakları ahenkle uymuş, rüya görür gibi dönüyorlardı.

Evet, konuşmuyorlardı. Konuşmaya ne lüzum vardı? Söz söylemiyorlardı. Söz söylemeye ne hacetti? Celile bütün tavrıyla ve halinin lisanıyla bu aşkı sadece kabul etmekle kalmadığını, ona mukabele etmeye de bütün ateşiyle hazır olduğunu ihsas ediyordu.

Evet, on bir seneyi tecavüz eden[3] evlilik hayatında ve on-

1 Hissettirmemek.
2 Okşama.
3 Aşan.

dan daha evvel genç kızlığında da, hiçbir zaman, hiçbir erkeğe böyle bir cesaret vermemiş, bu nevi bir harekete hiçbir zaman müsaade ve müsamaha göstermemişti.

Kocasıyla aralarındaki mahremiyet ve samimiyette de Celile'nin kendini tamamıyla vermesini bilmeyen bir çekingenliği ve bir yabancılığı vardı.

Halbuki şimdi, otuz beş senelik hayatında yapmadığı şeyi yapıyor, egzotik bir tango havası içinde dans ettiği bir erkeğin kolları arasına vücudunu ve bu vücudun bütün vaatlerini tereddütsüzce bırakıyordu.

Hiç utanmadan...

Tıpkı bu işe alışmış bir bar kızı gibi hiç çekinmeden...

Ve içinde iffetinin en ufak bir isyanı, en küçük bir hicabın gölgesi yoktu.

Bilakis, içinde kabahat işleyenlerin azabı değil, ibadet edenlerin huzur ve sükûnu vardı. İçinde ne bir nedamet, ne bir vicdan azabı, ne de başka bir düşünce vardı.

— Celile, artık dönelim mi eve?

Masanın üzerindeki küçük lambanın abajurlarından süzülen ışık altında Ahmet'in yüzü ona yabancı görünüyordu.

Celile uykudan henüz uyanmış bir insan şaşkınlığıyla, adeta tanımaz gibi kocasına bakıyordu.

Ve o karşısındaki kadının içinden geçenlerden habersizdi. Yüzünde her zamanki çizgiler ve sonsuz bir kayıtsızlık, gülümsüyordu.

— Celile yoruldun galiba, biraz soldu yüzün. Gece epey geç oldu.

Evet Celile yorgundu. Başını yastıklara gömmek, gözlerini yummak, leylak kokuları arasında ve sıcak bir el alnını hafif hafif okşarken uyumak istiyordu.

Nuri ve Müjde de yorgundular. Gece çok eğlenilmişti. Çok içki içilmiş, çok dans edilmişti.

Ve şimdi hepsinde hafif bir baş ağrısı, bir kesiklik ve bir gidip, yatıp uyumak hevesi vardı.

Sade Muhsin'in ne düşündüğü belli değildi. Yorgun muydu?

Anlaşılmıyordu.

Mahzun muydu? Belki...

Yüzünde, dudaklarının yanında iki derin çizgi vardı. Belki de uykusuz gecenin yorgunluğu...

Fakat gözleri... Gözlerinde en ufak bir yorgunluk eseri yoktu.

Bilakis bu gözler en canlı ve en uyanık bakışlarıyla şikârını[1] paralamak isteyen vahşi bir hayvan bakışlarıyla Celile'ye ve arada bir onun kocasına bakıyordu.

Fakat ağzından, onlar kalsınlar, biraz daha kalsınlar diye en ufak bir teklif çıkmadı.

Masadan kalktıkları zaman iki kadın önden yürüdü. Müjde:

— Pek bitabım,[2] diyordu. Neredeyse sabah olacak.

Celile anlamayan gözlerle ona bakıyordu. Ve mihaniki[3] bir edayla onu tasdik ediyordu:

— Evet, neredeyse sabah olacak.

Müjde ile kocası ilk otomobile bindiler.

İkinci otomobile binerlerken Ahmet gülüyor ve Muhsin'e:

— Benim karım, diyordu. Geceleri gezmeyi hiç sevmez. Sade evde oturmasını sever. Bu akşam nasıl oldu da dönmek arzusu göstermedi anlamadım.

Celile gayri ihtiyari bir hareket yaparak kendisini otomobile bindirmek için kolundan tutan kocasının elinden kolunu kurtardı.

Sanki bu söz birdenbire bu gecenin bütün güzelliğini son hecesine takıp sürüklenmişti; sözlerin gidip kaybolduğu boşluğa sürüklenmişti.

Ahmet susmuştu. Fakat sözü bir tılsım gibi bütün bu sihri

---

1 Av.

2 Halsiz, yorgun.

3 Düşünmeden, kendi kendine.

çözmüştü. Artık ne rüya vardı, ne pırıltılı ve renkli ışıklar, ne de leylak kokusu.

Celile kendisini bu iki erkek arasında pek garip hissediyordu. Ahmet ne kadar acayipti bu gece.

Utanmasaydı "ne kadar gülünç" diye düşünebilirdi. O da biraz sarhoştu galiba. Hızlı hızlı konuşuyordu.

— Bu mucizeyi siz yaptınız Muhsin Bey. O kotra gezintisi, geçen iki akşam sofrada o kadar geç kalışlar... Hep sizin mucizeniz. Benim merdümgiriz[1] karımı hayata siz alıştırıyorsunuz.

Gazinonun kapısını gündüze çeviren ışıklar altında Celile, Muhsin'in Ahmet'e baktığını görüyor. Hayır... Tahmin ediyordu ve onun kibirli gözlerinin bir kurşun gibi delen bakışları altında kocasını biraz daha küçülmüş, fena bir vaziyete düşmüş hissediyordu.

Ve bundan kalbi sıkılıyordu.

Hayır... Hayır, gece artık güzel bir gece olmak vasfını kaybetmişti.

Çocukluk rüyalarını andıran bu gece birdenbire bir hakikat oluvermişti.

Her şey hakikattı. Bir yanında iki seneden beri şişmanlamaya başlamış olan kocası ve diğer yanında mağrur ve mütekebbir bir yabancı vardı.

Öyle bir yabancı ki... Biraz evvel genç kadın ne yaptığını hiç düşünmeden, vücudunu en çılgın isteklerinin vaadiyle onun kuvvetli kollarına terk eder gibi bırakmış ve onunla dans ederken kulağına fısıldadığı küstah sözleri hazla dinlemiş, sıcak nefesini alnında ve saçlarının arasında hissetmekten umulmaz bir zevk duymuştu.

Ve bu yabancı, şimdi acaba bu kadınla koca hakkında neler düşünüyordu?

Otomobilin içi karanlıktı...

Asfalt üzerinde otomobilin fenerleri uzayıp gidiyordu.

---

1 İnsanlardan kaçan.

Ağır ipekten beyaz mantosuna sarılan genç kadın yine ikisinin ortasında oturuyordu.

Solda sahillerin ışıklarını aksettiren karanlık bir deniz vardı. Evet her şey karanlıktı.

Celile'nin başı karanlığa girdiği andan itibaren yine değişmişti.

Bu başın içindeki düşünceler tamamıyla kararmıştı.

Sağında oturan kocası susuyordu. Ve sağ koluna geçmiş olan şişman kol hareketsiz duruyordu.

Solunda oturan Muhsin de susuyordu. Gazinonun kapısındaki ışıklarla beraber yine hakikat ortadan silinmiş, kaybolmuş gibiydi.

Artık şuurunda deminki itirazları ve tenkitleri bulmuyor, ruhunda biraz evvelki tiksintiyi duymuyordu.

Halbuki, şimdi, şu anda, hummalar içinde yanarmış kadar sıcak bir elin kavuran temasını kolunda hissediyordu. Muhsin'in eli onun kolunu tutuyordu ve bu kolun kadife yumuşaklığındaki çıplak teni üzerinde yavaş yavaş dolaşıyordu. Bazen dirsekleri aşıyor, bazen incecik bileklere doğru iniyordu.

Ve Celile artık hiçbir şey düşünemiyordu. Kocasının sağ kolundaki kolunu bile artık fark etmiyor gibiydi.

Bütün vücudunda bu geceye kadar hissetmediği bir zevkin titreyişi ve ruhunda sonsuz bir saadet duygusu vardı.

Bu yolun hiç bitmemesini, bir daha ışıkların hiçbir zaman yanmamasını, bir daha kimsenin konuşmamasını, bu sessizliği hiç bozmamasını istiyordu. Ve otomobil asfalt bir yol üzerinde süratle kayıp gidiyordu.

Bu süratin onun ruhundaki hamlenin şiddetiyle bir münasebeti vardı.

Eterle bayılanlar gibi pırıltılı, berrak, adeta nurdan bir boşluk içine umulmaz bir süratle yuvarlanmak üzere bulunduğunu hissediyordu.

İçindeki bu tatlı yürek kabarışının heyecanıyla gözlerini

yumdu. Bileklerinden eline ve parmaklarına doğru inen eli, ince ve uzun parmaklı elinin bütün ihtirasıyla kavradı.

Şimdi avuçları birbirine sıkı sıkı yapışmış ve parmakları kilitlenmiş gibi birbirinin arasında şiddetle kıvrılmış duruyordu.

Bir sarsıntı oldu... Otomobil birdenbire durdu. Evlerine gelmişlerdi.

Şoför küçük lambayı yakmıştı. İki el birbirinden güçlükle ayrıldı. Ahmet de yerinden kıpırdıyordu:

— Amma da yorulmuşum, diyordu! Neredeyse uyuyacaktım! Uykudan kalkarmış gibi gözlerini açıyordu.

Ahmet içinde bir çocuk saflığı mı yoksa ahlâksız bir koca pişkinliği mi taşıdığı belli olmayan bir sesle neşeli neşeli konuşuyordu:

— Galiba ihtiyarlıyorum. Eskiden geceleri sabahlara kadar kalsam en ufak bir yorgunluk duymazdım. Hem de mesela sabahlardan sonra, en çetin ecnebi takımlarıyla oynadıktan sonra bir de maç kazanıldı mı sabahlardık değil mi Celile? Hiç yorulmazdım ve ertesi gün yine de işbaşına giderdim. Hem de saatinde... Hem de bir yorgunluk hissetmezdim. Fakat şimdi yazıhane beni fena yıpratıyor. Çok yoruyor. Her şeyi benim düşünmem lazım.

Tam otomobilden çıkarken sanki birdenbire aklına gelmiş gibi ilave ediyordu:

— Yazıhane, dedim de aklıma geldi. Yarın değil öbürsü gün sizin yazıhaneden geçeceğim, yoksa fabrikada mı demiştik. Yazıhane değil mi efendim?.. Size iş hakkında daha fazla tafsilat vereceğim. Göreceksiniz mükemmel bir şey. Fakat işte o bizim için banka garanti mektubu meselesi. Neyse şimdi burada bunların yeri değil. Öbür gün yazıhanede. Allah rahatlık versin.

— Allah rahatlık versin Ahmet Bey, sizi bekleyeceğim.

Bu mukabelede bir can sıkıntısı gizli olduğu aşikardı. Fa-

kat Ahmet bunu anlamak istemediği ve Celile hiçbir şey duymadığı için fark etmediler.

Şimdi Muhsin'in ateşli dudakları Celile'nin elleri üzerindeydi:

— Yakında yine görüşelim Hanımefendi.

Celile cevap vermemişti galiba. Çünkü otomobilin kapısı kapanıp da kaldırımda kocasıyla yalnız kaldığı zaman Ahmet:

— Ah karıcığım, diyordu. Adama sonunda çok kafa tuttun, "Yine görüşelim," dedi, cevap bile vermedin. Halbuki onunla, biliyorsun iki gün sonra da işim vardı. Ah benim kibar karıcığım, para için kimseye tabasbus[1] edemez. Sevmezse, sevdim diye gösteremez!..

Celile ateşli gözlerle köşeden dönen otomobili takip ederken sabah serinliği tatlı bir şifa gibi, yanan alnını öpüyordu.

Otomobil köşeden dönünce kalbinde garip bir ürperti hissetti. Muhsin gidiyordu. Elinde, Celile'nin elinin hırçın teması ve kulaklarında Ahmet'in sözleri otomobilde yalnız gidiyordu. Ve kim bilir içinde bu geceden, bu kocadan ve kadından nasıl intibalar götürüyordu.

Böyle yalnız gidişten duyduğu his üzüntü müydü, yoksa yalnız kalınca ondan tiksinmeye mi başlamıştı?

Bir an için şuuru bütün vuzuhuyla ona bu karanlık otomobil içinde kocasını ne kadar gülünçleştirmiş olduğunu gösterdi. Fakat bu nedametin hakikaten bir andan daha uzun bir ömrü olmadı.

"Yine görüşelim" temennisinde bulunmuştu. Bu sadece nezaketen söylenmiş bir söz değildi. Bu bir temenniden de fazla bir şey: "Yine görüşelim!" Acaba bir daha ne zaman, nerede görüşeceklerdi? Son günlerde her buluşmalarının sonunda beraberce bir başka akşam buluşmak üzere sözleşiliyordu. Halbuki bu gece hiçbir şeye karar verilmeden birbirlerinden ayrılmışlardı.

---

1 Yaltaklanma.

Ahmet, apartmanın kapıcısını uyandırabilmek için tekrar tekrar kapıyı çalıyordu. Nihayet elektrik yandı.

— Çok şükür uyandırabildim!

Kaldırımlar aydınlanmıştı ve içeriden terliklerini sürüyerek yürüyen bir ayak sesi geliyordu. Bir dakika sonra karşısındaki merdivenin altından kısa boylu, ince bir kadın hayali belirdi. Siyah bir mantoyu omuzuna atmıştı. İçinden turuncu renkte bir gömlek görünüyordu. Genç bir kadındı. Dağınık saçları yüzüne doğru bukle bukle düşmüştü. Bu saçlar arasından gelenlere bakarak kapıya yaklaştı.

— Aşkolsun Mevlüde Hanım... Amma da ağır uykun varmış!

Kadın cevap yerine bir şeyler homurdandı ve Ahmet'in uzattığı bahşişi teşekkür bile etmeden aldı ve onlar daha kapıdan içeri girmeden merdiven altına doğru ilerledi.

Asansörün içine girer girmez, Ahmet asansör düğmesine basmadan karısına sarıldı.

— Canım karıcığım, diyordu. Artık işimiz oldu, göreceksin. Muhsin beni çok seviyor ve bana itimadı var. Esasen bankada da heyet-i idare azası[1], eğer bana garanti mektubunu temin etmezse, ben iki elimi keserim. Yok karıcığım, yok... Artık bizim eski işler beş para etmiyor. Şimdi yapılacak bu neviden taahhüt işleri... Bir kere müteahhit oldun mu?..

— Çok yorgunum, asansörü işlet!

Asansör hareket etmişti. O hep konuşuyordu:

— Şükranzadeleri görmedin mi? Sahi, sen nereden göreceksin?

Tanımazsın bile... Ben de sana gösteremedim... Geçen defa beni o kauçuk işinde yere vurdular. Bu defa ben onlara göstereceğim. Muhsin'i yanımızda görünce herif bitti. Yediği, içtiği gırtlağında kaldı. Muhsin demek ne demek biliyor musun benim için? Muhsin demek ne demek?.. İtibar demek, muvaffa-

1 Yönetim kurulu üyesi.

kiyet demek, zenginlik, parlak istikbal demek!.. Göreceksin, bak nasıl işle alakadar olacak. Zaten sen Nuri'yle dans ederken, ben işi biraz çıtlattım. Hafif anlattım. Çok mükemmel adam. Öyle bir alakayla dinledi ki... Bana çok itimat ediyor. Beni çok beğeniyor, anlıyorum.

Asansörün kapısını arkadan kaparken:

— Münakasayı[1] ben kazanmazsam adam değilim!.. Şükranzadeler hacı gemisi gibi şapa oturacaklar. Nazmi'yi elli gündür Ankara'ya gönderiyorlar. Gidip geliyor, gidip geliyor. Ama benim projelerim var. Bir de Muhsin benim tarafımda olduktan sonra... Ama sen de bu akşam fevkaladeydin. Canımın içi benim. Bir kraliçe gibiydin. Dur gör, yakında İstanbul'un en pahalı giyinen kadını da sen olacaksın!

Yatak odalarının kapısından içeri girmişlerdi.

— Seninle nasıl iftihar ediyorum bilsen. Müjde masada, senin yanında, vallahi besleme gibi duruyor. Güya bir de Avrupa'da tahsil etmişmiş. Hiç anlamam. Şu Nuri de öyle değil mi? Doğru dürüst bir kravat bağlamasını bilmiyor. Halbuki yeni smokinim vücuduma iyi gitmişti, değil mi?.. Terzi müthiş bir herif. Beni adeta zayıf gösterdi.

Celile el alışkanlığıyla lambayı yakmıştı. Ahmet karşısındaki gardırobun aynaları içinde kendisine bakıyordu.

— Benim kraliçe karıcığım. Dünyanın kraliçeleri senin yanında ahretlik olamazlar. Seni onlara, seni bütün dünyaya göstermekten bilir misin ne zevk duyuyorum. Eskiden böyle değildi. Seni dünyaya gösteremezdim. İktidarım yoktu. Sen benim en büyük iftiharımsın karıcığım, sen benim bütün hayatımsın. Senin için yaşıyorum. Senin için çalışıyorum. Refaha ve servete layık olan sensin. Ben seni servete ulaştırmak için bir vasıta olmaktan başka bir şey olmak istemiyorum. İnan bana. Celile, ne istiyorsam senin için istiyorum.

Celile beyaz mantosunu çıkarmış, bir koltuğun üzerine

1 Eksiltme yoluyla ihale.

atıvermişti. Halbuki o böyle gezmeden döndükleri zaman ne kadar yorgun olursa olsun, elbiselerini muntazam surette yerlerine asmadan yatmazdı.

— Sen, kazanacağım yüz binlere, milyonlara layık kadınsın. Halbuki sen hiçbir zaman benim böyle bir iş adamı olacağımı düşünmedin ya!.. Şükranzadeler... Ya o melunlar... Kauçuk işinde beni atlatınca kendilerini bir mal zannettiler. Onlar dededen kalma tüccarlarmış. Bu işleri bilirlermiş. Sanki ticaret krallık gibi babadan evlada intikal eden bir şeymiş gibi heriflerde bir caka... İnsan iş adamı olmalı. Otuz üçüne kadar banka memuru olursun, otuz üç buçuğunda da fabrikatör... Sonra ticaret, şahsi teşebbüs meselesi değil mi ya!..

Muhakkak sarhoştu. Ne kadar abuk sabuk konuşuyordu.

— Kauçuk işinden sonra bir daha belimi doğrultamam zannettiler ama görecekler... Bu akşam Müjde'yle dans etmekten dönerken önlerinden geçerken, "Ooo Ahmet Bey, hiç görünmüyorsunuz?" dedi. O şimdi Muhsin'le aramızda ne var öğrenmek için çatlar. Ben de kendisine bir şey söylemem. Ve iki yüz bin lirayı kazandığım gün...

Karısının kendisini dinlemediğini ancak şimdi fark etmişti:

— İnanmıyor musun, iki yüz bin lira kâr vallahi... Böyle bir iş...

İki yüz bin lira kâr!.. Buna kendisi pek inanmıyordu. Ahmet daima hayalperestti. Fakat son senelerde hayalperestliğini destekleyen epeyce şansı olmuştu. Sonra da onun kazançlarına sadece şans denilemezdi. O kendi kendisine, "Açıkgöz bir iş adamıyım vesselam" diye düşünüyordu. Açıkgöz müydü? Açıkgöz olması çok muhtemeldi. Fakat muhakkak olan şey, zengin olmaya bir kere karar vermiş bulunmasıydı. Şimdi zengin olmak için önünde büyük fırsatlar vardı. Sermayesi az olmasaydı... hayatta sadece zengin olmaktan ve para kazanmaktan başka hiçbir gayesi olmayan onun gibi bir insana büyük

kazançlar temin etmek için ortada birçok fırsatlar vardı. Fakat çok kazanmak için çok sermayeye ihtiyacı olduğu için büyük işler yapamıyordu. Geceleri rüyalarına giren büyük işler...

Şimdi Muhsin'i alakadar etmek istediği işte yalnız elli bin liralık bir kâr vardı. Fakat o, Muhsin söyledi, bir iş adamını bir işle alakadar etmek için yüz binlerin üstünde rakamlarla konuşmak, öyle hesaplamak lazım geldiğini zannediyordu. Belki de yanılmıyordu. Fakat onu bu işe lazım gelen şiddetle alakadar edebilmek için bu işin iki yüz bin liralık bir kâr işi olduğuna yalnız onu değil, kendisini de inandırması icap ediyordu.

Elli bin liralık bir kazanç!.. Bu da Ahmet için umulmayacak bir rakamdı. Samsun'daki dayısından kalan tütün deposunu satıp da, bankayı terk ederek ticaret hayatına atıldığı andan beri, hiçbir zaman on bin lirayı aşan kazançlar elde etmemişti.

On bin liraya yaklaşanları bile pek azdı.

İlk defa on bin lira kazandığı gün duyduğu sevinç ve iftihar ne müthiş olmuştu.

Celile ne bin lirayı, ne iki bin, ne on bin lirayı eve getirdiği gün bir sevinç göstermemişti. Şimdi iki yüz bin lira kârdan kocası bahsederken yine susuyordu. Her zaman olduğu gibi, kocasının iş ve kazançlarına ait bahislere gösterdiği büyük kayıtsızlığının içindeydi ve Ahmet onun bu akşam da kendisini dinlemediğini hissediyordu.

Hiç olmazsa başka zamanlarda, hiç olmazsa nezaketen, hiç olmazsa onun gönlünü almış olmak için onu dinler görünüyordu.

Ahmet, karısına dikkatle baktı. Herhalde çok yorulmuştu bu gece. Böyle gezintilerden hiç hoşlanmayan Celile bu akşam da sadece kendi hatırı için, Muhsin'le daha sıkı fıkı arkadaş olabilmeleri için, sabahın bu saatine kadar dışarıda kalmaya razı olmuştu. Zavallı yavrucak, ne kadar solgundu

ve gözlerinde sanki hastaymış gibi garip bir ışıkla pırıldayan bakışlar vardı.

— Celile, nen var? Hasta mısın?..

Celile kocasının bu sözünü de işitmemişti galiba. Ahmet tekrarladı:

— Celile yavrum nen var? Hasta mısın?

— Yoook!.. Hiçbir şeyim yok! Yorgunum...

Aynanın önünde ayakta duruyor ve acele soyunuyordu. Bir an evvel yatmak, yatağının çarşafları arasına uzanmak, gözlerini yummak ve yalnızlığa kavuşmak istiyordu.

On seneyi aşan müşterek hayatlarının hiçbir anında, Celile kocasının kendisine bu kadar yabancı geldiğini ve herhangi bir hissin tesiri altında bulunduğu sırada, onun mevcudiyetinden böyle kaçmak istemediğini hiç hatırlamıyordu; Ahmet'le izdivacından beri öyle iyi geçinmişlerdi ki, onu daima kendisini tamamlayan bir parça gibi telakki etmiş, onu bir ikinci mevcut gibi görmemiş, onun yanındaki mevcudiyetinin kendinden ayrı bir şey olduğunu, onun kendinden bir başkası bulunduğunu, bir gün ondan da saklayabileceği duygular hissedeceğini hiç tasavvur etmemişti. Fakat şimdi onunla beraber olduğu zamanlarda da kendisini tek kişi gibi rahat hissettiği yatak odasında, bu sabaha karşı gezinti dönüşünde birdenbire bir başkasının da mevcudiyetini fark etmişti... Bu başkasıyla arasında paylaşamayacakları ve birbirine söyleyemeyecekleri, hatta saklamaya mecbur oldukları hislerle meşbu[1] bulunduğunu hayretle duyuyordu. Ondan kaçmak, uzaklaşmak istiyordu. Yalnız kalmak istiyordu. Yalnızlığa ihtiyacı vardı ve daimi bir alışkanlıkla karşısına geçmiş bulunduğu aynasına bile bakmaya cesaret edemeden hep önüne bakarak soyunuyordu. Aynada her günkü, hayır, dünkü Celile'yle karşılaşmaktan korkuyordu.

Dünkü Celile...

---

1 Dolu.

Yarabbi, şu anda kendi kalıbı içinde yaşayan kadınlardan nasıl bambaşkaydı ve şimdi aynaya gözlerini kaldıracak olsa, bugün bu hüviyetiyle o Celile'nin karşısında durmaya nasıl cesaret ederdi?

— Karıcığım, otur, çoraplarını çıkarayım!

— Teşekkür ederim Ahmet. Ben çıkarırım.

Celile, Ahmet'in ellerinin ayaklarına temasından adeta çekinmişti. Bunun için çoraplarını süratle ayaklarından sıyırıp bir kenara attı. Halbuki onların, senelerden beri devam eden bir oyunları vardı. Bir balodan veya bir eğlenceden döndükleri geceler her zaman Celile yorgun yorgun ayaklarını uzatır, Ahmet karşısında bağdaş kurup oturur ve Celile'nin ölmüş dadısı Nazikter'in taklidini yaparak, onun ince ve mevzun bacaklı minimini ayaklarını dizlerine alır ve o ayaklardan çorapları çıkarırdı.

Celile›de çıplak ayak yere basmaya karşı marazi bir tiksinti ve bir korku vardı. Ahmet karısının ayağından iskarpin ve çoraplarını çıkardıktan sonra terliklerini odanın herhangi bir köşesine saklar, kendisi koşarak yatağa girer, yatar... Celile'yi ya kucağında taşımak veyahut terliklerini ona vermek için dakikalarca yalvartır, dururdu.

Celile'nin yere çıplak ayakla basmaya karşı duyduğu bu korku böyle eğlence gecelerinin sonunu daha neşeli bitirmeye her zaman bir vesile olurdu.

Ahmet bu gece nihayet Muhsin'e işten bahsedebildiği ve iki gün sonra için ondan bir randevu alabildiği için çok bahtiyardı ve karısının karakterindeki kuvvete, hiçbir maddi şeye karşı kıymet vermeyişindeki kudret ve azamete bir kat daha hayran oluyordu... Celile çıplak ayaklarını kırmızı tüylü terliklerine geçirmişti. Banyoya doğru gitti. Yanan alnını, şakaklarını soğuk suyla yıkamak ihtiyacını hissediyordu. Bütün vücudu ateşler içinde yanıyordu.

Yatak odasındaki gardırobun aynasına bakmaktan çekinmişti.

Musluğun üzerindeki aynada kendi aksiyle karşılaşınca büyük bir hayret içinde kaldı; aynadaki bu kadının kendisi olabileceğini adeta anlayamadı. Aynadaki kadını adeta tanıyamadı.

Kocası ona, "Nen var hasta mısın?" diye sormuştu. Bunu sormakta meğer ne kadar haklıydı.

Celile'nin yüzü daima terbiyeli bir gülümseyişle aydınlanan terbiyeli bir kız çocuğu yüzü, yuvarlak ve pembe bir yüzdü. Halbuki şimdi karşıda aynada bir kadın yüzü vardı. Elmacık kemikleri biraz çıkık, avurtları süzük, gözlerinin içi hummalı bir bakışla dolu ve gözlerinin etrafı mor bir haleyle çevrilmiş solgun ve günahın lezzetli vaadini bilen bir kadın yüzü.

Bu solgun kadın yüzü, ıstırap ve azap çekmiş bir mânâ taşıyan bu yüz hakikaten kendisine mi aitti?..

"Sahi nem var benim kuzum?" Nesi vardı!.. Niçin yüzünde ıstırap ifadesi ve niçin gözlerinde saadet ateşi vardı ve niçin içinde bütün şuurunun üzüntü ve isyanlarını boğan bir huzur ummanı... Öyle bir umman ki, yavaş yavaş kabarıyor, coşuyor, bütün varlığını sarıyordu.

"Çok mu yoruldum?"

Evet ölesiye yorgundu... Bir an evvel gidip yatağına yatmalıydı. Eski Celile ve Ahmet'ten kaçtığı gibi, aynada kendisine bakan bu yepyeni kadından da kaçmalıydı. Yatağının serin çarşafları içine gömülüp her şeyi unutmalıydı. Bu müthiş geceyi ve içinde birdenbire tutuşan bu cehennemi...

II

Celile'nin benliğinde birdenbire vuku bulan bu büyük değişikliğin mânâ ve ehemmiyetini anlayabilmek için onu hayatının bütün seyrinde tanımak, beşiğinden bugüne kadar onun nasıl yetiştiğini, nasıl yaşadığını, nasıl inkişaf ettiğini[1] bilmek lazımdı.

Hadiseler karşısındaki aksülamelleri[2], insanlarla olan münasebetlerindeki hususiyetleri ve ona bugüne kadar karakterini, benliğini vermiş, ona tesir etmiş, onu "O" yapmış olan muhiti ve hayatının tarzı bilinmedikçe, Celile'nin benliğinde birdenbire vuku bulmuş olan bu muazzam değişikliği kavramaya imkân yoktu.

Celile, Nişantaşı'ndaki eski bir sadrazam konağında hayata gözlerini açmıştı. Babası bu sadrazamın torunu olan bir hariciye memuruydu. Annesi Abdülhamid nazırlarından Veli Paşa'nın kızı...

Celile hayatının ancak dört beş senesini bu konakta geçirmişti ve bunun için, bu konaktaki hayata ait hatıralarından ancak pembe bir karyola, pembe cibinliğe işlenmiş mavi kuşlar, leylak kokan dantel ve ipekle süslü ve saçlarının arasında küçük taştan yapılmış bir yıldız pırıldayan, yüzünü hiç hatırlamadığı halde dünyadaki kadınların en güzeli olduğunu bildiği bir kadından, annesinden ibaretti.

---

1 Açılma, gelişme.

2 Tepki.

Daha sonraları da babasını görmüş olduğu için hayali bütün çizgileriyle ve bütün renk ve sesinin ahengiyle hatırasında yaşıyor ve bu eski, çok eski hatıralar arasında kaybolup silinmiyordu.

Bu hatıralar içinde o leylak kokan güzel kadının gölgesinin karıştığı hatıralar, hayatının en tatlı ve en mesut hatıralarıydı.

Yine hatırlıyordu. Bir gün yatağının içinde, "Annemi isterim," diye ağlıyordu. Ve bir ihtiyar kadın ona eğiliyor, "Annen melek oldu. Meleklerin yanına gitti," diye cevap veriyordu. "Gökyüzüne uçtu."

Celile pembe cibinliğindeki mavi kuşlara gözyaşları arasında bakıyordu.

"Gökyüzüne uçmak!"

Ona kim anlatmıştı ki?.. Melekler beyaz kanatlı güzel kadınlardı. Celile mavi kuşların kanatlarını istiyordu.

Annesinin yanına, gökyüzüne uçmak için...

Ve geceleri rüyalarında hep büyük mavi kanatlarla filizî[1] bir boşluk içinde, çok ışıklı bir boşlukta uçar dururdu. Annesini görmeden... Annesine erişmeden... Bazen bu boşluğun ötesinde bir yıldız parlardı. Annesinin saçları arasındaki taştan yıldız olmalı... Kanatlarını çırpar, ona doğru hızlanırdı. Ve etrafında leylak kokusu duyardı.

Uyandığı zaman sarı ipek saçlarının dağıldığı yastık ve gözleri ve yüzü nemli olurdu.

Küçük Celile büyük bir ıstırap içindeydi. Kimse onun bu ıstırabını bilmezdi. Leylak kokusu hasreti... Ve yıldız...

Annesiyle babasının münasebetlerindeki samimiyeti ve onlar birlikte oldukları zaman küçük olduğu için ve onlar öldükten sonra aldığı terbiye icabı onların mahremiyetlerine tecessüsle[2] sokulmanın, onların hatırasına bir hürmetsizlik olacağını düşündüğünden, hiç öğrenmemişti.

---

1 Açık yeşil.

2 Merakla.

Yalnız bildiği şey annesinin ölümünden çok kısa bir zaman sonra, bir sene belki geçmeden babasının bir başka kadınla evlenmiş olmasıydı.

Babası evlenince, annesinin annesi, damadından çocuğun kendisine verilmesini istemişti. Ve sebep olarak da henüz pek küçük olduğunu ve belki de üvey ana elinde biraz hırpalanması ihtimali bulunduğunu söylemişti. Celile'nin babası da çocuğun öz büyükannesi yanında, bir üvey anne yanından daha fazla muhabbet göreceğini düşünmüş olacaktı ki, kızını büyükannesinin yanına vermekte tereddüt göstermemişti.

Anadolu sahilindeki pencereleri kafesli, ahşap, kocaman yalı, Celile'nin çocukluğunun matemli bir sessizlik içinde geçtiği uçsuz bucaksız ve esrarengiz bir âlemdi.

Bu yalının sağ kanadında artık tütmeyen ocakların üstünde leylekler yuva yapmıştı ve dalgalar kayıkhanenin içine dolup boşaldıkça, yalının metruk odalarında, geniş salonlarında bir salıncak ipinin aynı tempo ile gidip gelişinde duyulan garip bir inilti, mütemadi bir şikâyet sesi duyuluyordu.

Rıhtımdaki mermer merdiven ilk kata kadar yosunlanmıştı. Yalının denize bakan cephesi yere kadar midye tutuyordu. Eskiden çok muntazam olan bahçesinde şimdi baharları ve yazları güller, hanımelleri, akasya ve leylak ağaçları birbirleriyle rekabet eden bir cömertlikle birbirine katılarak çiçek açardı.

Sokağın öte tarafındaki bütün sırtı kaplayan koru şimdi balta girmemiş bir ormanın küçük bir numunesiydi.

İşte bu dekor, Celile'nin akransız çocukluğunun dekoruydu. O, bu hava içinde dünyayı görmeye ve gördüğünü anlamaya başlamıştı.

Bu dekor içinde, burada kendisinden başka yaşayan daha birkaç kişi vardı.

Bunlar büyükannesi, Nazikter ve Nurser kalfalar, Veliddin Paşa'nın kâhyası Seyfullah Efendi ve ihtiyar aşçıbaşı Hakkı Ağa'ydı.

Bir de korudaki küçük bahçıvan kulübesinde ihtiyar bahçıvan, karısıyla ve iki kız çocuğuyla oturuyordu. Artık senelerden beri yalının bahçesiyle meşgul olmuyordu. Senelerdir başka bahçe ve bağlarda gündeliğe gidiyordu. Eski emektar olduğu için ona orada oturmaya müsaade veriyorlardı. O kadar. Karısı da arada bir çamaşır yıkamak veya büyük temizlik yapmak için yalıya gelirdi.

Büyükannesi bir saraylıydı. İsmi Çeşmiahu'ydu.

Celile onu hatırladığı zamanlarda henüz güzel yüzü taravetini[1] kaybetmemişti. Uzun boylu, geniş omuzlu, ince belli bir Çerkez kadındı. Çehresi beyaz, içinde fıstıki benekler kıvıldaşan sarı gözleri badem gibi çekikti ve sanki gözkapakları ağırmış gibi hiçbir zaman tamamıyla açılmazdı. Ve kumral kaşlarının ucu şakaklarına yaklaştıkça yukarıya doğru yükselir, gözleri gurur ifade eden bakışlarına uygun bir mânâ alırdı.

Evin içinde ve tek başına yaşadığı halde her zaman büyük bir itinayla ve yaşına uygun şekilde giyinirdi.

Başına hotoz biçiminde bağladığı koyu renk kreplerin etrafında en ince oyalar bulunurdu ve bu kreplerin üzerine en ince Bursa ipeğinden beyaz bir namaz bezi atar ve bu namaz bezi onun saçlarını tamamıyla örterek güzel ve uzun boynunun etrafına toplanırdı.

Celile bu çehreyi daha uzun seneler hep aynı ifade, aynı sakin çizgiler ve aynı mağrur bakışla görmüştü.

Ölüm yatağına kadar, ölüm yatağında en büyük acılarla çırpınan ihtiyar kadının yüzünden hiçbir zaman bu gurur nikabı[2] kalkmamıştı.

Çeşmiahu Hanımefendi'nin hiç kimse hayatta ne çektiğini, nelerle karşılaştığını bilememişti.

"Hünkâr hemşiresinin" sarayında parmakla gösterilecek kadar güzel olan bu kızı "hünkâr" görünce beğenmiş ve onu

1 Tazelik.

2 Peçe.

çırak çıkarıp çok kıymetli bir nazır olan Veliddin Paşa'yla kendi evlendirmişti.

Mini mini bir bebekken saraya, saraydan nazır konağına gelin giden genç kadın, gayet şımarık ve tasasız bir hayat geçirirken günün birinde paşasının artık nezarete gitmediğini görmüştü. Paşa, hatta konakta da kalmak istememişti. Beraberce yalıya çekilmişlerdi. Yalnız yazın birkaç ayını geçirdikleri bu yalı birdenbire onların yazlarını ve kışlarını geçirdikleri bir ikametgâh oluvermişti.

Çeşmiahu Hanımefendi, paşasına hiçbir şey sormamıştı, fakat yalıya kaçtıkları gün Nişantaşı'ndaki konağın camlarının nümayiş[1] yapan bir halk kalabalığı tarafından kırıldığını öğrenmesiyle, ağızdan ağıza dolaşan ve hatta paşanın kâtibi Nazmi Bey'e bile yalıya, Paşa'ya ve padişaha küfredip işini terk edecek cesareti veren şeyin ne olduğunu Çeşmiahu Hanımefendi de anlamıştı.

Birkaç gün, hatta birkaç ay şirket vapurunun kaptanı, vapuru bilhassa yalının yakınına getirmiş ve halkın bu yalıya karşı "Kahrolsun müstebitler[2]..." diye bağırmalarına, "Yuha!.." çekmelerine yardım etmişti.

İşte bu günler ve bu aylar, Veliddin Paşa yalısının en müthiş günleri ve aylarıydı. Paşa, deniz tarafında oturulmasını men etmişti. Yalının deniz cephesi bomboştu.

Fakat koyda müthiş bir aksiseda[3] vardı. Ve halkın küfürleri dağlara çarparak geri dönüyor ve yalının bahçeye nazır pencerelerini titretiyordu.

Çeşmiahu Hanımefendi sanki hiçbir şey duymuyor, hiçbir şey işitmiyor gibi sakindi. Paşa'ya tek sual sormuyor, yalıdaki genç halayıkların birer birer yalıyı terk etmek arzusunu izhar etmesini[4], kâtibinin küfürler ederek fırlayıp gidişini, oğlu

1 Gösteri.
2 Despot.
3 Yankı.
4 Açığa çıkarmak, göstermek.

Hüsameddin'in hususî hocalarının artık yalıya uğramayışlarını sanki fark etmiyordu.

Hiçbir zaman büyük bir sevinç mânâsı taşımamış ve hiçbir zaman, hiçbir can sıkıntısı aksettirmemiş olan çehresi sakin ve düz hatlarını muhafaza ediyordu.

Gözleri esasen ağır gözkapaklarıyla biraz örtülü gibiyken şimdi içlerinin rengi de daha koyulaşmış gibiydi.

31 Mart Vakası'na ismi karışmış olan Veliddin Paşa, Hareket Ordusu İstanbul'a girdiği gün fücceten[1] ölmüştü.

Bu ani acı, Çeşmiahu Hanımefendi'nin çehresini korkunç derecede soldurmuş, avurtlarını çöktürmüş olabilirdi. Fakat o gözyaşlarını çocuklarına dahi göstermemişti ve kimse bu kadının bu matemle ne kadar sarsılmış olduğunu anlamamıştı.

Veliddin Paşa'nın ölümü, Çeşmiahu Hanımefendi için hayatın bütün müşkülleriyle karşı karşıya kalmak demekti. Ve bunun ne olduğunu takdir etmek için, Çeşmiahu Hanımefendi'nin Paşa'nın ölümüne kadar bütün bu nevi şeylerden ne kadar uzak yaşamış olduğunu bilmek lazımdı.

O sarayda henüz Çeşmiahu Kalfa'yken, arkadaşlarının yanında bir gün çırak çıkmak istediğini söylemişti. O zaman diğer saraylılar ona, "A kız... Deli misin?" demişlerdi. "Şehirde sen ne yaparsın, şehirlilerin evinde nasıl yaşanılır, sıkıntı çekilmez mi? Bunu hiç düşünmüyor musun?" diye sormuşlardı.

O zaman Çeşmiahu ince kaşlarını kaldıran bir hareketle başını arkaya atıp onları şöyle bir süzmüş, "Ben de dışarıda zenginlik istemiyorum ya," demişti. "En fakir şehirli bile günde, evine bir koyun olsun getiremez mi? Aç kalacak değilim ya!"

Saraydayken şehirdeki hayat hakkında bu kadar malumatı olan bu kadıncağız, şehirde hayat hakkında daha derin ve etraflı malumat edinecek fırsat bulamamıştı.

---

1 Birdenbire.

Büyük konakların bütün hanımefendileri gibi o da, her zaman evinde ikram gören, izaz edilen[1] bir misafir gibi yaşamıştı. Kâtip, vekilharç, aşçıbaşı, kâhya kadın, Veliddin Paşa ailesinin hayatını tanzim eden her şey hakkında kararlar alan, hükümler veren onlardı.

Halbuki Paşa'nın ölümüyle saraylı hanım yalnız kaldığı zaman artık etrafında ona nasihat verecek Seyfullah Efendi'den başka kimsesi kalmamıştı.

Ve Seyfullah Efendi bu vaziyetten azami surette istifadeye hazırlanıyordu. Çünkü herkes bu yalıyı terk etmişti... Hatta hariciyedeki bugünkü vaziyetini kayınpederine medyun[2] olan damat Fazıl Bey bile kayınvalidesi Çeşmiahu Hanımefendi'nin semtine uğramıyor; annesini ziyarete giden karısına, her ziyaretten sonra adem-i memnuniyetini[3] hem de oldukça sert cümlelerle göstermekten çekinmiyordu.,

Fakat Seyfullah Efendi bu kimsesiz kadının hamisi ve eli ayağı rolünü oynamaya tam hazırlanırken karşısına yenilmez bir rakip çıktı.

Bu, Veliddin Paşa'nın sarrafı Mardirosyan Efendi'ydi. Mardirosyan Efendi, Paşa'nın daha cenazesi kalkmadan kimsenin semtine uğramadığı bu yalıya uğramıştı. Ve hareme haber yollayarak hanımefendiye üzülmemesini, velinimetinin cenazesiyle meşgul olacağını bildirmişti.

Çeşmiahu Hanımefendi damadının dahi hazır bulunmaktan ürktüğü bu cenaze merasiminde Ermeni sarrafın gösterdiği bu alaka ve hizmetlere o kadar minnettar kalmıştı ki bundan sonra körü körüne ona emniyet beslemiş ve Veliddin Paşa'dan kendine kalan miras Mardirosyan Efendi'nin avuçları içinde eriyip gitmişti.

Veliddin Paşa, çocuklarının ileride annelerine karşı bir ta-

1 Saygı gösterilen, ağırlanan.
2 Borçlu.
3 Memnuniyetsizlik.

vır takınmamalarını temin etmek için, daha hayattayken bütün mallarını karısının üzerine yazdırmıştı.

Esasen bu mallar Nişantaşı'nda hantal bir konak ve Boğaz'daki bu kırk odalı yalı ve bazı tahviller ve nakit para ve mücevherden ibaretti.

Gayet müsrif bir insan olan Veliddin Paşa ihsanların[1] ve irtikapların[2] ardı arası kesilmeyecek zannetmiş ve eline geçen her parayı sonuna kadar yiyip eritmeden rahat etmemişti.

Umumi harpten evvelki senelerde Mardirosyan Efendi tahvilleri bitirmekle iktifa etmişti.[3] Birkaç değerli mücevher de bu kâğıtlarla beraber gitmişti. Bu şüphesiz ki Veliddin Paşa'nın karısının malik olduğu en kıymetli parçalardı. Tek taş yüzük ve küpeler...

Mardirosyan Efendi ne söylerse saraylı hanımefendi kabul ediyordu. Ona itimat etmemek hakikaten bayağılık olurdu. Paşa'nın yegâne dostuydu.

Şimdi de yalıya gidip gelen yegâne ziyaretçi yine oydu.

Pembe yüzlü bir adamdı. Beyaz kaşları, kalın ve beyaz bıyıkları gür ve düşüktü. Bir kadın eli gibi tombul ve beyaz olan ellerinin bir parmağında kocaman zümrüt bir yüzük taşırdı. Ve yalıya geldiği zaman işlerden ikinci planda bir meseleymiş gibi konuşurdu.

Asıl gayesi saraylı hanımefendi ile Paşa›nın hatıralarından bahsetmekmiş gibi davranırdı.

Onun geldiği haber verilince saraylı hanımefendi üstüne beyaz Bağdat maşlahı alır, beyaz örtüsünü boynunun etrafında biraz daha sıkardı. Ve gider onu salonda bulurdu.

Mardirosyan Efendi çok hürmetkar bir temennayla onu karşılar, koltukta karşılıklı otururlardı.

Nazikter Kalfa altın zarflar içinde kahve getirirdi.

---

1 Bağış.

2 Rüşvet alma.

3 Yetinmek.

Ve kafesleri inik bu loş salonda Mardirosyan Efendi, Veliddin Paşa'ya ait bir hatıra anlatmaya başlardı.

Saraylı hanımefendi, yüzünde hep aynı mânâyla orada oturur ve onu dinlerdi. Yüzünün çizgileri ne kadar ketum olsa da Mardirosyan Efendi zeki bir adamdı. Onun bu bahisten çok hoşlandığını anlıyordu.

Evet, Mardirosyan Efendi'ye karşı Çeşmiahu Hanımefendi'nin büyük bir itimadı vardı.

O, yalnız Paşa'nın cenazesini kaldırmakla kalmamış, Rumelihisarı'ndaki aile mezarlığında yüksek ve büyük bir abideyi andıran mezarı da o yaptırmıştı.

Şimdi de Veliddin Paşa'nın oğlu ve saraylı hanımefendinin gözbebeği olan Hüsameddin'in tahsiliyle de alakadar oluyordu.

Sanki bir akrabaymış gibi onun istikbalinden bahsediyordu. Muhakkak ki ailesine layık bir insan olarak yetişecekti. Galatasaray Mektebi'ni bitirdikten sonra Fransa'ya gidecekti. Mardirosyan Efendi mektep taksitleri geldiği zaman hanımefendiye uğramadan cebinden bunları ödüyordu. Sonra gelir, hanımefendiden birkaç taksit tutarını alabilmek için bir iki şimendifer kağıdı veyahut bir başka kağıt satmasına müsaade isterdi.

O, bu işleri belki de saraylı hanımefendiye danışmadan yapardı. Fakat her zaman bu müsaadeyi alacağından emin olduğu için böyle yapmasında da bir mahzur yoktu.

Ve bütün bu hareketler, evinin dışındaki hayatla hiçbir alakası olmayan saraylı hanımefendinin yıllarca minnet duyacağı hizmetlerdi.

Şüphesiz ki Çeşmiahu Hanımefendi'ye hayatta en ağır gelen darbe, oğlunun umumi harpte ihtiyat zabiti olarak gittiği Çanakkale'den bir daha dönmeyişi olmuştu. Hatta cesedi bile bulunmamıştı. Öteki tarafta kalmış veyahut tanınmayacak kadar parçalanmış olmalıydı.

İhtiyar Çerkez kadını, oğlunun şehit düştüğünü öğrendiği gün, diğer kadınların yaptığı hareketlerden hiçbirini yapmamıştı. Bağırmamıştı. Ağlamamıştı. Kimselerin yanında "Ben onsuz nasıl yaşarım?" diye yanıp yakılmamıştı. "O, benim her şeyimdi. Ayol o benim oğlumdu. Onu ben doğurmuştum... Anlamıyor musunuz... Ben anasıyım" dememiş, onun meziyet ve iyiliklerini sayıp dökmemişti.

Fakat onun dik omuzlarının çöktüğü ve o zamana kadar parlak, kestane rengini muhafaza eden saçlarının birdenbire ağardığı gün, bu gün olmuştu.

Gözyaşlarını, yastığı emip kurutuyordu. Nazikter ve Nurser bile, beraber ihtiyarladığı bu iki kadın bile, onun ağladığını görmüyorlardı.

Kader, bu kimsesiz kadına sanki düşman olmuştu. Hüsameddin'in ölümünden birkaç gün sonra kızı İsmet de hayata gözlerini kapamıştı.

İsmet dünyaya bir çocuk getirmeyi bekliyordu. Kardeşinin ölüm haberini ondan gizleyememeleri bir hata olmuştu. Bu hummanın neticesi, çocuk vakitsiz dünyaya gelmiş ve bu hadise genç kadının ölümüyle neticelenmişti.

Çeşmiahu Hanımefendi için bu ikinci darbe pek merhametsiz olmuştu.

Ve Çerkez kadın tanınmayacak kadar zayıflamıştı. Şimdi dudaklarının iki yanında ve iki kaşının tam ortasında iki derin çizgi vardı. Fakat kaşlarının ucu hâlâ hatta kara bahtına bile boyun eğmeyen ve istihkar eden bir mânâyla kalkıktı ve gözlerinin içindeki bakış bir demir kasa kapağı gibi bu mağrur ve cesur ruhun üstüne örtülmüştü.

Çeşmiahu Hanımefendi matemleri ortasında desteksiz, fakat dik duruyordu.

Sabır ve tahammül, bu kuvvetli ruhun temeliydi. Bu ruh bu iki temel üstünde sallanmıyordu. Ve sebepsiz yere kendisine karşı zalim olan hayata karşı mağlup görünmüyordu.

Şikayet etmiyordu. Belki bazen kendisine sorardı: "Niçin beni Kafkasya'nın dağlarından ayırdılar? Niçin beni çaldılar? Niçin saraylara kapatıp paşalarla evlendirip, bahtımı başkalarının, yabancıların bahtıyla bağladılar."

Celile, bu iki matem üstüne bir sene geçtikten sonra bu yalıya gelmişti.

Onun bu yalıya gelişi şüphesiz ki, Çeşmiahu Hanımefendi için bir teselli ve büyük bir meşguliyet olmuştu. Fakat bu, Celile'nin şımartılması için bir sebep teşkil etmemişti.

Çocuklarına karşı daima ağır ve ciddi davranmış olan, bütün iştiyaklarına[1] rağmen, onlar kendilerini idrak edecek yaşa geldikten sonra onları pek nadiren kucaklayıp öpmüş olan saraylı hanımefendi, kızının yavrusuna da aynı şekilde muamele etmişti.

Çeşmiahu Hanımefendi, Paşasını kaybettiği günden, hayata gözlerini yumduğu güne kadar –o öldüğü zaman Celile artık yetişmiş bir genç kızdı– kimseye halinden şikayet ve tazallüm etmedi.

Bu yalı içinde nasıl ve ne gibi vasıtalarla yaşadı bunu Sarraf Mardirosyan Efendi'yle Vekilharç Seyfullah Efendi'den başka kimse bilmedi.

Mardirosyan Efendi'nin bu hususta Seyfullah Efendi'den daha çok malumatı vardı. Çünkü Veliddin Paşa mücevherlerinin teker teker nasıl yok pahasına sahip değiştirdiğini ve saraylı hanımefendinin titreyen broşundan sökülen kıymetli taşların yeni nazırlar ve harp zenginlerinin gözbebeği olan üçüncü sınıf bir Avusturyalı artiste hediye edilen bir gerdanlıkta nasıl taklit edildiğini bütün teferruatıyla bilen Mardirosyan Efendi'ydi.

O sadece saraylı hanımefendinin mahremi esrarı olmakla kalmıyordu, aynı zamanda onun servetinin mukadderatı hakkında da bir sürü şeylere vakıftı.

Sonra da konağın ipotek işlerinde ve satışlarında –onu

1 Özlemek, göreceği gelmek.

ucuz almak için– yapılan dalavereleri de etrafıyla bilen yine Mardirosyan Efendi'ydi.

O, harp senelerinde ihtiyar kadını bırakmamıştı. Mütareke sıralarında da işgal zamanı da hiç hâl ve tavrını değiştirmemişti.

Saraylı hanımefendinin yalısında öyle çeşmibülbüller, öyle el yazısı levhalar, öyle işlemeler vardı ki... Ecnebi alıcıların bu gibi şeylere olan alakasını pek iyi bilen Mardirosyan Efendi için, "velinimetinin gözbebeğine" yardım etmek, vicdani bir vazifeydi.

Esasen Mardirosyan Efendi saraylı hanımefendiye karşı duyduğu dostlukta pek samimiydi. Onun elinden bu kıymetli şeyleri yok pahasına alıp bu yüzden ve hayli pazar kazanmasını bu dostluğa bir ihanet gibi telakki etmiyordu. Hakikaten kendisi olmasaydı, ona gelip de el uzatmamış bulunsaydı, saraylı hanımefendinin hali pek yaman olurdu. Bu hizmeti gören bir insanın bir parça da menfaati olmamalı mıydı?

Felsefe yapmaya hevesli Mardirosyan Efendi kendi kendine şöyle düşünüyordu: "Tab'-ı beşer[1] böyledir. Ondan menfaat hissini alınız. Elini kolunu kıpırdatmaz. Kimseye yardım etmez. Merhamet ve hemcinsine yardım ekmek kadayıfı ise, bundan şahsen edinilen menfaat onun kaymağıdır."

Mardirosyan Efendi'nin çocukları mütareke sonunda, Fransa'ya gittiler. Karısını çoktan kaybetmişti. Çarşıdaki küçük dükkanını da kapatmıştı. Fakat kendisi Bağlarbaşı'ndaki köşkünden ayrılmadı. Fakir bir akraba kızı ile kocasını yanına aldı. Kendisine baksınlar diye. İhtiyarlamıştı. İşleri de bozulmuştu. Fakat o yine Çeşmiahu Hanımefendi'ye karşı hizmetten geri kalmadı. Veliddin Paşa mirasının en son parçası da onun elinde tasfiye edildi.

O Çeşmiahu Hanımefendi hayata gözlerini yumarken içinden Mardirosyan Efendi'ye çok dua ediyor ve ona "son nefesinde hakdini nasip etmesini" Allah'tan niyaz ediyordu.

1 İnsan doğası.

Ve Çeşmiahu Hanımefendi'nin ölümü hakikaten Mardirosyan Efendi için de bir acı oldu. Çocuklarını, karısını, işini, eski muhitini, eski ahbaplarını kaybetmiş olan bu adam, bu yaşlı kadına karşı bir bağlılık hissediyordu. O, onun yalısı, onun işleri Sarraf Mardirosyan Efendi'nin eski hayatının, yaşadığı devirlerin bir devamıydı. O yaşadıkça kendisini hâlâ faal, işe yarar ve hayatta muayyen bir rol sahibi bir insan olarak hissediyordu.

Eski vükela[1] ailelerinden eline kalmış olan iki üç müşteri içinde en ağır ağır erimiş olan yine Çeşmiahu Hanımefendi olmuştu.

Arada bir yalıya gitmek, yaldızlı kanepelerde oturmak, yerden temennalar etmek[2], tekrar oturarak beş dakika geçmeden tekrar yerinden doğrulup bir temenna ederek hatır sormak, altın zarflar içinde çok iyi yetişmiş bir Çerkez kalfa elinden köpüklü kahveler içmek ve eski zamandan bahsetmek, artık kimsenin bilmediği bir zamandan bahsedebilmek imkânını bulmak...

Bu, Mardirosyan Efendi için bu günün değişmiş iş şartları içinde anlayamadığı piyasa adamlarıyla konuşmaktan çok daha tatlı, ona gençliğini ve işinin en parlak devirlerini yaşatan umulmaz bir zevkti.

Saraylı hanımefendinin hastalığı sırasında en büyük doktorları yalıya kadar getiren, ilaçları yaptıran hep, hep Mardirosyan Efendi olmuştu.

Cenaze günü tabutun arkasından giden, Boğaziçi'nin bu tenha köyünün birkaç sakininin arasında Mardirosyan Efendi hıçkırıklarıyla nazarı dikkati celp ediyor, cenazenin yakın bir akrabası hissini veriyordu:

"Ah, o hakiki bir hanımefendiydi. Onun cesaretini, metanetini, terbiye ve nezaketini benden başka kim bilir?" diyordu. Seyfullah Efendi kısa boylu, abus çehreli bir insandı.

1 Vekiller, bakanlar.

2 Eğilip, eli başa götürerek selam vermek.

Kimseyle konuşmazdı. Yalının selamlığında paşanın sağlığından beri yatıp kalktığı odadan ancak akşamları köyün kahvesinde oturmak için dışarı çıkardı. Boşnak yahut Arnavut'tu. Çok genç yaşında yalıya gelmişti. O zamandan beri hayatın değişen bütün şartlarına yabancı olmuştu. Bu yalıdan –umumi harp seneleri müstesna– hiç ayrılmamıştı. Umumi harpte nefer olarak Mezopotamya'da dövüşmüş ve harbin sonunda sağ kolu ve sağ bacağı, sol kolu ve sol bacağından daha kısa olarak avdet[1] ettikten sonra yine doğrudan doğruya yalıya gelmiş ve oradan ayrılmamıştı.

Paşanın ölümünden sonra pek kısa bir zaman eskisi gibi aylıklarını almaya devam etmişti. Sonraları artık ailenin bir azası gibi olmuştu, aylık almaktan vazgeçmişti.

Para esasen tamamıyla kendi elinde değil miydi? Bütün ihtiyaçlarını bu paradan almaya ve hanımefendiye her şeyi daha pahalı göstererek para çalmaya devam etmiyor muydu?

Ailenin böyle vefakar bir emektarı olarak yaşamakta bir feragat ve asalet vardı.

Aylık almakta devam etseydi ne çıkardı? Veliddin Paşa'nın bütün mirası onun elinden geçip harcanmıyor muydu?

Şimdi hesapları hiç kontrol edilmeyen şayanı itimat ve fedakâr bir emektardı. Aylık almaya devam eden bir vekilharç olsaydı Çeşmiahu Hanımefendi'nin yalısı için vücuduna lüzum hasıl olmayan bir lüks olacaktı ve günün birinde diğer aylıklı hizmetkarların çıkıp gittiği kapıdan çıkıp uzaklaşacaktı.

Nereye?

Kısa bir kol ve kısa bir bacakla nereye gidecekti?

O bu yalının havasına, hayatına ve yalnızlığına alışmıştı. Bunun haricindeki hayat bütün gürültüleri ve kaygılarıyla onu ürkütüyordu. O bu yalıdan artık teferruatını iyice hatırlamadığı korkunç ve acıklı bir macera içinde bulunmak üzere

1 Dönmek.

çıkmıştı. Ve o zamandan beri bu yalının haricindeki hayata bir daha adım atmaya bile hevesi kalmamıştı.

Seyfullah Efendi, Boğaziçi'nin bu sakin köyünün kahvesinde bu köyün ihtiyarları ve hatırı sayılır mütekaitleri arasında mümtaz bir mevki sahibiydi.

Köyün en eski çehrelerinden biriydi. Onun Veliddin Paşa'nın akrabası mı, yoksa vekilharcı mı olduğunu bilen ve hatırlayanlar pek az kalmıştı.

Onu sakin, az konuşur, nargileye çok düşkün ve tömbekinin cinsinden pek iyi anlar bir adam diye tanırlardı.

Kırk yılın birinde kahvehanede konuşulan umumi mevzulara temas ettiği zaman onun Prens Bismarck'tan İmparator Wilhelm'den zamanın en mühim siyasilerinden bahseder gibi bahsettiğini işitirlerdi. Maeterlinck, Viyana Kongresi, merhum Paşa Hazretlerinin selamlığında işittiği muhaverelerin[1] mevzuu değil miydi?

Bütün bu mevzular hakkında söylediği sözlerin mânâsı değil, bildiği bu isimler, onun etrafında büyük bir saygı havası yaratmıştı.

Onu hürmetle dinler, esas en nadiren izhar ettiği ve kendisinin de pek iyi anlamadığı fikirlerden hiçbir hisse kapamazlardı...

Bunun haricinde Seyfullah Efendi'nin bütün meşgalesi odasında kapanıp oturmaktı, aydan aya evin masrafını almak ve kendisinden hiçbir zaman hesap istemeyen saraylı hanımın karşısına arada bir çıkıp hesap vermeye kalkışmaktı.

Çeşmiahu Hanımefendi hiçbir zaman onu dinlemez. "Yine kaç para lazım?" diye sorardı. Sonra Mardirosyan Efendi imdada yetişirdi.

Seyfullah Efendi bunun haricinde selamlıktaki odasında hiçbir işle meşgul olmadan otururdu. Ne düşünürdü? Kimse bilmezdi. Hayatında hiçbir kadın macerasını bilen yoktu.

---

1 Konuşmalar.

Hiçbir gün yalıdan eksik olmamıştı. Hususi bir hayatı, bir ailesi, bir gönül bağı, bir alakası bilinmemişti. O bir hayal gibiydi. Ve bütün faaliyet ve meşguliyeti Veliddin Paşa'nın mirasından kendi payına mümkün olduğu kadar büyük bir hisse çıkarmaktı.

Ve bunu yaptı. Çeşmiahu Hanımefendi ölüp de alacaklı Emniyet Sandığı yalıyı satınca, köyün iskelesi karşısında küçük bir dükkân satın alan Seyfullah Efendi bakkallık yapmaya başladı.

Yalıda iki insan daha vardı. Bunlardan biri Nurser, diğeri Nazikter Kalfa'ydı. Nurser evlenmiş, çocuk ve torun sahibi olmuştu. Sonra geliniyle geçinemediği için yalıya hanımefendisinin yanına dönmüştü.

Nazikter'e gelince Çeşmiahu Hanımefendi'yle akrandı. Celile'nin annesi evlendiği zaman onunla birlikte çeyiz halayığı olarak Fazıl Bey'in konağına gitmişti. Ve orada daha sütnine yanındayken bile Celile'yle uğraşmaya başlamıştı. İsmet Hanımefendi öldükten bir sene sonra damat bey evlenip de eve bir başka hanım gelince Celile'yle beraber yalıya dönmüşlerdi. Nazikter zayıf, solgun yüzlü ve genç vücutlu bir ihtiyar kızdı; hiç evlenmemişti ve annelik insiyakının[1] iştiyaklarını Celile'de tatmin etmiş, onu bir anne şefkat ve fedakârlığıyla sevmiş ve kendini ölünceye kadar ona vakfetmişti.[2]

Çeşmiahu Hanımefendi'nin birer gölge gibi etrafında dolaşan bu iki Çerkez kadınının ikisi de hanımları gibi sessiz ve sakindiler.

Birer gölge gibi gezinirler, kapıları sessizce örterler, birini uyandırmaktan çekinirler gibi fısıltı halinde konuşurlardı.

İşte Celile'nin büyüdüğü yalıda yaşayan insanların hepsi böyleydi.

Yalının en şayan-ı dikkat sakini herhalde Bolulu aşçıba-

1 İçgüdü.
2 Adamak.

şı Osman Ağa'ydı. Osman Ağa fevkalade bir aşçıydı. Paşanın menkubiyetinden[1] sonra pekâlâ dışarıda bir iş bulabilecek bir yaşta olduğu halde buna teşebbüs etmemişti.

Ve kimse de ona "kalk git" demeye cesaret edememişti.

Genç aşçı yamakları birer birer savulduğu[2] halde o bahçenin bir kenarındaki kocaman mutfağını dolduran, kocaman bakır kap, kacak, kazan, tencere gibi demirbaş bir eşya halinde mutfağında kalmıştı.

Çeşmiahu Hanımefendi öleceği güne kadar aşçıbaşının kendilerinden aylık almaya devam ettiğini zannetmişti.

Halbuki o da senelerdir, tıpkı Seyfullah gibi aylıklı değildi. Arada bir Seyfullah Efendi maaşlarına mahsuben ona ihtiyacının bir kısmını tatmin edecek bir para veriyordu.

Osman Ağa parayı sevmiyordu. Hiçbir şeyle alakadar değildi. Senelerdir ve kocaman tencereleri kalay görmemiş olan ve bir kimyager laboratuvarına yahut bir büyücü odasına benzeyen örümcekli kara mutfak içinde tek başına yaşıyordu.

Harb-i umumide[3] yaşı müsait olmadığı için askere alınmayan Osman Ağa çok uzun ömürlü bir ihtiyardı. Evde Çeşmiahu Hanımefendi'den daha yaşlı olan oydu, vücudu kuvvetini kaybetmemişti. Fakat dimağı[4] yavaş yavaş buğulanıyordu. Kışın mutfak sobasının karşısında, yazın mutfak kapısının önünde oturup saatlerce uyukluyordu. Uzun senelerden beri artık onun mutfakta yemek pişirdiği de yoktu.

Halbuki bulanık dimağı ne kendinin ne de yalının vaziyetinin farkındaydı. Mutfakta arada bir yemek pişirecek olsa –senelerdir yemeği nursuz harem mutfağında pişiriyor ve tepsiyle aşçıbaşının ayağına geliyordu– hafızasında eski yamaklarının ismini bulup çıkarıyor ve onlara küfür etmeye, onları azarlamaya başlıyordu.

1 Gözden ve mevkiden düşme.
2 Gönderilmek.
3 I. Dünya Savaşı.
4 Akıl, şuur.

Annesinin ölümünden bir sene sonra babası bir başka kadınla evlenip Berlin Sefareti'ne bir vazifeyle tayin edilerek gittiği zaman, Celile işte Nazikter'le beraber bu yalıya gelip yerleşmişti.

Celile'nin bütün çocukluğu ve gençliğinin bir kısmı da burada geçmişti.

Bütün çocukluğu bu sakin ve sessiz bir inhidamla[1] zamanın en derin uçurumlarına doğru çöken çürük yalının içinde...

Etrafında kendine benzeyen, kendi neslinden, kendisiyle beraber yetişip gelişen, kendisiyle yaşıt, kendisiyle beraber gelişip inkişaf eden hiçbir mevcut yoktu.

Ahşap yalı eski bir tabut gibiydi. Tahtaların her tarafını böcekler kemiriyordu. Rüzgâr kiremitlerini savurdukça yağmur iliklerine sızıyor, sıvalar dökülüp bağdadiler meydana çıktıkça bu muazzam tabutun içinde etleri dökülen bir devrin, bir ihtişamın, bir servetin sanki iskeleti beliriyordu. Ve deniz senelerden beri bitmez tükenmez bir sabırla bu muazzam yalının temellerini çürütmekle savaşıyordu.

Büyük ahşap yalı devrini bitirmiş, bütün Boğaziçi yalıları gibi çöküyordu.

Fakat Celile'nin çocuk gözleri için her şey yeni, her şey güzel ve alakayı üzerine çekmeye layıktı.

Ve idrakinin gözleri bu yalıda açılmaya başlamış olan küçük kız, ancak çocuklarda bulunan bir tecessüsle bir masal sarayı gibi kırk odası olan bu muazzam yalının her tarafını dolaşıyor, bütün dehlizlerinde, koridorlarında; oda, salon, sandık odası ve yüklerini açıyor, tavan aralarında ve merdiven altlarında teftişe çıkıyordu.

Yalının muazzam sessizliği ve kimsesizliği ona tesir etmiyor gibiydi. Ona kimse korkuyu öğretmemişti. Başka çocuklarla hiç konuşmadığı için, büyükler tarafından kendisine öğ-

1 Yıkılma, harap hale gelme.

retilmeyen, hiçbir şeyi bilmiyordu ve bunun için bu sessiz ve loş yalı içinde sabahtan akşama kadar daireden daireye dolaşıp duruyor, bütün kapalı kapıları açıyor; yıllardır insan ayağı basmamış odalardaki eşya ve resimleri seyrediyordu.

Yalı büyük ve Celile küçüktü. Hele Celile'nin tecessüsü o kadar teferruata düşkündü ki...

Yeni kapısı açılan her oda tanınıncaya, bütün hususiyetleri öğrenilinceye kadar günler geçiyordu.

Hele bazılarında birdenbire keşfedilmiş bir Sevr vazo üzerindeki parlak renkli; bir resim veya bir diğerinde bir kanepe önünde yatan bir kaplan postunun gözleri günlerce aynı odaya girip, aynı –resmi veya aynı gözleri seyretmek arzusunu kalbinde uyandırıyordu.

Ve Celile sessiz bir kedi gibi yalının dört bir tarafında dolaşıyordu. Bu gezinti ve teftişlerinde kimse onu rahatsız etmiyordu.

Yalı onun, küçücük boyunun yanında selvi ağaçları gibi yüksek taflanlı tarhları arasında nefes nefese koştuğu bahçe onun; sarı ve beyaz güllerle bezenen, çitleri kırık yeşil boyası aşınmış kameriye onun; yolların lacivert beyaz çakıl taşları ve eski bir landonun korkunç bir hayvan leşi gibi günden güne çürüdüğü ahır. Ve bu lando onundu.

Her şey onundu ve o, büyük uçsuz bucaksız bir alem içinde tek başına ve hayranlıklarını, heyecanlarını kimseye söylemeden, hislerini kimseyle paylaşmadan, kah bir kedi arkasından koşarak, kah bir karınca yuvasını seyrederek, kah yalının en metruk ve en havalandırılmamış bir köşesinin küf, rutubet ve toz kokularını taze ciğerlerine çekerek dolaşırdı.

Evet, bu yalı hakikaten bir cennetti. Ve bu cennet; renkli kristalden yeşil mavi, kırmızı ve sarı kapı tokmakları, salonlarının duvarlarını süsleyen Venedik aynaları, pırıl pırıl avizeleri, artık kullanılmayan büyük kapıdan yukarı kata çıkan trabzanları, kırmızı kadife kordondan çift merdivenleri,

tavanlarını süsleyen yaldızlı şekilleriyle bütün sessizliği ve sessizliği içinde birdenbire çatlayan, çatırdayan eski eşyalarıyla ve bu kimsesizliğin, içinde mütemadiyen bir burgu gibi tahtalarıyla, böcekleriyle, yavaş yavaş solan yaldızlı koltuk ve kanepeleri, çürüyen atlas perdeleri ve birdenbire bir kenarda unutulmuş bir camekân içinde umulmaz renkleriyle bir bayram günü havası yaratan nadide çeşmibülbülleri, kapalı perdelerden sızabilen ışıklar altında birer bahar bahçesine benzeyen kıymetli halılarıyla bu cennet, onun kendi ülkesiydi.

Bu yalının rıhtımından karşı sahili, sade pek nadir günlerde istirahat edip durgunlaşan yoksa daima büyük bir faaliyet içinden, aşağıdan yukarıya veya yukarıdan aşağıya akan Boğaz sularının maviliğini seyretmeyi severdi.

Ve hele alelacayip aletlere benzeyen büyük bakırlar arasında yaşayan bunak aşçıbaşıyı, karanlık mutfağın kapısından gözetlemekten pek hoşlanırdı.

Aşçıbaşı kendi kendine konuşur ve eski yamaklarının hayalini azarlayıp dururdu.

Korudaki bahçe kulübesinde oturan bahçıvanın iki kızı vardı.

Birisi henüz pek küçüktü ama, birisi tam Celile'nin yaşındaydı. İşte o, bir gün, Celile'yi aşçıbaşının incir ağacının dibine bulaşık suyu döktüğünü, o günden beri perilere karıştığını ve mutfakta perilerle konuştuğunu söylemişti. Ve ondan korkmak icap ettiğini anlatmak istemişti.

Fakat Celile aşçıbaşının perilerle yaptığı bu muhaverelerde korkuyu değil, ancak tecessüsü kamçılayan bir hususiyet buluyor ve onu seyretmekle saatler geçirebiliyordu.

Eğer kendisine bahçıvanın kızıyla konuşmaya müsaade etselerdi belki de küçük kızın ona telkin etmek istediği korkunun heyecanını da kalbinde bulacaktı. Fakat, terbiyesiz tavırlar, çirkin sözler öğrenir korkusuyla onu bahçıvanın kızıyla konuşturmuyorlardı.

Bahçede, koruda ve yalının her bir köşe bucağında gayet serbestçe gezip dolaşan Celile, hiç şüphesiz ki kendisinin de farkına varmadığı bir kontrol altında bulunuyordu. Bu nezaret, onun yalı içindeki bu masumane gezintilerine, bu başıboş dolaşmalarına mani olacak kadar sert değildi. O, nezareti ancak bahçıvanın kızıyla konuşup, oynamak istediği yahut da bahçedeki kuyuya ve rıhtımın ucundaki denize yaklaşmaya teşebbüs ettiği sırada Nazikter Kalfa'nın gölgesi ve kendi küçük ellerini tutan damarlı ve buruşuk eli şeklinde hissediyordu.

Bu el, elini kavrayınca, Celile yapılmaması matlup olan[1] bir şeyi yapmış olduğunu anlardı.

Ona itiraz etmeyi öğretmemişlerdi. Bunun için ihtiyar elin kendisine doğru uzandığını görünce, o el, daha kendi elini ona doğru uzatır hiç ses çıkarmadan, elin kendisini sevk etmek istediği tarafa doğru yürürdü. Tehlikeli ve memnu[2] mıntıkadan uzaklaşınca ihtiyar el onun küçük parmaklarım bırakır ve Celile kendisini yine büyük bir hürriyet içinde serazat[3] hissederdi.

Bu hürriyet karşı sahile ve koya hüzünlü ve sakin akşamların loşluğu doluncaya kadar devam ederdi.

Ortalık kararmaya başlayınca, Nazikter'in eli birdenbire başucunda peyda olur onun elini kavrardı...

Sonra mermer ve geniş bir musluk başında uzun uzun yıkanır, silinirdi. Elbiseleri, saçları düzeltilir ve büyükannesinin odasına girerlerdi.

Onlar, odanın kapısından içeri girdikleri zaman, büyükannesini renk renk çiçek işlenmiş mor seccadesinin başında bulurlardı. Bursa ipeğinden başörtüsü omuzlarını örten ihtiyar kadının vücudu seccade üzerinde iner, kalkar, doğrulur ve nihayet yerde oturmuş bir vaziyette kalır, boynu sağa doğru bükülürdü. Güzelliğinden ve gençliğinden hiçbir şey kaybet-

1 İstenen.
2 Yasak.
3 Özgür.

memiş uzun ve ince parmaklı ellerinin avuçlarını göğe doğru açardı.

Celile sessiz adımlarla köşedeki mindere kadar süzülür, onun bir tarafında oturur, uzun senelerin ve çeşitli hanımların bir türlü bükemediği bu mevzun[1] vücudu arkasından seyre dalardı.

Celile her şeyi severdi, kalbi her şeyi tatlılıkla karşılardı. Gördüğü, temas ettiği her şey onun içine sakin bir zevk ve güzel bir seher gibi dolardı.

Odanın gitgide gölgelenen köşelerine büyükannesinin seccadesi üzerine eğilen başına, seccadenin renk renk çiçeklerine bakarak ruhuna bir huzur ve bir saadet yayılırdı.

Namaz bittikten sonra, sanki kapıda gözetliyormuş gibi hemen Nurser Kalfa içeri girerdi. Yüksek konsolun üzerinde beyaz abajurlu, uzun ayaklı iki yeşil petrol lambasını yakardı.

Akşam yemeklerini yazları büyük yemek odasında, kışın bir tepsi içinde büyükannesinin odasında yerlerdi. Sofrada pek az konuşurlardı. O yalnız büyükannesinin sorduğu suallere cevap vermeye mezun[2] olduğunu, kendisinin hiçbir sual sormaya mezun olmadığım bilirdi. Bunu kendisine Nazikter Kalfa sıkı sıkı tembih ederdi.

Düşüncelerini ve intibalarını anlatmamayı ve kendi kendine kati gelerek yaşamayı o böyle öğrenmişti.

Geceleri büyükannesinin elini öptükten sonra kendi yatak odalarına giderlerdi. Nazikter onu bir iskemleye oturtur, ayaklarını dizlerine alarak patik ve çoraplarını çıkartır. Sonra çıplak ayakla yere basmasın diye onu kucağına alır ve yatağına taşırdı.

Celile eğer çıplak ayaklarıyla yatağına doğru koşmak istese Nazikter Kalfa, "Aman böcekler ısırır!" diyerek onu korkuturdu.

---

1 Biçimli.

2 İzinli, yetkili.

Ve sonra Nazikter Kalfa onu yatağında bırakır, gece dolabının üstünde bir kandil yakar ve lambasını söndürür, odadan çıkardı.

Yatağında yalnız kaldığı dakikada Celile kalbinde derin bir hasret acısının uyandığını duyardı. Leylak kokusu, yumuşak bir elin ipek ve dantellerin hasreti...

Küçük dudağı hafif hafif kıpırdar alçak bir sesle, "Anne" diye seslenirdi. Sonra kandilin ışığıyla canlanmış bin bir gölgeye işittirmekten utanır gibi, sesini daha kısar, "Annemi isterim!" diye ilave ederdi. Bazen sadece gözleri sıcak yaşlarla dolar, bazen de yüksek sesle hıçkırırdı.

Ve yine o saatlerde kocaman bıyıklı, geniş omuzlu sıhhatli ve heybetli görünüşüyle bir erkek hayali hatırasında canlanırdı. Onu yerden alıp kaldıran, havaya atan ve sonra yine kuvvetli elleriyle tutan ve yanaklarını sert bıyıklarıyla acıtarak hoyrat hoyrat öpen adam:

"Baba!.. Babacığım..."

Sonra umulmaz bir süratle bu hararet, bu söyleyiş, bu acı ve yalnızlık hissi hemen yokluğa karışırdı. Çabuk mesut ve rüyasız çocuk uykuları...

Sabahleyin artık ne hasret, ne acı, ne yalnızlık hissi vardı.

Bu çocuk yüreğinin hiçbir keder ve hiçbir sevincini dünyayı keşfedişlerinin taze ve kuvvetli intibalarının tek mahrem esrarı yoktu.

Celile tek başına büyümüştü. Bir tek duygu ve düşüncesini kimseye söylemeden...

Celile babasını bir daha görmemişti. Umumi harp içinde Berlin Sefarethanesi'ndeki vazifesinde sonuna kadar kalmış olan babası harbin sonunda İttihatçılarla birlikte o kadar lekelenmişti ki memleketine dönmeye cesaret edememişti.

Genç karısına gelince, kocasıyla hiçbir zaman anlaşamamış olan bu kadın, Berlin'de bulunan Türkler içinde, büyük bir profesör yanında ihtisas için çalışan genç bir doktorla sevişip kocasını Berlin'de bırakarak İstanbul'a döndüğü zaman,

Fazıl Bey için bu vaka onun İstanbul'a bir daha dönmemesini icap ettiren bir ikinci sebep olmuştu.

Ve bundan sonra Fazıl Bey İstanbul'daki erkek kardeşine bir vekâletname yollayarak emlakinin hepsini nakte tahvil etmişti[1].

Evvela, mütareke sonrasının çılgın Almanya'sında barlarda ve eğlence yerlerinde bu parayı harcetmeye[2] başlamıştı. Fakat harbi takip eden enflasyon günlerinde bu parayı kolaylıkla tüketememişti.

Nihayet Alman markı yükselip Alman şehirlerinde eğlence, diğer Avrupa şehirlerindeki fiyata yükselince Fazıl Bey Alman başşehrini bırakarak Avrupa'nın diğer büyük şehirlerinde ve eğlence merkezlerinde dolaşmaya başlamıştı.

Kendi kendini gönüllü olarak attığı bu hayat çok devam etmemişti. Çünkü Fazıl Bey günden güne servetini eritip mahvetmişti. Ve parasının tükenmekte olduğunu görünce, birdenbire şansını denemek istemiş, Monte-Carlo'ya gitmişti.

Monte-Carlo'da bütün varını kaybettiği bir gecenin sonunda onu otel odasında ölü bulmuşlardı.

Bu ölüm haberi uzun seneler Celile'den saklanmıştı. Celile babasının ölümünü mektebi bitirdikten sonra, ölümünün şeklini ise büyükannesini kaybettikten sonra öğrenmişti.

Celile'yi mütareke senelerinde tekrardan açılmış olan Dame de Sion'a leylî olarak kaydettiren yine Mardirosyan Efendi olmuştu.

Celile mektebe gidinceye kadar hiçbir çocukla arkadaşlık etmemişti. Büyüklere gelince, onlara karşı da daima uzak ve çekingen kalmıştı. Kimseye kalbinin ve başının içinden geçenleri anlatmamış, gündelik hayat içinde lüzumlu olan sözlerden fazlasını kimseyle konuşmamıştı.

Dış hayattan edindiği intibaları daima kendi içinde saklayarak yaşamıştı.

---

1 Dönüştürmek.

2 Harcamak.

Bütün güzel eşyaları, güzel halıları, renkli çeşmibülbülleri, Sevr ve Saksonya takımları ve Venedik aynalarıyla antika eşyaları birer birer ve sonra da birçoğu bir arada satılarak otuz altı odası bomboş bırakılmış olan hüzünlü yalıdan içi çocuk dolu bir mektebe gelirken, o yalının bütün yalnızlığını kendi içinde beraber getirmişti.

Mektep hayatının ilk seneleri onun itiyatlarından[1] hiçbirini bozmamıştı. Sessiz ve arkadaşsız bir çocuktu. Sessiz ve arkadaşsız bir çocuk olarak kalmıştı.

Mektebinin en uslu çocuğu Celile'ydi demek mübalağa olmazdı. Her zaman yalnız kalıp derslerine çalışmayı tercih ederdi. Derslerine azami dikkati gösterir, hiç kimseye lüzumsuz bir sual sormazdı. Ve hiçbir zaman, hiçbir şeye itiraz etmezdi.

Ona, en küçük yaştan beri, büyüklerin her söylediği sözün doğru olduğu ve kendisinden istenilen her şeyi itirazsız kabul etmesi lazım geldiği öğretilmişti.

Dershanede dikkatli, teneffüslerde dalgın, yatakhanede sessiz, yemek salonunda çekingendi.

Müşterek oyun nedir bilmediği, buna alışmamış olduğu için bundan hazzetmez, çocukların oyununa katılmazdı.

Teneffüs zamanlarında elleri arkasına kilitlenmiş, geniş adımlarla tarhların arasında dolaşırdı. Mektepte çabucak ona, "Küçük Filozof' ismini takmışlardı. Onu çok düşünen bir çocuk zannederlerdi. Halbuki o hiçbir şey düşünmezdi.

Memnun veya mahzun olduğu günler belli olmazdı. Onu her zaman dudaklarında terbiyeli bir gülümseyiş ve kısa bir cevapla bulmak kabildi.

Celile bütün mektep arkadaşlarından uzak dururdu. Fakat kimse ona, "Ne soğuk bir kız" diyemezdi. Çünkü onun bu uzak kalışında diğerleri için hakaret ifade eden bir gurur yoktu.

---

1 Alışkanlık.

Bu, onun yaradılışı ve belki de yaratıldığı ve ilk inkişaf etiği muhitin tesiriydi.

O, hiçbir zaman hayatın içine girmemişti.

Yıkılan, çürüyen ve mahva mahkum bir muhit olan yalıda, o körpe varlığı, hayatiyeti gelişen benliğiyle bu yıkılışa ait bir unsur olmaktan çok uzaktı.

Mektepte ise, yeni yetişen bir muhit ve yeni yetişen bir devrin çocukları arasında, o, genzinde hâlâ yıkılan yalının küf kokusunu ve ruhunda o muhitin ölü terbiyesini taşıyan küçük kız, kendinin daima bu muhite ait olmadığını ve yabancı olduğunu hissetmişti.

Ve nasıl yeni yetişmeye başlayan çocuk, ölen yalının bir unsuru olmamışsa, ölen yalının çocuğu gelişen mektep muhitinin de bir unsuru olamıyordu.

Nasıl yalıda artık içinde hiçbir mahluk yaşamayan ve hiçbir aktüel vaka geçmeyen odaların ve salonların kapısında durup bir müze seyreder gibi onları seyretmişse, şimdi de mektep hayatının bir kenarında duruyor, ona iştirak etmeden oradan geçen hayatı yine aynı seyirci gözleriyle seyrediyordu.

Ve yalnız yalıda, yalnız mektepte değil, ne izdivaç hayatında, ne de bugüne kadar hayatının her safhasında o bu hayata iştirak etmemiş, kenarında durup onu uzaktan temaşa eder gibi kalmıştı. Hiçbir zaman, hiçbir muhitle mezc olmamıştı[1].

Celile'nin hayatı daima sakin bir yeknesaklık[2] içinde akıp gidiyor ve ruhu da bu yeknesak hayat içinde karışıksız ve fırtınasız inkişaf ediyordu. Zaten, o, hayatında her şeye bir seyirci gözüyle bakıp onu olduğu gibi kabul etmeye alışmıştı. Ruhunda, hiçbir şeye karşı fazla bir alaka duymamıştı. Hiçbir şeye karşı ruhunda bir isyan da hissetmemişti. Hayatı geldiği gibi ve olduğu gibi kabul ediyor, hayır hatta kabul dahi etmiyor, seyrediyordu. Hayatın hiçbir şeyine karşı koymayı,

1 Karışmak.

2 Monotonluk.

kanunlarından hiçbirini reddetmeyi düşünmeden...

Celile mektebini bitirip yalıya döndüğü zaman, büyükannesi uzun ve meşakkatli hastalığının daha sonlarına yaklaşmamıştı.

Celile genç yaşında mektep sırasından kalkıp ağır bir hastanın yatağı başına oturdu. Ve büyük bir cesaretle, hayatta sevdiği, merbut[1] olduğu tek insanın yüzünde ıstırabın korkunç maskesini ve ölümün kahir kudretini seyretti.

Bu büyükanne ve torun, bu ıstırap senelerinde sanki cesur olmak, tahammül göstermek hususunda birbirleriyle yarışıyorlardı.

Kafkas dağlarının mağrur kızı, en ihtiyar ve en ıstıraplı günlerini, şahane kaşlarının azametli çizgisini kaybetmeden, şikayet etmeden geçirerek; ölümün uzanan kollarına, korkusuzca kendini terk etti ve bu masal sarayları gibi kırk odası olan yalının vahşi kızı, yaşlı ve olgun bir insan feragatiyle kendisini bir hasta yatağına şikayetsiz olarak vakfetmek ve bir hastaya şefkat ve ihtimamın en sıcağını ve en cömerdini göstermek kudretini buldu.

O büyükannesi sekiz gün süren müthiş bir halet-i neziden[2] sonra hayata gözlerini yumduğu gün, Celile rahat rahat ağlayabilmek için kendi odasına kapandı. Nazikter Kalfa bile onun gözlerinden akan yaşları görmedi.

Çünkü Celile'nin sevinç ve kederi sadece kendine ait olan bir şeydi.

Bu genç ve taze ruhu, bu ölümün ne kadar yıkıp hırpaladığını kimse anlayamamıştı. Kendisine ait her şey mukaddes ve mahremdi. Ve bunu bir başkasıyla paylaşmak arzusunu hiçbir zaman gönlünde hissetmedi.

Çeşmiahu Hanımefendi öleceği güne kadar ailenin bütün maddi yükünü sırtında taşımıştı.

---

1 Bağlı.

2 Can çekişme.

Son nefesine kadar torununa bu yalıda geçen hayatın ve mektep taksitlerinin nasıl temin edildiğini göstermemiş ve anlatmamıştı.

Celile, büyükannesinin ölümünden sonra hayatın maddi zorluklarıyla karşı karşıya kalınca bütün tecrübesizlik ve gençliğine rağmen en ufak bir şaşkınlık ve telaş göstermedi ve bu ölümü takip eden hadiselere o, sanki ortada şahsen kendine taalluk eden[1] hiçbir şey yokmuş gibi yine adeta seyirci kaldı.

Çeşmiahu Hanımefendi öldüğü zaman ona intikal eden bu yalı Emniyet Sandığı'na ipotek edilmişti. Borç, zamanında tediye[2] edilmemiş, faizler ihmal edilmişti. Ve şimdi lazım gelen bu meblağı bularak yalıyı ipotekten çıkarmaya imkân yoktu.

Yalı mezata çıktı. Satıldı ve ancak borçları ödedi.

Çeşmiahu Hanımefendi'nin mirasından Celile'ye kalan şey, büyükannesinden tevarüs etmiş olduğu metanetten ve yalının son senelerde işgal etmiş oldukları kısımlarında bulunan kullandıkları eşyalardan ibaretti.

Yalının satılışı Celile'den fazla diğerlerinin keyfini ve rahatını kaçırmıştı.

Bakkallık yapmaya başlayan Seyfullah Efendi, dükkanın üstündeki üç odalı evi de satın almıştı. Bu odalardan bir tanesini Nurser Kalfa kiraladı. Eski bir gümrük memuru olan kocasından aldığı maaşla oda kirasını verebilir ve kendini geçindirirdi. Ayrıca da Seyfullah Efendi'ye bakacak, onun yemeğini hazırlayacak, çamaşırlarına ihtimam edecekti.

İhtiyar aşçıbaşı çok bunamıştı ve artık yerinden de müşkilatla kalkıyordu. Kimsesiz olduğu için onu Darülaceze'ye yatırmak meselesi mevzubahis oldu; fakat sonra Nurser Kalfa bunun ayıp olacağını söyleyerek Seyfullah Efendi'yi kandırdı. Üç odanın bir tanesine de onu yerleştirdi. Nurser Kalfa,

---

1 İlgilendiren.

2 Ödemek.

torunlarının yanına gitmemek için, bu ihtiyar halinde bu iki bekâr erkekle meşgul olmak cesaretini kendinde buluyordu.

Celile ne olacaktı?

O ve Nazikter ne yapacaklardı?

Celile hiç telaş göstermiyordu. Telaşlanmak, şaşkınlık gösterebilmek için bir korku ve endişe duymak lazımdı. Celile yeni hayatın karşısında bir vaziyet almak için hiçbir karara varmaya vakit bulamadan amcasıyla karşılaştı. Şimdiye kadar hayatında pek az gördüğü ancak bayramlarda evlerine uğradığı bu yakın akraba, babasının kardeşi ona, "Celile yalnız yaşayamazsın, bize geleceksin," deyince, "Ben yalnız değilim Amca," dedi, "dadımla beraberim."

Amcası güldü. Onun arkasını okşayarak, "Deli", dedi, "tabii onu da beraber alacağız."

Celile yirmi iki yaşlarında vardı. Fakat küçük bir kız itaatiyle amcasının davetini kabul etti. Ve Nazikter Kalfa'yla beraber amcasının evine yerleştiler. Bu ev kalabalık ve neşeli bir evdi.

Ve eski yalının iki eski sakini bu neşe ve gürültü içinde iki sessiz gölge gibi silik kaldılar. Göze çarpmadılar. Kimseyi rahatsız etmiyorlardı. Konuştukları, gülüştükleri, ayak sesleri, hatta nefesleri bile duyulmuyordu.

Kimseyi rahatsız etmeden ve kimse tarafından taciz edilmeden yaşıyorlardı.

Celile ile diğer insanlar arasında daima bir mesafe var gibiydi.

Hiçbir zaman onlara karışmıyor, fakat hiçbir zaman da onlara karşı gelmiyor, hiçbir hususta onlara engel olmuyordu. Hayatta hiçbir şahsi arzu izhar etmiyordu. Sade izhar edilmiş değil, belki de kendi kendine itiraf edilmiş tek arzusu yoktu.

Bunun için hiçbir kimseyi rahatsız etmesine imkân yoktu, çünkü istek ve hareketleri hiç kimsenin istek ve hareketleriyle çarpışmıyordu. Kimsenin hayatının içine girmiyor, kimse-

nin hayatını kendi hayatı olarak kabul etmiyor, her muhitte inanılmaz derecede o muhitten dışarı duruyor, hiçbir muhit ve hiçbir insanla kaynaşamıyordu.

Fakat onun bu ayrı kalışı, onun bütün insanlara karşı muhalif bir cephede durmasından ileri geldiği için değildi.

O, bütün bu hayattan ayrı bir unsur gibiydi. Ekseriya hayatın kenarında duruyor, içine katılmıyordu; eğer içine katılacak olsa, tıpkı büyük deniz içinde ve onun akıntılarına göre akıp giden bir dal parçası gibi oluyordu, muhalefeti yoktu. Suların akışına tabiydi. Fakat bir umman içinde her zaman bir dal parçası, her zaman kendi kalıyordu.

Hiçbir şey onun kendi benliğine nüfuz edemiyordu. Hiçbir şeyle, hiç kimseyle kaynaşmasına imkân ve ihtimal yoktu.

Herkes ondan ve o herkesten memnundu. Uysal, terbiyeli ve yabancıydı. Kimseyi aralarında bir ihtilaf mevzuu çıkabilecek derecede samimiyetine almazdı.

Celile yirmi beş yaşına kadar işte böyle amcasının, yengesinin ve onların çocuklarının arasında yaşadı.

Ve günün birinde amcazadesi Refik'in bir mektep arkadaşı olan Ahmet'le tanıştı ve onunla evlendi.

III

Ahmet, İstanbullu, temiz, namuslu ve orta halli bir memur ailesinin çocuğuydu; babası ve büyükbabası her zaman iyi memuriyetler işgâl etmişlerdi.

Ahmet, bu orta halli evin tek çocuğuydu. Onu Galatasaray'da okutmuşlardı. Kendisi üniversite tahsili yapmak istememiş ve hemen çalışmaya başlamıştı. Bir an evvel para kazanır bir vaziyete gelmek için...

Zeki bir çocuktu ve iyi bir banka memuru oluvermişti. Kestane rengi saçları arkaya doğru sıkı sıkı taranmış, kostümü iyi kumaştan ve oldukça iyi bir terzi elinden çıkmış, dudaklarında Galatasaray Lisesi talebelerinin nesilden nesile intikal eden nükteleri ve neşeli konuşma tarzı olan tabii ve sportmen bir delikanlıydı.

Gömlekleri, mendil ve elleri tertemiz, tırnakları cilalanmış, kürek çeken, iyi yüzmesini bilen bir genç... Üstelik de futbol milli takımında bek...

Genç kızların bayıldığı bir çocuktu. Gazeteler iki günde bir spor sayfalarında resmini basarlardı...

Celile'yle bir yaz mevsiminde Suadiye'de tanıştılar.

Bir gün plajda Refik'e rast gelmişti. Mektep arkadaşı... Refik kız kardeşleri ve Celile'yle oradaydı. Refik'in kız kardeşlerini Ahmet, esasen tanıyordu. Refik, amcasının kızını ona o gün tanıştırmıştı. Sonra bütün bir yaz mevsiminde hemen her gün plajda, sandalda ve akşam gazinoda dolaştılar.

Dalgın ve sessiz hâli, uzak ve yabancı duruşu diğer genç kızların vaatkâr hallerinden daha fazla Ahmet'in hoşuna gidiyordu. Bu his pek kısa bir zamanda sadece hoşa gitmekten ibaret olmayan bir duygu olarak kendini gösterdi.

Ve sonbahar yaklaşırken bir gün Suadiye'deki köşkün bahçesinde yalnız kalmışlardı. O zaman Ahmet uzun bir mukaddemeye[1] lüzum görmeden Celile'ye kendisini sevdiğini söylemişti.

O gün sıcak bir gündü. Denizin yapışkan hissi veren yağlı gibi pırıldayan bir sathı vardı. Hava boğucu denilecek kadar sıcak, yaprak kımıldamıyordu. Bu köşkte herkes öğle uykusuna yatmıştı. Kırlarda böcekler vızıldıyordu.

Celile yirmi beş yaşında, sıhhatli ve normal bünyeli bir kızdı.

Ahmet güzel ve sevimli bir delikanlıydı. Ve onun sözleri Celile'nin kalbindeki tatlı bir ürperişte aksini bulmuştu.

Ona yeni görüşüyormuş gibi bakmıştı. Geniş omuzlu ince belli ve dar kalçalı bu genci birdenbire pek beğenmişti.

Bu günü takip edecek ayların üçüncüsünde onunla evlenerek Firuzağa'da üç odalı bir apartmana yerleşmişlerdi.

Ve sonra bunu takip eden sakin ve evet... Neden kelimeden kaçınmalı sakin ve mesut seneleri olmuştu...

Celile annesinin ölümüne bir çocuğun sebep olduğunu bildiği için çocuk doğurmak istememişti. Ve karısının bu korkusundan teşeüm[2] eden Ahmet, "Bana çocuğun ne lüzumu var? Benim çocuğum, yavrum, her şeyim sensin," demiş ve onun anne olmamak arzusunu itirazsızca kabul etmişti.

Ahmet, hiç şüphesiz ki karısını taparcasına severdi.

Celile hiçbir zaman bu izdivaçta bir üstünlük iddiasında bulunmamış, kendi söz ve isteklerinin müşterek hayatlarına hakim olmasını talep etmemişti. Öyle olduğu halde, Ahmet bütün varlığıyla her şeyiyle ona tabi olmuştu.

---

1 Giriş.

2 Uğursuz saymak, kötü sonuç çıkarmak.

Celile de hiç düşünmemiş, hiç istememiş olduğu halde kocasının düşünce, duygu ve hayatına hakim oluvermişti.

Ahmet kendi ailesinde hiçbir zaman eski bir sadrazam veya bir Veliddin Paşa bulunmadığı için kendi ailesi ile Celile'nin ailesi arasındaki büyük farkı tespit ediyor ve kendisinin karısıyla aynı seviyede olmadığını teslim ediyordu. Onu asıl bunun için seviyordu ve bundan dolayı da kendisinden yüksek görüyordu. Ve böyle kendisinden yüksek bir kadınla evlenmiş olmaktan büyük bir haz duyuyordu.

Bu kadar güzel, bu kadar müstesna, bu kadar asil ve böyle iyi ahlâklı, uysal ve terbiyeli, kanaatkar ve namuslu bir kadına koca olmaya hakikaten hiçbir veçhile[1] kendisini layık göremiyor ve hakikat böyle olduğu halde büyük şansının ona böyle bir lütuf bahşetmesinden dolayı talihine şükrediyor ve bu vaziyeti bu kadar büyük bir tevazuyla kabul eden ve benimseyen karısına karşı minnet duyuyordu.

Ve onun bu iyiliğine nasıl mukabele edeceğini bilmiyordu. Evlilik hayatlarının ilk senelerinde Ahmet karısının bu lütfuna karşı hiçbir mukabelede bulunmadığını hissetmekten büyük bir ıstırap duymuştu.

Küçük bir banka memuru, mahdut[2] kazançlı bir insandı. Ne bir aile serveti, ne de maaşının haricinde ufak bir imkânı vardı.

Halbuki, Ahmet'e öyle geliyordu ki Celile istemiş olsaydı, Celile etrafına bakmaya bir tenezzül etmiş bulunsaydı, bütün servetini onun ayaklarının dibine serecek, ona ipek, kürk, elmas ve otomobil verecek binlerce erkek mevcut olduğunu görecekti.

Fakat Celile etrafına bakmaya tenezzül etmiyordu. Bütün zenginliklere malikmiş gibi her ziynete, her servete karşı toktu.

---

1 Şekilde.

2 Sınırlı.

Bir gün bile Ahmet'in kendisine verebildiği hayattan daha yükseğini, daha genişini istememişti ve Ahmet bu kanaate her an hayret etmekten kendini alamıyordu.

Halbuki, Ahmet için her şeyin kıymeti vardı. O hesaplı bir memur evinde ve imkânında bulunmayan her şey onun için bir kıymetti.

Ve bütün bu şeylere malik olmak, karısına İstanbul'un en güzel köşkünü, kuyumcuların en kıymetli taşını, en mahir terzinin diktiği bir tuvaleti ve en pahalı kürkü hediye etmek istiyordu.

En güzel ve nadide halılarla döşenmiş cam dolaplarında antikalar bulunan geniş salonlarda... Motoru gürültü etmeyen en son model otomobillerde gezmek istiyordu.

Bunu hep karısı için, karısının kendine eş olmakta gösterdiği feragât ve tevazuya karşı duyduğu minneti ona anlatabilmek için istiyordu.

Kendisi için en kıymetli olan şeyleri, onun için onun emrine kazanmak, işte bütün gayesi buydu. Ve bunun tahakkuk edemeyecek[1] bir gaye olduğu anlayışı da onun mesut evinde bütün kederini teşkil ediyordu.

Halbuki Celile'nin yüreğinde hiçbir zaman böyle istek yoktu.

Hayatı olduğu gibi ve yadırgamadan kabul ediyordu. Hayatın her şeyini istenilen, beklenilen hürmete layık bir misafir karşılar gibi dudaklarında terbiyeli bir tebessümle karşılıyordu.

Esvabının ucuz terzi elinden çıkmış olması da onun için şayan-ı ehemmiyet[2] bir şey değildi. En basit bir kumaştan dikilmiş bir spor manto, onun omzunda erminden bir kraliçe pelerini kadar vakur ve asil çizgili oluveriyordu.

---

1 Gerçekleşemeyecek.

2 Önem verilecek.

Bütün ucuz elbiselerini o kadar güzel intihap[1] ediyordu ve kendi benliğinden onlara öyle bir ton veriyordu ki hiçbir yerde ve hiçbir zaman herkesin karısından kötü ve ucuz giyinmiş tesiri bırakmıyordu ve nereye gitseler Celile terbiyesi, şıklığı ve sevimliliğiyle hemen oraya hakim oluveriyordu. Odanın baş hanımefendisi oluyordu.

Ahmet'in, Celile'de meclup[2] olduğu, onu bir köle gibi Celile'ye bağlayan şey işte onun bu anlayamadığı hususiyetiydi.

O hiçbir yerde küçük olmuyordu. En büyük insanların karılarıyla bir yerde bulunsa dahi kimse onun, genç bir banka memurunun karısı olduğunu anlayamazdı. Banka şefleri ve müdürleri değil, hatta onların karıları da Celile'yi sayıyorlar, ona kafa tutmuyorlardı.

Ahmet karısına ilk evlendikleri günden beri:

— Göreceksin, diyordu. Göreceksin seni nasıl dünyanın en mesut kadını yapacağım.

Onun için saadetin ikinci ismi servetti. Ona hayatta parayla elde edilebilir her şeyi vermek, onu herkesin karısından daha süslü gezdirmek, ona bütün kadınların hayatından daha müreffeh[3] bir hayat vermek... İşte saadet buydu.

Celile kocasının coşkunluklarını müsamahalı bir tebessümle karşılıyor. Ona hiçbir zaman, "Mesut etmek mi?.. Fakat biz şimdi mesut değil miyiz?.. Budala!" demek istemiyordu. Buna üşeniyordu. Ve bu ona itiraz gibi bir şey olurdu.

Celile hiçbir zaman bir diğer insanla arasındaki münasebetin onun fikirlerine itiraz edecek derecede laubalileşmesine müsaade etmiyordu.

Saadet... Ahmet "saadet" derken neyi kastediyordu? Celile

---

1 Seçmek.

2 Tutkun.

3 Refah içinde, rahat.

bunu pek müphem[1] bir surette seziyor, fakat onun nelere kıymet verdiğini iyice anlayamıyordu.

O asırlarca her bir sefahate, her nevi israfa alışmış parayı hiçbir zaman zahmetli işlerle ve zihin yorarak kazanmamış; ihsan, atiye,[2] rüşvet veya irtikap[3] şeklinde elde etmeye alışmış ve yine öyle o şekilde kaybetmiş insanların muhitinden, onların terbiyesinden ve ananesinden geliyordu. Her şeyden bıkmış, her şeyi görmüş insanların terbiyesiyle yetişmişti. Küçük yaştan beri ona para denilen bir kıymetin mevcudiyetini öğretmemişlerdi. Parayla elde edilir en parlak ve en harikulade şeyler karşısında hissiz kalmayı telkin etmişlerdi.

Bunun için Celile sadece terbiyeli olduğu için değil, ayrıca da böyle parayla elde edilebilir şeylerin ismine saadet denilebileceğini hiç öğrenmediği için de kocasının sözlerinden derin bir mânâ çıkaramıyordu.

İşte hayatlarının bu son dört senesinde Celile yavaş yavaş kocasının alakalarını, meşgalesini, heyecan ve zevklerini, üzüntü ve sevinçlerini anlamamaya başlamıştı.

Ahmet'in sadece gündelik meşgalesi değil, bütün hayatının istikametini tayin eden gaye, Celile'nin tamamıyla meçhulü olan bir hırsın rotasıydı.

Celile kocasının eski benliğinden yavaş yavaş sıyrıldığını, eski adet ve zevklerini terk ettiğini, yorulduğunu, dalgın, asabi olduğunu ve buna rağmen bilhassa bu son iki senede şişmanlamaya başladığını görüyordu.

Sevdiği şeylerden hiçbirini yapmıyordu. Ne spor yapıyordu, ne de mehtap gecelerinde karısıyla Baudelaire'den parçalar okuyordu.

Samsun'da oturan bir dayısının ölüp de kendisine bir tütün deposu miras bıraktığı günden sonra, Ahmet birdenbire değişmişti.

---

1 Belirsiz.

2 Hediye, bağış.

3 Rüşvet.

İlk işi, bir gün bile yanından ayrılmak istemediği karısını bir buçuk ay İstanbul'da tek başına bırakarak Samsun'a gitmek, depoyu satmak, dayının bıraktığı evi de eşyayı da satarak bütün miras işini tasfiye ettikten sonra İstanbul'a dönmek ve döner dönmez bankadan istifa ederek hemen bir yazıhane açmak ve kendi beğendiği tabirle, "şahsi teşebbüsle hayata atılmak" olmuştu.

Ve sonra bu yeni işte muvaffak olabilmek için, gecesini gündüzüne katarak çalışmaya başlamıştı. Ticaret işlerinde, başlangıçta kolay inkişaf etmemişti. Ahmet çok zamanlar muvaffakiyetsizliklerle karşılaşınca, kendi kendine yine bu işte istidadı olmadığını itiraf zorunda kalmış ve onu çılgına döndüren korkular geçirmişti. Sonra işler yavaş yavaş inkişaf etmeye, bir iki muvaffakiyet kazanmaya başlayınca cesareti de yerine gelmişti.

İşler ilk iki senede çok iyi gitmemişti. Fakat on birinci senenin sonunda görünüşünü değiştirmişti. Ve ne de olsa, bankada sabahtan akşama kadar oturup, en basit zevkleri bile tatmin edemeyecek kadar bir maaş almak için ay başlarını beklemekten daha fazla kâr temin edebilmişti.

Karısına birinci defa olarak pahalı bir terzide bir tuvalet ısmarladığı gün Ahmet kendisini dünyanın en mesut kocası ve piyasanın en kabiliyetli taciri olarak telakki etmişti.[1]

İlk pahalı tuvaleti, pahalı şapka, pahalı çanta ve pahalı iskarpin takip etmişti.

Harbin hemen ilk senesinde ise sermayesinin kıtlığına rağmen temine başladığı kârlarla karısına bir altın saat, bir taşlı iğne, harbin üçüncü senesinde ise karısına tek taş yüzük almıştı.

Firuzağa'daki apartman Ahmet'e küçük geliyordu. Talimhane'de daha büyük ve daha modern bir apartman dairesine nakletmişlerdi.

---

1 Kabul etmek.

İşte Ahmet için bunlar saadete giden yollardı, fakat henüz saadet değildi.

Nazikter öldüğünden beri tek bir hizmetçi bütün ev işini görmeye kafi gelmiyordu. Ama Ahmet kazancı yükselttikçe bu hizmetçinin iyi yemek pişirmesini bilmediğini fark etmeye başlamıştı. Yanına bir de iyi yemek pişiren bir kadın alınmıştı ve on beşte bir de çamaşırcı kadın ayrıca geliyor, çamaşır yıkıyordu. Fakat daha bu da saadet değil... Henüz uşaklar, bahçıvanlar ve şoförler devrine gelinmemişti.

Bütün bunlar henüz saadet değildi, fakat saadetin birer işaretleriydi, görmekle bahtiyar oluyordu.

Sanki Celile hayatlarındaki bu tahavvülün[1] farkında değildi.

O, basit ve mütevazı hayatlarının karşıladığı sükunet ve huzur içinde bu daha refahlı hayatı karşılıyordu.

Gözlerinde hiçbir gün bir hayret veya hayranlık ışığı yanmamıştı.

Eskiden kocası kendisine beş kuruşluk bir menekşe demeti getirince nasıl terbiyeli ve memnun bir gülümseyişle teşekkür ederek, onun hediyesini kabul etmişse, tek taş yüzük, altın kol saati veya taşlı iğneyi de aynı terbiyeli ve memnun gülümseyişle kabul etmiş ve eskiden olduğu gibi şimdi de gelen şeyden daha fazla, getirenin kendisini düşünmüş olmasından duyduğu memnuniyeti tebarüz[2] ettirmişti.

Ve işte o zaman Ahmet kendisi için karısına bir pırlanta yüzük götürmenin aleladenin ne kadar üstünde bir hadise olduğunu bildiği ve kendisini ne kadar sevindirip, heyecanlandırıp mağrur ettiğini hissettiği için, karısının böyle hadiseler karşısında bu kadar serin ve heyecansız kalabildiğini gördüğü zaman kendisini orada biraz daha küçük bir insan ve onun kendi karısı olmakta devamını da o kadar büyük bir lütuf olarak telakki ediyordu.

---

1 Değişme, dönüşme.

2 Görünme, belirme.

Ve içinden, ta içinden ona layık ve onun gibi yüksek bir insan olmak için hiçbir şeyden çekinmeyeceğini anlıyordu.

Ahmet daima mutavassıt[1] bir hayat geçirmiş, mutavassıt insanlar yetiştirmiş bir ailenin çocuğuydu. Hayatta bütün meşgaleleri sabahın muayyen saatinde yataktan kalkıp, günün muayyen saatlerinde çalışan, yiyen ve muayyen seneler içinde maaşlarına yapılabilecek zamları bekleyen insanların muhitinden yetişmiş olan Ahmet hiçbir zaman büyük kazanç ve büyük neciplerin zevkini tatmamış olan bir gençti.

Şimdi onun en büyük zevki, kendi inisiyatifiyle hayatta muvaffak olmak, servis şefinden emir almadan kendi inisiyatifiyle bir iş yapmak ve en büyük gayesi kendi zekasının kabiliyetiyle bu işi en parlak şekilde yapmak ve hayatın babası, amcası, dedesi ve kardeşleri için çizmekte ısrar ettiği yeknesak memuriyet yolundan ayrılarak kendisini "saadet"e ulaştıracak parlak bir yolu kendi emeğiyle çizebilmekti.

Eski banka arkadaşlarıyla karşılaştığı zaman onlara öyle bir yukarıdan bakışı vardı ki...

Hayatın onları sevk ettiği mecradan ayrılıp kendi kabiliyet ve iktidarlarına güvenerek şahsi teşebbüsleriyle daha iyi bir hayat aramış olduklarına acıyan gözlerle bakıyor, kendisini hepsinden daha kudretli hissediyordu.

İşinden başka hiçbir şey onu meşgul etmiyordu. Her şeyi ihmal ediyordu.

Karaköy'de pencereleri karanlık ve dar sokaklara bakan yazıhanelerde işadamlarıyla sonsuz münakaşalar ederek, yazı masasının başına oturup saatlerce her birinden parlak muvaffakiyetler beklediği bitmez tükenmez mektuplar yazarak, hiddetlenerek, ümit ederek, zihin yorarak ve nihayet şu ticarethaneyi, bu fabrikayı ve öteki resmi müesseseyi, kendi tabiriyle "kafese koyarak" geçirdiği günlerin hepsi zahiren birbirine benziyor, fakat her biri ona içi endişe ve ümit dolu yeni yeni heyecanlar getiriyordu.

1 Orta halli.

Yazıhanesi daha büyüyordu. Daha temiz bir hana naklet-mişti.

Ve eski takımları şimdi yenileriyle değiştirmişti.

Şimdi kızıl deriden, geniş iki koltuk ve bir de kanepele-riyle süslü olan odadaki, sigara masasının üstünde artık bir ampul reklamının sigara tablası değil ağır kristalden bir tabla vardı.

Yerlerdeki liyom yepyeni, pencerelerdeki ince perdeler ko-lalıydı. Ve yerdeki halı iyi bir Uşak halısıydı.

Yazıhanenin küçük bir dolabı hatırlatan ikinci odasında küçük bir masa başında genç bir kız oturuyordu.

Bu daktilosuydu.

Ahmet'in artık yazıhanesinde bir memuru da vardı.

Bütün bunlar mesut bir istikbalin birer işaretiydi ve bütün bunlar Ahmet'in ölesiye merbut olduğu şeylerdi.

Yazıhanenin ilk takımlarını daha güzel ve daha yenileriyle değiştirdiği gün onun için bir bayram; namına bir telefonun masası üzerine konulduğu ve telefon rehberinde kendi ismini okuduğu gün onun için bir bayramdı.

Zihni ve varlığı hep bununla doluydu.

Zengin olacaklardı. Parmakla gösterilecek kadar zengin olacaklardı. Bütün İstanbul, bütün Ankara, hayır bütün Tür-kiye ve kim bilir belki de bütün dünya onlardan bahsedecekti.

Hiç şüphesiz ki Ahmet, Celile'yle hayatını ilk birleştirdi-ği günlerde bugünkü insan değildi. Fakat bugünkü hırsları herhalde kalbinin en derinlerinde birer çekirdek, birer zerre halinde mevcuttu.

Fakat Celile inanılmayacak kadar aynı insan kalmıştı. O hiç değişmiyordu. Hep aynı sakin ve gülümser çehre, hep aynı terbiyeli tavır ve hareket ve aynı bakışlar, düşüncelerini hiçbir zaman ele vermeyen o ketum bakışlarla hep o kadındı.

Hayatın içinde hep aynı sükunet ve huzurla, hep ona ka-rışmadan geçmişti. Neşe ve kederlerin nüfuz edemeyeceği ka-

naatini veren bir ruh kudretiyle hayatın bütün safhalarında dolaşmıştı. Halbuki Ahmet tanınmayacak kadar değişmişti ve bu değişme sadece manen değil maddeten de olmuştu. Mütevazı ve kanaatkar bir ailenin bu mesut çocuğunun, memnun bakışlarla bakan gözlerini şimdi tanımak mümkün değildi. Şimdi bu gözlerin içinde hırsla tutuşmuş öyle fena ve öyle huzursuz bir bakış vardı ki... Evet bu küçük adamın içinde büyük bir yangın vardı. Ve bu yangın gözlerden fışkırıyordu.

Eskiden bütün tatillerini güneşte ve açık havada geçiren bir sporcu olduğu için derisi güneşten yanmış, bakırlaşmış ve tazeydi.

Halbuki şimdi dört senedir yazıhanelerin havasız ve güneşsiz loşluğunda depolarda pis pis kokan hanlarda geçirdiği günler içinde derisi tazeliğini ve rengini kaybetmiş adeta çürümeye başlar gibi yeşilimtırak olmuştu.

Muvaffak olmak hırsı sanki onun bütün kanını emen bir acayip hayvandı.

Spora alışık vücudu, şimdiki bedeni ataletten yağlanmaya başlamıştı.

İçtiği sigaraların çokluğu da onun rengini biraz daha solduruyordu.

İlk işe başladığı zaman kendi kendine itiraf ettiği arzusu çok mütevaziydı. Sadece müstakil olmak, şahsi teşebbüsüyle hayatını idare etmek ve karısına daha iyi, daha geniş bir hayat verebilmek emelini beslediğini zannediyordu.

Fakat iş hayatına atıldıktan ve birinci muvaffakiyetlerin zevkini tattıktan sonra tahteşşuurunda[1] uyuklayan bütün istekler ve ihtiraslar, birdenbire uyanmışlar; silkinmişler ve şuurun üstüne birinci plana gelip birleşivermişlerdi.

İçinde bir başka adam uyanmıştı. Paraya tapan bir acayip insandı bu. İş hayatında başkalarında rastladığı servetler, başkaları tarafından elde edilen büyük kazançlar ve her zaman

1 Bilinçaltı.

böyle kazançları ve böyle servetleri elde edebilmek şanslarının mevcudiyeti onun başını döndürmüştü.

O da birinci sınıf bir zengin adam olmak arzu ve hevesine kapılmıştı.

Fakat çok büyük kazançlar elde etmek için çok büyük sermayelerle oynamak lazım geldiğini görüyordu. Küçük sermaye küçük kazanç getirirdi. Onun gözü yüz binlerin üstünde ve milyonlardaydı.

Yüz binlere ve milyonlara yetişmek o kadar kolay bir şey değildi. Büyük sermayeler karşısında küçük bir sermaye ile mukavemet edip tutunabilmek bile büyük bir şanstı.

Fakat Ahmet makul bir kazanç ve makul bir ilerleme istemiyordu.

Ahmet zengin olmak için her şeyi yapabilirdi.

Bu zamana kadar çirkin bulduğu dolambaçlı yollardan ilerlemeye kendinde ruh cesareti bulabilirdi.

Hayatta bir servete kavuşmak ve sevgili Celilesini kadınların en zengini yapabilmek için gidilecek yolların gayri meşrusu yoktu.

Onun için her şey mübahtı. Hiçbir şey düşünmüyordu. Belki de yaptığı şeyin fenalığını bile idrak etmiyordu. Nihayet kendi mazereti de ona çok mantıkî geliyordu.

"Harbin müsebbibi ben değilim ya!" Harbin müsebbibi o olmadıktan sonra harbin yarattığı vaziyetten biraz da şahsen istifade etmesinde ne mahzur vardı? Kendisi bunu yapmasa ne olacaktı?.. Diğer işadamları aynı oyunları oynayıp, aynı dalavereleri çevirip malları yükseltmeyecekler miydi?

Piyasada dürüst bir kârla çalışan kaç tüccar kalmıştı ve kalanlar istedikleri kadar namuslu olmaya gayret etsinler, spekülatörler önünde onlar da ya diğerlerine uymaya yahut iflas etmeye mecbur değiller miydi?

Hayır nihayet Ahmet enayi de değildi. Harp her neslin eline geçen bir fırsat değildi. Bunun çıkışından ve inkişafından

kendi mesul olmadıktan sonra ele geçen böyle bir fırsattan istifade etmeyene deli derlerdi.

Ve Ahmet deli olmadığını ispat etmek için bir kenarda durup yeni vurgun yarışını seyretmiyordu. Bu yarıştan geri kalmak şöyle dursun, sermayesi müsaade etse buna büyük hızlar da verebilirdi.

Hayır hiç şüphesiz ki Ahmet kötü bir insan değildi. Bütün diğer namuslu insanlar gibi o da bu vaziyetin kötülüğünü anlıyordu. Ve eğer biri ona gelseydi ve dünyayı harbe sokmak için bir kazanç teklif etseydi bunu kabul etmezdi. Fakat harp ortada bir vakıa halinde dururken onun yarattığı gayri tabii durumdan istifadesini bilen açgözlüler zümresinden onun yarattığı bu durumdan müteessir olan ve bundan ıstırap çekenler zümresinden olmayı tercih ediyordu.

Bu harp bir vakıa olarak ortada dururken, Ahmed'in diğer vurgunculardan daha insani bir düşünceyle hareket etmesi ve elden ele geçtiği halde yani depoda kalan ve piyasaya çıkmadan evvel daha birkaç elden geçecek bir malı alıp, satan insanlar zinciri ortasında bir halka olmaktan çekinmesi bir delilik olurdu. Böyle kısa bir zaman içinde bir malı Niko'dan elliye alıp Ali'ye seksene satmakta ne mahzur vardı?

Fırsat fırsattı. Ve Ahmet fırsattan istifade etmek istiyordu.

Bunun için de harpten evvel bin lirayı geçmeyen kârları beşer, onar yükseliyordu.

İşe, Avrupa'dan makine getirmek maksadıyla başlamıştı. Başlangıçta bir iki ecnebi fabrikanın reprezantanlığını[1] almıştı. Bu iş şimdi ticarethanesinin yavaş yavaş bir maskesi hâline giriyordu.

Asıl iş buydu. Diğerleri küçük işlerdi. Bir de Karadeniz yoluyla Bulgar ve Rumen limanlarına motorla kaçak gıda maddeleri yollamak da iyi bir işti ama Ahmet buna cesaret edemiyordu. Samimi söylemek lazım gelirse, böyle bir şeyden

1 Temsilcilik.

ahlâki kayıtlardan dolayı çekindiği için değil, fakat yakalanmak tehlikesinden ürküyordu. Gıda maddesi yollamak, eroin kaçakçılığı değildi ya!

Fakat esas bu da değildi. Esas daha büyük bir servete malik olmaktı.

Piyasada spekülasyon imkânları kalmadığı gün spekülasyonlarla temin ettiği kazançların daha birkaç mislini normal şartlar içinde kazanabilmesini temin edecek kadar fazla bir sermayeye ihtiyacı vardı.

Ah şu mendebur Şükranzadeler kadar büyük bir servete malik olsaydı...

Ahmet kendisinden daha nüfuzlu ve daha yüksek sermayeli olanlara karşı kalbinde yüksek bir haset duyuyordu. Ve, bütün bunların içinde Şükranzadeler, ona bu nefret ve hasedini tevcih edebileceği[1] bir nokta gibi görünüyordu.

Bu son zamanlarda bütün işlerde karşısına çıkan rakip Şükranzadeler firmasıydı. "Herifler kasalarına güveniyorlar." El atmadık iş bırakmıyorlardı. Karaborsayı mayın tarayıcı gemileri gibi tarıyorlar, nerede kârlı bir iş varsa, herkesten evvel orada hazır bulunuyorlardı: "Koku alıyorlardı musibetler. Av köpekleri gibi"...

Şükranzadelerin geniş servetinin yarattığı geniş teşkilat kabiliyetinin yanında, tek katibi genç bir daktilo kızdan ibaret olan Ahmet'in her işten dakikası dakikasına haberdâr olması mümkün müydü? Mütemadiyen atlıyordu. "Fakat onlara gösterecekti"... "hele nüfuzlu bir şerik[2] bulsun"... "büyük sermayeli bir şerik"...

Mamafih içinde büyük bir kanaat vardı. Muhakkak hayatta muvaffak olacaktı.

Bu kadar çok çalışıp kafa yorduktan sonra bu kadar azim ve iradeyle çırpındıktan sonra muvaffak olmamasına imkân mı vardı? Ve muvaffak olduğu da muhakkaktı.

---

1 Yönlendirmek.

2 Ortak.

Ticarete atıldığı günden beri parası eksilmemiş artmıştı. Pek yakında hayattaki bütün emellerine kavuşacağını düşünüyordu. Boğaziçi'nde güzel bir yalı, Ada'da bir köşk, Taksim veya Nişantaşı'nda bir apartman sahibi olacaktı.

Ve bunlara sahip olduktan sonra Celile'ye bir gün, "Gel... Bak!" diyecekti.

Ve Celile'nin gözlerinde eğer bir takdir ışığı görürse onun için bu, cihana değecek bir mükâfat olacaktı.

Muhsin Demirtaş'la tanışmak, onun için büyük ümitlerin kapısını açan bir tesadüf olmuştu.

Muhsin Demirtaş lalettayin[1] bir tüccar, bir sermayedar veya bir müteahhit değildi. O, ayrıca iki kudretli bankanın heyeti idaresinde hatırı sayılır ve sözü rol oynar bir azaydı.

Nüfuzu ve itibarı sadece ticari değildi. Daha birçok muhitlere de şamildi.[2]

Servetinin milyonlarla sayıldığı, itibarının namütenahi olduğu biliniyordu. Son yıllarda Muhsin Demirtaş'ın büyük demiryolları işi, finanse ettiği muhtelif işler arasında bir tanesi sayılırdı. Memlekette yapılan birçok yeni teşebbüste Muhsin Demirtaş'ın bir hissesi vardı. O, sonradan görme bir işadamı, lalettayin bir müteahhit de değildi.

Büyükbabası servetini taşocaklarıyla yapmıştı. Babası hürriyetin ilanından sonra taşocaklarında kazanılmış bu servetin mühim bir kısmını demir ticaretine yatırmıştı. Demir ticareti zamanla inkişaf etmişti.

Fakat asıl bu servet göz kamaştırıcı merhalesine[3] yerli sanayii kurulduğu zaman ulaşmıştı. Yerli fabrikalar kurulurken makine ticareti, banka hissesi ve doğrudan doğruya fabrikalar ve bunu hemencecik takip eden devirlerde şimendifer yolu, köprüler ve barajlar inşaatında taahhüt işlerinde gelişen bir

1 Gelişigüzel, rastgele.

2 Kapsayan.

3 Aşama.

servet bugün Demirtaş Ailesi'ni Türkiye'nin en zengin ailelerinden biri, hatta en zengin ailesi hâline getirmişti.

Bir zamanlar mesaisini sadece sanayiye hasredeceğini samimiyetle düşünmüş olan Muhsin'in babası, oğlunu Almanya'ya makine mühendisliği tahsiline göndermişti.

Muhsin orada Nuri isminde bir vatandaşla tanışmıştı. Bu, aynı mektepte, aynı tahsili yapan bir talebeydi. Muhsin'le Nuri tahsil hayatlarında birbirleriyle pek iyi anlaşıp kaynaşmışlardı ve bu Nuri, Ahmet'in iki yıl evvel iki torna tezgâhı sattığı fabrikanın işletme müdürüydü.

Muhsin'le karısının yazı geçirmek için gittikleri otelde Nuri ile karısı da bulunuyordu. İş sahasında başlamış olan tanışıklık, aynı otelde oturmak ve iki kadının yalnız kaldıkları günlerde birbirlerine yaklaşması yüzünden, daha samimi bir şekil almıştı.

Ve işte, bir gün Ahmet, kendisi için çok uğurlu telakki ettiği bir tesadüf gecesi, bu Muhsin Demirtaş'ı Ada vapurunda tanımıştı.

O gün başı ağrıdığı için Muhsin bir hastayı ziyaret edip akşam dönmek üzere ve Nuri de kim bilir ne için bir öğle saatinde erkence Ada'ya gidiyorlardı.

Hafta içinde bir iş günüydü ve vapur oldukça tenhaydı. Üç erkek hava daha serin olduğu için orta kattaki salonda oturdular.

Ahmet, Muhsin'i ismen ve şahsen tanırdı. Onun Nuri ile ne kadar samimi olduğunu görünce bu samimiyet havası içine girebilmek için kendisini Nuri'nin çok eski bir dostu zannını verdirecek tavırlar takınmayı akıllıca bulmuştu.

Esasen hakikaten onlar Nuri'yle son haftalarda enikonu dost olmuşlardı.

Ahmet, temiz bir aile terbiyesi görmüş bir insandı. İlk temasta daima iyi bir tesir bırakırdı. Yine o günde bu terbiyesi

icabı olarak Muhsin de kendi hakkında öyle müspet[1] bir intiba uyandırmıştı. Ve bu intibaın çok iyi olmasında elbette onun da Muhsin'e hoş görünmek için gayet mahirane bir surette gizlenen bir gayret sarf etmesi sebep olmuştu.

Evvela Ahmet oldukça zekiydi. Ve Muhsin'e hemencecik küçük tüccar ve küçük piyasa adamı hüviyetini göstermemesinin ileride Muhsin'den edinebileceği menfaatler varsa bunlar hakkında hayırlı olabileceğini düşünmüştü.

Ve bunda da hiç hata etmemişti. Böyle zengin bir adamın kafasında kendi başlarında mevcut olan meselelerden hiçbirinin mevcut olmadığını anlayabilecek bir seviyede ve zekâdaydı.

Eğer Muhsin'le bu karşılaşması ileride onun hakkında faydalı olacaksa, Muhsin'in ilk baştan kendisinin kim olduğunu ve küçük bir tüccar bulunduğunu bilmesiyle kabil olacağını o, evvela şahsi bir yakınlık peyda etmenin daha münasip bulunduğunu idrak ediyordu.

Bunun için de bu şahsi münasebeti takviye etmek için –eğer imkân olacaksa– evvela Muhsin üzerinde –Muhsin'in genç olduğunu bilmeyen– sevimli bir adam olmak intibaını bırakması lazımdı. İşte bunun için köprüden Büyükada iskelesine vapur yanaşıncaya kadar mütemadiyen afakî mevzulardan[2] bahsedilmişti.

Ahmet, birdenbire o Galata yazıhanesinde takındığı hüviyetinden sıyrılmış ve Galatasaray'daki talebe ve milli takımda futbol ekibindeki hüviyetini tekrar benimsemişti. Ahmet, o zamanlar çok sevimli olduğunu ve herkesin kendisini çok sevdiğini bilirdi. O zamanlardaki umumi sempati ve tanışıklıklarına güvenerek esasen bu ticaret işine atılmamış mıydı?

Şimdi eski Ahmet hüviyeti içinde öyle neşeli ve ucuz nükteli fakat buna rağmen son derece sevimli olan tarzıyla konuşuyordu.

---

1 Olumlu.

2 Havadan sudan.

Her şeyden hafif bir istihzayla ve daima "işin alayında" hissini uyandırarak konuşuyordu. Her mevzuya hafif bir istihzayla temas ediyordu. Tenkit mi ediyordu? Yoksa sadece gülüp güldürmek mi istiyordu? Anlaşılmıyordu. Fakat herhalde muhaveresine karşısındakini alakadar ediyordu.

Sonra da umumi malumatı pek kıt bir çocuk değildi. Epey kitap okumuştu, günde birkaç gazete takip ettiği, dünyadaki hadiselere agah olduğu[1] ve her şeye alaka duyduğu belliydi.

Her şeyden bahsediyordu. Işten başka her şeyden...

O öyle şeylerden bahsediyordu ki Muhsin hiçbir zaman Ahmet'in mesleğinin ne olduğunu anlayamamıştı.

Ada'ya gidinceye kadar Nuri Muhsin'e birkaç kere; bu akşam yemeğini otelde birlikte yemeyi teklif etti.

Nuri, Muhsin'i çok severdi. Ve işte her zaman onunla arkadaş kalmak için hiçbir zaman onun fabrikalarında ve yanında bir iş almamış, hiçbir zaman hayatta ona maddi bağlarla bağlı bir insan olmak istememişti.

Arkadaşının bu gururunu hissedecek kadar ince olan Muhsin de hiçbir zaman ona kendi yanında ve herhangi bir işinde çalışmasını teklif etmemişti.

Bunun için Nuri onu daima ne kadar sevdiğini izhardan çekinmez, onun meclisinde bulunmaktan duyduğu hazzı tebarüz ettirmekten korkmazdı.

Muhsin arkadaşının bu teklifini kabul etmiyordu. Hasta akrabasını ziyaret ettikten sonra altıya doğru İstanbul'a dönmek istiyordu. Ertesi sabah için şehirde erken bulunmasını icap ettiren mühim bir işi vardı.

Halbuki Celile'yle birlikte iskelede kocasını bekleyen Müjde aynı teklifi yaptığı zaman Muhsin birdenbire İstanbul'a dönmek fikrinden vazgeçmiş ve bu daveti kabul etmişti.

Muhsin ile Müjde arasında çok samimi bir arkadaşlığın mevcudiyeti her hallerinden belliydi. Birbirlerine "sen" diye

1 Haberdar olan, bilen.

hitap ediyorlar, birbirlerini isimleriyle çağırıyorlardı.

İskeledeki bu ilk tesadüfte, Muhsin'i Celile'ye ayaküstü takdim etmişlerdi. Celile onu ilk gördüğü dakikada, bugün zebunu olduğu[1] hislerin kasırgasına tutulacağını hiç de tahmin etmemişti. Kimseye yakınlık ve uzaklık göstermeyen, fakat herkesle kendi arasında aşılmaz bir mesafe bırakan çok terbiyeli tebessümle ona gülümsemiş ve elini ona uzatmıştı.

Bugün onu ilk tanıdığı andaki hissini tahlile kalkışacak olsa, bu duygunun lakaydiden[2] başka hiçbir şey olmadığını kolaylıkla tespit edebilecekti.

Halbuki bu hissi tahlil etmediği için Celile, şimdi onu ilk gördüğü, evet... O çok güzel biçimli tırnaklı ve çok uzun parmaklı iri ellere, ellerini ilk uzattığı dakikadan beri içinden bir şeyin değiştiğini ve kalbinde böyle çılgın bir rüzgârın esmeye başladığını zannediyordu. Zannetmek değil, böyle bir samimiyetle buna inanıyordu.

Muhsin uzun boylu, geniş omuzlu vücudu güneşten yanmış, beyaz saçlarla çerçevelenmiş matruş yüzü, kalın kaşları ve herkesi küçümser gibi bir kıvrımı olan dar ve kısık dudaklarıyla karşısına çıktığı ilk dakikadan beri hayatında her şeyin değiştiğini zannediyordu.

Uzak, yabancı ve sert bakışlarıyla bu adam bir kadın kalbini birdenbire saracak kadar sevimli miydi?.. Oh bilakis... Bu adamın ilk görüşte insana rahatsızlık veren bir uzaklığı, bir yabancılığı vardı.

Bu sert, soğuk ve yabancı gözler daha ilk görüşte bütün ağırlıklarıyla Celile'nin üzerinde durmuşlardı.

Ve Muhsin kendisi de belki bilmiyordu. Bakışları Celile'nin üzerinde durakladıktan sonraydı ki, birdenbire Müjde'nin daveti ona cazip gelmişti. Ve birdenbire fikir değiştirerek akşam onlarla beraber olmayı kabul edivermişti.

---

1 Kendisini aciz düşüren, güçsüz bırakan.

2 Lakaytlık.

– Bu akşam hep beraberiz değil mi? demişti.

Ahmet, büyük bir tehalükle:[1]

– Elbette... Elbette! diye mukabele etmişti.

Hiç şüphesiz ki bugün Ahmet için çok mühim bir gündü. Talih her zaman kendisini korumuştu. Fakat bugün hakikaten eşine ender rast gelinen bir tesadüf onun karşısına Muhsin gibi İstanbul'un en nüfuzlu adamını çıkarmıştı. Bunun neticesinden herhangi müspet bir iş çıkmasa bile onunla, samimi dost olmak bile işleri için faydalıydı. Ve vapurda, Mazhar Fıratoğlu ile Dülger Ziya nasıl da onları bir arada görünce şaşırmışlardı, hele Mazhar sapsarı kesilmişti. Her zaman kendisine selamı bile adeta lütuf şeklinde verirlerdi. Ahmet, Muhsin Demirtaş'a bir iş için müracaat etmek mecburiyetinde olsa onu yanına bile kabul etmezdi. Halbuki şimdi, onunla aynı seviyede bir insan gibi, aynı sofrada oturacak neşeli ve tabiî bir muhavere içinde şundan bundan konuşacaktı.

Ve muhakkak Ahmet'in açıkgöz olması onun teveccühünü daha fazla, daha fazla kazanması ve günün birinde hususi bir dostu gibi onunla iş yapması lazımdı.

O akşam Müjde akşam yemeğine kıyafet değiştirmek için odasına her akşamdan erken çıkmış ve yukarı çıkarken Celile'yi de beraber sürüklemişti.

Müjde orta halli bir ailenin kızıydı. Türkiye'nin böyle tanınmış bir zenginin, kocasının bu kadar samimi bir arkadaşı olmasından ayrı bir haz duyuyordu.

"Muhsin çok iyi bir insandır" diye Celile'ye onun hakkında malumat veriyordu. "Nuri'yi öz kardeşi gibi sever, o kadar zengin, o kadar büyük ve her yerde beğenilen, aranılan bir insan olmasına rağmen bizim evde akşamlarını geçirmekten pek hoşlanır. Mütevazı bir insandır. Öyle mütekebbir[2] görünüşüne bakmayınız, fevkalade mütevazı bir insandır."

---

1 Büyük istek göstermek, can atmak.

2 Kibirli, kendini beğenen.

İlk konuştukları akşam Celile onun sesini beğenmişti. Kalın ve tatlı bir sesi vardı. Celile bu seste, şimdiye kadar hiç kimsenin sesinde duymadığı bir sıcaklık sezmiş gibiydi. Sofrada için için mütemadiyen onun konuşmasını beklemişti. Hayatında şimdiye kadar en ufak bir şey istememiş olan Celile için bu bekleyiş, temenniden de daha fazla bir şeydi. O Muhsin'in sözlerini diğerlerinin sözlerinden daha alakalı bulduğu için dinlemek istememişti. Birkaç kere onun söylediği sözlerin hakiki mânâlarını anlamadan yalnız sesin ahengini dinlemişti.

Muhsin de ona hitap etmekten onunla konuşmaktan memnun gibiydi. Umumi bir bahis üzerinde konuşulduğu zaman bile Muhsin adeta sade ona hitap eder gibi ekseriya ona bakarak onun alakasını celp etmeye çabalayarak konuşmuştu.

Mevzularının çoğu eski tahsil arkadaşları arasında olduğu gibi hep gençlik senelerine ve o zamanki hatıralara aitti.

Kanepelerin üstünde ayakkabılarıyla basıp gezdikleri gibi saçma bir iddia ile onları kapı dışarı etmek isteyen pansiyon sahibi Frau Rilke'ye ait ne çok gülünç hatıraları vardı.

Sonra... Hani o Werdder'da geçirilen pazar günü... Nuri ne kadar çok içmişti. Wousee'de devrilmesi... Ve yine Frau Rilke'nin kahvaltı paralarını her sabah Muhsin'den peşin olarak alması... Nuri:

— Bana emniyeti vardı, diye gülüyordu. Benden haftadan haftaya alırdı. Ama senin çok müsrif olduğunu gördüğü için... Sana bir türlü itimat etmez. Peşin para almadan sana kahve veremezdi.

— Yok canım... Belki de bunun daha başka bir sebebi vardı. Hissî bir sebep...

Ve Müjde'nin yalancı bir hiddetle sahte bir kıskançlık göstermesi ikisine daha fazla neşe veriyordu. Fakat bu hikayelerin hepsi sadece başlarından geçmiş olan kimseleri hâlâ güldürecek mahiyette hikayelerdi. Diğer dinleyenlerin, bu mevzulara fazla alaka duymalarına imkân yoktu.

Celile bu hatıralara en ufak bir alaka duymamıştı. O sadece bu sesi dinlemişti.

Halbuki Ahmet hiç de öyle değildi. Muhsin'e hoş görünmek için sanki o günleri beraber yaşamış gibi neşeleniyor, her bir hatıraya kendi tahsil devrinin en tatlı hatıraları gibi konuşulan mevzulardan doğan bir tedai ile, "Biz de şöyle yapardık," diye kendi tahsil hayatına ait ve bu defa kendisinden başka hiçbir kimseyi alakadar etmesine imkân olmayacak bir hatırayı anlatmak budalalığını göstermiyordu.

Ve hakikaten bütün gayreti ve bütün dikkatiyle Muhsin'in nazarlarında meclisinden hoşlanılır bir adam olmaya çabalıyordu.

Ve doğruyu da söylemek lazım gelirse buna da muvaffak oluyordu.

O gece odalarına çekildikleri zaman Ahmet keyfinden yerinde duramıyordu.

Onlarla beraber olmak için Muhsin bu akşam son vapuru da kaçırmış ve geceyi kulüpte geçirmişti. Pokere ayrılırlarken cumartesi akşamı tekrar Ada'ya geleceğini söylemiş ve pazar günü hepsini öğle yemeği için kulübe davet etmişti.

Vapurda başlayan ahbaplık kolay kolay biteceğe benzemiyordu. Bilakis, çok güzel bir şekilde inkişaf ediyordu.

Ahmet büyük bir neşe içinde:

— Celile, diyordu. inan bana Muhsin'le tanışmak ve bu şekilde böyle hususi bir ahbaplık tesis etmek umulmaz bir şanstır. Onu tanıyabilmek, onunla konuşmak için bilir misin bugün İstanbul'da kaç kişi can atar? Biliyor musun bak gör... Gör kızım yakında hayatımız büsbütün değişecek, eğer akıllı davranırsam, eğer tam zamanında ve anında bir şey yapabilirsem gör... Gör elbette ben bu fırsattan istifade etmesini becereceğim.

Celile, o gece de, her zamanki gibi kocasını heyecanlandı-

ran, coşturan bu neşeye biganeydi.[1] Kocasının işlerine ait tek meseleyi dinlemiş değildi. O gece de bunu dinlemiyordu. Ve her zaman böyle mevzular konuşulurken gösterdiği lakaydiyle esniyor:

— Çok yorgunum Ahmet, hemen uyuyalım, diyordu. Ada beni çok yoruyor, öyle uykucu oldum ki...

Ve Ahmet Türkiye'nin en zengin ve en nüfuzlu işadamıyla tanışmaktan karısının en ufak bir heyecan bile duymamasına ve hayatlarını bir günden ötekine müthiş bir surette değiştirebilecek olan bu tesadüfün onu bu kadar alakasız bırakmasına şaşırıyor ve onun kuvvetine ve yüksekliğine hayran kalıyordu.

Evet bu kadın, karısı, kimseye benzemiyordu.

Nuri'nin bu arkadaşına kendisiyle müsavi bir insanla konuşuyor gibi hitap edişinde, ondan iş istemekten çekinişinde, her şeyde, onun kendisinden ne kadar kudretli ve kendisinden ne kadar nüfuzlu olduğunu anlayan, fakat bu nüfuz ve kudretten kendi lehinde aralarındaki dostluk yüzünden istifade etmek eski mektep arkadaşıyla eski mektep arkadaşı kalmayı bir gurur, feragat ve tok gözlülük telakki eden bir kahraman edası vardı.

Müjde onunla dostluklarında ne kadar tabii görünmeye çabalasa onunla senli benli konuşmaktan ne kadar büyük bir gurur duyduğunu saklayamıyor, kocasının böyle bir adamla mektep arkadaşı oluşunu aynı basamakta kalmış bulunduklarını, ona hiç baş eğmediğini göstermekten ayrı bir zevk duyuyordu. Ahmet, kendisi, o, böyle bir ahbaplık tesis etmiş olmanın sarhoşluğu içindeydi. Bir parça hayalperest olan muhayyilesi, daha şimdiden bu münasebetten kendi lehlerine doğabilecek fırsatların peşinde kanat çırpıyor, daha şimdiden karısını Ada'nın en güzel köşküne yerleştiriyordu.

Muhsin'le tanışmayı iş hayatının en büyük merhalesi telakki ederek kabına sığamıyordu.

---

1 Yabancı.

Halbuki, Celile, kocasının bütün sözlerine rağmen hiçbir şeye ehemmiyet vermiyordu. Ne Muhsin'e, ne Muhsin'in servetine, ne nüfuzuna, ne de bu nüfuzun faydalı olacağına...

Milyonerlerle tanışmak sanki onun her günkü hayatının en tabii temaslarıydı.

Ada'nın havası onu yoruyordu ve uyumak istiyordu.

Muhsin Demirtaş'la tanıştıkları gece, şu küçük tüccar karısının söylediği söz buydu.

Celile müthiş bir kadındı. Ve Ahmet kendisini onun yanında her zaman olduğu gibi, bu gece de küçük, çok küçük hissediyordu. Ve Celile onun karısıydı. On senedir, büyük bir sadakatle kendisine bağlı kalmış olan karısı... Halbuki Ahmet biliyordu. Onun gibi adamlar, Celile gibi kadınlara ancak köle olabilirlerdi.

Ve Ahmet karısına minnettardı. Karısı olmak tenezzülünde bulunduğu için ölesiye minnettardı.

IV

Kulüpteki öğle yemeğini bir akşam yemeği ve onu bir kotra gezintisi takip etmişti.

Celile yabancılarla yapılan bu neviden gezintileri ve böyle davetleri hiç sevmezdi.

Halbuki bu davetler daha sık da olsa buna içinden edecek bir itiraz bulamıyordu.

Niçin, neden olduğunu tahlil etmeden bu beş kişilik meclislerinden hoşlanıyordu.

Hiç farkına varmadan onunla buluşacakları gün aynasının karşısında daha uzun zaman kalıyordu.

Niçin ve neden yaptığını tahlil etmeden aynı mecliste bulundukları zaman iradesi haricinde olarak mütemadiyen Ahmet'le, Muhsin arasında mukayese yapıyordu. Ve böyle bir mukayese yapmaktan da ayrıca azap duyuyordu.

Çünkü bu mukayeseler daima Ahmet'in aleyhindeydi. Maddi ve manevi cepheden onlar birbirleriyle karşılaştırıldılar mı daima Ahmet kaybediyordu.

Ahmet'ten daha yaşlı olmasına rağmen Muhsin ondan çok daha genç ve sportif bir vücuda malikti.[1] Ahmet'in hele bu son iki sene içinde çok şişmanlamış olduğunu Celile bu mukayeselerle fark etmeye başlamıştı. Gergin yanaklarının altındaki yağ tabakaları cildin üstünde bile pırıl pırıl parlıyor, hele biraz içki içti mi, fazla fazla konuştu mu, biraz hava sıcak mı,

1 Sahip.

hemen koyu bir ter yanaklarını burnunun ve dudaklarının üstünü kaplıyordu.

Yağ gibi bir şey...

Halbuki Muhsin'in yüzü daima hemen yeni yıkanmış gibi taze ve tersizdi. Onun vücudu daha geniş ve boyu daha uzundu.

Ahmet şişmanladıkça kısa boylu ve toparlak oluvermişti. Sonra Ahmet pahalı elbiseler diktirmeye başladığından beri zevksiz giyiniyordu.

Ve birinci sınıf giyinme k arzusuna rağmen hem terzisi onun terzisinden, hem zevki onun zevkinden çok aşağıydı.

O daha çok susuyor, Ahmet daha çok konuşuyordu. Ve konuşurken kendisini beğendirmek ister gibi bir gayret sarf ediyordu. Bazen nükteli ve sevimli olan muhaveresinde daima göze girmek isteyen bir madunun[1] cehdi[2] var gibiydi...

Muhsin daha az konuşuyordu. Ve belki de söylediği sözler parlak değildi. Fakat sesinin tonunda ve sözlerinde tam bir tabiîlik vardı. Bu seste en ufak mânâsıyla kendini beğendirmek ceht ve gayreti yoktu. Hiçbir sahtelik yoktu bu seste...

En basit sözleri bile emin bir ifadeyle söylüyordu. En alelade bir düşünce onun dilinde bir hüküm katiyeti alabiliyordu. Çünkü o bunları itiraz icap ettirmez bir edayla söylüyordu. Onda muhitine hükmetmeye –fakat uzun zamanlardan beri hükmetmeye– alışmış bir insanın kendinden emin duruşu, kendinden emin bakışı, kendinden emin konuşması vardı.

Daima ve her zaman kendisine hak verilmiş, uzun zamandan beri bu böyle olduğu için buna alışmış ve buna doymuş insanların kendi kudretlerini her göze göstermek istemeyen tevazuu onda da vardı. Öyle bir tevazu ki mevcudiyeti ve izhar edilişi dahi gösterenin kudretini hatırlatmaktan başka işe yaramıyordu: o kadar kudretli ki, bunu göstermek istemiyor, hatta buna tenezzül dahi etmiyor!

---

1 Aşağı derecede bulunan, emir alan.

2 Çaba.

Halbuki Ahmet öyle miydi ya!..

Kendi fikirlerine en aykırı gelenleri dahi Muhsin'in karşısında kabul edişinde tevazuyla vasıflandıracak bir hususiyet yoktu. Bu tevazu değil daha fazla bir dalkavukluğa benziyordu.

Muhsin'in dev serveti başında onun minicik banknot tomarcıkları ve Muhsin'in muazzam işleri yanında ancak tipik bir hileyle birkaç bin lira kazanç getiren küçücük işleriyle her zaman ne kadar iftihar ederdi.

— Karıcığım ben müthiş bir adamım...

— Karıcığım göreceksin seni dünyanın en zengin kadını yapacağım.

— Kancığım seni mücevherlere, altın ve ipeklere kürk ve incilere gark edeceğim.

— Ben yaptım. Ben kazandım. Ben söyledim, gibi konuşmaların şüphesiz ki, tevazuyla en ufak bir ilişiği yoktu.

Celile bugün kalbini dolduran, bugün kalbini doldurup taşan bu bunaltıcı duyguları hissetmeye ne zaman başlamıştı? Bunu hiç bilmiyordu! Bu, tabii uyanık bir insanın uyumaya ne zaman başladığını anlamayışı gibi bir şeydi; onun kendisine yabancı bir insanken birdenbire kalbine ıstırap ve sevinç veren bir mevcut oluverişini hangi zaman ve hangi dakika hudutluyordu.

O, bu hududu ne zaman geçmiş ve ne zaman Celile'nin nazarında böyle kıymet ve ehemmiyet kazanmıştı?

Celile, onunla üçüncü defa karşılaştığı günü, o kulüpteki öğle yemeğini düşünüyordu. Kulübün terasında, çiçekli bir masanın başındaydılar. Müjde gözlerinin rengine çok yaraşan yeşil bir elbise giymişti. Ve Celile bayağı esvabı içinde, ince ve mevzun vücuduyla bir heykel kadar kırışıksızdı. Çeşmiahu Hanımefendi'nin mirası olan kaşları kalkık ve gözleri uzak lakayt bakışlarla doluydu.

Evet, o gün o masanın başında hâlâ eski Celile'ydi. Hayatta

şimdiye kadar hiçbir rol almamış olan ve hayat oyununu her zaman seyirci sandalyesinde takip etmiş olan Celile, bütün tevazuuna ve terbiyesine rağmen diğer insanlarla kendi arasında aşılmaz bir mesafe bırakan, hayatın dışında ve onların muhitinin ötesinde duran Celile...

O halde onunla ne zaman alakadar olmuştu?

O öğle yemeğinde sadece Celile mütemadiyen kocasıyla ona bakmış ve onlar arasında mukayeseler yapmaya o gün başlamıştı.

Ve o gün aralarında bir kotra gezintisine karar verilmesinden büyük bir memnuniyet duymuştu.

O halde bu değişiklik kotra gezintisinden sonra mı vaki olmuştu?

Bir sabah erkenden denize çıkmışlardı. Henüz bahar...

Tam deniz havası değil zannedilebilirdi. Halbuki o gün hava çok sıcak bir yaz gününe benziyordu.

Gök bulutsuz, deniz hafif köpüklü, rüzgâr çok kuvvetli olmakla beraber yelkenleri cömertçe şişirebilecek kadar şendi.

Beyaz kotra, yaramaz bir çocuğun eliyle, suyun sathına fırlatılmış bir yassı taş gibi çevik, dalgadan dalgaya sıçrıyordu.

Rüzgârın nefesinde deniz kokusu ve nem vardı.

Deniz kokan nemli rüzgâr, muhteris bir âşık gibi vücutları sarıyor, saçları çekiştirerek dağıtıyordu.

Kotrayı Muhsin kendi kullanıyordu. Üstünde beyaz bir pantolon, kolları ve yakası açık beyaz bir gömlek vardı.

Ciddi ve ağırbaşlı elbiselerinden kurtulmuş olan vücudu kıllı ve bakır rengi kollarıyla daha çevik, daha sportif ve daha ince görünüyordu. Rüzgâr bembeyaz saçlarını dağıtmıştı. Onun o zamanki çok ihtimamla giyinmiş ve çok dikkatle taranmış haline başkalık vermişti.

Celile orada, onun yanında oturuyordu, mai ve lekesiz göğe, dalgaları çivit rengi denize bakıyordu. Ve rüzgârın kucaklayışlarından umulmaz bir zevk duyuyordu.

Kızıl saçlarının zengin bukleleri ağır geliyormuş gibi başı arkaya doğru düşmüştü. Kupkuru dudaklarını bir aşk busesine uzatır gibi rüzgâra doğru uzatıyordu. İçinde bir nebat[1] gibi, bir hayvan gibi yaşamak iştiyakı vardı. Güneşi, denizi, rüzgârı iliklerinde hissediyordu ve bundan iliklerine kadar işleyen bir zevk duyuyordu.

Ve hayatında bu, rüzgârlı denizi ve güneşi ve hayatı iliklerine kadar hissettiği ilk gündü.

Ona bakıyordu. O da bu tabiatın bir parçası, bir unsuru değil miydi?..

Müjde ötede arka üstü yatmıştı. Lacivert şortundan çıkan beyaz bacaklarını güneşte yakıyordu. Ahmet ile Nuri biraz ötede oturmuşlardı. Bir gece evvel başlayan münakaşalarına devam ediyorlardı.

O gün o kotra gezintisinde Celile birinci defa olarak, sadece bir seyirci gibi, herkesi ve tabiatı seyretmediğini ve şimdiye kadar hiçbir gezintide almadığı zevki duyduğunu; deniz, rüzgâr, gök ve tabiat içinde kendi varlığının da karışıp mezcolduğunu hissetti.

Celile sanki hayata o gün doğmuştu. Ve yaşamaya o gün başlamıştı.

Fakat bugün, onu o kadar saran o kuvvetli duyguları tahlil ettiği zaman yine kendi kendine itirafa mecburdu ki, Muhsin'e karşı kalbinde hususi bir alakanın mevcudiyetini o gün idrak etmemişti.

Peki bu alaka ne zaman başlamıştı; Muhsin'in kendi davetlileri olarak otele gelip beraberce yemek yedikleri gün mü?

O akşam otelde müzik vardı. Yemekte ve yemekten sonra dans etmişlerdi. Ve Celile on sekiz yaşında bir kızken bile bu kadar hevesle dans etmemiş olduğunu kendi kendine itirafa mecburdu.

Sanki hayat şimdiye kadar dinlediği hayatların en hariku-

1 Bitki.

ladesiydi. Muhsin, şimdiye kadar dans ettiği erkekler içinde en iyi dans eden kimseydi...

Her zaman fevkalade güzel dans eden Celile hayatında hiçbir zaman ahengi bu kadar eş bir anlayışla hissettiği partnere rast gelmemişti.

Celile belindeki kolun en ufak bir imasına ihtiyaç duymadan adımlarını onun adımlarına uyduruyordu. Onun atacağı adımı o daha hissettiği anda onunla müştereken hissediyordu. Bunun dansta, onun kendisini sevk etmesine ihtiyaç bile yoktu. İki vücudun bir ahenk içinde birbirini bu kadar iyi anlayışına nadir tesadüf edilirdi.

Celile'nin yüzü pembe pembeydi. Kalbi hızlı hızlı vuruyordu.

Ve sanki baloya birinci defa gitmiş bir genç kız gibi, bu gece otel salonunda dans etmekten büyük bir sevinç duyuyordu.

Celile işte hayatında hiçbir zaman kalbinde böyle bir bayram havası hissetmemişti. O minimini bir çocukken bile bu neviden sevinçlere yabancı ve uzak kalmıştı.

Büyüdüğü matemli eve bayram hiçbir zaman girmezdi. Ölülerin hatıralarına hürmeten bayramlar sessiz ve alelade günler olarak geçirilirdi.

Hayır! Celile hayatında hiçbir bayramdan hiçbir zaman nasibini almamıştı.

Ve işte, o gün kotrada ve o gece otelde birinci defa olarak yüreğinde böyle bir bayram hissetmişti.

Onu en ziyade korkutan da bu değil miydi? Bu sevinç...

Bu sebebi izah edilemez saadet duygusu.

Onu en çirkin hareketleri yapmaya sevk eden şeyin bu memnuniyet duygusu olduğunu biliyordu.

Ve bundan utanıyordu.

Kendi kendisinden utanıyor ve kendisini tanımıyordu. Nasıl oluyor da bütün benliği böyle birdenbire değişivermiş bulunuyordu?

Ahmet'in üst üste olarak şehirde pek sıkı bir işi olduğu için bir hafta otelden eve dönmüşlerdi.

Ve işte bu haftanın ilk ikinci günüydü. Muhsin onları gazinoya davet etmişti. Ve gazinoda o gece de artık günlerden beri gizli bir şekilde varlığında yaşayan duyguların sersemlik veren coşkunluğuna ve bu coşkunluğun kendisini kapıp sürüklediği çılgınlıklara mukavemetsiz varlığını teslim etmiş bulunuyordu.

Ve hiç de itiyatlarında olmayan bütün bu işleri yaptığı için de içinde sevinç ve huzurdan başka bir his bulmamaktan utanıyordu.

Celile güzel bir kadındı. İstanbul gibi bir şehirde güzel bir kadın herkesten ne kadar uzak ve ne kadar yalnız bir hayat geçirirse geçirsin, her zaman nazar-ı dikkati üzerine celp eder ve her zaman ayakları altında isterse çiğneyip geçebileceği, isterse eğilip toplayabileceği kalpler bulurdu.

Celile hem genç kızlığında hem de izdivacından sonra, hele izdivacından sonra, yolunun üstünde bu nevi kalplerden birçoğunu bulmuş ve her zaman, sanki onları hiç görmemiş gibi, çiğneyip geçmişti.

Celile'ye, kocasının bulunduğu bir mecliste kulağına böyle fısıltı halinde bu nevi duygular itiraf eden ilk erkek muhakkak ki, Muhsin değildi. Celile otuz beş yaşlarında bir kadındı. Ve böyle hayatında ilk erkek itirafıyla veya ilk cüretkar hareketle kendisini kaybedecek kadar hiçbir şey bilmeyen bir kadın değildi. Celile muhatabı olduğu bu nevi duygular ve itiraflar karşısında her zaman ve her zaman uzak ve lakayt kalabilmişti ve kendisiyle kendisine karşı bu cüretkârlığı gösterenler arasında nasıl umulmaz mesafeler olduğunu hiçbir söz söylemeden onlara hissettirmişti.

Fakat o gece gazinoda masanın başında Muhsin kendisine o sözü söylediği zaman birdenbire kalbinin ta içinde büyük bir heyecanın, bunaltıcı bir saadetin coşup taştığını anlayıvermişti.

Birinci defa olarak hayatında bir insanın hiçbir mesafe tanımayan bir cesaretle kendi benliğine yaklaştığını, benliğini bütün dış âlemden uzak tutan memnu mıntıkaya giriverdiğini görmüştü.

Karı koca hayatlarının bütün samimiyeti ve mahremiyeti içinde bile Ahmet ona, bu kadar yaklaşmamıştı. Bu yabancı erkek kadar.

Çünkü Celile, Ahmet'i daima ve daima iç aleminin dışında tutmasını bilmişti. Hiçbir zaman o, kendisini tamamıyla Ahmet'e vermemişti. Bütün samimiyeti ve bütün benliğiyle...

Halbuki sade bakışlarla, gözlerle ve sade susuşlarla kendisini tamamıyla Muhsin'e veriyordu. İçinde hiçbir şey esirgemeden...

Muhsin'in kendi hakkında, kocası hakkında kötü bir şey düşünebileceğini aklına dahi getirmiyordu. Hatta kocasının o gece ilk defa olarak Muhsin'e iki yüz bin liralık iş meselesini açtığını bile duymamıştı. Ahmet'in aceleyle bu meseleyi açıp Muhsin'den iki gün sonra için yazıhanede bir randevu aldığını fark dahi etmemişti.

Ahmet'in banka taahhüt mektubu meselesi diye bir şeyi Muhsin'le konuştuğunu işitmemişti...

Ahmet büyük bir heyecan içinde bu meseleyi konuşurken Celile kendi aleminde kendi coşkunluğu içindeydi.

Hiçbir şey görmüyordu... Hiçbir şey bilmiyordu. Sadece bildiği şey bu akşam bu yabancı erkeğin yanında bulunduğu, onun kendisine karşı hususi bir alaka gösterdiğini gördüğü ve onun sıcak sesini kulaklarının dibinde bulduğu için duyduğu tarifsiz bir saadetle mesut olduğuydu.

Bu adam avuçları içinde kendi minimini elini ezerken onun yabancı olduğunu dahi düşünmüyordu. Hicap duymuyordu. Bu korkunç bir cinnetti...

Onun elini, onun bakışını, onun sesini, onun okşayışlarını, onu istiyordu...

Bu kadın!.. Bu çılgın, bu düşüncesiz kadın kendisi miydi?

Kendi kendini tanımakta hakikaten güçlük çekiyordu.

İçinde bir başka kadın peyda oluvermişti ve işte o başka kadın yaşıyordu.

Hiçbir ahlâk kaidesi tanımamış bu dünya hakkında, yaşadıkları muhit hakkında hiçbir düşüncesi olmayan bir başka kadın!..

Tıpkı bir hayvan gibi, şuuru ve idraki olmayan, tıpkı bir hayvan gibi insiyaklarıyla hareket eden, insiyaklarına zebun olan acayip bir mahluk, Celile'nin sakin, terbiyeli ve uyuşuk varlığı içinde dirilivermişti.

Bu bir cinnete, bu bir ruh hastalığına benziyordu. Ah, hayır...

Hayır, bu hiçbir şeye benzemiyordu...

O gece Celile birdenbire müthiş bir şey anlamıştı:

Bu başka kadın bu laahlâki[1] ve mecnun kadın, içinde birdenbire doğmuş olan bu ikinci kadın, kendini Muhsin'in kollarına atabilmek için öteki Celile'nin, birinci kadının hayatını, iffetini, namusunu ve haysiyetini çiğnemekten, çiğneyip öteye geçmekten en ufak bir korku duymayacaktı. Ve bu pek müthişti...

Bu adamdan niçin bu kadar hazzediyordu? Bu adamı ne sebepten kendisine bu kadar yakın buluyordu? Ahlâkını, düşüncelerini, muhitini, hiç, hiçbir şeyini bilmediği bu adamı...

Celile'nin bu zaafını kendi kendine izah edebilmesine, bunu mazur gösterebilmesine imkân yoktu...

Bu bir sihir gibi, bu bir büyü gibi bir şeydi.

Şuurla hiçbir münasebeti olmayan, hatta şuuru körleştiren bir duygu.

Celile yalnız Muhsin'i tanımamakla kalmıyordu. Onun, kendi hakkında nasıl düşünceleri olduğunu, nasıl mütalaalar yürüttüğünü, nasıl hükümlere vardığını dahi bilmiyordu.

İşin en korkunç tarafı, bütün bunlarla hiç alakadar olma-

1 Ahlâkdışı.

yışıydı. Bir dağın tepesinden kopan bir hava parçası, derin bir uçuruma doğru nasıl büyük bir süratle ve önüne her geçen şeyi koparark, ezerek, devirerek yuvarlarsa, Celile de tıpkı o yerinden fırlamış taş parçası gibi müthiş bir meçhule doğru yuvarlandığını hissediyordu.

V

Gazinodaki geceyi takip eden günlerde Celile apartmandan dışarı çıkmamıştı.

Zaten buna daha evvel karar vermişlerdi. Ahmet işleri, olduğunu karısına söylemişti. Bu işler Muhsin'le yazıhanede iki gün sonra başlayacak temaslarının neticesi müspete doğru istikamet alırsa onun, bunu takiben yapması icap eden faaliyetler olduğu gibi, şimdi halen içinde mevcut olan bir kalay işinin müstaceliyetiydi.[1]

Zaten, o işe konacak ilk sermayeyi takviye etmek için bu kalay işini büyük bir muvaffakiyetle neticelendirmesi lazımdı. Ve karşısında yine o melun Şükranzadeler, bu işi kimseye bırakmamak için pusuda bekliyorlardı.

Celile kocasını şehirde tutan işin mahiyetini ve Muhsin'le yaptığı temasları bilmiyordu. Ahmet mütemadiyen heyecan ve ümit içinde ona iki gün yalnız bundan bahsetmişti ve buna rağmen genç kadın kocasının sözlerinden bir şey anlamamış, o konuşurken gözleri bir noktaya dalmış ve başı duman içinde başka şeyler düşünmüştü.

Evet, o günü takip eden günlerde Celile apartmandan dışarı çıkmamıştı.

Erken gelen bir yaz yüzünden iki gündür apartman müthiş sıcaktı. Ve Celile bu sıcak apartmanın içinde bir somnambül[2] gibi dolaşıyordu.

---

1 İvedilik.

2 Uyurgezer.

Vücudunda bir kırıklık, başında hafif bir ağrı vardı. Hakikaten garip bir hastalık geçiriyor gibiydi.

Bugüne kadar bütün hayatı olan, bütün alakasını üzerinde teksif[1] eden şeylere karşı umulmaz bir lakaydi hissediyordu. Kendi evinde, evinin hiçbir şeyiyle meşgul olmayan bir yabancı gibi kalmıştı. Sanki bütün bu eşyalar teker teker onun zevkiyle seçilip bu eve getirilmemiş, bu eve onun eliyle yerleştirilmemiş, bu sedir, onun vücudunun, kıvrımlarını sanki hâlâ muhafaza etmiyor, bu lamba, bu dikiş sepeti, şu örgü şişleri hepsi ona ait değilmiş gibi sahipsiz, her şeyde bir yabancılık ve her şeyde bir öksüzlük vardı.

Bütün bu evin ve bunların sahibi sanki artık daha şimdiden aralarında değildi.

Apartmanda metruk[2] meskenlerin biçareliği vardı.

Ve Celile bu yabancı eşyalara adeta tanımayan gözlerle bakıyor ve kendini sanki başka bir âlemden gelip birkaç gün için tesadüfen bunların arasına düşmüş gibi yabancı hissediyordu.

Eve o gece ve o geceyi takip eden günlerde Celile kendini hakiki bir humma içinde hissediyordu.

Hayatında hiçbir zaman mevcudiyetini hissetmemiş olduğu birtakım duyguların tesiri altındaydı.

O kendisini, hayatının bu son safhasına kadar çok hesabî[3] ve fazla soğuk tanımıştı.

Bir insanın bu kadar kendi kendisini tanımamasına imkân var mıydı?

Hiçbir zaman duyguları bütün hayatı müddetince kendini adım adım takip etmiş olan aklıselimine galip gelmemiş ve onu aşıp geçmemişti.

Halbuki, artık hayatında bir daha o eski soğukkanlılığını

1 Yoğunlaştırma.

2 Terk edilmiş.

3 Hesaplı davranan; eli sıkı.

bulacağına, eski sakin ve rahat Celile olabileceğine inanmıyordu.

O bu rahatı bulmak dahi istese o telefon evet telefon ve telefonun içinde Ahmet'in evde olmadığı saatlerde konuşan sesi, bir daha onu bu rahata kavuşturmayacaktı.

O geceden beri telefonda sıcak ve mütehakkim bir erkek sesi, Muhsin'in ısrar eden sesi onu böyle şaşkın ve yarı bunalmış bir hâle koymuştu.

— Sizi görmek istiyorum anlıyor musunuz... Sizi yalnız görmek istiyorum.

— Mümkün değil.

— Rica ederim.

— Ben rica ederim, ısrar etmeyiniz.

Ve telefonda karşılıklı susuyorlardı. Sonra Celile yavaşça telefonu örtüyordu.

Bu üç defadır tekrar etmişti. İki gün içinde üç defa... Üç defa da ona "Hayır" demek pek müşkül olmuştu.

Telefonu açarken Muhsin kendisini arıyor diye sevinçle çarpan kalbi "Hayır" diyerek telefonu örterken acı acı vuruyordu.

Onun bu yabancı erkeğin ve belki de Muhsin olmasa küstah ve terbiyesiz bulacağı bu adamın kendisini aramasından niçin bu kadar seviniyor ve bir gece çılgın bir anında hâlâ tahlil edemediği, hükmedemediği bir hissin tahtı tesirinde kendisine böyle bir cesaret verdiği bir erkeğin onu aramasında bu kadar sevinecek ne vardı?

Ve onun bu cüretkar davetine "Hayır" cevabını verdiği için de neden bu kadar üzülüyordu?

Bu dürüst ve namuslu bir aile kadını için küçültücü bir şey değil miydi?

Celile bütün hayatı müddetince, böyle hareket eden zevceleri ayıplamış ve bütün izdivaç hayatı müddetince parmakla gösterilecek kadar sadık ve dürüst bir zevce olmuştu.

Halbuki şimdi... Birdenbire... Evet birdenbire otuz beş seneye yaklaşan hayatında yeknesak bir sükunetten başka bir şey olmadığını görmüş, ne genç kızlık hatıralarında, ne yeni gelinlik günlerinde Muhsin'i tanıdığı günden beri benliğinde duyduğu coşkunluğu ve damarlarında tutuşan ateşi hissetmemişti.

Bu ne kuvvetli bir saadet duygusu ve bir haz kasırgasıydı.

Onunla gazinoda buluştukları günün üzerinden iki gün geçmişti. Akşam Ahmet eve heyecanından sapsarı bir renkle geldi.

— Celile bu bir saadettir. Münakasaya iştirak[1] edebileceğimi zannediyorum. Bu Muhsin bir melektir... Bir melek... Banka taahhüt mektubu işi herhalde yolunda, dedi.

Celile o gün telefonu yine Muhsin'in ricaları üzerine:

— Mümkün değil!.. Mümkün değil!.. sözleriyle kapamıştı.

O, bu telefonu ve telefondaki bu sesi, bu kapayışı... Bu sesin birdenbire kapanan telefon ahizesi içinde yok olup ve ölüşünü hatırlıyor ve içinde bir şeyin burkulup koptuğunu duyuyordu.

Büyük münakasalar, paralar, işler ve banka garantileri onun umurunda mıydı?

O gece Ahmet adeta hastaydı, o kadar heyecanı vardı. Bütün gece yatakta gözünü kırpmamıştı.

Ahmet her zaman uykuyu fazla severdi. Bunun için onun bir gece sabaha kadar uyumaması bir meseleydi.

Celile de bu gece uyumuyordu.

— Bu iş için lazım gelen kimselerle konuşacaktır. İşin bende kalması için... Ben o garanti mektubunu temin ettikten sonra Nazmi İskenderunlu'nun bu işe sermaye yatırmamasına imkân var mı? Göreceksin... Bir sene sonra eğer Ada'da bir köşkümüz, Taksim'de bir apartmanımız olmazsa bana Ahmet demesinler!

---

1 Katılmak.

Celile gözlerini yumuyor ve uyku taklidi yapmak istiyordu.

— Celile bir tasavvur et...

Celile hiçbir şey tasavvur edecek halde değildi. Endişe ve ümit içinde kendi kendine, "Yarın yine beni arayacak mı?" diye soruyordu.

Yarın onu telefonda arayacak mıydı?

Evet arıyordu. Ertesi günü ve onu takip eden üç gün telefonda onu aramıştı ve üçüncü günü akşamı Ahmet telefonda:

— Karıcığım, demişti. Hazırlan bir saate kadar otomobille gelip seni alacağız.

Sonra sanki söylediği isme hiç de kıymet ve ehemmiyet vermiyormuş gibi ilave etmişti; çünkü o sırada yazıhanesinde iş için konuşmaya gelmiş olan Lefteryadis vardı:

— Muhsin Demirtaş'la beraber. Kendisi şimdi telefon etti. Boş olup olmadığımızı sordu. Sıcaktan bunalıyormuş. Beraber çıkalım, dedi.

Celile boğazının kuruduğunu hissediyordu. Cevap veremiyordu.

— Alo... Alo. Celile orada mısın?.. Evet duydun mu?

— Duydum...

— Canın sıkılıyor galiba. Çıkmak istemiyor musun?.. Biliyorsun Muhsin bize ne kadar ısrar eder. Hatırını kıramadım.

Yan gözle Lefteryadis'in büyümüş gözlerine bakıyordu.

Celile hep susuyordu.

— Hazırlanacaksın, değil mi?

— Evet... Evet...

Ve kocasının daha birtakım münasebetsiz sözler söylemesine vakit bırakmamak için telefonu kapadı.

Bir saat sonra!..

Bir saat sonra... Yine karşı karşıya geleceklerdi öyle mi? O geceden sonra...

O geceyi beş gündür devam ettiren telefon muhaverelerinden sonra...

Geliyordu... Yine karşı karşıya olacaklardı... Yine onun sert bakışlı gözlerini görecek, onun iniltiye benzeyen sesini dinleyecek ve kocaman ellerini elini uzatacaktı.

Ve sonra...

Celile o kadar heyecanlı, o kadar sevinçli ve o kadar üzüntülüydü ki...

"Ya sonra?.."

Ya sonra ne olacaktı?

Celile aynanın karşısında saçlarını düzeltirken bu suali kendi kendine soruyordu.

Eğer o telefonda ettiği ısrarı onun gözlerinin içine bakarak tekrarlayacak olursa Celile yine inatla, "Mümkün değil" diyebilecek miydi?

Hayır... Buna imkân bulamayacağını hissediyordu.

O akşam onun böyle bir talepte bulunmamasını istiyordu...

Ve eğer o aynı ısrarı tekrarlamazsa çok üzüleceğini de hissediyordu.

Bunlar ne biçim duygulardı?..

Celile kendisini üzen bu neviden duyguların, böyle tezat hislerin benliğinde çarpıştığını hiç görmemişti.

Celile, beyaz elbisesini giyerken gayri ihtiyari, "Beni beğenecek mi?" diye kendi kendine soruyordu.

Kadınlar kocalarını aldatmaya demek böyle başlıyorlardı? Bu bir ihanet değil miydi?

Bir ihanet değilse bile bir ihanetin başlangıcı olduğu muhakkaktı!

Bütün düşünceleri içinde en arkada kalan düşünce, kocasına karşı suç işlemekte olduğu düşüncesiydi.

Kapı çalındığı zaman Celile kalbinin çarpıntısına tahammül edemeyeceğini zannetti. O kadar bitkin, o kadar heyecanlıydı...

Ahmet'in sesi hizmetçiden evvel odaya girdi: — Buyurunuz Muhsin Bey... buyurunuz!..

Celile salonda ayakta duruyordu. Rengi çok solgundu, gözleri alev alev yanıyordu.

Muhsin de biraz solgun gibiydi. Dudakları daha kısık ve kaşları daha çatıktı.

Celile'nin elini dudaklarına götürdüğü zaman bu elin umulmayacak kadar soğuk olduğunu hissetmişti.

Ahmet her zamanki neşeli ve gürültücü tavrıyla:

— Şehir sıcaktan kavruluyor, diyordu. Sen de kaç gündür rahatsızlıktan şikayet ettiğin halde bir türlü Ada'ya gitmeye razı olmuyorsun. Sanki kocacığını burada kurtlar yiyecek.

Celile bu akşam kocasının dudaklarından öpmesine müsaade etmedi.

Halbuki bu her akşamki mutat selamları değil miydi?

Ahmet kendi kendine, "Herhalde bir gaf yaptım!.. Birçok kibar sosyetede herhalde bu nevi laubalilikler yapılmıyor" diye düşündü.

Ahmet yıkanıp değişmek üzere birkaç dakika için salondan ayrıldığı zaman ikisi kenardaki koltuklarda karşı karşıya oturuyorlardı. Ortadaki masanın üzerindeki tepsi içinde sodalı konyak bardakları ve buz tabağı duruyordu.

Balkon kapısı aralıktı. Hafif bir rüzgâr tül perdeyi dalgalandırıyordu.

Oda loştu...

Ahmet, odadan dışarı çıktığından beri odaya birdenbire bir sessizlik dolmuştu.

Celile susuyordu.

Celile susuyor ve önüne bakıyordu. Muhsin susuyordu.

Muhsin susuyor ve Celile'ye bakıyordu.

Hafif ve sıcak bir rüzgâr açık duran balkon kapısındaki ince tül perdeyi dalgalandırıyordu.

Bu sessizlik ne kadar devam etti?.. İkisi de, bunun farkında değildiler!..

İkisi de, kalplerinin çarpıntısının ve kulaklarındaki uğul-

tunun bütün odayı, belki de bütün apartmanı doldurduğunu zannediyorlardı.

İkisi de bir hareket yapmak, ikisi de bir söz söylemek istiyorlardı.

Ve ikisi de susuyorlardı. Halbuki Muhsin...

Muhsin bu akşam susmak için buraya gelmemişti. Bir aydan beri kendisini meşgul eden ve beş gündür üzen bir vaziyetin düzelmesini istiyordu.

Yirmi beş yaşında bir delikanlı değildi. Beklemeye, üzülmeye, tereddüt etmeye vakti yoktu.

Şimdi Ahmet'in sesi uzaktan, koridorun ötesinden duyuluyordu. Hizmetçilere bir şeyler tembih ediyordu. Fakat her dakika içeriye girebilir ve Celile ile böyle yalnız kalmış olmak zevk ve imkânları her dakika sona erebilirdi.

Muhsin, bu akşam bu gezintiyi mahsus icat etmişti. Onunla yan yana kalmak fırsatını elde etmek için ve bu fırsat onun umduğundan daha erken gelip çatmıştı...

— Celile...

— Beni dinleyiniz...

Celile iki elin kendisine doğru uzandığını görüyordu. Koltuğundan öne doğru eğilen Muhsin birdenbire genç kadının iki kolunu tutmuştu. Onu kendisine doğru çekiyordu.

Ve...

Celile onun sıcak dudaklarını dudaklarının üzerinde hissetti. Bu kollardan ve bu dudaklardan kurtulmak için çırpınmaya mecbur bile olmadığını gördü.

Bu inanılmaz bir şeydi.

Celile, düşüncelerini, duygularını, ahlâk ve mazisini bilmediği bu yabancı adamı, ondan dudaklarını esirgemeyecek kadar seviyordu.

Evet...

Bu hakikatti.

VI

Gazinoda buluştukları geceyi takip eden günlerde Muhsin, Celile'ye ısrarla telefon etmiş ve onu görmek istediğini söylemişti.

Muhsin'in hayret ettiği şey, Celile'nin ona mütemadiyen "Hayır" deyişiydi.

Muhsin, kendisine karşı gazinoda o kadar müsamahakar olan bu kadının telefon başında bu kadar mutaassıp oluşunun ve onun davetlerini böyle reddedişinin sebebini anlamıyordu.

Ve burada biraz da sinirleniyordu.

Muhsin hayatta birçok tecrübe görmüş ve gördüğü tecrübelerden duyduğu bir ikrahla[1] bu yaşa kadar evlenmeye razı olmamış bir insandı.

Evli kadınların –hele kocalarının iki yüz elli bin lira kâr edebileceği işlerle kendisine yaklaştıkları zaman– ne dereceye kadar müsamahakâr olabileceklerini Muhsin pek iyi bilirdi.

Muhsin, Ahmet hakkında Ahmet ona iki yüz elli bin lira kâr getiren işten bahsedinceye kadar çok müspet bir kanaat beslemişti. Fakat gazinoda kendisine birdenbire bu meseleyi açması, Muhsin'in nazarında Ahmet'in birdenbire başka bir hüviyete bürünmesine sebep olmuştu.

Muhsin, Celile'yi ilk gördüğü dakikadan beri beğenmişti ve onu ilk önce vapur iskelesinde tanıdıktan sonra birdenbire Müjde ve Nuri'yle akşam yemeği yemeye razı oluvermişti.

---

1 Tiksinme.

Kendi kendine eğer şimdiye kadar itiraf etmemiş dahi olsa, o daveti birdenbire ve ani bir kararla kabul etmesine Celile'yi tanıması amil[1] olmuştu.

Mai bir yazlık elbise içinde ve tatlı bir gülümseyişle aydınlanan vakur güzelliğiyle o kadın, birdenbire o gecenin çok güzel ve iyi bir gece olacağına dair bir garanti tesiri yapmıştı.

Şüphesiz ki, Celile'nin halinde, gurur ve kibre benzemediği halde, onu herkesten, bütün kadınlardan başka türlü gösteren ve onlardan ayrı tutan ve karşısındakine bir nevi emniyet ve hürmet telkin eden bir hususiyet vardı.

Muhsin hakikaten o geceyi Nuri'nin masasında geçirmiş olmaktan hiçbir pişmanlık duymamıştı.

Ve Muhsin nadiren hissettiği bir duygunun, beğenilmek isteğinin, o gece bütün sözlerine ve hareketlerine hakim olduğunu itirafa mecburdu.

Celile, şimdiye kadar gördüğü kadınların hiçbirine benzemiyordu. Lüzumsuz şeylerden konuşmuyor, anlamadığı mevzular görüşülürken susmasını biliyordu.

Uzak, sade ve tabiiydi.

Nezaket ve terbiyenin ilcaatıyla[2] etrafına göstermek lütfunda bulunduğu vakte rağmen –çünkü o vaktini bütün terbiye ve tevazuuna rağmen bir lütuf gibi muhitine ve muhitindeki insanlara tevcih ediyordu– bütün insanlardan uzak ve onlara yabancı kalıyordu.

Hele pars gözünü hatırlatan kahverengi benekli iri sarı ve pırıltılı gözleri hiçbir zaman mânâlarını değiştirmemişti.

Ve bu gözler bütün gece insanları şaşırtan bir ketumiyetle söylenilen sözler ve etraftaki insanlar hakkında edindiği intibaları tamamıyla gizlemişti.

İşte Muhsin hayatında birinci defa olarak, kendi seviyesinde bir adamın karşısında gözlerinde mahsus bir alaka, bir

---

1 Etken, sebep.

2 Zorlama.

tecessüs ve iltifat kıvılcımı sezemediği bu kadına karşı tecessüsten daha kuvvetli bir duyguyla bakmaya başlamıştı.

Ahmet de, o gece Muhsin'in üzerinde vapurda ilk yarattığı intibayı devam ettirmeye muvaffak olmuştu ve o gece oteldeki bu küçük masa Muhsin'e alışık olduğu ve yorucu caliyetlerle[1] dolu muhitten daha sevimli gelmişti. Esasen her zaman Nuri ile Müjde'nin muhitinden haz duyardı. Bu yeni tanıdığı karıkoca da ona bu samimi muhiti tamamlayan unsurlar gibi gelmişti.

Ve işte bunun için Nuri ve Müjde'yle beraber onları da öğle yemeğine çağırmıştı.

Onları, kendi servet ve şöhretine yabancı ve buna karşı alakasız kimseler tasavvur etmişti.

Ahmet'in bir işadamı olduğunu ancak kotrada buluştukları gün öğrenmişti.

Ve onun davetini kabul ettiği akşam ise artık hayattaki tecrübelerine istinaden, Ahmet'in kendisine karşı gösterdiği bu yakınlık, samimiyet ve alakanın arkasında ne şekilde bir menfaat gizlendiğini araştırmaya başlamış bulunuyordu.

Bu araştırma devri uzun sürmemişti. Gazinoya karıkocayı davet ettiği akşam artık Ahmet ondan ne beklediğini saklayamamış ve iki yüz elli bin lira kârlı işten bahsetmeye başlamıştı.

O geceye kadar Muhsin Celile'ye karşı kalbinde her an biraz daha büyüyen bir hayranlık ve Ahmet'e karşı daima kuvvetlenen bir teveccüh hissetmekteydi. O gece Ahmet iki yüz elli bin liralık banka garanti mektubundan bahsetmeye başlayınca, Muhsin, kendisine karşı samimiyet gösterirken asıl maksadını bu kadar iyi saklayabilmiş olan Ahmet'e karşı bir hiddet hissetmişti.

Muhsin, Ahmet seviyesinde ve Ahmet tipindeki insanlara karşı senelerden beri büyük bir tiksinti duyardı.

---

1 Yapmacık.

Bunlar o insanlardı ki, hiçbir zaman ellerinde bulunan imkânlarla o imkânlar seviyesinde bir hayat geçirmeye razı olmazlar.

Kafaları hayallerle doludur ve ellerinde on binleri tecavüz etmeyen sermayeleri varken ve ancak o vüsatte[1] işler yapabilecek bir iktidardayken iktidarlarının yüz binlerce defa üstünde kârlara göz dikerler.

Muhsin, böyle insanları çok görmüştü. Onları pek iyi tanırdı.

Onların, tahakkuku ebediyen bir rüya olacak ve ebediyen bir rüya olmaya mahkum olan bu nevi imkânları elde etmek hırsıyla, evet, bu haris[2] isteği tatmin etmek için katlanmayacakları küçüklük ve göze almayacakları rezalet yoktu.

Esasen, o güne kadar da, Ahmet'in karısına karşı yaltaklanmaya benzeyen muhabbet tezahürlerini görmek Muhsin'in hoşuna gitmemekteydi ve Muhsin, iki yüz elli bin liralık işten bahsettikten sonra bu tavırları büsbütün başka mânâlarda tefsir ederek[3] bundan ikrah duymaya başladı. Bu nasıl kötü bir tesadüftü ki, Muhsin, birdenbire Ahmet'in işten konuştuğu o gece, birinci defa olarak Celile'nin gözlerinde bir başka bakış fark etmiş bulunuyordu.

O, kotrada ve bu son geceye takaddüm eden[4] buluşmalarında bir kere daha, bu başka bakışın bir şimşek kadar kısa bir an içinde çakıp söndüğünü görmüştü. Halbuki bu gece bu bakışlar bir yangın gibi devam ediyorlardı. Ve eğer Ahmet bu gece işten bahsetmek nezaketsizliğini göstermemiş olsaydı, Muhsin'e çok büyük bir zevk vermiş olurdu.

Muhsin bu bakışlara büsbütün başka maksatlar atfetmiş olmasına rağmen onlar, karşısında iliklerine kadar tutuşmaktan kendini men edemiyordu.

---

1 Genişlik.

2 Hırslı, tamahkâr.

3 Açıklama, yorumlama.

4 Önce gelen, öncesindeki.

"Bu kadından müthiş hazzediyorum."

Evet, bu kadından müthiş hoşlanıyordu. Kendi kendine itiraf ediyordu. Bu yaşına kadar hiçbir kadından bu derece şiddetle hoşlandığını hissetmemişti:

"Daha genç olsaydım âşık oldum zannedecektim" diyordu. Âşık gibiydi.

Aşık mıydı?.. Niçin bu kadına bu kadar kızıyordu?

Kendisine bu kadar tatlı baktığı için bu gece bu kadını niçin kıskanıyordu? Kendi kendisinden mi?

Bu, ebedi bir oyun değil miydi? Servetleri büyük insanların karşısına hayat, her zaman böyle menfaat düşkünü kimseleri çıkarırdı.

Bu küçük tüccar ailesi, bugün piyasanın en büyük ve en kahhar sermayesiyle yakın bir ahbaplık tesis etmiş bulunuyordu.

Muhsin daha binlerce kişinin Ahmet ve karısı seviyesinde böyle bir ahbaplığa ne kadar teşne olduğunu pekâlâ bilirdi. Bütün hayatı ona, bunu öğretmişti.

Ahmet ile karısı da bu ahbaplıktan istifa de etmek istiyorlardı.

Ahmet ile karısı, Nuri ile karısı gibi onun uzun yıllık arkadaşları değildi ya!.. Buna, ne diye kızacaktı?

Eğer Ahmet onunla teessüs etmiş[1] olan bu münasebetten bir istifade çıkarmayı ve onu kendi işlerine alakadar etmeyi istiyor ve buna çabalıyorsa, şaşmamak lazımdı.

Kocası böyle bir gayretle parçalanırken karısının biraz yardım etmesi ve bu büyük sermayeye –Muhsin, şüphesiz onlar için sadece sermayeydi– biraz alaka göstermesi, herkesten fazla onunla meşgul olması pek tabii değil miydi?

"Bu bir hata mıydı?" diye düşünen Muhsin, bu hayatı hiçbir zaman affedemeyecek kadar Celile'ye kızıyordu.

Evet, Muhsin insanların ne kadar menfaatperest olduklarını bilirdi.

---

1 Kurulmuş.

O, bunu çok iyi bilirdi.

Kendisini bir iş için ikna etmeye çabalayan bazı işadamlarının karıları bu işin muvaffakiyetle neticelenmesini temin için kendi sözlerine karşı hususi bir alaka göstermekte daha çok lütuflarda bulunmuşlardı.

Bir başka kadın da nazar-ı dikkati celp etmeyecek ve pek tabii görünecek olan böyle şahsi bir alakanın Celile'nin gözlerinden doğması, Celile tarafından işlenilmiş büyük bir günah gibi onu rahatsız ediyordu.

Vakıa, insanların bu kadar menfaatperst olmaları ve menfaat uğrunda bu kadar küçülmeleri onu daima bir tiksinti ile sarsardı.

Celile'nin bütün maddi varlığında hiç kimseye benzemeyen bir harikuladelik vardı. Uzun boyu, geniş alnı, kalkık kaşlarıyla bu nefis kadın başının bütün maddesinde bu kadar gurur bulunurken nasıl olurdu da bu başın içinde diğer tanımış olduğu küçük, kadınların başı gibi kocasının iş menfaatleri için karşısındakini kandırabilmek düşüncelerini taşırdı?

Bu kadının muhitine, yanındaki insanlara her şeye ve herkese karşı gösterdiği yüzde o kadar büyük bir adem-i tenezzül[1] vardı ki, aynı çehreden kendi sözlerine karşı en ufak bir alakanın uyanışı bile ona diğer bir kadının en ileriye varan müsamahasından daha çirkin geliyordu.

Ve içinde bu kadına karşı büyük bir hiddetin tutuştuğunu hissediyordu.

Bu onun hayatında kendine her zaman mukadder olan şey değil miydi? Zengin bir insana daima menfaatperest olanlar yaklaşır, onların yanına onlardan bir şey bekleyenler sokulurdu.

Muhsin hiçbir zaman sevdiği bir kadının gözüne uzun uzun ve dik dik bakmamıştı. Bundan daima ürkmüştü. Bu gözlerde daima başka bakışlar altına gizlenmiş olan başka

1 Tenezzül etmemek.

hırsların ve hilelerin cehennemini görmekten ürkmüştü.

Celile'nin gözleri, şimdiye kadar gördüğü gözlerin en harikuladesiydi. O gözler biraz düşük kapaklar altında, bütün kadın gözlerinden daha fazla ve daha iyi susmasını biliyordu.

Ve işte bunun için, her şeye karşı kilitli olan bu bakışların, birdenbire perdelerini sıyırarak kendi gözlerine karşı bir alaka gösterişini bile Muhsin affedemiyordu.

Eğer bu gece, Ahmet bu işten bahsetmemiş olsaydı, belki de bu alaka biraz daha şayanı af olurdu.

Muhsin, Ahmet'in şimdiye kadar kendisine karşı göstermiş olduğu dostluğa, birdenbire büsbütün başka mânâlar vererek ondan tiksinmeye başlıyordu.

O, çok müreffeh ve mesut bir çocukluktan, çok müreffeh ve gayet itibarlı bir gençliğe atlamıştı. Hayatında maddi imkânlarla elde edilecek şeylerin elde edilmesi için en ufak bir izzetinefis fedakârlığına mecbur olmamıştı. Hiçbir şey için, hiç kimseye yalvarmak onun hoşuna gitmek onun teveccühünü kazanmak cehdini sarf etmemişti. Bunun için insanların malik olmadıkları maddi şeylere karşı kalplerinde büyük hırslar besleyebileceklerini tahmin etmiyor, edemiyordu ve bilhassa bu şeyleri elde edebilmek için her türlü küçüklüğü göze alabilecek kadar yaltaklanmalarına tahammül etmiyordu.

O hiçbir zaman, gururunu ve aziz nefsini ayak altına almış bir adam değildi.

O, her zaman kudretli olmuştu.

O, her zaman imkânlarının sağlam duvarlarına sırtını dayayarak rakipleriyle ve şerikleriyle, dostlarıyla ve düşmanlarıyla açık konuşmuştu.

Şunun bunun güzel hatırı için nefret ettiği fikirleri benimsemek, sevmediği şeyleri kabul etmek küçüklüğünde hiçbir zaman kalmamıştı.

O her zaman ve her zaman kudretli bir insan olarak yaşa-

mıştı ve küçüklüğü hiçbir zaman affetmiyordu.

Ahmet'i tanıdıkça, onu şimdiye kadar tanıdığı binlerce insan arasında, bir çoğuna sık sık rastladığı bir tip arasında tasnif ediyordu.

Sonradan görmeler ve bir şey olmaya çabalayanlar zümresine...

Ahmet, büyük kazançlar hülyasıyla mesleği olmayan ticarete atılmış sayısız insanlardan biriydi. Bu meslekte ne bir tecrübesi, ne de bir mazisi vardı. Muhsin için onun bu sahadaki mevcudiyetini izah eden yegane şey yüksek kazanç hırsıydı.

Ticaret muhitinden yetişmediği için kendisinde hâlâ mütevazı bir memur ailesinin mütevazı bir memur olan çocuğunun terbiyesi mevcut bulunduğu için paraya karşı olan hırsını ilk üç dört görüşmelerinde gizleyebilmişti.

Zengin bir işadamıyla karşılaştığı zaman, tam bir işadamı çekingenliğiyle hareket etmemişti. O adamdan ileride menfaat görmek ümidiyle dolambaçlı yollardan bu dostluğu inkişaf ettirmişti. Ve Muhsin'in kızdığı şey bu çapta bir adamın uzattığı ağa düşmüş olması, onu nihayet haftada hiç olmazsa bir kere görmüş bulunmasıydı.

Ahmet, bunu nasıl temin etmişti?..

Nasıl kendisini uzun müddet sempatik göstermişti?

Bu dostluğun inkişafında Celile nasıl bir rol oynamıştı? Muhsin, Celile'yi itham etmek istiyordu.

Fakat Celile'nin ne bir hâl ve tavrı, ne bir sözü, ne bir hareketi bu dostluğu devam ettirmek için ona vaatkâr görünmüştü.

Ve Muhsin hissediyordu; Celile'nin bu soğuk ve kapalı duruşu onun bu dostluğa yanaşmasına ve bu ahbaplığı uzatmasın ve (devam ettirmesine sebep olmuştu.

Muhsin o akşam bu harikulade kadına hiddet duyarken, onu birdenbire nasıl mukavemet edilmez bir hayranlıkla beğendiğini hissediyordu.

Onun kulaklarına:

— Senden bu kadar uzak ve seninle bu kadar yakın olduğum için memnunum, diye fısıldadığı zaman, hayatının her anında olduğu gibi bu anında da fevkalade samimiydi.

Ve ona bu cesareti veren herhalde Celile değildi. Ona bu cesareti içinden, kendi içinden kopup gelen ve cinnete benzeyen bir küstahlık, evet küstah bir istek veriyordu.

Ve Celile onun bu küstahlığına kızmış onu tokatlasın istiyordu! Celile onu azarlamıyor ve ona, onun bu cesur ve umulmaz hareketlerine ve sözlerine aynı umulmaz bir cesaretle mukabele ediyor ve sevincinden deliye dönüyordu.

Kırk beş yaşındaydı. Küçük bir delikanlı değildi. Ve hayatında bu kadar zıt hislerin aynı dakikada zebunu olduğunu bilmiyordu.

Kalbi Celile'ye karşı hayranlık, kalbi Celile'ye karşı hiddet doluydu.

Ahmet'ten iğreniyor, onu tokatlamak istiyordu...

Bu gece kendisine böyle bir iş teklif ederken karısının birdenbire bu kadar bambaşka bir hüviyetle karşısına çıkışında bir tesadüften daha başka bir şey, mürettep[1] bir sebep arıyordu. Ve buna rağmen bu kadını dans ederken kolları arasında, göğsü üzerine doğru çekerken şimdiye kadar hissettiği aşk heyecanlarının hepsinden daha kuvvetli bir heyecan, benliğinde bir kendinden geçiş ve bir duyuş zevkinin kahredici hazzını duyuyordu.

Kocasının bir iş görebilmesi için bu gece müsaadekâr[2] olduğunu zannettiği bu kadından nefret ederken, onu bu gece aynı kocayla beraber bırakmak ona ağır geliyordu.

Evet, Ahmet, Muhsin'le aralarındaki dostluğu dolambaçlı yollardan inkişaf ettirmişti ve şimdi o dolambaçlı yollardan geçtikten sonra bütün çekingenliğiyle ona işten bahsediyordu.

Bu gece artık Muhsin, Ahmet'in karşısında şimdiye kadar olduğu gibi aldanan bir insan değildi. Şimdi o neden bah-

1 Sonradan kurulmuş, danışıklı.

2 Uysal, zorluk çıkarmayan.

sederse bahsetsin, onun her bir maskeli sözünün arkasında saklanan söylemediği, gizlemeye çabaladığı, fakat söylemek istediği, söylemek hırsıyla tutuştuğu şeyin ne olduğunu biliyordu.

Bu küçük insanlar öyleydiler.

İşte kendi peşindeki diğer bütün insanlar gibi o da birdenbire iki yüz elli bin liralık kâr getirecek bir işle içini dışına dökümüştü. Ve iki gün sonra yazıhanesinde hesaplar, kitaplar, kombinezonlarla karşısına çıkacaktı ve işte bunun için de bu gece, Muhsin'in kendi karısına karşı cesurane bir surette kur yapmasını görmemezliğe geliyordu.

Ahmet'in karısına karşı gösterdiği yaltaklanmaya benzeyen muhabbet tezahürleri hele bu akşam, ne kadar yersiz, ne kadar mânâsız ve çirkindi.

Evet, gazinoda Celile ile aralarında birdenbire bu anlaşılmaz samimiyetin doğduğu gece, Muhsin'in kalbi birbirine uymayan, birbirleriyle çarpışan birçok hissin taht-ı tesirindeydi.[1]

Ve o gece bütün bu hislere hükmeden onların hepsini zaman zaman susturan ve asabıyla ruhuna hakim olan his Celile'ye karşı duyduğu bu meclubiyetti.

Bunu itiraf etmeye mecburdu. Bu yabancı kadına bu az konuşan, az gülen, daima ve daima muhitinin biraz ötesinde yaşar gibi duran kadına karşı Muhsin, bütün tenkitlerine, onu itham eden bütün duygularına rağmen tek kelimeyle ifade edebileceği bir his besliyordu.

Ve bu düpedüz bir meclubiyetti.[2]

Kocasının onunla bir iş yapmasını temin edebilmek için ona karşı mültefit[3] ve müsaadekar olabilmesi ihtimaline karşı duyduğu şüphe bile, ona karşı hissettiği bu meclubiyetin yanında sönük bir üzüntü gibi kalıyordu:

---

1 Etkisi altında.

2 Tutkunluk.

3 İltifat eden.

Her şeyin fevkinde, her şeyin üstünde, bu kadının harikuladeliği ve kendisinin bu harikuladelik karşısında duyduğu hayranlıktı.

Onun kendi sözlerini dinleyişinde, onun dans ederlerken, vücudunu kolları arasına terk edişinde, onun bakışında ve susuşunda, her şeyinde diğer kadınlarda şimdiye kadar görmediği izahı ve tarifi imkânsız bir hususiyet vardı.

Bu kadın, acayip lezzette bir meyveye, şimdiye kadar kokusu hiç duyulmamış, renkleri hiç görülmemiş bir çiçeğe benziyordu.

Bu kadın, artık nesli inkıraz[1] etmiş bir acayip hayvancıktı. Vücudunun kıvrımlarında, sokuluşlarında ve dişiliğinde hiçbir kadında görülmeyen bir başkalık vardı.

Muhsin, o gece hem üzülüyor, hem kendini mesut hissediyordu. Celile, ona hakaret etse ve onun gösterdiği yakınlığı reddetse çok bedbaht olacaktı.

Fakat Celile ona yakınlık gösteriyor diye bu yakınlığı kocasının işine yardım olsun diye gösteriyor, endişesiyle harap bir haldeydi.

Haraptı...

Fakat bu kadının bütün varlığına yavaş yavaş hakim olduğunu duyuyordu.

Bu kadına karşı böyle devam ederse çok daha zayıf olacaktı. Böyle devam ederse bu kadın onun için bir ihtiyaç olacaktı.

Gece evine girdiği zaman avuçlarında Celile'nin tırnaklarının izi ve bir parça kan vardı.

Muhsin, avucundaki bu kan ve tırnak izlerini öpmek ihtiyacı hissediyordu. Kendi kendinden utanmasaydı, bütün gece dudaklarını kendi avucundan uzaklaştırmayacaktı.

"Celile!.."

O gecenin sonunda ve ertesi gün telefonu açtığı ana kadar aklında, fikrinde, kanında, damarlarında Celile vardı.

---

1 Tükenme, bitme.

Celile hasreti, Celile iştiyakı!

Bu öyle mukavemet edilmez bir istek ve bu öyle umulmaz bir iştiyak ve bir hasretti ki...

"Yirmi yaşındayken bile ben bir kadına bu kadar tutulmamıştım."

Muhsin bu sözü, kendi kendine tekrarlıyordu.

Ve telefonun başında onun sesini işittiği anda kalbinin inanılmaz bir şiddetle vurmaya başladığını hissetti.

— Celile, sizi muhakkak görmem lazım. Yalnız olarak...

Ve telefonun öbür ucunda bir ses titre k bir kadın sesi, heyecandan boğulan bir ses:

— Mümkün değil, mümkün değil!.. diyordu. Ve Muhsin bundan zevk duyuyordu.

Onun hemencecik kendisine gelmesini istemiyordu.

— Celile rica ederim.

— Mümkün değil!

Ve telefon kapanıyor, ses mesafelerin ötesinde sönüyordu. Muhsin, ıstırap duyuyordu. Celile'nin gelmesini, heyecanını paylaşıp davetini kabul edip gelmesini, onu görmesini, kendisinin onu görmek için duyduğu iştiyakı aynı suretle hissedip ona koşmasını istiyordu.

Bir geceyi daha aynı ateş ve humma içinde geçirdi.

Ertesi gün mukavemet edilmez bir istekle tekrar telefonu açtı.

Tekrar, telefonun öteki ucundaki kulağa yalvarıyordu:

— Celile... Celile anlamıyor musun? Sizi yalnız görmem lazım. Celile'nin sesi saadetten inliyordu.

— Mümkün değil...

– Beni dinleyiniz Celile... Sizi muhakkak görmek istiyorum.

– Olamaz!

Ve telefon tekrar kapanıyordu. Muhsin telefonun öteki ucunda biraz canı sıkılmış, biraz mahzun, biraz utanmış ve çok mesuttu.

Gelmiyordu!..

Kocasının işlerine yardım etmek için hemen koşup gelmiyordu.

Yoksa kocasının işini yaptığı zaman teşekkür etmek için mi gelecekti?

Ahmet, o gün yazıhanede kendisini gelip gördüğü zaman, kalben ona karşı duyduğu bütün tiksintiye rağmen onun gelişini sevinçle karşılamıştı. Onun bu iş için dahi olsa gelişi hiç olmazsa onlarla aralarında bulunan münasebetin bir devamı değil miydi?

Ahmet'i çok güler bir yüzle karşılamıştı. Ona kahve ve sigara ikram etmişti. Evvela sıcaktan, o günkü ajans havadislerinden falan konuşmuşlardı.

Ahmet konuşurken bu tatlı sözlü adama karşı kalbinde onu ilk tanıdığı günlerde duyduğu sempatiyi hissetmeye başlamıştı. Karısı yanında olmadığı, karısının yanında köleleşip köpekleşmediği zaman Ahmet daha sevimli ve daha iyi oluyordu.

Fakat karısına karşı o yaltaklanışları ve sonra onu adeta sağa sola ikram edişe benzeyen komplimanlarıyla hakikaten çok antipatik, çok sevimsiz ve Muhsin için çok iğrenç bir şahsiyet oluyordu.

Çünkü Muhsin onun bu komplimanlarını, bu hayranlıklarını, bu izhar edişlerini karısına yaptığı bir reklam olarak telakki ediyordu. Ahmet'in böyle olmasına, böyle konuşmasına saik olan sebepleri hiç anlamıyordu.

Öyle zannediyordu ki, Ahmet her zaman ve herkese bu kadını bu şekilde ikram eder ve bu kadının harikuladeliğini teşhir ederek kendi işlerinde ilerlemeye muvaffak olur ve yahut olmak isterdi.

Muhsin'in Ahmet'te affedemeyeceği şey buydu.

Biraz sonra Ahmet ona işi izah etmeye başladı. Birçok cümleleri daha evvelden hazırlamış ve ona bu işi cazip göste-

receği delilleri daha evvelden tasnif etmişti. İşin alakaya değer bir iş olduğunu bir kere Muhsin'e anlatabilseydi...

O, lakırdıya başlar başlamaz, Muhsin iyi bir işadamı itiyadıyla diğer fikirlerinden sıyrılarak onu dinlemeye başladı.

İş, işti. Ve kimin tarafından teklif edilirse edilsin eğer tetkike şayan ise tetkik etmeye lüzum vardı.

Fakat Ahmet konuşmaya başlayınca, Muhsin işin ne olduğunu, değerini ve kıymetini anladı.

İki haftadan beri aynı münakasaya iştirak etmek ve edebilmek için Muhsin'in yardımını yani Muhsin vasıtasıyla bankanın yardımını temine çabalayan kaç kişi bu yazıhaneye girip çıkmıştı. Muhsin işin hakiki mahiyetini ve ehemmiyetini biliyordu.

İki yüz elli bin lira kâr!.. Bu olacak iş değildi...

Aynı işe hem de ellerinde daha güzel kombinezonlarla girişmiş olan birçok kişi, en büyük mübalağalarla bu işin yüz bin lira bir kâr bırakacağına Muhsin'i ikna etmeye çabalamışlardı.

İş hayatında Ahmet'in bu gayri ciddiliği, Muhsin'in onun hakkında verdiği notun bir numara daha kırılmasına sebep oluyordu.

Onu hayalperest bir insan diye telakki etmiyor, tam mânâsıyla bir maceraperest olduğuna hükmediyordu. Bu yazıhane ve bu masanın başı bu çeşitten adamları çok görmüştü.

Eğer Ahmet Celile'nin kocası olmasaydı, Muhsin onun sözünü keser ve ayağa kalkarak:

— Mühim bir işim vardı, diye müsaade ister ve ona bir ikinci randevu ümidi vermeden onu yazıhaneden adeta kovardı.

Fakat Ahmet, Celile'nin kocasıydı. Ve Muhsin onunla aralarını tamamıyla açmak istemiyordu.

Ahmet'i görmeye, Ahmet'le münasebetlerinin devamına Muhsin'in de ihtiyacı vardı.

Ahmet, bütün projelerini anlatıp bitirdikten sonra Muhsin, kısaca:

— Yakında yine görüşürüz, demişti.

Ahmet, o gün sevincinden çıldıracak bir hâle gelmişti. Muhsin'in bu kadar bir alakası onun için en kavi bir vaat kadar mühimdi.

Ve Muhsin o gittikten sora bu münakasa işini, unutmuş gitmiş bulunuyordu.

Ertesi gün; daha ertesi gün ve üçüncü günü aynı ısrarla telefonu açtı ve aynı ret cevabıyla karşılaştı. Ahmet de bu işe ait hesaplarını hazırlamış olduğu halde onu sık sık rahatsız etmemek ve can sıkıcı olmamak için onu ziyaret etmemişti. Haftanın bitmesini bekliyordu. Gelecek haftanın ilk günlerinde ona kağıtları götürecekti.

Celile'nin telefondaki menfı cevapları karşısında gitgide sabırsızlanan Muhsin, nihayet Celile'yi görmek için Ahmet'in kendisini ziyaret etmesini bekleyemedi. Ve bir gün Ahmet'e telefon ederek kendisini gelip alacağını, hava çok sıcak olduğu için Boğaz'a kadar otomobille bir gezinti yapmak arzusunda olduğunu söyledi.

VII

Bugünü takip eden günler bir yıldırım süratiyle gelip geçti. Tıpkı bir kasırga gibi, tıpkı büyük bir fırtına gibi, Celile arkaya baktığı zaman geçen hadiselerin baş döndürücü bir sürat içinde nasıl birbirlerini takip etmiş olduğunu ve tıpkı süratle giden bir trenin penceresinden bakıldığı zaman nasıl birbirini takip eden kilometre işaretleriyle, ağaç gövdeleri ve telgraf direklerinin birbiri içinde kayboluşu gibi, hadiselerin akışındaki bu cehennemî sürat içinde birbiri arasında kayboluyordu. Birbirini yok ediyor, birbirine karışıyor ve bir tek ve bir mühim hadise oluyordu.

Bu hadise, Celile'nin müthiş bir süratle kendi hayatından kopup ona doğru sürüklenip gidişiydi.

Hayır!.. Celile'ye bundan bir sene evvel, hatta altı ay evvel birisi böyle bir şey söyleseydi, o buna inanmazdı.

İnanmaz, güler ve geçerdi.

Halbuki o, hayatında aleladenin ve mutadın üstünde hiçbir şey yapmamış olan o, nasıl olmuştu, nasıl olmuştu da bütün bu yaptıklarını yapmış, bu inanılmaz çılgınlıkları işlemiş, bir daha dönülmez olan bu yollardan geçip, kendisini Muhsin'in kolları arasına atıvermişti.

Onu seviyordu.

Mukavemet edilemez bir ateşle, mukavemet edilemez bir heyecanla, önüne geçilemez bir şiddetle onu seviyordu.

Çılgın gibi!..

Nazarlarında onun sevgisinden başka hiçbir şeyin kıymet ve ehemmiyeti yoktu.

Onun sevgisinden başka hiçbir şey, hiçbir duygu onun hareketlerinde amil ve müessir[1] olamazdı.

Günahın kahredici bir zevki vardı!

Hatta bu duyguya günah demek bile yanlıştı.

Hodbinlikten[2] bu kadar uzak olan ve kendini sevdiğine vakfetmekten ibaret bulunan bu duyguya günah ismi vermek haksızlık, büyük haksızlık olurdu.

Fakat Celile bu duyguda hodbinlik olmadığını nasıl iddia edebiliyordu?

Bu duygu tam mânâsıyla hodbinliğin ta kendisi değil miydi? Ona gidişinde, kocasını, kocasıyla olan müşterek hayatını çiğneyerek mazisini, ismini, şerefini çiğneyerek ona gidişinde nasıl bir gaye vardı?

Kendi saadetini tatmin etmekten başka hangi bir gaye ve bir emel vardı?

Bu duygu ister günah olsun, ister olmasın!.. Bu, Celile'nin umurunda bile değildi.

Celile hiçbir şeyden korkmuyor, Celile hiçbir şeyden çekinmiyordu.

Celile, kendisini hiçbir kimseye karşı mesul ve kabahatli de hissetmiyordu.

Ahmet, onun hayatına nasıl ve ne zaman girmişti?

Muhsin'i görmeden, Muhsin'i tanımadan, Muhsin'i sevmeden, Muhsin'in kadını olmadan evvel Celile yaşamış mıydı?

Otuz beş sene yaşamış mıydı? Bu, inanılır bir şey değildi!..

Celile'ye, sanki hayatı Muhsin'le beraber başlıyor gibi geliyordu. Muhsin'i tanımadan evvelki hayatını, eğer mümkün olsa kara tahta üzerine tebeşirle yazılmış mânâsız sözler gibi siler ve atardı.

---

1 Etkili, etkide bulunan.
2 Bencillik.

Muhsin'i tanımadan evvel!..

Bu nasıl bir sözdü?.. Muhsin'i tanımadan evvel hakikaten yaşamıştı öyle mi?

Eğer Celile bu otuz beş seneyi yaşamışsa, bütün bu hayat mukadder[1] olan bu neticeye varmak, onu Muhsin'e ulaştırmak için çizilmiş ve yaşanmış olabilirdi.

O, Ahmet'le, herhalde, günün birinde, onun vasıtasıyla Muhsin'i tanımak için evlenmiş olabilirdi.

Kader bu tesadüfü bu şekilde tanzim etmişti.

Bu tesadüften evvelki hayat, Muhsin'i tanımak için lazım gelen bir başlangıç, Muhsin'e yaklaşmak için geçilmesi icap eden bir yoldu.

Ahmet'e karşı, kendisini bir kabahatli hissetmiyordu. Bu duyguda kendisini Ahmet'e on bir sene bağlamış olan hisse benzer bir şey yoktu.

Bu duygu, şimdiye kadar hissetmediği bir sürü şeylerden teşekkül etmiş bulunuyordu.

Bu duygu!..

Oh, bu duygu belki de bir cinnetti! Seviyordu.

Onun her sözüne boyun eğecek, onun her bir arzusunu sevinerek, adeta ibadet eder gibi ulvi bir haz duyarak yerine getirecek kadar onu seviyordu.

Kendisinde mevcut olduğundan, bütün hayatı boyunca şüphe etmediği bir cüret ve cesaretle, sonsuz bir heyecanla seviyordu.

Eğer gözlerinin bakışları ve eğer yüzünün çizgileri ve eğer sözleri bunu ifade edemiyorsa, bütün hareketleri buna ayrı ayrı şahittiler.

Muhsin de çılgın gibi sarhoşluk içinde yaşıyordu.

İnanılmaz bir kolaylıkla malik olduğu bu kadını hâlâ anlayamıyordu.

Fakat, ona sahip olmanın deli zevki içinde hiçbir şeyi fazla düşünüp, tahlil etmeye de vakit bulamıyordu.

---

1 Kaderde olan, alında yazılı.

Celile, evvela bir kere, sonra haftada bir iki kere ve şimdi her gün, her zaman, her istediği saatte onun Ayazpaşa'daki küçük apartmanındaydı.

Hiçbir kadına, şimdiye kadar tanıdığı kadınların hiçbirine benzemiyordu.

Ne bu apartmana gelirken onlar gibi ne sahte bir naz yapmış, ne kapıdan girerken yapma bir hicap, ne kapıya doğru giderken uydurma bir pişmanlık göstermişti.

Ona bu hareketini mazur göstermek için tek söz söylememişti. Halbuki, ötekiler, ekseriya kocalarının kendilerini, kendi ruh ve inceliklerini anlamadığından, kendilerini ihmal ettiğinden bahsederlerdi. Yahut da Muhsin'e, onu şimdiye kadar şüphe bile etmedikleri bir aşkla sevdiklerini anlatırlardı. Mazeretleri, bu taşkın sevgiye karşı duydukları zaaf ve mukavemetsizlikti.[1]

Celile bunların hiçbirini söylememişti. Celile sadece geliyordu...

Boğaz gezintisine gittikleri akşam dönerlerken Muhsin bir fırsat bulup, onun kulağına bu apartmanın adresini fısıldamış ve anahtarı onun çantasına koyuvermişti ve ertesi gün saat beşte beklediğini söylemişti.

Bu iş bu kadar küstahça ve bu kadar açık bir şekilde yapılmıştı.

Muhsin hâlâ Celile'nin bu adresi hafızasında muhafaza etmiş olmasına ve bu davete koşup gelmesine şaşıyordu.

Ertesi gün, apartmanın loş salonunda, kalın perdelerin kenarını hafifçe açarak her dakika artan bir merak ve sabırsızlıkla sokağı gözetleyerek onu beklemişti...

Ve Celile, onu boş yere bekletmemişti...

Saat tam beşte birdenbire köşenin başında belirivermişti. Üstünde beyaz bir elbise vardı ve yüzünün solgunluğu ta uzaktan görünüyordu.

---

1 Dayanıksızlık.

Adımlarında bu nevi randevulara giden kadınların adımlarındaki korkak, çekingen ve müterediddit mânâ yoktu.

Başı önüne eğilmemişti.

Omuzları dik, alnı yukarda, tıpkı afif[1] bir gelin gibi mağrurdu ve soluk yüzünde bir günâh gölgesi taşımadan ona geliyordu.

Bu utanmazlığı ve bu cesareti içinde ne kadar güzel ve nasıl her kadından başkaydı.

O, apartmanın ismine ve numarasına bakarken Muhsin salondan telaşlı adımlarla çıkmış, koridoru geçip dairenin kapısını aralamış, karanlık antrede onu bekliyordu.

Celile'nin ayak sesleri kapıda biraz durmuştu. Sonra aralık kapıdan, menekşe kokusu ve beyaz bir gölge bu karanlık antreye girmişti.

Muhsin bir eliyle onun girdiği kapıyı kaparken, diğeriyle antrenin lambasını yakmıştı.

Onu kendi evinde, yapayalnızken bir kere ve doya doya görmek istiyor, bunun için odaya girmeyi bekleyemiyordu.

Sarı ışıkla biraz gözleri kamaşmıştı. Sonra Celile'nin gözlerinin bakışlarını bütün açıklığı ve bütün ateşiyle kendi gözlerinin içinde bulmuştu.

Bu bakışlar alev gibi onun vücudunu sarıyordu.

Ve Muhsin, hayretle, "Bu kadını niçin bu kadar şiddetle istiyorum?" diye içinden düşünmüş ve sonra iki elini ona doğru uzatarak, onu kollarından tutup kendi göğsü üzerine çekmişti; uzun uzun hasreti çekilmiş bir hayat arkadaşıymış gibi, onu göğsünün üstünde iştiyakla sıkmıştı.

Evet, Celile o günden beri bu apartmana hep aynı pervasızlıkla geliyordu.

Hep yaptığı kıymetli hediyenin farkında değilmiş gibi, bütün benliğini, bütün varlığını, bütün kadınlığını onun kolları arasına terk ediyordu.

---

1 İffetli.

Celile, artık kendini yalnız ona vakfetmişti.

Ondan ayrı bulunduğu saatlerde, onunla buluşacağı zamanı beklemek için vakit geçirmeye çabalıyordu.

Hiçbir şeyin farkında değildi. Yanında yaşayan kocasının mevcudiyetini artık sezmiyor gibi bir şey olmuştu.

Evinin içinde isteksiz adımlarla ve kırık bir vücutla dolaşıyordu. Kendi evinin içinde, tıpkı bir somnambül, tıpkı bir hayale benziyordu.

Onun yanında bulunduğu saatlerden başka hayatında neyin zevki olabilirdi?

Uzun senelerden beri hayatının seyircisi kalmış olan Celile şimdi kendi yaşıyordu.

Hayat sahnesinde şimdi o artık kendi rolünü oynuyordu. Mevzubahis olan kendisi, seven, günah işleyen, kocasını aldatan aşığından bir an ayrılmak istemeyen kendisiydi.

Muhsin bu kadını tanıyamıyor, Muhsin bu kadını anlayamıyordu. Celile niçin, böyle her gün, her zaman, her çağırdığı zaman geliyordu?

Bunu niçin bu kadar kolaylıkla ve çekinmeden yapıyordu? Muhsin bunu anlayamıyordu.

Başka kadınlar hiç olmazsa naz için birtakım retlerde bulunurlardı.

Celile, her zaman, her davette oradaydı.

Muhsin önceleri, uzun bir zaman bunu katiyetle, menfaat için yaptığını zannetti.

Kocasının silo inşaatı işine yardım etmesi için kendisini böyle hesapsız olarak Muhsin'e veriyor ve onu kendine manen borçlu bir vaziyete sokmak istiyordu.

Zaten Muhsin kendisini onun bu cömert sevgisine karşı hakikaten çok borçlu hissediyordu.

Onu memnun etmek için Ahmet'e istediği banka teminat mektubunu nüfuzuyla temin etti. Ve sade bununla kalmadı. Bir inşaat mühendisiyle ortak olarak bu işe inşaat mühendisi-

nin sermayesiyle girişince münakasayı ona kazandırabilmek için Muhsin bütün nüfuzunu istimal etti.[1]

Celile, hiçbir gün ona kocasının işleri hakkında bir söz söylemiyor, tek imada bile bulunmuyordu.

Halbuki Muhsin, en kıymetli dakikalarda kendine bu nevi şeyleri hatırlatan ve ondan sevgilerine mukabil ne beklediklerini ihsas eden az kadın tanımamıştı.

Celile ondan tek şey istemiyordu. Ona tek düşüncesini söylemiyordu. Sadece kendini veriyordu.

Konuşmuyordu.

Seviyordu.

Celile o kadar hiçbir şeyden bahsetmiyordu ki, bir gün Muhsin onu bu mevzulara çekmek için söz açıp ona:

— Kocan bu münakasada muhakkak kazanacaktır, dediği zaman, Celile uykudan uyanır gibi ona boş bakışlarla baktı.

— Ne söylüyorsun hangi münakasada? diye sordu.

Bir şey bilmiyor muydu?

Yoksa bu tavır ve tecahül[2] cali[3] miydi?

— Memnun değil misin? diye sordu.

Genç kadın başını onun göğsüne dayadı. Gözlerini kapadı.

— Mesudum, diye fısıldadı. Çok mesudum... Memnun ne söz... Seni seviyorum.

Bu bir teşekkür müydü? Yoksa ne zannetmişti? Niye cevap vermişti?

— Sen memnun ol diye bunu yaptım. Gözlerini açtı. Ve dalgın dalgın sordu:

— Neyi?

— Kocanın silo inşaatı münakasasını kazanması için uğraştım.

Genç kadın omuzlarını silkti.

---

1 Kullanmak.

2 Bilmezden gelme.

3 Suni, yapmacık.

— Yine mi münakasa, dedi, bırak kocamı, bırak münakasayı... Ve yüzünü onun göğsünde sakladı.

— Seni seviyorum, diye tekrarladı. Sesi yine bir fısıltı olmuştu.

Saçları bir menekşe tarlası gibi kokuyordu. Dayanılmaz bir soğukkanlılığı, mukavemet edilmez bir çekiciliği vardı.

— Seni seviyorum, diye hep tekrarlıyordu. Çılgın gibi. Sesi ne kadar tatlı ve ne kadar yakıcıydı.

Muhsin bu sesin sıcak bir okşayışla bütün vücudunu kavradığını hissetti.

Fakat bu sözlere, bu sözlerin mânâsına fazla kıymet vermek doğru muydu?

Her kadın, aşığının küçük apartmanında, onun kolları arasında bu sözleri söylemez miydi?

— Seni seviyorum...

Her kadın bunu söylüyordu. Muhsin bunu biliyor. Fakat Celile'nin sıcak sesi bunu söylerken saadetten bunalıyordu.

— Ya ben Celile. Ya ben seni nasıl seviyorum hissetmiyor musun?

Onu seviyordu.

Şimdiye kadar içinde mahpus kalmış bir ölü gibi varlığının en kuytu, en gölgeli bir yerinde boğulmuş hayatının bütün kudretiyle, bütün şiddetiyle seviyordu.

Onu severken ölü yalının ruhuna sarmış olduğu soğuk kefenlerden ruhunu sıyırarak bu dirilişin bütün ihtişamı ve ulviyeti içinde ve bütün insanlar gibi hayattan nasibi olan elem ve zevk hissesi isteyen ve arayan bir hırsla onu seviyordu.

Çöken yalı. Ölen muhit. İçinde o bir gölge olarak yaşamış, hayatın içinde ölü bir gölge gibi dolaşmıştı ve şimdi o, hayatın bir parçası olmak ve yaşamak istiyordu.

Hayır!.. O ne şuuru ve ne de tahteşşuuruyla tek şey istemiyordu. Tılsımlı bir nefes onu diriltmişti. Şimdi içinde dirilmiş olan Celile sadece yaşıyordu...

Fakat o, şimdiye kadar haricinde kaldığı bu hayatın içinde yabancıydı.

Sanki bu dünya yüzüne bir başka seyyareden[1] düşmüş veyahut çok eski bir devirden kalma bir mezarın kapağı açılarak oradan çıkıp hayata karışmıştı.

Yaşamanın acemisiydi.

İnsanları tanımıyor, duygulan tanımıyor, başkalarını tahlil edemiyor, yaptığı hareketlerin hakiki mânâ ve kıymetlerini bilmiyordu.

Yeni yürümeye başlayan bir çocuk nasıl ayağını basacağı yeri tayin edemez, şaşkın şaşkın ve acemi yürürse Celile de aşkının içinde tıpkı öyle yürüyordu.

Ateşe doğru nasıl küçük bir çocuk hiç anlamadan ve ürkmeden ilerlerse Celile de öylece hayatını yakacak ateşe doğru, ateşin ne olduğunu bilmeyen bir çocuk cehaletiyle atılıyordu.

Çünkü Celile içinde şimdi kendi rolünü oynamak istediği bu hayatı, bu insanları, bu insanlarla bu hayatın telakkilerini hiç bilmiyor, kimseye uymuyor, severken ve sevilirken bile aşığını şaşırtacak, hayrete düşürecek kadar herkesten ayrı bir hüviyet gösteriyordu.

Muhsin'in onu anlamasına imkân mı vardı? Muhsin ile Celile'yi ayıran anlayış alemleri, Muhsin ile Celile'nin içindeki yetiştikleri muhit, tanıdıkları ve örnek aldıkları insanların birbirleriyle ne münasebeti vardı?

Hayat telakkileri, dünya görüşleri, tanıdıkları kıymetler birbirine benzeyebilir miydi?

Muhsin, hayatına, büyükbabasının, babasının ve kendisinin daima bir mücadele halinde ve daima kademe kademe yükselerek bu seviyeye ulaştırdığı hayatına ve ulaştığı şeref ve nüfuz şahikasına[2], bir dine inanır gibi inanıyor; bu yüksek tepeden bir kademe aşağıya inmemek, kimsenin nazarında

1 Gezegen.

2 Dağ tepesi, zirve.

küçülmemek herkesin üzerinde nüfuzlu kalmak için birçok fedakârlıkları yapmayı kendisince bir borç biliyordu.

Eğer, buluşmaları için şerefini, haysiyetini, ismini tehlikeye koymak Muhsin'e düşmüş olsaydı, belki, belki değil muhakkak ki o bu cesareti göstermeyecek ve bu aşka, aşklarının onlara verdiği bu büyük zevk ve saadete ulaşmak için bu neviden en küçük bir fedakârlık yapamayacaktı.

O, Celile'yi, Celile'nin bütün haysiyetini ve namusunu ayaklar altına alan ve her şeyi çiğneyen bir cesaretle kendisine gelişini anlayabilirdi.

Halbuki, sevdikten ve istedikten sonra Celile için, artık bunu saklamak, gözlerden gizlemeye çabalamak abesti.

Bir küçüklük ve namussuzluktu!..

Celile kocasını aldatmayı Muhsin'i gizli sevmekte, Muhsin'e giderken kocasını aldatmak için yalanlar uydurmakta, apartmana varıncaya kadar iki otomobil değiştirmekte velhasıl, bu münasebeti kocasından ve herkesten gizlemek için çeşitli hileler bulmakta görüyordu.

Ahmet, henüz ona bu münasebeti hakkında bir sual sormadığı için ona hakikati itiraf etmemişti.

Celile için, âşığının yanına bir ahbabının evine gider gibi fütursuzca ve apaçık gidiş, hilesiz ve yalansız gidiş, namustu.

Halbuki Muhsin, Celile'nin böyle çekinmeden gelişini bir alışkanlık ve bir namussuzluk telakki etmemek için ne kadar da nefsine cebrediyor, ne kadar kendini zorluyor, bunu böyle zannettiği için böyle bir kadına karşı duyduğu bu zaaftan ne kadar utanıyordu.

Celile'nin bu pervasızlığı, Celile'nin bu çekinmezliği şayan-ı hayret bir şeydi...

Celile, her şeyini kaybetmiş onların soyundan geliyordu. Celile'yi büyütüp terbiye edenlerin telakkisi bambaşkaydı.

Ellerinde muhafaza edecek hiçbir şeyleri kalmayanların genişliği onun harekatında amildi.

Babası son meteliğine kadar bütün servetini bir gece bir kumar masasında oynayıp ölmesini bilmişti.

O, böyle bir babanın kızıydı ve bu baba, bu paranın artık kendisine ne eski hayatı, ne eski şerefi, ne eski itibarı iade edemeyeceğini biliyordu.

Hayatta, rolü ve fonksiyonu kalmamış olanlar için, ellerinde kalan son şeyleri feda etmek o kadar güç değildi.

Fakat, Muhsin hayata kıymet veriyor, itibara ve nüfuza kıymet veriyordu.

Her zaman aynı mevkide kalmak istiyordu. Celile'nin bu cesareti onun için anlaşılır ve daha doğrusu iyi tefsir edilir şey değildi.

Fakat, Celile'nin cesareti veya Muhsin'in bu cesaret hakkındaki telakkisi ne olursa olsun bu, günden güne artan bir çılgınlık içinde birbirlerini sevmelerine, günden güne artan bir iptilayla birbirlerine alışıp bağlanmalarına mani olamıyordu.

İçinden, Celile'yi ne kadar ayıplarsa ayıplasın, Celile'yi ne kadar tenkit ederse etsin, işlerinin kendisini en ziyade meşgul ettiği saatlerde bile onu düşünmekten, düşünüp özlemekten kendini men edemiyordu.

Celile'nin, dişi bir pars gözlerini hatırlatan gözleri, bembeyaz uçları sivri dişlerle süslenen kızıl dudakları, beyaz teninin kadife teması, her şeyi sanki bir büyü gibi, onu kıskıvrak bağlamıştı.

Celile'ye bütün varlığının ihtiyacı vardı.

Çünkü, Celile'nin onu sevişinde, servetleri ve semahatleri[1] tarihlere mal olmuş eski asilzadelerin müsrifliği görülüyordu.

Celile, bu aşkta hesapsız veriyordu.

Bol bol ve cömertçe bütün duygularını, güzelliğini ve kalbini ona hediye ediyordu.

Kendisine hiçbir şey bırakmadan... Hiç konuşmadan...

Celile'nin aşkını bu kadar kolaylıkla bu kadar cömertçe

1 Cömertlik.

verişinde ise onu küçülten bir taraf olmadığına Muhsin hayret ediyordu.

Bu sevişte, bu kadını küçülten hiçbir şey yoktu... Eğer iffetini ve eğer bütün kadınlığını ona veriyorsa bu bir atiyeye, bu bir ihsana benziyordu.

— Gözlerin o kadar güzel ki, Celilem... Onlara bakmaya doyamıyorum.

— Senden uzak olduğum dakikalarda ne kadar perişanım bilir misin!.. Benim yaşımdaki bir erkeğin bütün meşgalesi sade sevdiği kadın olabilir mi? Söyle bana seni niçin bu kadar özlüyorum?

— Seni bu kadar çok sevdiğim için!..

— Hiç de değil!.. Celile, beni seviyor musun?

— Deli!..

— Peki, beni niçin seviyorsun? Benim nemi seviyorsun?..

Celile böyle bir suali şimdiye kadar kendi kendine dahi sormamıştı. Bu sual ona, o kadar acayip, o kadar mânâsız görünüyordu ki...

Celile, Muhsin'i sevmek için halk edilmiş olmalıydı...

Hayatta, hayatla alakadar, bundan başka bir fonksiyonu olmamıştı.

İçinde, herkese mağrur, fakat sahibine muti[1] bir cariye ruhu mu vardı?

Kendisi de bilmiyordu. Onu seviyordu.

Bu aşkın sebebi ve illeti neydi? Ne olabilirdi?

— Niçin susuyorsun cevap versene...

Celile, ona verecek cevap bulamadığı için, mevzun kollarını boynuna geçiriyor, başı arkaya düşük, bakışları bakışlarına gömülü:

— Bilmem! diye dudaklarını büzüyor, bilmiyorum... Hiç bilemiyorum...

— Bana karşı olan sevgini hiç tahlil etmedin mi?

---

1 İtaat eden, itaatkâr.

Çocuk gibi ve çocuk safiyetiyle cevap veriyordu:

— Seni sevmekten buna vakit bulabildim mi?

Onu sevmekten hiçbir şeye vakit bulamıyordu. Bir an ve bir dakika hisleri üzerinde duraklayıp onların nerelere vardığını ve kendisini daha nerelere kadar peşlerinden sürükleyeceğini bile kendi kendine bir kere sormuyordu.

Artık onun için bütün kâinat Muhsin'i gördüğü şu küçük apartmandı.

Onun haricinde hiçbir şey onu alakalandırmıyordu. Hiçbir şey görmüyordu.

Halbuki Muhsin'le tanıştıkları ve Muhsin'in kollarına atıldığı günden beri Celile'nin hayatında epey bir değişiklik vardı.

Muhsin'in eli, bütün tiksintisine rağmen, Ahmet'e uzanmış bulunuyordu.

VIII

Ahmet, şimdi artık en mühim muhitlerle temas imkânını bulmuş olan bir kimse oluvermişti.

Muhsin'in himayesi, ona, yanaşılması en güç olan kapıları birdenbire iki kanat olarak açmış bulunuyordu.

Muhsin, istemeye istemeye adeta ondan nefret etmesine rağmen, ona yardım etmeye kendini mecbur hissediyordu.

Karısıyla müştereken aldattığı bu adama karşı tarifi imkânsız bir hissin tahtı tesirinde olarak birçok şekilde kendini borçlu hissediyordu.

Kocasının böyle himayeyle hediye ettiği bir kadını Muhsin sadece arzu etmeli, sadece onun yakınlığından bir zevk duymalıydı.

Halbuki Muhsin, bu kadar çirkin bir şekilde kendisine terk edilmiş hissettiği bu kadını sevdiğini anladıkça azap ve hicap duyuyordu.

Onun için de Celile'yle olan münasebeti –Celile'nin kendi yakınında bulunduğu saatlerde– bir saadetti.

Fakat Celile yanından uzaklaşır uzaklaşmaz ve kendi kendine kalınca bu münasebetin şekli, ona üzüntü ve elem veriyordu.

Kocasını himaye ettiği; kocasına birkaç bin lira kazandırdığı bir kadınla böyle bir münasebette bulunmasından gayri tabii hiçbir şey yoktu. Fakat bu kadından hoşlanmakla kalmayıp, onu sevmesi, bu şey, kendi tarafından affedilmez bir zaaftı.

Celile'yle bu hususta anlaşmasına da imkân yoktu.

Acaba bu aile, bu vaziyeti evvelce tertip etmemiş miydi? Ve karı koca bu işteki rollerini paylaşarak ve anlaşarak mı oynamaya başlamışlardı?..

Eğer bu iş böyle olmuşsa...

Muhsin, bunu düşünmek bile istemiyordu.

Bunu aklına getirdiği zaman yüzüne kan çıkıyordu. Ve bunu düşünmek istemiyordu.

Bazen onun başı omuzları üstüne dayanmış dururken, parmaklarını saçları arasına geçirmek, onun bu güzel başını hırpalamak ve gözlerinin içine bakarak:

— Celile, bana doğruyu söyle... Doğruyu söyle... demek istiyordu. Celile'den öğrenmek istediği hakikat hangi hakikatti?..

Hangi kadın menfaat yüzünden yaltaklandığı bir erkeğe, "Ben bunu sırf menfaat için yapıyorum" derdi ve ona hakikati söylerdi?..

Muhsin'in istediği doğruyu...

Muhsin, Celile'ye hiçbir şey sormuyordu. Hiçbir şey sormuyordu... Hiçbir şey sormasına da imkân yoktu.

Onun yanına geldiği anda, onun menekşe kokusunu duyduğu anda...

"Celile böyle bir kadın olamaz... Kendisinden şüphelenmekle büyük haksızlık ediyorum," diye düşünüyordu.

Celile'nin böyle bir kadın olmasına imkân mı vardı?.. Muhsin'i sevdiği her halinden belli değil miydi?

Hangi kadın şimdiye kadar, hangi kadın bu kadar samimiyetle onun olmuştu? Hangi kadın böyle varlığını, yüzde yüz onun eline teslim etmişti?

Sevmeyen bir kadının, Celile gibi olmasına, Celile gibi bakmasına, Celile gibi oturmasına, Celile gibi konuşmasına, Celile gibi öpmesine imkân mı vardı?

O halde, bu neydi?

Bu münasebetten Ahmet'in haberdar olmamasına nasıl ihtimal verilebilirdi?

Hangi kadın, hiçbir şeyden haberi olmayan bir kocanın yanından bu kadar korkusuz ve bu kadar pervasız bir şekilde aşığının yanına gelebilirdi?

Kocasından böyle hiç korkmadan, bu kadar çekinmeden aşığının her istediği gün ve her istediği saat, onun yanında olabilirdi?

Kocası ve yanındakiler onun böyle tıpkı bir bakir ve kimsesiz erkek gibi her gün saatlerce evinden ayrıldığını fark etmiyorlar mıydı?

Yakınından hiç kimse ona, "Böyle her gün nereye gidiyorsun?" diye sormuyor muydu?

Muhsin, Celile'nin hayatının yalnızlığını ve sadeliğini bilmiyordu. Celile'nin hayatında akraba, arkadaş ve ahbap denilen birtakım kimselere hiçbir zaman yer ve rol vermemiş olduğunun daima ve daima tek başına ve herkesten ayrı ve uzak yaşamış bulunduğunun farkında değildi.

Fakat bütün bu hakikatleri bilmiş dahi olsa, Ahmet'in karısının ahvalinden hiçbir şey şüphe etmemesine ihtimal veremezdi.

Celile, herhangi kocasız bir kadında bile görülmeyecek bir hürriyet içinde yaşıyor gibiydi.

Ve Muhsin, düşünüyordu: bu kadının kocası nasıl bir erkekti?

Nasıl bir erkekti ki, sadece birtakım menfaatler elde edebilmek için karısını bir yabancının kolları arasına ve bu kadar büyük bir hayasızlıkla atmaktan çekinmiyordu?

Ve nasıl oluyor da Celile, o mağrur, o mütekebbir ve mutaazzım[1] görünüşüne rağmen Celile, bunu kabul ediyor ve böyle bir erkeğin karısı olmakta devama razı oluyordu?

Evet bunda hakikaten isyan ettirici, bunaltıcı, öldürücü bir şey vardı.

1 Büyüklük taslayan.

Ve Muhsin, bütün arzularına, bütün isyanlarına rağmen Celile'ye bu hususta tek sual soramıyordu.

Onun karşısında dilsiz kalıyordu.

Celile üzerinde duyduğu bütün şüpheler ve bütün fena düşünceleri, onun karşısında hükmünü ekseriya kaybediyordu.

Celile'de etrafını saran bütün şüphelendirici şeylere, ahvalindeki şayan-ı tenkit[1] ve takyit[2] görünen taraflara rağmen, öyle hürmet telkin eden bir hususiyet vardı ki, onun yanındayken onun hakkında kötü bir düşünce beslemek bir günah, bir saygısızlık, velhasıl hem ayıp, hem de imkânsız bir şey oluyordu.

Celile, âşığını çıldırtacak kadar üzen bu düşünce ve şüphelerin hiçbirinin farkında değildi.

Onun da, kendisi gibi ve kendisi kadar mesut olduğu kanaatindeydi.

Çünkü, Celile bu aşkı yaşamaya başladığı günden beri kalbinde saadetten başka bir duygu bulmamıştı.

Hayatı, en tatlı ve en güzel bir rüyaya benziyordu.

Onun için, Muhsin'le aralarındaki bu münasebet ne bir günah, ne kabahatti, bu münasebet sadece saadetti. Ve elbette onunla bu saadeti paylaşan Muhsin de onun kadar mesuttu.

Celile'nin, bir kimsenin kendinden bu suretle şüphelenebileceğini düşünebilmesi için, hiç olmazsa, bir defacık bile olsa fikrinden bu nevi menfaat düşünceleri geçirmiş bulunması lazımdı.

O, kocasının menfaatlerini düşünmek şöyle dursun, bütün izdivaç hayatı seyrince, onun işleriyle dahi alakadar olmamış, hatta Ahmet'in daima bunlardan bahsetmesine rağmen o bu işlerin mahiyet ve nevilerini dahi öğrenmemişti.

Hele hiçbir zaman maddi menfaat için bir insana yaklaş-

1 Eleştirilebilecek.

2 Sınırlandırılabilecek.

mayı, onun yüzüne gülmeyi aklından dahi geçirmemişti. Sevdiği bir erkeğin, en büyük bir cemiyet ile yaptığı bütün hareketlerinden bu nevi şüphelere düşebileceğini nasıl tahmin edebilirdi?

O, bazen bu şüpheler içinde, Muhsin'in kendini bedbaht hissederek mustarip olduğunun farkında değildi.

Böyle bir şüphenin kendi hakkında beslenebileceğini bir an aklına getiremiyordu.

Halbuki hakikaten bu vaziyet Muhsin'in şüphe ve endişelerini tahrik etmeyecek bir vaziyet değildi!..

İşlerinin ve muvaffakiyetlerinin sarhoşluğu içinde, Ahmet, olan biten şeylerin hiç de farkına varmıyordu.

Günün birinde Celile'yi, İstanbul'un en zengin kadını yapabilmek gayesi ve bu gayeye erişebilmek için gösterdiği faaliyet onu o kadar sarıyor, o kadar içine gömüyor, o kadar her şeyden uzaklaştırıyor ve kendine bağlıyordu ki, Ahmet, bunun haricinde hakikaten hiçbir şeyle hatta bizzat Celile'yle bile meşgul olacak vakit bulamıyordu.

İşin ve takip ettiği zengin olmak gayesinin haricinde olan hadiselerin hepsinin dışında yaşıyordu. Vakti, mütemadiyen yazıhanede ve seyahatlerde geçiyordu.

Bu işi başarmak için sade bir banka taahhüt mektubunun kifayet etmeyeceği malumdu. İşleyecek bir de sermaye ve bu sermayeyi temin, bir veya birden fazla sermayedar elde etmek icap ediyordu. Evvela o bunları temine uğraşmıştı. Sonra meşgalesi bu işe alakadar ettiği sermayedarları imkân nispetinde aldatabilmek ve bütün bu işte onlardan daha fazla kazanabilmek gayretiydi.

Ortakları da kendisiyle aynı gayede oldukları için, mütemadiyen gizli bir mücadele halinde bulunuyorlardı.

Ahmet, yenilmekten çekinen bir pehlivan gibi mütemadiyen uyanık ve kuvvetli olmak için durup dinlenmeden kombinezonlar bulmak için kafa yoruyordu.

Bazı meseleleri halletmek için Ankara'ya da sık sık gidiyordu.

Hele siloları inşa eyledikleri merkezlerde ve inşaat yerlerinde dolaşmak da ayrıca müthiş zamanını alıyordu. Oralarda dolaşırken, herhangi bir şeye şahit olabilip de kontrat ahkâmına uydurarak taşeronların hakkını tam vermemeye muvaffak olmak da ayrıca bir işti. Hele malzemeyi şartnamelerde yazılı olan evsaftan[1] daha kötü evsafta ve miktardan daha az miktarda kullanarak müthiş bir kâr tahakkuk ettirebilmek için, kontrolü ya atlatmak yahut da elde etmek için sayısız hilelere başvurmak, Ahmet'in bütün hayati meşguliyeti olmuştu.

Ahmet'in, avukatlıktan hiçbir şey anlamadığı halde, kontrat yapmakta ve kontrata kendi gayretiyle sıkıştırdığı maddeleri daima kendi lehinde istismar edebilecek bir şekilde tanzim etmekte hakikaten şeytani bir zekâsı vardı.

İnşaat işleri mesleği olmadığı halde, inşaat mühendisi olan ortaklarını bile aldatmaya muvaffak oluşu da diğer muvaffakiyetlerine inzimam ettikçe,[2] Ahmet'in nefsine karşı duyduğu emniyet büsbütün artıyordu.

Bu emniyetin artışıyla beraber hırslan ve arzuları da gittikçe yükseliyordu.

Aza kanaat etmek istemiyordu. "Harp ebedi değildi." Harp bittikten sonra zenginler sırasında kalabilmek için bu kısa devirde gözünü açmak ve nereden mümkünse, oradan kazanmak lazımdı.

Ve doğruyu söylemek lazım gelirse, işlerinin inkişafındaki sürat bütün iş sahasında, kendisine karşı bir hayranlık doğurmuştu.

Onun hakkında, "Pek az zamandan beri bu gibi işlere başladı ama!.. Doğrusu çok açıkgöz çıktı," diyorlardı.

---

1 Nitelikler.

2 Eklendikçe.

Yalnız şunu da kaydetmek lazımdı ki, bütün İstanbul, Muhsin'in, Ahmet'in karısıyla olan münasebetini öğrenmiş bulunuyordu.

Bunun için Ahmet'in tanıdıkları arasında, her mecliste, Ahmet'in kulağına gitmesinden ürkmeden bile, "İnsan böyle hazımlı olduktan sonra!.." diyenler ve gülüşenler pek çoktu.

Fakat onun hakkında böyle söyleyenler içinde, şişko karısının mendebur suratını hatırlayıp bu neviden bir şansa ve bir himayeye hiçbir zaman nail olamayacağını düşünerek iç çekenler ve Ahmet'e için için haset edenler de yok değildi.

Hem arkasından onun hakkında ne söylerse söylesinler, ne düşünürlerse düşünsünler, herkes onun yüzüne gülüyor, nüfuzlu dostlarından istifade edebilmek hülyasıyla ona sokulmak istiyordu.

Ahmet, hayatının en heyecanlı ve en mesut günlerini yaşıyordu. Siloların inşaatı biter bitmez Taksim'de bir apartman alınacaktı. Ada'da köşk ve Boğaz'da yalı...

Hep Ahmet'in hülyası buydu.

Celile kocasının meşguliyetini takdir ediyordu, işlerinin bu yeni şekli onun için o kadar iyiydi ki...

Ahmet'in haftalarca evden uzak kalması...

Ve eve geldiği zaman daima dosyalarını da beraber getirip onlarla meşgul olması ve kendini rahat bırakması hakikaten bir talih eseriydi.

Ayrıca hayatlarında o güne kadar malik olmadıkları bir refahın içinde bulunuyorlardı.

Eski apartmanı çoktan terk etmişlerdi.

Şimdi Ayazpaşa'da işgal ettikleri daire altı odalıydı. Yerler parkeydi ve gömülü bir banyosu da vardı.

Ve eski hizmetçiler yerlerini daha rabıtalılarına[1] terk ederek çekilip gitmişlerdi. Ve Celile şimdi daha güzel ve daha çeşitli tuvaletler giyebiliyordu.

---

1 Düzenli.

Fakat hiç şüphesiz ki, Ahmet artık eski Ahmet değildi. Çünkü parayı ilk kazanmaya başladığı sıralarda harcettiği cömertlikle harcamıyordu. Para işletmenin faydasını zamanla daha iyi öğrenmiş bulunuyordu.

Bunun için para onun gözünde eski mânâsını kaybetmişti. Küçük bir memurken o, parayı ihtiyacını hissettiği şeyleri, daha doğrusu hasretini hissettiği şeyleri almak için bir vasıta olarak görüyordu.

Fakat para kazanmaya başladıktan sonra paranın ne olduğunu, nasıl bir kuvvet olduğunu öğrenmiş bulunuyordu. Para bir vasıta değil, para bir gayeydi.

Ona malik olmak demek şerefe, nüfuza ve itibara malik olmak demekti.

Para artık Ahmet için bir mabut[1] olmuştu. Tam ve hakiki bir mabut... Ve Ahmet parayı seviyor, paraya adeta tapıyordu.

Ahmet için şimdi gaye sadece sermayesini çoğaltmak ve daima daha büyük miktarda para işleterek daha büyük kazançlar temin etmekti.

Kazancının şimdi hepsini, hatta yarısını bile değil, dörtte birini harcetse daha memnun olurdu.

Muhsin'in kendisine karşı daima yardıma hazır bir vaziyette olmasında da hiçbir karanlık taraf göremiyordu.

Bu meseleyi de yine kendi lehinde düşünüyordu.

Muhsin'in üzerinde, açıkgözlülüğü, becerikliliği, hoş sohbetliliğiyle iyi bir tesir yapmış olduğu kanaatindeydi.

Muhsin'in bu yardımları, adeta bir mecburiyet gibi yaptığını görmüyordu.

Celile ile Muhsin, aralarında anlaştıkları zamandan beri Muhsin'in onlarla olan münasebetlerinin şekli birdenbire değişivermişti. Artık münasebetlerinin ilk devrelerinde olduğu gibi, üçü de bir aradayken buluşmaya mecbur değillerdi.

Celile, Muhsin'le yalnız kalmak istediği için Ahmet arala-

1 Kendisine ibadet edilen; tanrı.

rındayken onunla buluşmaktan hiçbir zevk almıyordu. Muhsin ise böyle üç kişi beraber buluşmaktan bir zevk almak şöyle dursun, böyle buluşmalardan nefret ediyor ve Ahmet yanlarındayken Celile'yle beraber olmaktan rahatsız oluyordu.

Celile'nin, Ahmet'in yanındayken bile kendisine mahsus bir mânâ taşıyan sıcak bakışlarla bakmaktan çekinmeyişi ve onun yanında aralarındaki münasebetten hiç utanmayışı, bu iki erkeği bir araya getirmekten hiç rahatsız olmayışı, Muhsin'de çok fena bir intiba bırakıyordu.

Ayrıca Ahmet'in halleri de onun nefret ve istikrahını tahrik ediyor.

Ahmet, sanki hiçbir şeyden bir haberi yokmuş gibi hâlâ Muhsin'in yanında karısına karşı yaltaklanmalarında devam ediyordu. Ve sonra sık sık, onları baş başa bırakarak sanki aralarında samimiyeti bilmiyormuş gibi fütursuzca yanlarından ayrılıyordu.

Karısına karşı en ufak bir kıskançlık duygusu beslemeyişi de ayrıca Muhsin'in sinirine dokunuyordu.

Muhsin bu adamdan o kadar iğreniyordu ki, o, yanlarındayken bu hissi Celile'ye karşı da duymaktan nefsini men edemiyordu.

Ve bundan dolayı Muhsin, Celile ile Ahmet'i bir arada görmemeye çok gayret ediyordu.

Gayet garip bir his de onu bu beraber oldukları zamanlarda mütecezzi ediyordu.[1]

Bu da kıskançlıktı!

Nefretlere, ikrahlarına ve tenkitlerine rağmen Muhsin, Ahmet'i deli gibi kıskanıyor ve Celile'yi böyle bir teslimiyetle kendi kollarına atan duygunun Ahmet'e karşı beslediği sevgi olacağını ve adamın yükselmesini temin için işlediği bir fedakârlıktan başka bir şey bulunmadığını düşünecek kadar çocuklaşıyordu.

---

1 Parça parça etmek.

İşte bunun için, Muhsin, şöyle düşünüyordu: "Celile'yi her zaman yalnız görebildikten sonra Ahmet'in mevcudiyetine aynı zamanda tahammül etmeye ne lüzum var?"

Üçünün, zaman zaman bir araya gelmesine sebep sadece Ahmet'ti. Çünkü, o, kendisine bu kadar iyilik yapmış olan Muhsin'i zaman zaman kendi evine davet etmeyi bir vazife ve bir borç telakki ediyordu:

— Kancığım, bu adam bize bu kadar iyilik etti ki, diyordu, ondan ne kadar sıkılırsan sıkıl, benim hatırım için bu akşam ona tahammül et ve yine ona güler yüz göster, şekerim, diye karısına yalvardığı zaman Celile'nin canı sıkılıyor, sert ve kısa bir ifadeyle:

— Fakat ben onu görmekten çok memnun oluyorum, Ahmet!.. diyordu. Ve söylediği bu cümledeki hakiki mânâyı kocasının anlamayışından canı sıkılıyordu.

Muhsin, bu davetlerin bir veya ikisinden herhangi bir bahaneyle kurtulabiliyorsa da muhakkak bir üçüncüsünü kabul etmek zorunda kalıyordu.

Bu en ufak bir saygı hissetmediği, en ufak bir kıymet atfetmediği, bilakis iğrenç ve hakarete müstehak ve layık bulduğu bu adama karşı sahte bir dostluk göstermek ona pek acı geliyordu.

Onun karşısındayken, sanki onun bir şey bilmiyormuş gibi görünüşüne inanıyor görünmek, onunla hakikati konuşamamak, kendisine terk edilmiş bu kadını, para menfaati mukabilinde kendisine terk etmiş olduğunu zannettiği bir kocanın yanında, bunun farkında değilmiş ve bu ahlâksız adama hürmet edermiş gibi rol yapmak; ona tahammül edilmez bir azap gibi geliyordu.

Hayır, bu aşk, ona verdiği bütün zevke rağmen hakikaten Muhsin için bir azaptı.

Bazen, yalnız kaldığı zaman Celile'nin birdenbire kendi yanındaki hüviyetinden sıyrıldığını ve kocasının yanında bambaşka ve çok yabancı bir varlık takınarak, kendisinden

istifade etmek için müştereken planlar kurduklarını düşünecek kadar onun hakkında şüphe duyuyordu.

Bu, vaziyet kimi aldatmak içindi?.. Kendisini mi?..

Muhsin aldanmıyordu... Aldanmış görünmekte ne menfaati vardı?..

Bir gün, Celile'yle hakikati konuşmak ve ona, "Beni rahat bırakınız!.. Kaç para istiyorsunuz benden?.. Bu oyunlarınızı hangi seviyede bir refaha erişmek için yapıyorsunuz? Bana bir rakam söyleyiniz. Sizin gibileri tatmin edecek kadar daima param vardır. Söyleyiniz. Ne istiyorsunuz? Rakam söyleyiniz... Vereyim, beni rahat bırakınız," diye sormak, bu azabı çekmekten, böyle bir şüphe içinde yaşamaktan daha hayırlı değil miydi?..

Fakat, Muhsin bunu yapabilir miydi?.. Bunu nasıl yapardı?

Mümkün müydü?

Bunu yapmak demek, Celile'den vazgeçmek demekti.

Ve aylar geçtikçe Celile, onun için tesirinden kurtulunmaz bir zehir oluyordu.

Vazgeçilemez bir zehir!..

Evet, bu kadın, onun artık bütün damarlarına nüfuz etmiş bütün kanına girmiş, vücuduna lazım olan bir zehirdi.

Tıpkı bir morfinmana dönmüştü... Bu aşk? Aşk mıydı bu?..

Bu bir iptilaydı!

Bu azaba bir nihayet vermek, bu işi temiz ve berrak bir vaziyete çıkarmak için Celile'yle, Ahmet'le ve nihayet kendi kendisiyle anlaşmak mecburiyetindeydi.

Ama bu nasıl olacaktı?

Buna, nasıl muvaffak olacaktı?

Celile ile olan münasebetinin birçok muhitlerde, nazarı dikkati celbettiğini o da biliyordu.

Ve, Ahmet'i her şeyi biliyor farz ettiği için, Ahmet'in kendisiyle paylaştığı bu kadını artık Ahmet'le paylaşmak istemiyordu.

Ahmet'te mevcut olmayan kıskançlık, Muhsin'i yakıyordu. Celile'nin kocasını sevdiğini, kocasını muvaffak olmuş bir insan hâline çıkarmak için kendi kollarına atıldığını düşünecek kadar çılgın ve kıskançtı.

Celile'ye karşı olan duygularında şefkat ve anlayış yoktu. Celile'nin takdir ettiği yegane meziyeti, güzelliğiydi...

Teni, endamı, gözleri, saçları, her şeyi her şeyi Muhsin'i bir büyü gibi sarıyordu.

Bu kadının bütün vücudunu bütün renklerini, her bir tavrını, sesinin ahengini, yürüyüşünün hususiyetini ne kadar çok beğeniyordu.

Ondan uzak olduğu zaman, bunları ne kadar çok özlüyorsa, ondan uzak olduğu sıralarda, hatta bazen onun yanında en mesut olduğu anlarda bile onun manevi varlığından nefret ediyordu.

Bir akşam küçük apartmanın o loş ve küçük odasındaydılar. Celile aynanın karşısında saçlarını düzeltiyordu.

Muhsin sedirin üzerine uzanmıştı.

Onu seyrediyordu.

Üzerinde eflatun bir elbise vardı... Açık eflatun, etekleri büzgülü bir elbise.

Kızıl bukleleri omuzlarına düşüyordu.

Aynanın içinden solgun yüzü ve ateşli dudakları görünüyordu. Hicapsız[1] kadın, biraz evvel aşığının kollarına terk ettiği varlığını şimdi lakayt bir sükun içinde kocasının evine taşımaya hazırlanıyordu.

Ahmet ile Muhsin arasında paylaştığı kadınlığından, varlığından, insanlığından utanmıyordu.

Muhsin birdenbire içinde, Celile'ye karşı umulmaz bir kin hissetti. Öyle müthiş bir kin ki... Onu içinde zapta muvaffak olamadı.

Daha başka bir terbiye almış olsaydı herhangi bir şeyi ba-

1 Utanıp sıkılması olmayan.

hane ederek aynanın karşısında, sanki nereden çıkıp nereye gittiğini bilmezmiş gibi rahat ve sükunla hazırlanan bu kadını döverdi.

Fakat Muhsin çocukluğundan beri aldığı sıkı terbiyeye rağmen, kendini zapt edemedi ve yattığı yerden konuştu:

— Celile!

— Ne var?..

— Daha ne kadar zaman bana gelmeye devam edeceksin?

— Senin istediğin, daha doğrusu istemediğin zamana kadar...

— Ya ben sana, bana artık bir daha gelme dersem, ne yaparsın?

Celile'nin gözleri hayretle açıldı. Muhsin, şaka mı ediyordu?

Bu nasıl bir şakaydı?

Yüzünü ona çevirmedi...

Hep aynanın içine bakarak:

— Bir daha gelmem, dedi.

— O halde bir daha gelme!..

Celile'nin yüzü aynanın içinde evvela şaşkın, sonra mustarip bir mânâ aldı. Ve Celile bu yüze bakmaktan korktu.

Başı dönmüştü. Gözlerini kapadı.

Bir saniye, on saniye, bir dakika, belki de daha fazla gözleri kapalı, o vaziyette ve sessiz kaldı.

Muhsin hep aynı yerde yatıyor ve ona bakıyordu.

Birazdan ince kollarını kocasının boynuna dolayacak olan bir kadına...

Celile, uzun kirpiklerinin ucunda ve yanaklarının üstünde bir serinlik hissetti.

Gözlerini açmamak... Başını biraz arkaya devirmek ve bu gözyaşlarını kirpiklerine emdirmek lazımdı.

Mümkün müydü? Bu söyledikleri, bunları hakikaten Muhsin mi söylemişti?

Bu bir şaka mıydı?

Bu nasıl bir şakaydı? Bu neviden bir şakayı nasıl Muhsin Celile'ye yapabilirdi?

Bu söz!.. Ah, bu söz!..

Mağrur Celile, içindeki ıstırabın gururla en ufak bir alakası olmadığını hissediyordu.

Eğer, hislerini başkalarına söylemeye alışık olsaydı, ona doğru koşup dizlerine yüzünü sürerek:

— Sakın ha!.. Sakın ha!.. Bana bir daha böyle söz söyleme... Gelme deme, ölürüm, derdi ve bundan gururunun zedeleneceğini hiç düşünmezdi.

Muhsin, bir gurur değildi. Muhsin, onun için bir ihtiyaçtı. Muhsin onun için, hayatın kendisiydi...

Muhsin, Celile'ye bakıyordu. Ne yapıyordu?.. Orada niçin böyle hareketsiz duruyor, niçin susuyor, niçin konuşmuyor, niçin tek söz söylemiyordu?

Muhsin, böyle bir söz üzerine onun birdenbire kendisine döneceğini ve bütün şimdiye kadar yaptığı rolü unutarak hakiki hüviyetini ona gösteren bir hamleyle, şimdiye kadar gösterdiği hüviyetten sıyrılarak bambaşka bir kadın olarak o karşısına çıkacağını zannetmişti.

Ve, o zaman belki de tekrarlayacaktı:

"Bir daha gelme bana!.. Böyle olduğun için, Ahmet'in karısı olduğun için ve beni aylardır başka bir çehreyle aldatmaya teşebbüs ettiğin için senden nefret ediyorum."

Halbuki Celile bir tek söz söylemiyordu, kımıldamıyordu.

— Celile, niçin susuyorsun?

— .....

— Celile!..

— .....

— Cevap versene?..

— .....

— Yoksa bana darıldın mı?

Muhsin yerinden doğruldu.

Niçin bu hareketi yaptığını bilmiyordu.

Şimdi ayaktaydı. Ona yaklaşıyordu.

Ta arkasına gelmişti.

Arkadan kollarını tutarak onu kendine doğru çevirdi.

Ve büyük bir hayretle, kapalı gözkapaklarının altından iri yaş tanelerinin süzüldüğünü gördü:

— Celile!..

— .....

— Celile... Celilem!..

— .....

— Ağlıyorsun. Ben mi seni ağlattım?.. Yavrum... Söyle...

— Biriciğim... Benim Celilem?.. Benim hayatım!.. Şaka yaptım sana. Sözümü yoksa samimi mi zannettin?

Celile artık hıçkırıyordu.

— Deli!.. Küçük deli! Hiç ben sensiz... Hiç ben seni görmeden yaşayabilir miyim?..

— .....

— Ağlama Celile... Yalvarırım ağlama... Böyle saçma bir sözü hakikat telakki edeceğine bir an ihtimal vermezdim... Sen benim her şeyimsin, sen benim bütün hayatım ve saadetimsin. Ben sensiz nasıl yaşarım? Sen bir daha gelmezsen ben ne olurum?.. Çılgın!.. Bunu nasıl ciddi telakki edebilirsin?

Celile hıçkırıklarını tutamıyordu. Muhsin'in bütün teminatına rağmen deminki sözlerde bir şaka mânâsı olduğuna inanamıyordu. Muhsin niçin bunu söylemişti?.. Bunu söylemekten nasıl bir zevk duymuştu? Böyle bir şakanın mânâsı neydi? Bu söz nereden aklına gelmişti?..

Hayır, nefsine karşı gösterdiği bütün cebre[1] rağmen hıçkırıklarını tutamıyordu.

Ve hiç şüphesiz ki hayatında birinci defa olarak yanında bir başka insan varken ağlıyordu.

— Celilem!

1 Zorlama.

Muhsin, onun kapalı gözkapaklarının üstünü, ıslak yanaklarını, çenesini, ağzını öpüyor, durmadan öpüyordu. Ve vücudunu göğsü üzerinde küçük bir çocuk gibi sıkıyordu.

Muhsin mesuttu!.. Muhsin pişmandı!..

Celile hiçbir şey yapmıyor, hiçbir şikayette bulunmuyor, şimdiye kadar göründüğünden bir başka türlü görünmüyordu.

Konuşmuyordu. Hıçkırıyordu. Hıçkırarak ağlıyordu. Artık bu kadına inanmak lazım değil miydi?

Bu büyük teessür, bu hıçkırıklar ve bu gözyaşları da mı yalandı?

Hayır, artık Muhsin'in ona inanmaya ihtiyacı vardı.

— Ah ben ne kaba bir herifim. Ne münasebetsiz bir şaka yaptım. Celile hıçkırıklar arasında, çocuk gibi şikayet etti:

— Ben sahi zannettim, diye inledi. Artık benden bıktın zannettim, bir başkasını sevmeye başladın ve beni artık istemiyorsun diye korktum.

— Deli!.. Seni istememek!.. Bu benim için mümkün müdür?..

Seni ne kadar sevdiğimi, senin delin, divanen olduğumu... Senin hastan, senin kulun, senin kölen olduğumu anlamıyor musun?..

Celile'nin hıçkırıkları yavaş yavaş diniyordu.

— Fakat söyle... söyle... Seni bu kadar sevdiğim ve beni bu kadar sever göründüğün halde neden bu aşk beni mesut etmiyor, niçin beni tatmin etmiyor?.. Sana gelme dedim, öyle mi?.. Yalan söyledim... Sana gitme!.. Celile gitme!.. Beni bırakıp da, beni yalnız bırakıp da, beni hasretinle ve sensizliğimle baş başa bırakıp da gitme dedim...

Celile'nin yaşlarla ıslak gözlerine büyük bir sevincin parıltıları doluyor.

Dudaklarında birdenbire mesut bir tebessüm belirdi:

— Muhsinim, istersen gitmeyeyim... Kalayım! dedi.

Hayır!.. Bu şey mümkün değil. Bunu yapamazlar!.. Celile

burada onun yanında kalamaz. Muhsin böyle bir rezaleti, evli bir kadını kocasının evinden kaçırmayı nasıl kabul eder, evli bir kadını yanında alıkoymak mesuliyetini nasıl üzerine alır? Celile bir aile kadını, bir ismi ve bir kocası var. Cemiyette bir mevkii var. Muhsin bir kadına, bir aile kadınına nasıl böyle bir teklifte bulunabilir?

"Celile, burada kal!" diyebilir...

Halbuki bunu söyleyebilse ve bu istek tahakkuk etse belki de artık Muhsin'in bütün üzüntüleri, hiç olmazsa üzüntülerinin mühim bir kısmı ortadan kalkmış olacak.

Fakat, hayır!.. Muhsin'in hissiyatına bu kadar mağlup olmasına imkân yok. Bir başka adamın karısına, hayatta hiçbir mesuliyet hissi olmayan bir serseri gibi, "Kal!" demek...

Yok, bunu yapamaz!..

Bunu yapacak olursa, o, bu teklifi takip edecek olan bütün rezaletlerin mesuliyetini yüklenmesi lazım.

Bu kadına karşı borçlu olmak lazım.

Ona yeniden bir aile, bir isim ve bir itibar vermek borcunu yüklenmiş olacak!..

Hayır!.. Böyle bir şeyi yapamaz. Celile'yi hayatından çekip alarak kendisine metres yapamaz!..

IX

Fakat, artık, o kelime bir defa söylenilmiş, o istek bir defa ortaya atılmış bulunuyordu.

"Gitme!.. "

"Yanımda kalmanı istiyorum!"

Muhsin'in o güne kadar kendi kendine itiraf etmediği bu istek, şiddetli bir hamleyle tahteşşuurundan bükülerek bir kelime halinde şuuruna intikâl etti.

Bu istek artık, ortada bulunuyor...

Ve bu sözü söylediği dakikadan beri Muhsin artık şunları da biliyor; o, Celile'nin, artık kocasının evine gitmesini, artık bir başka erkeğe de ait olmasını, artık herkesin ona "Ahmet'in karısı" nazarıyla bakmasını istemiyordu.

Bunu çok zamanlardan beri mi istemiyordu? Bilmiyor...

"Gitme!" dediği andan beri bunu, Celile'yi ilk tanıdığı günden beri istemediğini zannediyor.

Celile, lalettayin bir kadın olsa... Belki Muhsin onu o hayattan çeker ve alır... Ve bu rezaletin kimse farkına varmaz.

Bu, kapalı geçebilir.

Fakat Muhsin'in yardımıyla Ahmet şu silo inşaatı işine girdiğinden beri Celile ile Ahmet, bugün İstanbul'un hatta bütün Türkiye'nin kalburüstü gelen çiftlerinden biri oluverdiler.

Celile'nin kocası, kendi yardımıyla dahi olsa, artık hatırı ve ismi sayılırlar arasına geçmiş bulunuyor.

Bundan sonra Ahmet ömrünün sonuna kadar müreffeh ve itibarlı bir hayat geçirebilir...

Eğer Celile'yi kendi yanında alıkoysa, Muhsin ona ne verecek, ne verebilecek...

Her zaman için Ahmet'in ona verdiği hayattan daha müreffehini verebileceğinden emin, ona bol bol sevgi de verecek...

Fakat itibarını nasıl iade edecek?

Kocasını kendisiyle aldatmış ve kendisi için aile evinden uzaklaşmış ve yuvasını yıkmış bir kadına Muhsin nasıl olur da itimat eder, şeref ve haysiyetini onun eline terk eder ve ona ismini verir?..

Bu imkânı olmayan bir şeydi.

Bu Muhsin'in prensiplerine uymayan bir şeydi. Muhsin, namuslu ve şerefli bir erkekti.

Ve kırk beş yaşından sonra şimdiye kadar taşıdığı ve benimsediği fikirlerin aksine hareket edemez.

Muhsin'in Celile'ye, "Kocanı terk et!" diye bir teklif yaptığı zaman bu teklifin bütün mesuliyetini yüklenecek bir durumda olması lazımdı.

Muhsin Celile'yi çok sevebilir, Celile için çıldırabilirdi. Fakat hiçbir zaman kocasının elinden alacağı bu kadınla meşru bir surette hayatını birleştiremezdi.

Aldatılmak, rezil olmak korkusu buna mani olurdu. Çünkü Muhsin Celile'ye itimat etmiyor, Celile'ye itimat edemiyordu.

O Celile'nin nasıl en ufak bir tereddüt hissetmeden, kocasını aldattığını görmüştü.

İşte bunun için de, neticelerini hiç düşünmeden, hiç muhakeme etmeden, sadece hissiyatına kapılarak söylemiş olduğu bu isteği hem kendi unutmak hem de Celile'ye unutturmak istiyordu.

Fakat ne kadar gayret etse, ne kadar unutmak istese beyhudeydi!

Bu söz bir kere söylenilmiş, bu istek bir kere izhar edilmiş,

bu temenni bir kere açığa vurulmuş, bu iştiyak kelime haline konulmuş bulunuyordu.

Celile de, Muhsin de artık bu sözü unutamıyorlardı.

Her buluşmalarında Celile'nin dudağının ucunda telaffuz edilmeyen bir sual:

— Kalayım mı?

Her ayrılışlarında, Muhsin'in dudağının ucunda bir rica bulunuyordu:

— Gitme ne olur?

Fakat ne Celile bu suali soruyor, ne Muhsin bu ricada bulunuyordu. Fakat bir daha tekrarlanmayan istek, her ikisini sade beraber oldukları zaman değil, bilhassa ayrıldıkları andan tekrar buluşacakları saate kadar rahatsız ediyor, adeta kıvrandırıyordu.

Muhsin, artık hakikati, hakiki isteğini kendisinden gizleyemez olmuştu. "Gitme" sözü tıpkı bir olta gibi, tahteşşuurunda yüzen ve satha çıkmaktan uzak olan iştiyakı avlamış, şuuruna çekmiş ve çıkarmıştı.

Muhsin, şimdi ne istediğini ve neden rahatsız olduğunu, tekrar huzura kavuşması için ne gibi bir şeyin tahakkuk etmesi lazım geldiğini biliyordu.

O, Celile'nin kendisine ait olmasını istiyordu. O, Celile'yi istiyor!

O, Celile'yi kıskanıyordu. Ölecek gibi, öldürecek gibi, çıldıracak gibi kıskanıyordu.

Celile'yi yanında alıkoyamaz mıydı?

O istediği şeye sahip olacak kudrette bir adam değil miydi? Niçin tereddüt ediyor, niçin bu isteği daha ciddiyetle ortaya atmıyor, niçin Celile'ye "kal" diyemiyordu?

Böyle bir teklif yapsa, Celile'nin bunu tereddütsüz kabul edeceğine emniyeti vardı.

Bunu hissediyordu.

Ve, bundan korkuyordu. Niçin bundan korkuyordu? Ahmet kimdi?

Celile'nin, Ahmet'in yanında hakikaten mesut ve hakikaten itibarlı olmasına imkân var mıydı?

Ahmet bugün kendisine peşkeş çektiği bu kadını, yarın bir başka iş ve bir başka menfaat için acaba hangi erkeğe peşkeş çekecekti?

Acaba kendi yardımıyla oldukça kârlı olan bu işi başardıktan sonra, Ahmet artık karısını bir yem gibi ortaya atmaktan vazgeçecek miydi?

Bütün İstanbul, Ahmet'in nasıl bir adam olduğunu görmüyor muydu?

Hem, Ahmet hayatını ne kadar düzeltirse birkaç bin liralık sonradan görmeyle, kendisi gibi bir şahsın Celile'ye verebileceği hayat arasında elbette ki büyük bir fark vardı.

Ve bu fark Muhsin'in lehineydi.

Ahmet'in karısı, daha yükselmek, daha zengin olmak için kendisini şunun bunun kolları arasına atabilirdi.

Fakat Muhsin'in metresinin bütün arzuları o kadar iyi tatmin edilirdi ki artık o, bu nevi kötü hesaplı işlere karışmaya ihtiyaç hissedemezdi.

Ve Celile, Muhsin'i, sevse de sevmese de, muhakkak ki Ahmet'e tercih edecekti.

Ve tercih edeceğini de açıkça gösteriyordu.

On bir senelik kocasına karşı en ufak bir bağlılığı yoktu.

Onu terk etmekten çekinmeyeceğini hiçbir şey söylemediği halde Muhsin'e ihsas etmiş, Muhsin'e bir emniyet olarak telkin etmiş bulunuyordu.

Celile, Muhsin için korkunç bir kadındı...

Bugün kocasını bu kadar kolaylıkla bırakabilecek hissini veren bu kadın, yarın herhangi bir sebeple kendini terk edemez miydi?

Hayır!.. Celile'ye itimat edilemez. Ona isim ve şeref emanet edilemez.

Onu sevmek, sade sevmek lazımdı. O kadar...

Fakat, ciddiye alıp hayat arkadaşı yapmak bir cinnet olurdu. Ve Muhsin bir çılgın değildi.

Muhsin'in bütün düşüncesi Celile'yi yanında alıkoymak üzerinde tekâsüf[1] ediyordu.

Celile, Muhsin'in yanında kalmak için, kocasını terk etmek istiyordu.

Peki, bunun sebebi neydi? Sadece aşk mı?

Yoksa...

Celile muhakkak kendisini seviyordu!

Bu münasebete nasıl bir fikirle başlamış olursa olsun, Celile kendi oyununa kendi yakalanmıştı.

"Bir daha gelme!" dediği gün ne kadar korkmuş, ne kadar ağlamıştı.

Nasıl hıçkıra, hıçkıra ağlamıştı. Dayak yiyen öksüz bir çocuk gibi...

Kapı önüne atılan kimsesiz bir çocuk gibi... Bu gözyaşları da acaba yalan mıydı?

Celile'nin böyle gözyaşları dökmekte ne menfaati vardı? Kocasının işi artık olmuş bulunuyordu.

Muhsin ona, "Gitme!" dediği zaman yüzü güneşli bir bahar sabahı gibi ışıldamıştı. Gözlerinde ne müthiş bir saadet mânâsı yanmıştı.

— Kalayım mı?

Ve Muhsin lakırdıyı değiştirmek kudretini nasıl bulabilmişti? Oh, Celile, hakikaten müthiş bir kadındı. Onu Muhsin'e bağlayan his bir ihtiras da olsa, bir menfaat de olsa, bir aşk da olsa yine müthiş bir kadındı. Hislerinin frenini tutamayan, istediği hedefe doğrudan doğruya giden bir kadındı.

On bir senelik kocasını, kendisine tapar görünen, kendisine köpek gibi yaltaklanan kocasını hiçbir vicdan azabı duymadan terk edebilecek bir kadın...

Muhsin hissetmişti ve buna hiçbir şüphesi yoktu. Eğer o

1 Yoğunlaşma.

akşam "Gitme" diye daha ciddi bir şekilde söylemiş olsaydı, o zamandan beri Celile yanında kalabilmiş olacaktı.

Celile, bütün hayatıyla oynuyordu. Hiçbir başka hesabı, hiçbir başka alakası, hiçbir başka düşüncesi yok gibi bütün hayatıyla oynuyordu.

Bir söz ve bir teklifle, senelerden beri kurduğu yuvayı, yaptığı hayatı yıkabilecek kudrette bir kadındı.

O, bunu yaptıktan sonra Muhsin'in buna karşı, ne yapacağını, kendisine karşı nasıl hareket edeceğini bilmiyor, hatta düşünmüyordu bile.

Muhsin'e, bu kadar itimat etmesine nasıl bir sebep vardı?

Muhsin'le doğru dürüst konuşmazdı bile...

Muhsin'i tanıdığını iddia edemezdi.

Tanıştıkları günden beri, Muhsin'i üzen fikirlerin, kendi hakkında beslediği şüphe ve daha beteri olan kanaatlerin ne olduğunu bilmiyordu.

Kendisi de onu tanımıyordu.

Ahlâkı, düşünceleri, manevi şahsiyeti hakkında en ufak bir malumatı yoktu.

Nasıl bir adamdı?.. Ne düşünürdü, ne severdi, neden nefret ederdi? Neye inanır, neye inanmazdı? Neye kıymet verir, neye ehemmiyet vermezdi? Bütün bunlar üzerinde Celile bir saniye bile zihin yormamıştı.

Celile onun bakışını, Celile onun beyaz saçlı başını, sıcak ahenkli sesini seviyordu. Celile onun kuvvetli kollarını seviyor, Celile sadece onun nevazişlerini, sadece onun sevgisini seviyordu.

Yoksa, onun manevi şahsiyetine güvenilir veya güvenilen bir adam olduğuna dair en ufak fikri yoktu.

Manevi meziyetlerine itimat ve hayranlığı yoktu.

Altı aydan beri seviştikleri halde, birbirlerini daha iyi tanımak için hiçbir teşebbüste bulunmamışlardı.

Muhsin'in, onun hakkında hakikat olmamasını temenni

ettiği peşin hükümleri vardı. O, Muhsin hakkında hiçbir şey düşünmüyordu.

O Muhsin'i seviyordu.

Ve onun yanında olmak için eski hayatını yıkmaya razıydı. Muhsin, onu daha ne kadar zaman sevecekti?

Muhsin, ona hiçbir zaman, hiçbir vaatte bulunmamış "ebediyen", "ölünceye kadar" gibi vaatleri en çılgın dakikalarında bile söylememişti.

Muhsin ona hiçbir şey vaat etmemişti. Hiçbir zaman bir taahhüde benzeyen söz söylememişti.

Celile de, ona hiçbir zaman hiçbir vaatte bulunmamış, kendisini ona bağlayan duyguları ona anlatmaya, hislerini ve kendisini sevdiğine tanıtmaya gayret etmemişti.

Hep susmuş ve hep sevmişti. O kadar!..

Muhsin ona "Gitme" dese ve o da Muhsin'in yanında kalsa, bu hayat ne kadar sürebilir, Muhsin onunla ne kadar zaman beraber yaşardı?

Muhsin, onu daima sevecek miydi? Muhsin, ondan bıkmayacak mıydı?

Ahmet'ten ayrılırsa, Muhsin onunla evlenecek miydi? Bunları hiç düşünmüyordu!..

Bunları hiç hesap etmiyordu!..

Muhsin'i sevmesi, Muhsin'i istemesi, Muhsin'e iştiyakı, birtakım hesapların ve planların neticesi değildi.

Muhsin'i seviyor, onun yanında olmaktan büyük bir saadet duyuyor ve işte bunun için Muhsin'in yanında ve yakınında mümkün olduğu kadar uzun müddet kalabilmek için her çılgınlığı yapmaya hazırdı.

Muhsin'i sevdiği için, mümkün olduğu kadar uzun bir zaman onun hayatını paylaşmak istiyordu.

Muhsin'i sevdiği için, onun yanından uzaklaşmak ona güç geliyordu.

Hakikaten Celile hislerinin tamamıyla esiriydi.

Hakikaten Celile bir çılgın gibi ne yaptığını, neler yaptığını bilmiyordu.

Muhsin'in ağzından çıkmış olan söz, sanki mücessem[1] bir şeymiş gibi daima ve daima aralarındaydı.

Artık bu söz bir daha kaybolmamıştı, bir daha hiçbir zaman tekrarlanmamış olmasına rağmen, ikisi beraber nerede ise ve ikisi ayrı ayrı nerede bulunuyorsa orada duruyordu.

"Gitme!"

"Kalayım mı?"

Bu muhakkak bir gün tahakkuk edecekti... Muhakkak bir gün Muhsin, onun vücudunu saran kollarını açmak cesaretini gösteremeyecek ve bir gün o kolları arasından sıyrılırken bir imdat işareti gibi bu söz odaların içinde çınlayacaktı.

"Gitme!"

Veya muhakkak bir gün Celile bütün kadınlığı, bütün çocukluğu ve bütün isteğiyle ona sokulacak ve bin saadet vaat eden bakışlarla gözlerinin içine bakarken, korkak ve kandırıcı bir sesle soracaktı:

"Kalayım mı?" Ve, kalacaktı!..

Bu, mukadderdi...

Bu günün yaklaştığını ikisi de hissediyordu.

Ve onun için Muhsin vedaları kısa kesiyordu.

Ayrılırken onun gözlerinin içine bakmamaya, onu kollan arasında daha uzun tutmamaya gayret ediyordu.

Bu kadın, artık o kadar Muhsin'indi ki, onu –isterse kocası olsun– bir başka erkeğin yanına yollamak, Muhsin için, bir şerefsizlik, bir namussuzluk; bir küçüklük olmaya başlıyordu.

---

1 Cisimleşmiş.

X

Ahmet, pek kısa bir zamanda kendi üstüne çökeceği muhakkak görünen bu felaketi, görmemekte adeta inat ediyordu.

Celile artık kocasına tamamıyla yabancıydı.

Eve geldiği bir gün, yatak odalarının ayrılmış olduğunu gördüğü zaman bile, bunu yeni hayatlarının kibar ve zengin hayatlarının tabii bir neticesi telakki etti.

Bu hâle, biraz, biraz değil, fazla canı sıkıldı. Fakat Celile'ye bir şey söylemedi.

Çünkü karısının, kibar muhitlerde adet böyle olduğu için bunu böyle yaptığından emindi. Koskoca müteahhit Ahmet, küçük banka memuru Ahmet gibi karısıyla bir odada yatıp kalkamazdı. Beyefendinin ve hanımefendinin ayrı ayrı birer odalarının olması şarttı.

Celile, yeni hayatlarının icabı olan bu değişikliği yapmıştı. Başka türlü olması ayıptı herhalde.

Celile'nin, artık kendisine karşı tamamıyla yabancı oluşunun da inat edercesine farkına varmıyordu.

Her şeyi hüsnü tevil ediyordu.[1] Celile, evde dalgın ve hevessizdi.

Ne yeni hayatları, ne yeni eşyaları, ne yeni esvap ve mücevherleri onu oyalayabiliyordu.

Onu böyle yorgun, kırık ve hevessiz gören Ahmet, hiçbir şeyden şüphelenmiyordu. Sadece, "Acaba hasta mı?" diye dü-

1 Söze güzel bir anlam vermeye, iyiye yormaya çalışma.

şünüyordu. Ve sonra işlerinin kasırgası arasında bu endişesi bir tarafa savruluyor ve yine kendi meşguliyetleri, bütün zihnini dolduruyordu.

Ahmet'in, Celile'ye bitmez tükenmez bir itimadı vardı.

Celile, kocasının bu itimadını uzun evlilik seneleri içindeki sakin ve sadık hayatıyla kazanmış bulunuyordu.

En tecrübesiz ve en genç senelerinde karıların en sadığı olan Celile'nin birdenbire değişebileceğini hiç düşünmemişti. Ve bir gün gelip onu aldatabileceğini katiyen tahmin edememişti.

Celile, günün birinde onu sevmeyebilirdi. Fakat aldatmak... Asla!..

Celile'nin, esasen onun karısı olmaya razı oluşu ve karısı olmakta devam edişi kendine karşı olan sevgisinin büyük işareti değil miydi?

Celile gibi harikulade bir kadın, eğer sevmese niçin kendi gibi bir erkekle yaşamaya razı olurdu?

Ahmet, Celile'nin yanında neydi? Bir hiç!..

Onu Celile'ye yaklaştıran, Celile'nin hayat arkadaşlığına yükselten şey talihiydi.

Ve eski banka memuru kocasını bir gün bile aldatmayı düşünmemiş olan bir kadın, on bir senelik bir izdivaç hayatından sonra neden birdenbire, şimdi, çok itibarlı ve bir hayli zengin olan kocasını aldatmaya kalkışıyordu?

İşte böyle düşünen Ahmet'in, karısını kıskanmaya, karısından şüphe etmeye ihtiyacı yoktu.

Celile kadınların en dürüstü ve en namuslusuydu.

Eğer Ahmet, onu hiç kıskanmıyorsa, bu, onun karısına karşı duyduğu sonsuz itimattan ileri geliyordu.

Celile'yi kıskanmak, Celile'ye hakaret olurdu.

Ahmet için karısı bütün kusurlardan, bütün zaaflardan ve bütün ahlâksızlıklardan münezzehti.

Celile, hiç kimsenin karısıyla, evet hiçbir kadınla mukayese edilemezdi.

İşte Ahmet, bunun için Celile'nin hâl ve hareketlerinde, kendisine karşı günden güne artan yabancılığında bir gayri tabiilik hissetmiyor, hiçbir şeyden kuşkulanmıyordu.

Bütün İstanbul, Celile'nin, Muhsin'in apartmanına her gün devam ettiğini, fütursuzca oraya girip çıkarak kendisini gizlemeye bile çabalamadığını biliyordu.

Fakat bu dedikodu hiçbir zaman aldatılan kocaya anlatılmadığı için, Ahmet bütün İstanbul'un bildiği bu maceradan habersizdi.

Bunun için karısı ile Muhsin'in aralarında bir münasebetin mevcudiyetini öğrendiği gün onun için çok müthiş, çok felaketli bir gün olacaktı.

Celile, kocasına bu hakikatin nasıl bir darbe olacağını düşünmüyordu bile...

Sonsuz bir egoizm içinde yalnız kendini ve yalnız aşkını düşünüyordu. Ve Ahmet'i bir an bile aklına getirmiyordu. Onu hayatından daha şimdiden silmiş gibiydi.

Ona acımak dahi istemiyordu.

Odalık değiştiren eski bir paşa gibi, terk edilmenin gözyaşı dökebileceğini hiç hatırlamıyor, daha doğrusu hatırlayabilse bile dahi, umursamıyordu.

On bir senelik kocası, birdenbire onun nazarında bir yabancı oluvermişti.

Celile, ne zaman ve nasıl onu hayatından böyle silmiş olduğunu bilmiyordu.

Ve şimdi onu kalbinden böyle sildiğinden beri, onu hiçbir zaman sevmemiş olduğunu ona karşı hiçbir zaman bir yakınlık duymamış bulunduğunu zannediyordu.

Onunla olan on bir senelik hayatını inkâr ediyordu.

Eğer Ahmet'e karşı kalbinde bir duygu varsa bu, bir hiddet olabilirdi.

Onun, vaktiyle karşısına çıkmış olmasına ve hayatına girmiş bulunmasına çok kızıyordu.

Onun mevcudiyeti, onun kendi kocası olması, Celile'nin daima Muhsin'in yanında kalmasına maniydi.

Ahmet, artık Celile'nin nazarında bir koca değil, bir bağdı, bir zincirdi...

Celile, Muhsin'in kendisini her zaman için yanında alıkoymak arzusunu ciddiyetle izhar etmeyişinin sebebini, onun Ahmet'e karşı duyduğu merhamette buluyordu.

Evet, Celile için Ahmet sadece bir maniydi. Hepsi o kadar...

Celile inanılmaz bir merhametsizlikle Ahmet'i kendinden uzaklaştırıyor ve onu kendisine bağlayan bütün manevi bağları birer birer ve hiçbir vicdan azabı duymadan söküp atıyordu.

Ahmet, Muhsin'in Celile'yi yanında alıkoymasına mani olabilirdi. Fakat eğer Muhsin, Celile'ye "Gel... Kal... Gitme!.. " diyecek olursa, yani Ahmet, Celile'nin Muhsin'in yanında kalmasına mani olamazdı.

Halbuki Muhsin için Ahmet bir rakip, Celile için on bir senelik bir kocaydı.

Kocasıyla aralarında itiraf edilmemiş olan bu münasebetin bulunuşu Celile'yi çok rahatsız ediyordu.

Ahmet'e, kendisinden ne kadar soğuduğunu, ondan ne kadar uzaklaştığını, onu nasıl sevmediğini ihsas edecek bir sürü şey yaptığı halde, Ahmet bir kere olsun ondan bu yeni tavır ve hareketleri hakkında izahat almak istemiyor, hiçbir şeyi görmemek hususunda adeta inat ediyordu.

Eğer, kendisine bir defacık bir şey sorsaydı, Celile tek şeyi değil her şeyi itiraf edecekti.

Çünkü aralarındaki bu sır, Celile için bir ıstıraptı. Celile için en rahat şey bunu, evet her şeyi, her şeyi Ahmet'e anlatmak, ona her şeyi söylemekti.

Ahmet'i sual sormaya mecbur etmek için günün birinde yatak odalarını ayırmıştı.

Fakat Ahmet, bunun hakkında tek söz söylememiş ve bu vaziyeti olduğu gibi kabul etmişti.

Celile tek şey istiyordu:

Ahmet'e izahat vermek... Gelmesi mukadder olan bu anın bir an evvel gelip çatmasını istiyordu.

Artık bu garip vaziyete bir nihayet verilmesi lazımdı.

Artık her şeyin meydana çıkması, namuslu ve dürüst insanlara yakıştığı gibi her şeyi açıkça konuşmak lazımdı.

Bazen Muhsin'in yanından eve döndüğü zamanlarda içi çılgın hamlelerle dolu oluyordu.

Kocasını karşısına almak, parmaklarıyla yakasını kavrayıp onu sarsarak, "Ahmet, kör müsün?.. Görmüyor musun?.. Anlamıyor musun? Bir başka erkek seviyorum ve şimdi sevdiğim o erkeğin yanından geliyorum. Ve yine hemen şimdi senin yanından uzaklaşıp ona gitmek istiyorum," diye bağırmak istiyordu.

Fakat yaradılışı ve dürgun tabiatı bu neviden jestler yapmasına maniydi.

Çünkü Celile en büyük çılgınlığını bile, en makul bir işi yapar gibi, sakin sakin yapan fazla söz ve fazla jest yapmadan en büyük çılgınlıkları işleyen kadınlardandı.

XI

İşte bunun için de en büyük çılgınlığı günün birinde en makul hareketi yapar gibi yapmışlardı.

O gün hava soğuktu.

Fakat küçük apartman çok sıcaktı.

Dışarıda kar yağıyor, içeride sıcaklık vücutlara bir rehavet ve sinirlere bir gevşeklik veriyordu.

Apartman loştu. Çiçekliklerde çok güzel ve kıpkızıl güller vardı. Bu loş apartmanın içinde bu güller bu loşluk içinde yer yer tutuşmuş alevlere benziyordu.

Celile'nin üzerinde beli dar etekleri geniş siyah kadife bir elbise vardı.

Elbisenin yakasında fildişi renginde bir dantel vardı. Ve fildişi rengindeki bu, boynu, fildişi rengi dantelden ayıran mai firuzeden bir gerdanlık vardı.

Ve kızıl saçlarının omzuna yayılan dalgaları onun çehresine Niçe'nin tablolarındaki kadınlara has bir akis ve mânâ veriyordu.

Celile sedirin üstüne oturmuştu. Ve Muhsin sedirin üzerine uzanmış yatıyordu.

Başı Celile'nin dizlerindeydi.

Celile'nin kadife yumuşaklığındaki ve fildişi rengindeki danteli onun alnını, şakaklarını hafıf hafif okşuyordu.

Muhsin'in gözleri kapalıydı.

Celile, kapakları gülkurusu rengindeki dalgın gözlerle onun yüzüne bakıyordu.

Konuşmuyorlardı.

Zaten yan yana oldukları zaman ekseriya böyle sessiz kalırlardı.

Ve eğer konuşurlarsa, bu daha fazla Muhsin'in ona bir şeyler anlatmasına ve onun da Muhsin'i dinlemesine ve arada bir ona tek kelimeler ve pek kısa cümlelerle cevap vermesine inhisar ederdi.[1]

Yine konuşmuyorlardı...

Fakat bugün bu sususlarında garip bir doluluk vardı. Sükûnetleri mânâlarla dolu gibiydi. Ve odanın havasında sessizlik adeta müthiş bir gürültü gibi kendini hissettiriyordu.

Muhsin bu sessizlik içinde kalbinin içinde gürleyen insiyakı bütün şiddetiyle hissediyordu.

Celile birazdan kalkacak, Celile biraz sonra çıkıp gidecekti. Üzerinde taşıdığı harareti ve menekşe kokusunu arkasından sürükleyerek gidecekti.

Ve Muhsin, yalnız, bu küçük apartman içinde yalnız ve kimsesiz kalacak. Bu apartmana onsuz tahammül etmeye mecali olmayacağı için kendisi de onun arkasından dışarı gidecek...

Nereye?..

Evine mi?.. Dostların evine mi?

Bir bara, bir lokantaya, bir eğlence yerine mi? Bunların hangi biri artık Muhsin'i tatmin edebilirdi?..

Celile'yi tanıyıp, Celile'nin yakınlığının verdiği saadeti tanıyıp da bütün bu yavan şeylerden memnun olmak imkân var mı?..

Evet...

Kız kardeşler... Onların çocuklarının neşeli gürültüsüyle dolu...

Büyük ve sıkıcı... Kalabalık ve kendisi için bomboş bir ev...

1 Sınırlı kalmak.

Muhsin o evi değil, şimdi apartmanı seviyor.

Ve Celile, kendi hayatına gidince, Celile'nin menekşe kokusu, Celile hatıra ve hayaliyle dolu olan bu apartmanda oturamıyor...

Halbuki dostlar arasında veyahut lokantada, gazinoda şurada burada geçecek birkaç saat ona Celile'nin yokluğunu unutturabilir mi?

Celile'ye, akşamın çoktan olduğu bu odadan biraz sonra ayrılmak, okşadığı bu sevgili başı dizlerinden uzaklaştırmak, gitmek, oraya, artık tamamıyla yabancısı olduğu eve gitmek ağır geliyordu.

Dışarıda hava soğuk, Muhsin'siz geçen hayat hakikaten pek acı ve pek feci ve bomboştu.

Ondan ayrıldıktan sonra kendisini soğukta kalmış bir köpek gibi sefil ve biçare hissediyordu. Ondan ayrıldıktan sonra, artık Celile için zevk ve meşgale namına bir şey kalmıyordu.

Celile, hayatta şimdiye kadar bir tek şeye alaka duymamış, bir tek şeye bağlanmamış, kendisinin kendi benliğinin haricinde hiçbir şeyin mevcudiyetini hissetmemişti. Hiçbir şeyin mevcudiyetine karşı tecessüs duymamıştı.

Koskoca dünya içinde sanki tek başınaymış gibi yaşamakta devam ediyordu.

Bunun için yaptığı hareketlerin başkaları tarafından nasıl telakki edileceğini hiç düşünmüyordu.

İstediği şey, istediği tek şey sevdiğine ait olmak ve onun yanında kalmaktı.

Halbuki saatler hain bir süratle geçiyordu. Kış akşamının erken loşluğu her tarafı sarmış bulunuyordu.

Şimdi bu sıcak apartmandan çıkarak, karlı ve çamurlu yollardan üşüyerek geçecek, koşa koşa bir köşede bir taksi bulmaya çabalayacaktı.

Ve sonra...

Sonrasını düşünmek istemiyordu.

Apartmanı ona bir mezar gibi soğuk geliyordu. Hizmetçilerinin yüzünü sanki mahpus olduğu bir hapishanenin gardiyanlarının yüzü gibi sevimsiz buluyordu.

Ve kocası...

Kocası... Ahmet... Ona, bu gece mevcudiyetine bir an bile tahammül edemeyeceği korkunç bir varlık gibi görünüyordu.

Evet, bu apartmanın haricinde bütün dünya ona bomboş ve bütün insanlar yabancı, hatta düşman gibi geliyordu.

Muhsin de, bu gece aynı yalnızlık korkusu ve aynı kimsesizlik üzüntüsü içindeydi.

Hele yine bu gece, ona bu kadar muhtaç, nevazişlerine bu kadar mütehassir[1] olduğu bu gece, onun, Ahmet'in yanına gitmesine mevcudiyeti ve yakınlığıyla Ahmet'i mesut etmesine tahammül edemiyordu.

Buna isyan ediyordu. Tıpkı küçük bir çocuk gibiydi. Annesinden ayrılmak istemeyen bir çocuk gibi, içinde daha şimdiden hasret ve şimdiden onsuz kalmak korkusu vardı...

Hayatında, hiçbir zaman kendini bu kadar zavallı ve bu kadar perişan hissetmemişti.

Çok hafifti... Eteklerine yüzünü, gözünü sürdüğü bu kadına karşı inanılmayacak kadar zayıftı.

Bütün hayatını düşünüyordu. Gençliğinden bugüne kadar geçen bütün hayatı ve her şey ona bomboş ve mânâsız geliyordu.

Her şey boş ve mânâsızdı. Dolu ve mânâlı şeyler sadece ve sadece onun yanında geçirdiği bu saatlerdi...

Şimdi onun dizlerine başını dayadığı zaman duyduğu bu huzuru hayatında ona hiçbir şey temin etmemişti. Ne servet, ne iş muvaffakiyetleri...

Yarın için de tahakkuk ettirmek istediği daha başka istekleri vardı... Memleket mikyasında sözü geçen insan olmak arzularını daima içinde besliyordu. Bunu daima içinde besle-

1 Hasret çeken, özleyen.

mişti. İktisadi sahada esasen sözü geçen ve hatırı sayılan bir kimse değil miydi?

Bu nüfuzunun daha şümullü[1] olması için daha başka sahalarda da çalışmak istiyordu.

Ve alıştığı zaman da muvaffak olacağından emindi.

Fakat o şen dakikada bütün kuvvetiyle ve bütün açıklığıyla hissediyordu ki, hatta yarın için beslediği emeller tahakkuk etse; bir mebus vekil ve vekillerin arasında en kudretlilerinden biri dahi olsa bu şey, şu dakikada Celile'ye yegane sahip bulunan kimse olarak duyacağı saadetin yanında pek sönük kalacaktı.

O, şimdi, şu anda bütün kalbiyle tek şey istiyordu. Celile'nin gitmemesini...

Bu gece Celile'den ayrılmamak...

Celile'den, bütün hayat boyunca artık ayrılmamak istiyordu. Celile'nin dizine dayadığı başı yerinden kıpırdatmıyordu. En ufak bir hareketiyle, ona kalkıp gitmesi lazım geldiğini hatırlatmaktan korkuyordu.

Ve bunun için hareketsiz yatıyordu. Gözlerini sıkı sıkı yumuyor ve konuşmuyordu. Neredeyse yalancı bir uyku taklidi yapacaktı.

Çünkü içinde müthiş bir korku vardı.

Eğer Celile, yerinden kıpırdanırsa, eğer Celile kalkmak için bir hareket yaparsa kendisine hakim olamayacağını zannediyordu. Kendisine hakim olamayarak onun beline kollarını dolamaktan ve ona, "Gitme!.. Gitme... Yalvarırım gitme!.. Kal..." demekten korkuyordu.

Böyle bir çılgınlık yapmaktan nefsini men edemeyecek kadar zayıf olduğunu hissediyor ve bu zaafından korkuyordu.

Sanki Celile de onun bu korkusunu hissediyormuş, biliyormuş gibi en ufak bir hareket bile yapmıyordu.

Hatta şimdi onun saçlarını, alnını ve şakaklarını okşamaktan bile vazgeçmişti.

---

1 Kapsamlı.

Cansızmış gibi hareketsiz duruyordu. Odada akşamın loşluğu erken bir kış gecesinin karanlığına intikal etmişti.

Oda şimdi tamamıyla karanlıktı...

Sadece sokağın ortasında yanan elektrik fenerinden süzülen eksik bir ışık perdelerin arasından içeriye hafifçe sızıyordu.

Ve ikisinin vücudunu birbirine birer gölge gibi gösteriyordu. Celile eve dönmeyi düşünmüyor muydu? Dakikalar dakikaları, saatler saatleri kovalıyordu.

Fakat Celile gitmek için en ufak bir arzu ve istek hissetmiyordu.

Sıcak odanın, tatlı ve derin sessizliği içinde en ufak bir hareket yapmadan, tek söz söylemeden müthiş bir çılgınlığın eşiğinden içeriye adımlarını atmak üzere bulunuyorlardı.

Ve bu sessizlik içinde böyle hareketsiz durarak, böyle birbirlerinden ayrılmak arzusu izhar etmeyerek durmak suretiyle yapmaya başladıkları o geri dönülmez işin başlangıcında olduklarını idrak etmiyorlardı.

Celile, biraz daha kalırsa, biraz daha gecikirse ne olacaktı?.. Bunu anlamıyorlar mıydı? Bunun farkında değiller miydi? Nasıl böyle sessiz ve hareketsiz durmaya cesaret ediyorlardı?

Nasıl oluyordu da ikisinden biri bu tatlı uyuşukluktan silkinmiyordu?

Niçin ikisinden biri, bir tanesi biraz daha makul ve biraz daha serinkanlı olamıyordu?

Muhsin kendisinden ürküyordu. Bu kadının kendisine ne kadar sokulmuş olduğunu, kendisini nasıl avuçları içine almış olduğunu, artık ne kadar çok ve ne kuvvetli bağlarla ona bağlanmış bulunduğunu görmekten ürküyordu.

Saatlerin geçişini hiç fark etmiyor gibi bekliyordu.

Eğer Celile yerinden kımıldamazsa, Celile gitmek için bir hareket yapmazsa onu nasıl ikaz edebilirdi?

Ona "kal" demek istemiyordu. Fakat kalmasına mani olmak niyetinde de değildi.

Muhakkak çıldırıyordu.

Celile'nin böyle gecikmesi muhakkak kalmak isteğine bir işaret değildi ya!..

Belki bu akşam kocası dışardaydı.

Belki bu akşam evine geç dönmek istiyordu. Ona nasıl "Git" diyebilirdi?

Hayır... bunu söyleyemezdi.

Ve hele o gittikten sonra ne kadar yalnız kalacağını, ne kadar bedbaht olacağını ve onu ne kadar kıskanacağını bile bile... O gitmekte gecikiyor diye ona, "Git... Geç kalıyorsun!" diyemezdi.

Nasıl diyemezdi?..

Ona nasıl, "Geç kaldın, git!" deyip onu içine düştüğü çılgınlıktan çekip almazdı?

Onun zayıf bir anından istifade etmeye, onu kendi zevki için bulunduğu içtimai mevkiden aşağı indirmeye hakkı var mıydı?

"Kal" dediği zaman ona ne verecekti?

Aşkından ve servetinden gayri ne verebilecekti? İtibarını ve şerefini iade edemeyeceğini biliyordu.

O halde onun böyle tatlı bir gevşeklik içinde, uyuşmuş bir halde aile kadını hayatının hududunu aşmasına Muhsin nasıl müsaade ederdi?

Şimdi kımıldanması... Şimdi kalkması, "Celilem, çok geciktin! Seni ben götüreyim," demesi lazımdı.

Celile'nin gitmesi, bu gece de gitmesi çok acı olacaktı. Çok acı olacaktı ve belki de bu akşama benzeyen bir akşam hayatlarında bir kere daha olmayacaktı. Belki ona, "Kalk, git" demekle saadeti de kapısından kovmuş olacaktı.

Belki de bütün hayatı boyunca her zaman ve her zaman bu kadar sevdiği bir kadını yanında alıkoymadığı için büyük pe-

rişanlık duyacaktı. Bunların hepsi mümkün. Mümkün değil, muhakkaktı.

Fakat yine aynı derecede muhakkak olan bir başka şey daha vardı. O da aşığının evinde bir gece geçirerek ailesini terk eden bir kadına, hiçbir zaman isminin şerefini emanet edemeyeceğiydi.

Celile'ye o, hele böyle bir çılgınlık yaptığına kani olduktan sonra bir daha hiç, hiçbir zaman emniyet edemezdi.

Onunla seviştiği, sadece seviştiği, sadece bir sevgi bağıyla birbirlerine bağlı oldukları zaman bile onun ihaneti, kendisini çok sarsar ve adeta müthiş bir surette mustarip ve hatta bedbaht edebilirdi.

Fakat onunla, bir izdivaç bağıyla bağlandıktan ve herkes onu kendi karısı ve hayat arkadaşı diye tanıdıktan sonra, kendi karısının, böyle rezalet şekline girecek ihaneti, onu yalnız mustarip değil, aynı zamanda gülünç ve haysiyetsiz yapabilirdi.

Bu ıstırap hiç şüphesiz ki, Muhsin'e gülünçlükten ve haysiyetsizlikten çok daha kolay geliyordu.

Istıraba, gülünç olmadan tahammül etmek bir haysiyet meselesiydi.

Fakat gülünçlük ve haysiyetsizliğe tahammül Muhsin için ıstırapların en müthişi ve en ağırıydı.

Hiç şüphesiz ki o, Celile'yi bir çılgın gibi seviyordu.

Hiç şüphesiz Celile'nin kendisini sevdiğine de için için inanıyordu.

Mantığının ve mülahazalarının bütün menfi kararlarına rağmen duygularıyla Celile'nin duygularını anladığı zamanlarda pek çok sevildiğini fark etmemesine imkân mı vardı?..

Celile'nin kendisini sevdiğine inandığı anlarda bile, Celile esas itibariyle onun nazarında bütün diğer şeyleri çiğneyip gelen bir kadındı.

Kendilerine tam mânâsıyla itimat caiz olmayan ve yaradı-

lış itibariyle kaprislerine, zaaflarına, isteklerine mukavemet etmeyen bir şey arzu ettikleri zaman, arzu ettikleri şeye sahip olmak için bütün diğer şeyleri çiğneyip geçen kadınlardandı.

Hele sevgi hususunda Celile müthiş bir kadındı, çünkü sevdiği anda saadetlerin en müthişini tattırmaya muktedir olan bu kadın, sevmediği andan itibaren hiç acımadan, hiç tereddüt etmeden, hiç utanmadan aldatabiliyordu.

Zaten Muhsin, Celile'nin sevdiği daha doğrusu sever göründüğü zamanlarda da samimi olarak nasıl duygularla hareket ettiğini takdir edemiyor, daha doğrusu onun samimiyetine hiçbir zaman inanamıyordu. Çünkü o, Celile'nin sevdiğine de inanmanın hatalı olduğu kanaatindeydi.

Çünkü Muhsin, onu hiçbir zaman anlamamıştı. Muhsin saya saya, hesap ede ede ve adeta, sanki hesap etmek için yaşamış olanların soyundan geliyordu.

Ve kendisi de, bütün hayatı seyrince her şeyi... bilaistisna[1] her şeyi hesap ederek yapmıştı. Hayatında ani kararlara, çılgın hamlelere ve sürprizlere ufak bir yer vermemişti.

Hayatında hesap etmeden, düşünmeden kendi menfaatine en uygun ve kendi mantığına en muvafık geleni seçmeden hiçbir hareket yapmamıştı.

Celile ise hesapsız yaşamış olanların hayatlarında hesaba en ufak bir yer vermemiş bulunanların çocuğuydu.

Ondaki zahiri durgunluk, hiçbir zaman ölçülülük ve hesabilik değildi. O hayatında, hiçbir hareketini, bir hesaba istinat ettirerek yapmış değildi.

Nefsine ve her şeye karşı azami bir lakaydi içinde yaşamıştı. Ve yaptığı hareketlerin hiçbiri kendi menfaatine en uygun ve kendi mantığına en muvafık görünen şey değildi.

Otuz beş yaşını geçmekte olmasına rağmen Celile'de hiçbir hayat tecrübesi yoktu.

---

1 İstisnasız.

Çünkü otuz beş yaşına kadar Celile bu hayata dahil olmamış, Celile sanki yaşamamıştı.

O şimdi tıpkı yeni yeni yürümeye başlayan bir bebeğe benziyordu.

Adımlarının kendisini nerelere sürüklediğini bilmiyor. Tehlikenin ne olduğunu bilmediği için, tıpkı yürüyebilmek zevkini tatmin eden bir bebek şuursuzluğuyla, uzaktan gördüğü kızıllığa ulaşabilmek hevesiyle müthiş bir ateşe doğru koşuyordu.

Kendisini içine atmak istediği bu ateşten nasıl kurtulacaktı?..

Kendisini içine atmak istediği bu ateşten kurtulabilecek miydi?

Muhsin, Celile'yi çok sevebilir, Muhsin, Celile'nin aşkıyla çıldırabilirdi. Fakat Muhsin, hiçbir zaman, hiçbir zaman Celile'yi anlayamazdı.

Ve bunun için Muhsin, Celile'yi hiç anlayamayacaktı.

Onların münasebetlerindeki en korkunç nokta ve Celile'yi tehdit eden en büyük tehlike buydu.

Hatta şimdi şu dakikada onun burada, bu kadar sessiz duruşundaki, burada kalmak isteyişindeki sebebi araştırmak istiyordu.

Celile'nin bu hareketi niçin yaptığını, hangi hesaba müsteniden[1] böyle, burada kalmak istediğini kendi kendine soruyordu.

Bir kadının kurulmuş hayatını sırf bir hissi tatmin edebilmek, sırf bir iştihayı [2]doyurmak için feda edebilir miydi?

Böyle bir hareketi yapmaya mezun olmadığını vicdanen pek iyi anlıyordu.

Ve böyle olduğu halde işte yerinden kımıldamıyor, Celile'ye, "Kalk git, bu deliliktir!.." demiyordu. Celile'nin bu-

1 İstinat ederek, dayanarak.

2 İstek, iştah.

nun ne müthiş bir delilik olacağını kendiliğinden idrak edip birdenbire bir deli gibi yerinden fırlayarak, evine ve eski hayatına dönmesinden, hatta korkuyordu bile...

Halbuki Celile için hadise tamamıyla bambaşkaydı. Celile onun yanında kalmak istiyordu.

Celile'nin tek gayesi onun yanında kalmaktı ve buna sebep de onun yanında kalmak istemesi ve onu sevmesiydi.

Yalnız buydu!

O, burada kendi mevcudiyetini unutturup, onun yanında kalmasını bir emrivaki haline koyuncaya kadar ses çıkarmak istemiyordu.

Ve böyle yapması, bunu temine çabalaması hiçbir hesaba istinat etmiyordu.

O, burada kalmakla aşığının yanında kalmakla hayatta neler feda ettiğini, neler kaybettiğini ve neler kazanabileceğini hesaplamıyordu.

Hatta onun yanında kalacağı günlerin ne kadar uzun veya ne kadar kısa olabileceğini ve bu saadetin ne kadar zaman devam edebileceğini hesaplamıyordu.

O, sadece burada...

O, sadece burada kalmak saadetini mümkün olduğu kadar uzun müddet tatmak istiyordu.

Gece ilerliyordu... Oda hâlâ sıcaktı.

Muhsin'in ağır başı Celile'nin dizlerini tutuşturuyor, Celile'nin en ufak bir hareketle içinde bulunduğu bu tatlı rehavetten kurtarmaktan çekindiği için kıpırdamamaya gayret ediyordu.

Konuşmuyorlardı... Konuşmaya ne lüzum vardı?.. İkisi de anlıyordu.

Susarken anlaşmış bulunuyorlardı. Celile, artık eski hayatına dönmeyecekti.

Celile artık burada Muhsin'in yanında, Muhsin'in evinde, her zaman için kalıyordu.

Muhsin, büyük bir delilik yaptıklarını idrak ediyordu. Büyük bir hata işlenildiğini pekâla anlıyordu.

Bugünkü zaafının ilerde pek büyük yükler tahmil[1] edeceğini, kendisini pek ilerde, pek ziyade üzeceğini tahmin ediyordu.

Her şeyi biliyordu.

Bilmediği tek şey, bu akşam kendisine hakim olamadığıydı. Katiyen kendisine hakim değildi.

O kadar zayıftı ki en ufak bir hareketiyle Celile'yi içinde bulunduğu uyuşukluktan çekip çıkarmaktan korktuğu için uyku uyuyormuş gibi gözlerini açmıyordu.

Hayır... hayır... Onun artık, Celile'siz yaşamaya tahammülü kalmamıştı.

Onu yanında alıkoymak, onun sahibi olmak istiyordu. Onun hamisi ve onun âşığı...

Onu seven ve ondan mesul olan adam olmak istiyordu.

Bütün mantığı, bu yaptığı hareketi yapmamasını ona emrediyordu.

Bu hareketinin neticelerini tahlil ettiği vakit, kendisine muhakkak surette bir sürü can sıkıntısı vereceğini, muhakkak surette biliyordu.

Fakat, Celile'yle beraber kalmanın kendisine tahmil edeceği bütün can sıkıntılarını, bütün üzüntüleri ve hoşa gitmez şeyleri muhakemesinde tarttığı zaman, bu şeyin, bundan sonra ona, Celile'siz yaşamaktan çok daha hafif olduğunu görüyordu.

Demek ki en büyük zaaf, telakki ettiği şeyi de yine bir hesap neticesi yapıyordu.

Celile'nin daima yanında kalmasını isteyişi de, onsuz yaşamanın ve bundan sonra her şeyden daha zor olacağını anlamasından ileri geliyordu.

O hayatının en büyük çılgınlığını yaparken bile, büsbütün hesapsız değildi.

---

1 Yüklemek.

Gecenin bu ilerlemiş saatinde artık Celile'nin evine gitmeyeceği aşikârdı.

Celile, artık burada kalıyor, geçen her saniye Celile'yi biraz daha eski hayatından söküyor ve biraz daha onu Muhsin'in hayatına perçinliyordu.

Celile, gitmeyecekti!..

Celile, Ahmet'i bırakıyordu ve Celile onun, büsbütün onun oluyordu.

Fakat, Muhsin buna rağmen hâlâ konuşmuyordu. Hâlâ aynı vaziyette yatıyordu.

Sabahın ilk ışıkları pencerelerden içeri girmeye başlarken, Muhsin gözlerini yavaş yavaş açtı.

Celile hep aynı vaziyette oturuyordu. Sadece yorgunluktan arkasını duvara dayamıştı.

Gözkapakları yarı kapanmıştı.

Ve yarı kapalı bu gözkapakları arasında en büyük bir saadetle ışıldayan bakışlarla ona bakıyordu.

Muhsin, gözlerini açar açmaz bu sıcak bir saadetle ışıldayan, bu mesut bakışlı harikulade gözleri gördü.

Muhsin, bir söz söylemedi. Sadece onun yüzüne güldü. Celile de onun yüzüne aynı tatlı bir gülüşle baktı.

Ve sonra, ona doğru eğildi, eğildi, o kadar çok eğildi ki, şimdi sıcak nefesi onun yüzünü okşamaya başlamıştı.

Muhsin, onun yüzünü artık göremez olmuştu. Çünkü bu yüz onun gözlerine o kadar çok yaklaşmıştı.

Şimdi, yanaklarının yumuşak derisinin kendi yüzüne temasını hissetti.

Bu yüz buz gibiydi.

"Ne kadar üşümüş" diye düşündü. Kaloriferler çoktan sönmüş olmalıydı.

Üstünde yalnız bir elbise vardı.

Yanaklarını onun yanağına yaklaştırmış, bir müddet durdu, sonra birden dudakları üstünde ince bir ses, sıcak bir nefesle karışarak fısıldadı:

— Çok mesudum Muhsin!..

Ve dudakları uzun müddet sıcak, sevgi dolu, fakat ihtirassız birleşmiş kaldı.

Evet, bu defa bu dudakların birleşmesinde her zamanki çılgın ihtirastan daha fazla, daha derin, daha sakin ve daha ciddi bir şey vardı.

Biraz sonra geriye çekilen Celile sırtını duvara, yastıkların üzerine dayadı.

Ve mesut gözlerle gayri muayyen[1] bir noktaya baktı.

Şimdi Muhsin yattığı yerden tarif edilmez bir zevk içinde onu seyrediyordu.

Artık onun olan, artık hayatından koparıp almış bulunduğu bu kadını.

Onu, bu sabah her zamandan daha güzel buluyordu. Yüzü solgun ve gözkapakları çürümüş olmasına rağmen, bu sabah harikulade bir güzelliği vardı.

Bu güzellik ona artık bu kadının biraz da kendisinin kadını oluşundan ileri geldiği hissini veriyordu.

Artık, çirkin vaziyet bitmişti.

Artık bir şekil almıştı. Artık Celile hayatını iki erkek arasında paylaşan ve ihanetini sıkılmadan kabul eden kadın ve Muhsin onun suç ortağı, Ahmet onun rakibi daha doğrusu şeriki değildi.

Ahmet'le, bu sonradan görme tüccar parçası, kendi eliyle biraz yükselmiş yeni müteahhitçik ile aynı kadını paylaşmak zilletinden kurtulmuştu.

Celile, şu andan itibaren onun tam mânâsıyla metresi olmuştu. Kendi metresi...

Ahmet'le anlaşmak herhalde pek güç olmayacaktı.

Artık mesele bir münakaşa mevzuu olmaktan kurtulmuştu. Alınmış kararların akabinde duyulan, gönül ferahlığı içinde bulunuyordu.

---

1 Belirsiz.

Tereddütler, çekingenliklerin hepsi birer tarafa atılmıştı. Şimdi onun yanında kalması bir emrivakiydi.

Bu kadın artık ona aitti, hayatının mesuliyeti altında bulunuyordu.

Bu kadını korumak ona düşüyordu. Ondan mesul olan kendisiydi.

Onu himaye etmek, onu üzmemek, onu korumak, onun arzularını tatmin etmek Muhsin'in baş vazifesiydi.

Muhsin bu vazifeyi seve seve yapacağını hissediyordu.

Saatlerce hareketsiz yatmıştı. Bunun için vücudunun bütün azası katılaşmış bulunuyordu.

Gerinir gibi bir hareket yaparak yerinden doğrulduğu zaman her tarafında uyuşukluk hissetti.

Kaloriferin çoktan sönmüş olması yüzünden oda pek soğuktu ve Muhsin kemiklerinin içine kadar üşümüş olduğunu hissetti.

Ve birden Celile'yi düşündü. Yanakları buz gibiydi. Kim bilir bu gece, bu soğuk odada ne kadar çok üşümüş olacaktı.

Bütün gece!..

Halbuki Muhsin onu hiç düşünmemiş; müthiş bir hodbinlik içinde gözlerini yummuş ve o gitmesin, içinde bulunduğu gafletten sıyrılmasın diye hareket etmeden saatlerce yatmıştı.

Onun gitmemesini niçin istiyordu?.. Sade kendi için değil mi?

Evet onu bir başka erkeğin kolları arasında düşünmemek ve rahatsız olmamak için.

Yerinden kalktı.

Küçük "gelin odası"ndan yatak odasına doğru ilerledi.

İki kapıyı ayıran kalın kadife perdelerin arasında kaybolduktan bir dakika sonra elinde kalın bir kumaştan dikilmiş bulunan bir erkek robdöşambrıyla geri döndü.

Sonra hâlâ bıraktığı vaziyette ve yerinde duran Celile'ye yaklaşarak:

— Kalorifer sönmüş, ellerin yanakların buz gibi... Sarın bakayım şuna! dedi.

Ve sonra kendi kolunu da onun arkasından geçirerek bir annenin çocuğunu sıcak bir şala sarmasını hatırlatan bir ihtimamla onun vücudunu kalın robdöşambrla örterken:

— Çok yorgunsun!.. Hiç uyumadın gidip biraz içerde yatmak, dinlenmek, istemez misin?.. Biraz uyumak istemez misin? diye devam etti.

Artık bu sözler bu gece hiç konuşulmadan, hiçbir hareket yapılmadan hiç münakaşa edilmeden, fakat buna rağmen müşterek alınmış bir kararın Muhsin tarafından parafe edilmesi gibi bir şeydi.

Muhsin için, artık onun eve dönmesi ve evde uyuması bahis mevzuu bile değildi.

Yorgundu. Burada... Burada kendi evinde uyuması lazımdı.

Burada uyuyacak, burada uyanacak, burada kalacaktı. Celile de başını eğerek:

— Peki, demekle aynı kararın altına imzasını atmış gibi oluyordu. Bir müddet bakışları yerde kaldıktan sonra, başını kaldırdı. Gözlerinin içi bulutsuz ve çok güneşli bir yaz günü gibi pırıl pırıldı.

Ağır gözkapakları altında bu sarı gözler, doğan iki güneşe benziyorlardı.

Celile bakışları yakan bu mesut gözlerle âşığına bakarken içinden gelen en büyük bir imanla:

— Ne kadar mesudum!.. Ne kadar... Ne kadar mesudum, diye mırıldandı.

Celile yatak odasında rahat, derin bir uykuya daldıktan sonra,

Muhsin kapıyı ihtimamla örterek dışarı çıktı.

Biraz sonra telefonun başındaydı...

Ahizeyi eline aldı ve numarayı asabi bir parmakla çevirdi. Ve telefonda ona cevap verilince konuştu:

— Alo... Alo... Ahmet Bey... Evet...

— .....

— Yok... Yok... Ahmet Bey... Beyefendi... Ben Muhsin... Muhsin Demirtaş...

— Hayır... Lütfen beni dinleyiniz Beyim...

— .....

— Evet Celile Hanımefendi'den bahsetmek istiyorum. O artık eve dönmek istemiyor.

— .....

— Evet doğru anladınız. Evet dönmek istemiyor. Lütfen yarın akşam saat altıda yazıhaneye teşrif ediniz size izah ederim.

— .....

— Altı geç mi... Peki efendim o halde bu sabah saat yedide...

— .....

— Hayır... Hayır kendisi sıhhattedir. Merak etmeyiniz. Yarın görüşürüz.

Bu sözün üstüne Muhsin telefonu kapadı.

XII

Ahmet telefonu bir müddet kapamadı... Elinde ahize gözleri hayretten büyümüş etrafına bakıyordu.

Ne demekti?..

Telefonun içine, beynine ve dudaklarına hücum eden bütün sualleri birden boşaltmak istiyordu.

Fakat bütün, "Alo... Alo... "larına telefon mukabele etmiyor...

Telin öteki ucu sessiz ve dilsiz duruyordu.

Telefon çoktan kapanmıştı.

Hakikaten buna akıl erdirmeye imkân yoktu.

Celile hakkında Muhsin Demirtaş ne bilebilirdi?

Telefonda ne söylemek istemişti?

Ve niçin izahat vermek üzere kendisini akşam altıda yazıhanede beklediğini söylemişti?

Celile'ye ne olmuştu?

Belki bir otomobil kazası! Yahut sokakta tramvay altında yaralanma, belki de ani bir ölüm...

Fakat bunu haber vermenin usulü bu muydu? Bu kısa ve soğuk telefon muhaveresi...

Bu daha fazla başka bir şeye benziyordu... Başka bir şeye...

Fakat Celile hakkında bu başka şeyden şüphelenebilmek için bir kocanın çok nankör ve çok rezil olması lazımdı.

Kim bilir şimdi o nerede, hangi hastanede, nasıl bir ıstırap içinde kıvranıyordu.

Yahut da morgda...

Celile'nin öldüğünü bir an düşünmek onu deli etti.

Fakat telefonda söylenilen sözler hiç de bu neviden bir felaketi ihbar eden sözlere benzemiyordu.

— Ne oldu, başına bir şey mi geldi... diye sorduğu zaman Muhsin:

— Hayır, hayır, demişti. Böyle bir şey yok... demişti.

O halde bu, ne demekti? Ahmet çıldıracağını zannediyordu. Bu geceyi, bu gecenin mânâsına, Muhsin'in bu telefonuna, Celile'nin eve dönmeyişine ve Muhsin'in, Celile eve dönmeyecek diye haber vermesine hiçbir zaman akıl erdiremiyordu.

Ne olmuştu?

Celile'ye, karısına ne olmuştu?..

Ve neden karısına olan şeyi bir yabancı biliyordu da, telefonda kendisine izah etmek mecburiyetini hissedemiyordu?

Sabahın saat yedisinde bir yabancı kalkıyor ve:

— Celile gelmeyecek!.. diyordu.

Ne münasebet!

Bu adamla Celile'nin nasıl bir hususiyeti olabilirdi? Hayatlarında on defadan fazla beraber olmadıkları bir adamın, sabahın bu saatinde Celile'nin evine dönmeyeceğini bilmesinde nasıl bir sebep olurdu?

Celile ile Muhsin!..

Fakat hayır! Nihayet Ahmet'in şimdiye kadar böyle bir şeyi fark etmemesine imkân var mıydı?.. Eğer Celile kendisini...

Ötesini düşünemedi:

"Aldatıyor ise!" diye bir ihtimali zihni kabul etmiyordu.

Ve belki de karısının on bir senelik hayat arkadaşının ölüm döşeğinde veya bir morg masası üstünde yattığı bir saatte, onun hakkında bu kadar çirkin düşünmüş olmamak için böyle bir mülahazaya devam etmemeyi tercih etti.

Bütün gece uyumamıştı. Harap bir haldeydi. Uykusuzluktan gözleri yanıyor, ağzı paslıydı.

Heyecan ve üzüntüden rengi yemyeşil, kalbi sıkılmış, elleri ve yüzü ter içindeydi...

Hiç şüphesiz ki Celile için çok mesut olan bu gece, hayatının en mesut gecesi olan bu gece, Ahmet için aynı saadet mânâsını taşımıyordu.

Tam aksine Celile'nin kendisini bu kadar mesut ettiği bu gece, Ahmet'in düz ve hadisesiz hayatının ilk bedbaht gecesi olmuştu.

Çünkü Ahmet hayatında bu yaşına kadar ciddi olarak hiçbir felaketle karşılaşmamış, hiçbir ıstırap duymamıştı.

Evinde hayatı vasat bir rahatlık içinde geçmişti.

Bütçesini iyi tanzim etmiş, dolgunca maaşlı bir memur evinin sükunu ve yeknesaklığı içinde büyümüş, hiçbir zaman mahrumiyet tanımamış, ailesi içinde karı koca aldatmaları, boşanmalar, tekrar evlenmeler, hastalıklar, ölümler gibi hiçbir hadise olmamış, böyle kötü hadiseler aile hayatı takvimlerinin hiçbir yaprağını karaya boyamamıştı.

Daha sonraları Galatasaray Mektebi'nin içinde neşeli ve hâli vakti yerinde arkadaşlar arasında yaşamıştı.

Tahsil hayatı içinde bütün derdi, ailelerinin kendi ailesinden müreffeh hayatı olan çocukların yaptıkları şeyleri yapamamaktan duyduğu ezadan ibaret kalmıştı. Onlara yetişmesini, onlarla boy ölçüşmesini her zaman istemişti ve yapamayınca biraz kırılıp, üzüntü çekmişti.

Fakat onu pek seven babası adeta fedakârlık derecesinde bir gayretle oğlunun bu neviden üzüntüler hissetmemesine çabalamıştı.

Tahsil hayatında spora pek ziyade düşmüş olan Ahmet, evvela Galatasaray'ın, sonra milli takımın anılmış bir futbolcusu olunca itibarı, zengin arkadaşlarının itibarını da kat kat aşmıştı. Hele bedava Avrupa turneleri, olimpiyat oyunlarına iştirak mazhariyeti,[1] zaten bundan daha ilerde bir isteği ve

1 Mazhar olma, şereflenme.

daha başka bir ideali olmayan Ahmet'i bekârlık hayatı seyrince kat kat tatmin etmiş bulunuyordu.

Ahmet, sadece iyi bir sporcu değil, aynı zamanda yakışıklı bir delikanlıydı.

Bunun için de genç kızlar arasında müthiş muvaffakiyetleri vardı. O sahaya çıktığı zaman onu alkışlayan eller arasında ekseriyeti kızıl tırnaklı, beyaz parmaklı, pembe avuçlu genç kız elleriydi.

Bu mesut gençlik senelerinin yegâne üzüntüsü, bir kere sahada yaptığı yanlış bir hareketten dolayı diskalifiye olmak tehlikesi karşısında kalmış bulunmasıydı.

Ahmet'in bekârlık hayatındaki gönül maceraları sadece birer eğlenceli vakadan başka bir şey değildi.

Her biri spor kulüplerinin, flörtlerin, temiz aile çocukları arasındaki muaşakaların[1] hududundan ileri geçmemişti.

Avrupa turnelerinde bir iki sefahat gecesi ve İstanbul'da en basit şekliyle, en kolay yoluyla kadınlara yaklaşması hatta onu kendisine bir metres seçmek külfetinden bile uzak bırakmıştı.

Celile onun gençliğinin ilk ciddi sevgisiydi.

O, Celile'yi şimdiye kadar hiçbir kadına karşı hissetmemiş olduğu bir hayranlıkla sevmişti.

Onun, Celile'ye karşı duyduğu sevgide bir tapınış ve ona karşı olan bağlılığında bir köpek sadakati vardı.

Celile, onun her şeyiydi. Ve bu kadar hayran olduğu, bu kadar derin bir sevgi ile bağlı bulunduğu bu kadın, kendisine on bir seneden beri sadık bir eş olduğu için, Ahmet bu geceye kadar kendisini dünyanın en mesut erkeği telakki etmişti. Ve bu saadet hayali içinde yaşamakta bulunmuştu.

Şimdiye kadar; şimdiye kadar dediği şeyi artık eskiden diye anmak daha doğru olacaktı.

Evet, eskiden akşam eve geldiği vakit, daima Celile'yi evde bulurdu.

1 Birbirini sevme.

Kapıyı çaldığı zaman onun için kalbi rahat ve sükunla dolardı. Çünkü, günün bütün yorgunluklarından, üzüntülerinden sonra Celile'yle karşılaşmak bir mükâfat oluyordu.

Celile'yi görmek, Celile'yi kucaklamak, onu seyretmek veya öpmek... Bunların hepsi Allah'ın ona karşı gösterdiği lütuflardı.

Halbuki son zamanlarda, hayatları büsbütün değişmişti. Ahmet, bir çılgın gibi çalışıyordu. İşleri peşinde koşuyor ve kendisini bile bile böyle bir mükâfata erken kavuşmaktan mahrum ediyordu.

Fakat erken döndüğü akşamlarda da Celile'yi ekseriya evde bulamaz olmuştu.

Fakat evde bulamadığı karısından hiçbir zaman şüphelenmemiş, onun evde bulunmayışında hiçbir gayri tabiilik sezmemişti.

Kendisi her akşam geç gelmeyi itiyat edindiğinden beri elbet de Celile de artık tek başına onun avdetini beklediği bu saatlerden başka türlü istifade etmeyi düşünmüş olabilirdi.

Herhalde yeni hayatı yüzünden yeni ahbapları bulunmalıydı.

Mühendis Memduh Bey'in hanımı onu kaç kere kendi yanında her akşam briç oynamaya davet etmişti.

Celile briç oynamazdı. Ve bir daha da bu davetlere icabet edip etmediği de mevzubahis olmamıştı.

Ve esasen hiçbir akşam Ahmet geç de gelse ona "Neredeydin?" diye sormamıştı.

Onu görür görmez büsbütün başka mevzulardan konuşmaya başlardı.

Ona hep, hep işlerini anlatırdı.

Fakat umumiyet itibariyle Ahmet evine saat dokuzdan sonra bitkin bir halde, bir taksiye atlayıp geliyordu.

İşte bu akşam fena bir tesadüf eseri olarak saat yedide eve gelmişti.

— Hanımefendi evde yok!

Hizmetçi kızın, onun:

— Hanımefendi nerede? sualine verdiği cevap bu olmuştu.

— Nereye gittiğini, kaçta geleceğini söylemedi mi?

— Hayır efendim.

— Peki, o halde hemen banyoyu hazırla, o gelinceye kadar bir banyo yapayım, demişti.

Banyodan çıkıncaya kadar hep kulağı kapının zilindeydi. Celile'nin gelişini bekliyordu. Halbuki o banyodayken Celile gelmemişti.

Banyodan çıktıktan sonra giyinip salona girerken, Celile'nin gelmediğini bildiği halde tekrar hizmetçiye sormaktan kendini men edememişti:

— Hanımefendi geldi mi?

— Daha gelmedi efendim.

Fakat Ahmet, bu kadar gecikmeden de bir endişe duymamıştı.

Salona geçtikten sonra akşam gazetesini okuyarak Celile'nin dönüşünü beklemişti.

Celile bir hayli gecikmiş bulunuyordu.

Ahmet acıkmıştı. Saatine baktı.

Saat sekizi çeyrek geçiyordu. Hizmetçiyi çağırdı:

— Hanımefendi kaçta gitti?

— Her akşamki gibi, dört buçuğa doğru!..

Hizmetçi kadın odadan çıkarken Ahmet içindeki intizar[1] sıkıntısının birdenbire bir endişeye tahavvül ettiğini gördü.

Saat sekizi yirmi geçiyordu. Birdenbire Celile'nin başına sokakta bir şey gelmiş olması ihtimalini düşündü.

Yüreği daraldı.

Hava çok soğuktu. Yerler buz tutmuş... Yanlış bir adım, fren yapamayan bir otomobil...

Gözlerini örttü...

---

1 Bekleyiş.

"Allah göstermesin!" diye mırıldandı.

Nihayet Celile çocuk değildi.

Saate baktı. 8'i 45 geçiyordu.

"O kadar geç değil!.." diye düşünerek endişelerini teskin etmeye çabaladı.

Belki terzisinde gecikmiş, belki kuaförde geç vakte kadar sıra beklemişti. Yahut da bir ahbabının evindeydi. Ona, "Gitme!" diye ısrar etmiş, onu biraz geciktirmiş olabilirlerdi.

Bir ahbap evinde...

Fakat hangi ahbap evinde? Celile, hiçbir zaman ziyaretleri sevmemiş, hele bu kadar geç kalınacak davetlere hiç gitmemişti.

Fakat, şimdi bu son zamanlarda Ahmet'le iş yapan birçok kimsenin karıları Celile'ye ziyaretler yapmışlardı.

Belki de Celile onlarla ahbaplık bağları bağlamıştı, belki de bu akşam onların birinin yanında bulunuyordu.

Fakat nereye gidebilirdi?

Saat dokuz buçuk olduğu zaman, Ahmet büyük bir endişe içindeydi. Salonda bir aşağıya bir yukarıya dolaşmaya başlamıştı.

Kendi kendisine pek kızıyordu. Para kazanmak hırsı içinde hayatının en kıymetli serveti ve hazinesi olan karısını inanılmayacak kadar ihmal etmişti.

Şimdi bunun yüzünden onu deli gibi merak ettiği halde, onun nerede olduğunu tahmin edemeyecek bir vaziyetteydi.

Onu nerede arayabilirdi?

Beklemek artık müthiş bir şey oluyordu.

Yatak odasına geçti ve yeniden giyinmeye başladı.

Hayır, böyle durup bekleyemezdi. Gidip onu aramalıydı. Aramalıydı...

Acele acele giyindi...

Ve dışarı fırladı... Paltosunun kollarını ancak merdiven başında kollarına geçirdi...

Apartman kapısı kilitlenmişti bile...

Kapıyı kilitlemiş olduğu için kapıcıya adamakıllı çıkıştı. Kaldırımlar buz tutmuştu.

Kristalle örtülmüş gibi görünen sathında ışıklar pırıl pırıl yanıyordu.

Cildi bıçak gibi kesen sert bir rüzgâr esiyordu.

Sokağa çıkıp arkasından apartman kapısı örtülünce hangi tarafa gideceğini kestiremediğinden bir an durdu.

Nereye gidecekti?

Onu kime, kime soracaktı?

Bütün tanıdık evlerin kapısını çalıp, "Karım burada mı?" diye soramazdı ya!..

Celile'ye muhakkak bir şey olmuştu.

Fena bir şey!..

Başına bir kaza gelmişti...

Nasıl bir kaza?..

Ömründe şimdiye kadar o hiçbir zaman ölümü düşünmemişti. Ve bunun için kaza ihtimali geldikçe Ahmet müthiş bir korku içinde bunalır gibi oluyordu.

O her şeyi tasavvur ve tahayyül ederdi. Fakat bu yaşına kadar soğuk maskesini yakından görmemiş olduğu ölümü hiçbir gün ciddiyetle düşünmüş değildi.

Ciddiyetle düşünmek değil, kendisi, yakınları ve bilhassa Celile için aklına dahi getirmemişti.

Şimdi Celile'nin bir kazaya uğramış olması ihtimali aklına gelince dehşetinden adeta soluğu kesiliyor ve, "Celile!.. Celile!.." diye bağırmamak için dudaklarını dişleriyle kanatacak kadar ısırıyordu.

Adımlarının istikametini tayin etmeden gelişigüzel köşe başına doğru yürüdü.

Kalbi ne kadar acı vuruyordu? Yüzü karmakarışıktı.

Tıpkı sokak ortasında kalmış bir hasta kediye, yabancılar arasında kaybolmuş kör bir köpeğe benziyordu.

"Başına muhakkak müthiş bir kaza geldi."

Eğer herhangi bir sebepten dolayı bir yerde bu kadar gecikmeye mecbur kalmış olsaydı, herhalde Ahmet'in kendisini ne kadar merak edeceğini düşünürdü.

Eve telefonla haber verirdi. Muhakkak bunu yapardı.

Fakat, işte yapmamıştı. Ve Ahmet bütün kalbiyle istiyordu ki o herhangi –akla gelmeyecek kadar– basit bir sebep yüzünden böyle gecikmiş olsun, kendisine de telefonla haber vermeyi ihmal etmiş bulunsun.

Eğer şimdi her zamanki rahat ve telaşsız yürüyüşle köşeden görünüverseydi, ona bu akşam çektirmiş olduğu bütün üzüntüleri unutacaktı.

Kendisine bu kadar üzüntü vermiş olmasına rağmen onu affedecekti.

Ona kızabilir miydi?..

Başına bir şey gelmesin de, kendi endişelerini, telaşlarını her zamanki gibi hiçe saysın ne olur?

Tek onun başına bir şey gelmesin!.. Bu kâfiydi?

Evet herkese ve her şeye karşı gösterdiği o nefis uzaklığı ve o şahane lakaydîsi içinde!.

"A!.. Sahi merak mı ettin, vallahi telefon etmeyi düşünmedim. Aklıma bile gelmedi," demesini bütün kuvvetiyle istiyordu.

Halbuki, yarım saattir apartmanın kapısı önünde aşağı yukarı dolaşıyordu.

Ve intizarı boşa çıkıyordu. Celile meydanda yoktu. Celile gelmiyordu.

Böyle kapının önünde aşağı yukarı dolaşarak onu beklemek tamamıyla mânâsızdı.

Bir hareket yapmak lazımdı.

Bir hareket yapmak... Bir şey yapmak, Celile'yi aramak lazımdı! Ortada mühim bir sebep olmadan Celile gibi bir aile kadını, bir hanımefendi, gecenin onuna kadar sokaklarda kalamazdı!

Ne yapmalıydı?

Ne yapmalı yarabbi?.. Kime müracaat etmeli?.. Kime bir şey sormalı?..

Celile'yi... Celilesini nereden arayacak, onu kimlere soracaktı? Birden polis merkezine müracaat ederek bir kaza vuku bulup bulmadığını sormak aklına geldi.

Şimdi telaşlı adımlarla Beyoğlu merkezine doğru yürümeye başladı.

Sokakta yürürken bütün tramvaylara, camları buğulanmış bütün taksilerin içine bakıyor, içindeki çehreler arasında Celile'nin güzel yüzünü seçmeye gayret ediyordu.

Sokakta bütün geçenlerin yüzüne dikkatli dikkatli bakıyordu.

Sanki onların gözlerinden bir şey öğrenmek ister gibi bir hâli vardı.

Utanmasa, küçük çocuğunu kaybetmiş şaşkın bir halk kadını gibi herkesi durduracak, herkese Celile'yi tarif ederek onu görüp görmedikleri hakkında tahkikat yapacaktı.

Ahmet hayatında buna benzer işkenceye maruz kalmamıştı. Karısını ne kadar seviyordu.

Eğer onun başına bir felaket gelmişse...

Hayır... Bunu düşünmek bile onu deli etmeye kâfiydi.

Polis merkezinden sağa sola telefonlar edildikten sonra şehirde hiçbir kazanın vuku bulmadığı tespit edildi.

Sadece eski bir medrese harabesinde on beş yaşlarında kadar bir oğlan çocuğu donmuş olarak bulunmuştu.

Utanmasaydı, çocuğun taşındığı hastaneye kadar, onun Celile olup olmadığını anlamaya gidecekti.

Zihni o kadar perişandı.

Merkezden eve dönerken bir kaza vuku bulmamış olduğunu öğrenmiş olmaktan dolayı içi ferahlamış, fakat Celile'nin nerede kaldığını izah edememiş bulunmaktan ise zihni büsbütün karışmış ve bulanmış bir halde bulunuyordu.

Merkezden eve kadar taksiye binmek istedi. Hepsi doluydu. Yürümeye mecbur oldu. Halbuki o bir an evvel eve dönmek istiyordu.

Merkeze gidip geldiği vakit esnasında Celile'nin eve dönmüş olabileceğini düşünüyordu.

Bir an evvel eve gidip onun gelip gelmediğini öğrenmek için telaş içerisindeydi.

Apartmana yaklaştığı zaman pencerelere telaşla baktı. Cephedeki odaların hepsi karanlıktı. Onu içeriye girince, "Belki evde bulurum," diye düşündü.

Belki başına bir şey gelmiş bir müddet, bir dost evinde istirahat etmişti. Ve şimdi de doğrudan doğruya yatak odasına girmiş yatmış bulunuyordu.

Bu ümitle apartman kapısının zilini üst üste, hızlı hızlı çaldı. Açan kapıcıya evvela hanımın gelip gelmediğini sordu. Deminki azardan dargın olan kapıcı asık bir çehreyle hanımın gelmediğini haber verdi.

Kapıcıdan bu cevabı alınca kalbi büsbütün sıkıldı. Kapıcıya karşı olan deminki hiddetini unutmuştu. Asık çehresini derdine iştirak mânâsında kabul etti.

Ve ona endişelerini anlattı:

— Saat on bire geliyor... Hanım hâlâ gelmedi. Meraktan çıldıracağım... Merkeze kadar gidip bir kaza olup olmadığını sordum. Tahkik ettiler. Yokmuş. Allah muhafaza etsin başına bir keder gelmesin de... Ama nerede kaldı anlamıyorum.

Kapıcı ters ters ona baktı:

— Merak etme gelir... Gelir Beyefendi! dedi ve arkasını dönüp yarıda kalmış olan uykusuna kavuşmak için geldiğinden çok daha süratli adımlarla bodrumdaki odasına gitti.

— Gelir!.. Gelir!.. Gelir ama şimdi nerede?

Birdenbire aklına amcasına gitmiş olması ihtimali geldi.

Olabilir a!.. Belki de amcasına gitmiştir.

Geçen gün Şükran'ın telefon etmiş olduğunu söylüyordu.

Kapıyı açan hizmetçiye, kapıcıya sorduğu suali tekrarladı:

— Hanımefendi geldi mi?..

Ondan müspet bir cevap alacağını ümit ediyordu? O da bilmiyordu.

— Gelmedi efendim. Doğrusu ben de merak etmeye başladım.

Hanımefendi, ben burada çalışmaya başladığımdan beri hiçbir zaman saat sekiz buçuktan geç eve gelmiyordu.

Sonra ilave etti:

— Her akşam sekiz buçukta...

Tuhaf şey, Celile her akşam eve niçin sekiz buçukta gelsin? Bir işten döner gibi...

Bu sinirli zamanında hizmetçilerin saçmalarım dinlememek için salona girdi. Ve arkasından kapıyı kapadı.

"Her akşam sekiz buçukta... " Demek, Celile'yi sekiz buçuğa kadar yanlarında tutan ahbapları vardı. Halbuki Celile'yi Ahmet pek merdümgiriz olarak tanırdı.

Bunda yanılıyor muydu? Her akşam Celile'yi sekiz buçuğa kadar yanlarında alıkoyanlar, onu bu gece de biraz daha uzun bir müddet yanlarında tutmuş olabilirlerdi.

Esasen kendisi de her akşam eve geç gelmiyor muydu? Celile geveze bir kadın değildi.

Belki de ekseri akşamları onu evde tek başına beklemekten usanmıştı.

Bekleyişin fena bir şey olduğunu Ahmet'e göstermek için, belki de bu akşam hiç haber vermeden böyle kasten ve protesto makamında geç kalmıştı.

Bu kadar geç vakitlere kadar nerede olabilirdi? Olsa, olsa, amcasında ...

Heyecanla telefonu açtı. Karşısına Celile'nin amcasının kızı çıktı.

— Alo... Alo, neresi?.. Şükran sen misin?.. Ne haber?.. Kuzum söylesene, Celile sizde mi?.. Ne?.. Evet, bugün dört bu-

çukta evden çıkmış, hâlâ dönmedi. Evet... Evet, bu saat oldu, hâlâ dönmedi. Çok merak ediyorum.

— .....

— Hayır şekerim, nereye gittiğini söylememiş.

— .....

— Evet... Ben de düşündüm ve müracaat ettim... Hiçbir kaza olmamış bugün. Fakat ne bileyim ben, içim içime sığmıyor. Çok merak ediyorum.

— .....

— Tabii!.. Tabii... O hiçbir yerde kalmazdı. Bir gece bile...

— .....

— Ya!.. Allah göstermesin!

— .....

— Yok. yok... Deli misin?.. Biz ömrümüz de tek kavga etmedik.. Ne o... Yoksa sana benden şikayet mi etti?.. Ha doğru söyle... Yoksa benden şikayet mi vardı? Doğrusu şaşarım.

— .....

— Tabii yoktur. Biliyorum ya!.. Dargın mıydınız deyince.. Bizim için akla gelmez de...

— .....

— Her karıkoca, her karıkoca... İlahi Şükran, biz her karıkoca mıyız?

— .....

— ... Ne dedin?.. Anlamıyorum. Evet...

— .....

— Anneme mi?.. Hayır, onlara sormadım. Bir kere de orada araştırayım. Fakat bizimkilerde telefon numarası yok.

— .....

— Ha, sahi... Evet, evet; merkeze telefon ederim. Daha doğrusu Beyoğlu merkezinden telefon ettiririm. Eve memur yollarlar.

Doğru düşündün. Mersi. Belki anneme gitti. Öyle ya, son vapuru kaçırmış olabilir. Fakat telefon etmez miydi?

— İnşallah... İnşallah... Bir haber alırsam size bildiririm.

— Yok... yok... Unutmam. Herhangi saatte olursa olsun... peki...

Erenköy Karakolu'ndan gelen cevap, Ahmet'e bildirildi

— Aranılan hanım oraya gitmemiş.

İş hakikaten gitgide daha üzücü bir mahiyet alıyordu. Celile'nin böyle bir gece, hiçbir sebep olmadan evine dönmemesi pek acayip bir şeydi...

Ne yapacağını tamamıyla şaşırmış olan Ahmet birisiyle dertleşmek ihtiyacındaydı. Tekrar Celile'nin amcasının evini aradı.

Telefonu açan bir kadın sesiydi.

— Alo... Alo... Şükran sen misin?

— Ne var Ahmet, ne haber?..

— Şükrancığım... Anneme de gitmemiş.

— Vallahi ben de çok merak ediyorum. Deli olacağım. Ne yapsak?..

— Bilmem.

Saat on ikiyi çeyrek geçe Beyoğlu merkezinden ona telefon ettiler...

— Azıcık gelir misiniz?

— Bir kaza mı?

— Bir vaka... Lütfen geliniz!... Burada anlatılacak şey değil!.. Hemen teşrif ediniz.

Ve merkezde, komiser ona izahat verdi.

Mecidiyeköy'de likör fabrikasından biraz ilerde otomobilin birinden fırlatılıp atılmış olan ve başında kurşun yarası bulunan bir kadın cesedi bulunmuş, vaka mahalline gidecek olanlara refakat etmesi isteniyordu.

Ahmet, beyninin karıncalandığını hissetti. Bu ne demekti?..

Acaba o muydu?..

Onun bayılacak bir hâle geldiğini görenler, onu teselli ettiler:

— Canım kadının hüviyeti tespit edilmiş değil ki... Bir kere de siz görünüz dedik. Eğer, Allah göstermesin... Mümkün değil ya!..

Ölü kadının Celile olmadığı muhakkaktı. Fakat bu buz gibi soğuk gecede bu cesedi teşhis etmek için yaptığı uzun yolculuk ve pek adi bir seviyede bir alüfte[1] olduğu kıyafetinden anlaşılan genç kadının etekleri sıyrılmış, kolunun bir tanesi bir yana doğru açılmış ve ancak ölümden sonra insan vücuduna inen pervasız bir bakışla, sırtüstü yerde yatışı ne müthişti.

Şimdiye kadar ölümün çehresini hiç görmemiş olan Ahmet için bu ceset müthiş bir şeydi. Ve eğer bu akşam başında hiçbir derdi olmasaydı da yalnız bu cesedi görmüş bulunsaydı... Asabını birkaç gün için bozmaya bu kadarı bile kafiydi.

Zaten polis memurları da vaka mahalline gelir gelmez yerde cansız yatan ve hayatında birinci defa dinleniyormuş gibi yüzünde sonsuz bir rahatlığın izi olan bu boyalı yüzlü, buruşuk elbiseli alüfte cesedini görünce, bunun Müteahhit Ahmet Bey'in karısına ait olmayacağını anlamışlardı.

Ahmet bu kadın ölüsüne bakamıyordu.

Eğer Celile'nin başına bir kaza gelmişse, o da şimdi böyle cansız, tıpkı bir kalıp gibi kim bilir nerede yatıyordu.

— Bizim hanıma ne oldu, bilmiyorum... diye mırıldandı.

— Maazallah ya başına bir şey geldiyse...

Eve dönünce, hizmetçileri ayakta buldu. Telefon muhaveresini duymuşlardı. Hanımlarının Mecidiyeköy'e giden yol üzerinde cesedini buldukları haberini bekliyorlar, hepsi ayrı ayrı bu cinayetin nasıl, niçin ve ne sebeple işlenmiş olabileceği hakkında tahminler yürütüyorlardı.

Ahmet kapıdan içeri girerken bu gece sayısız rahatsız edilmiş olmaktan fevkalade hiddetli bulunan kapıcı bile artık onun endişesine iştirak etti:

---

1 İffetsiz kadın.

— Ne oldu Beyefendi, Hanımefendi bulundu mu? diye sordu.

— Ne gezer.

Dairenin kapısını çaldığı zaman içerde hizmetçiler ağlamayı tutturdular. Cenaze de beraber geliyor zannediyorlardı galiba.

— Beyefendi... Beyefendi zavallı Hanımefendi'ye ne olmuş?..

— Hiçbir şey olmamış, deliler!.. diye bağırdı. Herhalde bir yerde misafir kalmıştır. Ağlamayınız... Çıldırdınız mı?..

— Mecidiyeköy'de bulunan kadın...

— Kötü kadının biriymiş. Allah göstermesin, Hanımefendi herhalde bir yere gitti. Sonra da vapuru kaçırdı. Kaldı, sabahleyin gelecek.

Salona girerken:

— Bana konyak getirin! diye bağırdı.

Mütemadiyen salonun içinde geziyordu. İki üç kadeh konyağı üst üste içmişti. Hâlâ dizleri titriyordu. Mecidiyeköy'de pek üşümüştü. Bilhassa o kadın ölüsünü gördüğünden beri soğuğa inzimam eden bir ürperme kemiklerini bile donduruyordu.

Celile'nin o kadın gibi olması ihtimalini düşünüyordu. O kadın gibi, o kadının halinde ve bilinmeyen bir yerde, gecenin ortasında bilinmeyen bir yerde?

Nerede?..

Bağırmak istiyordu.

Artık tahammülü kalmamıştı. Felakete uğramış aciz bir kadın gibi saçını başını yolmak ve bağırmak istiyordu.

"Nereye gitti yarabbim!.. Başına ne geldi?"

Saat ikide telefon tekrar çaldı. Bu, Şükran'dı:

— Enişte, sizden bir haber çıkmadı. Bizi de uyku tutmuyor... Ne oldu?

— Hiçbir haber yok.

Ve ona başına geleni, Mecidiyeköy'e kadar nasıl gittiğini anlattı:

— Müthiş bir şeydi, diyordu. Allah göstermesin, nasıl korktum.

Nasıl korktum.

— Üzülme Enişte... Herhalde o, bir yere gitti. Telefon edemeyeceği bir yere, herhangi bir sebepten dolayı gelemiyor. Herhalde yarın sabah gelir. Merak etme. Fakat bir şey duyarsan bana bildirmeyi ihmal etme.

— Herhangi bir şey duyarsam hemen size telefon ederim. Bu gece belki yüz tane sigara içmişti.

Kafası o kadar perişandı ki, çıldırmaktan korkuyordu. Celile'ye bir şey olmuştu?

Celile henüz kimsenin bilmediği, henüz keşfedilmemiş bir kazaya kurban gitmişti.

Ahmet'in gözleri yanıyordu.

Saat üçte merkeze bir kere daha telefon etti. Nöbetçi memur can sıkıntısıydı.

— Beyim, demin sizi nasıl aradıksa bir şey öğrenirsek biz, sizi ararız. Siz endişe etmeyiniz...

Telefonu kapadıktan sonra bir müddet koltuğun içinde hareketsiz oturdu.

Hiçbir şey düşünmüyordu. Kafası tamamıyla boşanmış gibiydi.

Nazarında hiçbir şeyin kıymet ve ehemmiyeti kalmamıştı.

Ne işini, ne silo inşaatını, ne kârlarını, ne ortaklarını ve ne de bu işi kendisine sipariş edenlere karşı çevirdiği veya çevirmek istediği fırıldakları düşünüyordu.

Evet, ne kârın, ne paranın, ne bu kâr ve bu paraya istinat ettirilerek kurulmuş istikbal projelerinin artık herhangi bir kıymet ve ehemmiyeti kalmamıştı.

Celile'ye eğer bir şey olduysa...

Eğer Celile artık bir daha onun yanında bulunmayacaksa?.. Niçin Celile bir daha onun yanında bulunmayacaktı?

Hayır!.. Hayır!.. Celile'ye bir şey olamazdı. Ölüm Celile için olamazdı...

Ölüm...

Yerinden fırladı. Tekrar salonun içinde dolaşmaya başladı. Tekrar zili çaldı.

Hizmetçisinden bir kahve daha istedi.

Artık çıldırmasına ramak kalmıştı. Gördüğü cesedi, Celile'yi düşünüyordu.

Ölüm ve Celile!.. Bunlar birbirinden o kadar uzak şeylerdi ki... Dünya etrafında sanki bir cendereydi.

Nefes bile almak ona merhamet veriyordu.

Kahve getiren hizmetçi kıza:

— Ben dışardayken hanımın eve gelmediği geceler olur mu?..

— Hayır efendim, her akşam en geç sekiz buçukta eve gelirdi.

— Peki kızım, ne dersin? Acaba bugün nereye gitmiştir? Her zaman nereye gidiyordu?

— Bilmiyorum efendim. Hanımefendi sokağa çıkarken hiçbir şey söylemez.

Birdenbire aklına yeni bir ihtimal geldi.

Celile, Boğaz'daki eski aile emektarlarını pek sever ve onları daima arardı.

Sabahın alacakaranlığı içinde pencerenin önünde ayakta duruyor ve sokağa bakıyordu. Gözleri merak, endişe ve hatta keder ve ümitsizlik doluydu.

Bir üzüntü gecesi onu adeta yıpratmıştı. Rengi yemyeşil, gözlerinin etrafı siyah siyahtı.

Bir şişman yüzün bu kadar solgun oluşu bu yüzü pek çirkinleştirmişti.

Yerinden kımıldamıyordu. Solgun dudakları hafif hafif kı-

pırdıyordu. Dua okur gibi. İçinden kendi kendine bir şeyler konuştuğu anlaşılıyordu.

Endişe ve kederli gözlerle şehre bakıyordu. Karısının içinde kaybolduğu bu şehre...

Telefon zili onu yerinden sıçrattı. Kalbi duracak gibi olmuştu.

Herhalde yine merkezden onu arıyorlardı. Bu defaki de boş çıkmazdı herhalde.

Bu defa meçhul bir yerde etekleri sıyrılmış, kolları ayrılmış, hicap ve korku hissetmeden uzanmış yatar bir halde bulunan kadın cesedi muhakkak Celile'ye aitti.

Telefonu eline alınca... Biraz sonra yüzü değişti. Kulaklarına inanamadı.

Merkez konuşmuyor, Muhsin konuşuyordu ve Celile'den bahsediyordu.

Telefonu kapadığı zaman kalbi altüst olmuş bir haldeydi. Celile ölmemişti!

Bütün bir gecelik korku kötü bir kabus gibi atlatılmıştı. Celile hayattaydı.

Bu, sevinçten ağlanacak kadar güzel bir haberdi. Hakikaten Celile eve dönmek istemiyordu.

Bu akıl erdirilmez bir şeydi.

Celile'nin eve dönmeyişi ve bunu Muhsin'in kendisine bildirişi, bu, nasıl bir mânâ ifade ederdi.

Beyni zonkluyordu.

Anlaması icap eden şeyi zihni kabul etmiyordu.

Saatin yedi buçuğu bir an evvel bulması ve Muhsin'le bu meseleyi karşı karşıya konuşması lazımdı.

XIII

Han, henüz açılmıştı. Asansörcü daha gelmemişti. Asansör işlemiyordu.

Sokak kapısının yanındaki ufak barakada kahveci ateşini yakmakla meşguldü.

Kahveciye endişeli gözlerle bakarak:

— Muhsin Beyefendi geldiler mi? diye sordu.

— Evet, yukarıda sizi bekliyor.

Merdivenleri koşarak çıktı.

İkinci kattaki yazıhanenin açık kapısından içeri girdi.

Ve, Muhsin'in odasının yerini bildiği için doğrudan doğruya o tarafa doğru yürüdü.

Kapalı çift kapıya asabi parmaklarla vurdu.

— Giriniz!

Muhsin'in odası genişti. Modern bir surette tefriş[1] edilmişti!..

Geniş koltuklar, geniş masa, alçak sigara masası ve iyi bir ışıklama tertibatı.

Muhsin, yazıhanesinin başında değildi. Pencerenin önünde ayakta duruyordu. Dışarıya bakıyordu.

Ahmet, içeriye girince ona doğru döndü. Yüzü sapsarıydı.

Büyük bir heyecan içinde olduğu ve heyecanını yenmeye gayret ettiği belliydi.

Sert ve kuru bir sesle:

---

1 Döşemek.

— Buyurunuz!.. demişti. Ahmet, onu görür görmez, onun yüzündeki renkten ve mânâdan ürktü ve adeta hıçkırır gibi:

— Celile, diye inledi. Muhsin Bey, Allah aşkına, uzatmadan söyleyiniz. Celile nerede?.. Ona ne oldu?.. Ben hiçbir şey anlamıyorum.

Muhsin:

— Sakin olunuz Ahmet Bey, dedi. Görüşeceğimiz şeyler için sükunetinizi bulmanız lazım.

Ona bir koltuk göstererek:

— Evvela oturunuz bir kere!.. diye ilave etti.

— Ben her şeyi bilmeden nasıl sükunet bulurum? diye Ahmet kendisine gösterilen koltuğun üstüne çöker gibi oturdu.

Muhsin de ona gösterdiği koltuğun karşısındaki koltuğa oturmuştu. Kendine hakim ve sakin görünmek için büyük bir gayret sarf ediyordu.

Yapmak istediği şey o kadar kolay değildi.

Fakat bu şeklin en münasip bir şekilolduğuna dair içinde büyük bir emniyet vardı.

Bu suretle, eğer rezalet olacaksa, onu başladığı yerde boğmak şansı daha fazlaydı.

Bu işi mektuba havale etmiş olsaydı, yahut başka bir şekle, Ahmet'in ilk aksülameline ha,kim olamaması, onu çılgınca hareketlerden men edememesi daha muhtemeldi.

Bu şekil herhalde biraz güçtü ve çok cüretkaraneydi. Fakat daha doğru ve daha kati bir şekilde.

Fakat Ahmet'in yemyeşil ve adeta bir gecede yirmi yaş birden ihtiyarlamış yüzünü gördüğünden beri cesaretini ve sükunetini muhafaza edemiyordu.

İçinde merhamete benzeyen bir his vardı. Bunu yenmek lazımdı.

— Bir sigara almaz mısınız?..

— Teşekkür ederim... Fakat!..

Sözüne devam etmedi. Sustu. Mihaniki bir hareketle kendisine uzatılmış tabakadan bir sigara aldı.

Muhsin de aynı tabakadan bir sigara aldı. Sonra hem onun sigarasını, hem de kendi sigarasını yaktı.

Bu hareketleri yapmakla biraz vakit kazanmasını istiyordu.

Gayesi ona söyleyeceği ilk cümleyi zihninde şöyle bir tasarlamaktı.

Zaten evden çıktığından beri ona söyleyeceği şeyleri cümleler halinde zihninde hazırlamıştı. Fakat şimdi hiçbirini bulamıyordu.

Gözlerinin içine dayak yemiş bir köpek zilletiyle yalvaran bakışlarını çevirmiş olan bu şişman adamın karşısında gayet biçimsiz bir vaziyette hissediyordu kendini.

O, şimdiye kadar Ahmet'i çok hakir görmüştü. Ahmet'e en ufak bir kıymet vermemişti. Onu ahlâken düşkün ve nikâhlı karısına telakki etmişti.

Böyle bir adama, karısını sadece menfaati için ve bir yetim gibi yanında taşıyan bir erkekle başka türlü konuşulurdu.

Başka türlü konuşmak istemişti.

Fakat karşısında, karısını yanında alıkoyduğu bir tek gece içinde, bu kadar harap olmuş bulunan bu kocayı gördükçe karar vermiş olduğu teşebbüsün pek kolay olmadığını görüyor, biraz utanıyordu.

Fakat ne de olsa bu adamı buraya kadar çağırdıktan sonra artık bu kararından vazgeçemezdi ya!..

Derin bir nefes aldı ve birdenbire konuşmaya başladı:

— Ahmet Bey, hakkınız var. İkimiz için de çok ağır ve müşkül olacak bulunan bu muhavereye bir an evvel başlamak ve onu bir an evvel bitirmek istiyorum.

— Bana ne anlatacaksınız?..

Ahmet, sezdiği hakikati, artık açıkça dinleyeceğini anlamıştı. Bunu dinlemek değil, yerinden fırlayıp kaçmak istiyordu. Fakat Muhsin sakin göstermeye muvaffak olduğu aynı çehreyle:

— Celile ile ben, birbirimizi seviyoruz, dedi.

— Ne?..

Ahmet'in yemyeşil yüzü birdenbire kıpkırmızı oldu. Bu herif kendisini ne zannediyor, hangi namussuz, hazımlı, ahlâksız kocanın yerine koyuyor, öyle bir kocaya bile söylenmeyecek bir sözü kendi yüzüne karşı söylemeye nasıl cesaret ediyordu?

— Ne demek istiyorsun be adam!

Muhsin de kıpkırmızı olmuştu. Yutkunuyordu.

— Beni kim zannediyorsun? Bana, Celile'nin kocasına böyle saçmaları söylemeye nasıl cesaret ediyorsun? Kendinde buna nasıl bir hak buluyorsun?

Muhsin sinirlerine hakim olmaya çabalıyordu.

— Ahmet Bey, diye mukabele etti. Yalanı sevmediğim için sizinle böyle konuşmaya cesaret ettim. Hepimiz medeni insanlarız. Bu işin başka şekli pek dürüst olmayacaktı.

Ahmet koltuğun kenarına bir yumruk vurarak ayağa kalktı.

— Ben insana ne yaparım biliyor musun?

Birdenbire müthiş surette başı döndü, büyük bir süratle ayağa kalkmıştı. Ve şimdi bu baş dönmesi onu tekrardan olduğu yere çökertti.

Eliyle alnını ve gözlerinin üstünü kapıyordu.

O ayağa kalkarken Muhsin de beraber ayağa kalkmıştı. Şimdi kıskanç koca rolü oynayan Ahmet'in birdenbire nasıl bir jest yapacağını kestirememişti.

Şimdi koltuğunun üstüne tekrar yıkılmış olan bu adamla konuşmak doğruydu. Bu onun bir zayıf anıydı. Bundan istifade etmek lazımdı.

— Ahmet Bey Celile ile aramızda böyle bir sevgi başlar başlamaz bunun sizin haysiyetinizi rencide eder bir mahiyet ve şekil almasını önlemenin doğru olacağını düşündük. Celile artık eve dönmek istemiyor ve ben de size vaat ederim,

talak[1] gününe kadar Celile benden ayrı, tek başına haysiyet ve şerefiyle mütenasip bir apartmanda oturacaktır. Size karşı dürüst hareket ettiğimi görüyorsunuz. Siz de, ben de tanınmış insanlarız. Herkesi kendi hususi hayatımızın sırlarına agâh etmeyelim. Üç kişi arasında halledilmesi mümkün olan bu hadiseyi umumi bir rezalet şekline dökmeyelim diye düşündüm. Bunun için bunu vasıta ederek, yahut bir mektupla size bunu bildireceğime, bizzat kendim sizinle görüşmeyi tercih ettim. Ahmet Bey bu bir vakadır. Celile artık sizinle değil, benimle yaşamak istiyor. Siz realist bir insansınız. Bunu kabul etmeniz lazımdır. Evet vaziyeti olduğu gibi kabul etmek en mantıkidir. Yoksa bu işe mani olmak için yapılacak bütün teşebbüsler her üçümüzü de küçültecek. Ahmet Bey Celile'nin avukatını, sizin avukatınızın görmesi lazım. En basit ve en kolay boşanma şeklini onlar müzakere ederler.

Ahmet cevap vermiyordu. Kulaklarında bir uğultu vardı. Eliyle yüzünü örtmüştü. Kulaklarındaki uğultudan Muhsin'in sözlerini adeta kavrayamaz olmuştu.

Celile Muhsin'i seviyormuş, Celile günün birinde on bir senedir hayatını paylaştığı kocasını, bütün bu şeyleri izaha bile hacet görmeden, ona bir merhaba, bir allahaısmarladık demeye bile ihtiyaç hissetmeden, terk edip bir yabancının yanında kalıyormuş.

Ve Celile, bir yabancıyla ona bu kadar hususi haberleri gönderiyormuş.

Ve Celile âşığıyla, ona bu haberi vermeye utanıyormuş!.. Celile, her kadından daha namuslu, daha tahsilli, daha dürüst olduğunu zannettiği karısı; taptığı, uğrunda yaşadığı, uğrunda ölmeye hazır olduğu karısı; her şeyden üstün gördüğü, her şeyden üstün tuttuğu, her şeyden çok sevdiği karısı...

On bir senelik bir hayat arkadaşı!..

Gayesi, aşkı, şerefi, iftiharı, kâinatı, karısı!..

---

1 Boşanma.

Bu umulmaz bir şeydi. Bu olacak bir şey değildi. Bunu Celile'nin yapabilmesine imkân yoktu.

Celile ona, "Ben seni artık sevmiyorum," demeyi bile zait[1] görüyor. Onu bırakıp gidiyordu öyle mi?

İnsan bir ihtiyar köpeğini, bir hasta kedisini bile böyle atamaz!.. Celile, on bir senelik kocasını böyle bırakıyor öyle mi?..

— Ahmet Bey sizi müteessir ettiğimi[2] görüyorum. Fakat hayatta öyle şeyler vardır ki... Ben...

— Susunuz efendi... Biraz hicap duyunuz da susunuz!.. Muhsin'in yüzü daha kızardı.

— Karımı elimden alıyorsunuz, itimadıma layık gördüğüm, evime kabul ettiğim, dost bildiğim bir insan olduğunuz halde utanmadan karımı kandırıp elimden alıyorsunuz? Namuslu, dürüst ve şimdiye kadar hiç ihanetini görmediğim melek gibi bir kadını uzviyet[3] hâline sokuyorsunuz. Sonra karşıma çıkıyor, hiç utanmadan, "Artık o sizin evinize dönmeyecek!" diyorsunuz. Bu hakkı kendinizde nasıl bulabiliyorsunuz? Ben buna şaşıyorum. Ben buna kuduruyorum. Karım evine dönmek istemiyormuş. Niçin?.. Artık evini sevmediği için mi?.. Bunu söylesenize... Benim karım... Evinin kapısından dışarıya çıkmasını sevmeyen, hayatta evinden başka hiçbir yerde rahat etmeyen karım evine dönmek istemiyormuş. Bu söyleniyor da niçin dönmek istemediği tevil ediliyor?.. Güya sizi sevdiği için değil mi? Güleyim bu söze... Karım evine dönmek istemiyor, çünkü siz onu iğfal ettiniz, siz onun namusunu payimal ettiniz,[4] siz onu evine dönmeyecek bir dereceye düşürdünüz. Onun bir anlık zaafından istifade ettiniz. Bunu nasıl yaptınız? Bilmiyorum. O masum kadından ve benden ne istediniz? Karımı nasıl kandırdınız?

---

1 Fazla.

2 Üzmek.

3 Organizma.

4 Ayaklar altına alma.

Söyleyiniz sarhoş edip de mi dün gece yanınızda alıkoydunuz? Ve bu sabah ayılan karım düştüğü sefil yerden kalkıp artık evine, yuvasına dönmeye cesaret edemiyor. Dürüst karım, bir ihanet mührüyle damgalanmış kirli bir vücutla artık bir aile yuvasında işi olmadığını anlıyor ve dönmek istemiyor. Sizin gibi ırz düşmanı, sefih bir herifin pençesinde kalıyor öyle mi?.. O temiz, o masum, o biçare kadını size bırakmamı istiyorsunuz öyle mi?.. Söylesenize... Konuşsanıza efendi, ne susuyorsunuz?.. Konuşsanıza, buna razı olacağımı ve hiç ses çıkarmadan, "Buyurunuz karım sizindir," diyeceğimi mi zannediyorsunuz?.. Bu mu sizin ahlâk, namus ve şeref telakkiniz?.. Medeni insanlarmışız. Bu mu sizin medeniyetiniz? Ben Celile'siz yaşayamam, yaşayamam diyorum. Söyleyiniz bakalım, siz bana ne yaptınız? Benden, mesut yuvamdan ne istediniz?.. Celile benim şerefim, Celile benim haysiyetim, Celile benim hayatım, Celile benim yaşamaktaki gayemdir. Ben Celile'siz ne olurum? Hiç düşündünüz mü?

Muhsin susuyordu. Ahmet de belki beş dakika sustu. İki erkek hatta nefes almıyor gibi sessiz duruyorlardı. Beş dakikanın sonunda Ahmet elini yüzünden çekti, gözlerini Muhsin'e çevirdi ve onun yüzüne yalvaran bir köpeğin bakışlarıyla bakarak:

— Muhsin Bey, dedi. Olan oldu... Dün gece karım sizde kaldı... Bu müthiş bir şeydi. Biliyorum... Biliyorum ve unutmak istiyorum. Çünkü tek günahla bir kadını, on bir sene ismimi taşımış olan bir kadını, benden başka kimsesi olmayan bir kadını, kendimi yalnız kocası değil, babası, ağabeyi farz ettiğim o kadını sokağa bırakamam ve onu kurtarmaya çalışmak vazifemdir, diye düşünüyorum. Evet, medeni insanlarız, medeni olarak hareket edelim ve evvela bu işin içinden isimlerimize leke gelmeden kurtulalım. Bunu siz de söylediniz. Ben her şeyi unutabilirim, her şeyi... Karımı bana iade ediniz... Gidiniz, ona, kendisini affettiğimi, bir daha kendisine bundan hiç bahsetmeyeceğime söz verdiğimi söyleyiniz.

Dönmesini beklediğimi söyleyiniz ve sonra siz de namuslu ve şerefli bir erkek gibi namus ve şerefinizle söz veriniz ki, onu bir daha görmeyeceksiniz, görmeye teşebbüs dahi etmeyeceksiniz? Ve hepimiz o, siz ve ben unutmaya çalışalım bu müthiş geceyi, unutmaya...

Muhsin, kulaklarına inanamıyordu. Bu ne hazımlı bir kocaydı.

Kimse kendisinden af istemeden o, bol keseden affediyordu.

Hayır!.. Bu kadını sevmesine imkân yoktu.

Sevseydi nasıl affedebilirdi?..

Muhsin'in zihni bunu kabul etmiyordu.

Bu kadar zelilane[1] sevmek!

Mümkün müydü?

"Bu adam ahlâksızlığın son basamağına düşmüş," diye düşünüyordu.

"Yoksa karısını, iradesini kullanamayacak kadar mı seviyor?.. Bu aşkın kendisini ne dereceye kadar küçük, ne dereceye kadar haysiyetsiz yaptığını kavrayamayacak, kavrasa ve hatta yine bile bile bu küçüklüğe, bu haysiyetsizliğe katlanacak kadar mı seviyor?"

Görünüşe göre her şey, Celile'yi kaybetmekten, ondan mahrum olmaktan başka her şey Ahmet'e kolay geliyordu.

Evet, Ahmet birdenbire karşısındaki rakibi tokatlamakla, boğmakla, onu yok etmekle, hiçbir şey kazanamayacağını hissetmişti. İşi kavgalara, gürültülere boğmaktansa, Celile'yi kurtarmak, ona yeniden sahip olmaya çalışmak en makul hareket olacaktı.

Çünkü bu hadise henüz şüyu bulmamıştı.[2] Bunu daha kimse bilmiyordu. Bunun gizlenmesi bir rezalet şekline girmeden boğulması çok mümkündü.

---

1 Aşağılaşarak.

2 Duyulma, bilinme.

Kimden utanacaktı? Kendi namusunu payimal eden bu adam, kendi başına gelen gülünç şeyi Ahmet'ten daha iyi bilmiyor muydu?

Evet, medeni bir insan olmak lazımdı.

Bütün soğukkanlılığını toplamak, yıkılmakta olan yuvasını kurtarmak, büyük bir mezbeleye düşmeye namzet[1] Celile'yi kurtarmak... Ah, açıkça söylemek, açıkça düşünmek, daha doğru değil miydi? Kendisini Celile'siz yaşamaktan kurtarmak istiyordu. Beyninin ta içinde bir ses yavaş yavaş fısıldıyordu:

"Deyyus!" ve kendi yüzüne tükürmek istiyordu.

Ne yapsın; ölecek, kuduracak, çıldıracak kadar Celile'yi istiyordu.

Celile'nin evine dönmesini?..

Bütün gülünçlüğüne, bütün şerefsizliğine rağmen:

— Size düşündüğümü söyledim. Celile'ye söyleyiniz... Evine dönsün!.. diye sözünü bitirdi.

Muhsin bu vaziyetten müthiş sıkılıyordu. Bu muhaverenin bir an evvel bitmesini istiyordu:

— Ahmet Bey, dedi. Zannıma kalırsa, Celile'nin kararı ciddidir. Bu hususta tekrar tekrar görüşmeye lüzum olmadığı kanaatindeyim.

Ahmet, Muhsin'i tokatlamak ihtiyacını tekrar içinde duydu.

Fakat kuru bir sesle:

— Bana bu sözleri söylemeye sizi tevkil mi etti? dedi. Size açıkça, "Ben artık Ahmet'in evine dönmeyeceğim, git kendisine söyle?" mi dedi? Bunu anlamak istiyorum.

Muhsin birdenbire şaşırdı. Celile'nin kendisine böyle bir söz söylemiş olması şöyle dursun, onun Ahmet'le konuşacağından bile haberi yoktu.

Celile'yle bu hususta hiçbir şey konuşmamıştı. Celile'nin

---

1 Aday.

bu hususstaki fikrini almaya, hatta yanında kalmaya karar verip vermediği hakkında da hiçbir söz konuşmadan birdenbire Ahmet'e telefon etmiş ve bu randevuyu istemişti?

Niçin?..

Celile, kendi evinde kaldığı andan itibaren Ahmet'in yapacağı çılgın hareketlere ve bu hareketlerin etrafta doğuracağı çirkin dedikodulara mani olmak için değil mi?

Halbuki, Celile bu hususta hiçbir şey konuşmamıştı.

Belki Celile yanında sadece bir gece kalmak istiyordu ve belki de o, burada şimdi kocasıyla konuştuğu sıralarda evine dönmüştü bile.

Bütün bu şeyleri düşünmeden nasıl olmuştu da bir çılgın gibi bu kadar ileriye gitmişti?

Bu kadının kendi yanında kalmasını bir emrivaki hâline koyan şey, Celile'nin dün akşam kendi yanında kalması değil, kendisinin bu sabahki şu düşüncesiz hareketiydi.

Bu, koca, onu, gecesini ve garsoniyerde geçirmiş olan "masum, afıf, namuslu ve dürüst" karısını tekrardan evine kabul etmeye amadeydi. Bunu zerre kadar sıkılmadan söylüyordu.

Herhalde, bunu bu kadar kolay kabul edişinde amil olan başlıca sebep, bu gecenin, Celile'nin evi haricinde geçirdiği ilk gece olmasıydı.

Karısının ilk ihanetini yakalayan en hazımlı koca bile bu kadar çabuk af tarafına yanaşmaz, affetmek değil, sadakatsiz kadının adeta affetmesini ister tarzda konuşmazdı.

İçi şüphe ve kıskançlıkla irkildi. Celile'nin hiçbir zaman bu adamın karısı olmamasını istiyordu. O kadını, bu erkeksiz tanımış olsaydı, belki de Muhsin hayatta bahtiyar olabilirdi.

Fakat Ahmet, Muhsin için dünyanın en iğrenç mahlukuydu ve bu kadını, on bir sene bu adamın karısı olan Celile'yi ne kadar severse sevsin, sevilen kadına karşı hissedilmesi lazım gelen itimadı hiçbir zaman ona karşı hissedemeyecek, hiçbir zaman bu kadına karşı hürmet duygusu besleyemeyecekti.

— Cevap versenize?.. Ne susuyorsunuz? O, size, benimle konuşmaya müsaade verdi mi?

— Ahmet Bey!.. dedi. Hâlâ ne söyleyeceğini bilemiyordu. Apartmana dönmeden, Celile'yi orada bulmadan, Celile ile konuşup onun fikrini tamamıyla anlamadan evvel kati bir şey söylemek istemiyordu.

Fakat kati bir şey söylememek için de artık çok ileri gitmiş olduğunu, gittiği yerden geriye dönemeyeceğini hissediyordu.

Bu bir büyücü müydü?

Bu yaşından sonra Muhsin'i yirmi yaşında bir delikanlıymış gibi türlü deliliklere sevk ediyordu.

— Sizi dinliyorum Muhsin Bey!

— Eğer Celile'nin fikrinden emin olmasaydım, sizinle konuşmaya cesaret eder miydim?..

Ahmet'in başı tekrar dönmeye başladı:

— Bu, Celile'ye biraz fazla güç olmaz mıydı?

— Ben, onun on bir senelik kocasıyım!.. Ne de olsa Celile'ye iki günlük, hatta bir gecelik bir âşıktan daha yakın olmam icap ederdi, öyle değil mi?

— Bilmiyorum.

— Siz on bir sene bir insanla beraber yaşamanın ne demek olduğunu elbette bilemezsiniz. On bir sene gençliğin ilk temiz duyguları içinde, beyaz esvapları, tel ve duvağıyla kollarınız arasına aldığınız ve sonra on bir sene beraber yaşadığınız bir kadın oldu mu sizin on bir sene... Gece gündüz... Sabah akşam... Biliyor musunuz?.. Tek karyolamız vardı. On bir sene tek yatağı paylaştık. Geceleri, başını omzuma dayar ve yatardı.

Muhsin gözlerini kapadı. Bu manzarayı gözünün önünden silmek istiyordu. İçinde müthiş bir kıskançlık, beyaz esvaplı, tel ve duvaklı gelini kıskanıyordu.

Ahmet de birdenbire susmuştu. Birdenbire Celile'nin ken-

di odasından birkaç zamandan beri kaçmış olduğunu hatırlamıştı.

Ayrı yatak odaları!..

Demek!..

Demek daha o zamandan beri, o günden beri ihanet başlamıştı, öyle mi?

Boğuk bir sesle çılgın gibi bağırdı:

— Yılan!.. Yılan!.. Yılan kadın. Ben koynumda bir yılan barındırmışım. Ben bütün hayatımı bir yılana vakfetmişim. Ah, ben onları bilirim... O melun, o müstereddi paşazadeleri... Babası kumar masasında ölmüş. Anası kim bilir nasıl deli saraylının deli torunu...

Muhsin susuyor, onun sözünü bitirmesini sabırla bekliyordu. Ve içinden düşünüyordu:

"Eve gittiğim zaman Celile'yi orada bulamazsam, çok gülünç olacak!"

Düşüncesinde tashih ediyordu:

"Çok gülünç olacağım!" Ahmet, hep konuşuyordu:

— Biliyor musunuz? Ben bu nankörü nasıl ve ne halde aldım, biliyor musunuz?.. Bilmiyor musunuz?

Muhsin, Celile'nin mazisi hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Fakat bu adam biraz evvel ona bu kadını teliyle, duvağıyla, gelin elbisesiyle yanına aldığını söylerken, şimdi onun mazisi hakkında başka düşünceler yaratacak, ifşaat yapacağa benziyordu.

Muhsin, böyle bir şey duymak istemiyordu.

Muhsin çocuk değil, tecrübeli bir adamdı. Bu tecrübelerine istinaden Celile'yi pek iyi anladığını, onun huyunu pek iyi tahmin ettiğini zannediyordu. Ve bu mazi hakkında tahminlerinden de daha korkunç şeyler duymak korkusuyla adeta titriyordu.

Ahmet susmasını bilmiyordu:

— Anasızdı; babasızdı, kimsesizdi. Amcasının yanında sığıntıydı.

O her şeyi bende gördü. Onu ben hayata çıkardım. Ben giydirdim, ben süsledim. Mücevher aldım. Ben ona hem ağabey, hem baba, hem ana oldum. Onu çocuğum gibi, kardeşim gibi, karım gibi sevdim. Nankör... Nankör kadın!..

Başını koltuğun arkasına dayadı: .

— Bu mülevves[1] lokmayı, bu zehirli lokmayı şimdi siz buyurunuz Beyim. Buyurun, buyurun, bana sadık olduğu kadar size de sadık olacaktır. On bir senelik kocasına sadık olduğu kadar...

Yüzü gerildi. Bu bir tebessüm müydü?.. Belli olmuyordu:

— On bir senelik kocasını; "Artık seni istemiyorum!" demeyi bile zait görerek terk eden, bu soysuz, bu rnütereddi[2] kadın... Size sadık kalacak öyle mi?.. Buyurun beyim sizin olsun bu kadın. Çünkü beni nasıl vicdansızca rezil ettiyse, günün birinde ve aynı şekilde sizi de rezil edecektir muhakkak. Muhakkak bu, böyle olacaktır. Ben çekiliyorum. Avukatımın onun avukatıyla görüşmesine ne hacet? Bir fahişe nasıl boşanırsa, ben onu öyle boşayacağım. Avukatım onun avukatına değil, mahkemeye müracaat edecek. Onu nikâhım altında tutmayacağım. Ondan ayrılmak için müşkülat çıkarmayacağım muhakkaktır. Böyle bir haysiyetsizliği kabul edeceğimi düşünmekten sizi men ederim. Men ederim, anlıyor musunuz?..

Şimdi asabi bir kahkahayla gülmeye başlamıştı:

— Günün birinde sizi rezil edecek o. Ve işte benim intikamım da bu olacak.

Birdenbire sustu. Kahkahası da kesildi. Başı müthiş dönüyordu. Söylediği sözlere kendisi hayretteydi. O kadar köpekçe sevdiği Celile'ye karşı neler söyleyebilmişti neler, daha kırık, daha yumuşak bir sesle devam etti:

— Ben onu ne kadar severdim. Ben onu nasıl şımartırdım, biliyor musunuz? Onun için hayatımı feda edebilirdim. Ona

1 Pis.

2 Soysuzlaşmış.

kul köle gibi bağlıydım. Allahımmış gibi ona tapardım. Kendimi ona bağlamış, ona vakfetmiştim. Çalışmam, konuşmam, hatta nefes almam bile onun içindi. Her şeyim onundu.

Derin bir nefes aldı:

— Oh!.. Ben onu ne çok sevdim... Ne çok sevdim yarabbi...

Gözleri yanıyordu:

— Ne kötü bir kadın olduğunu acaba anlıyor musunuz?.. Kendisini bu kadar çok seven bir erkeğe karşı yaptığı bu hareket sizin gözlerinizi açmıyor mu?.. Niçin benim hâlimi göre göre kendinizi ateşe atmak istiyorsunuz?.. Ben bilmedim. Ben bilmedim. Ben bu sabaha kadar hiçbir şey bilmedim. Eğer bilmiş olsaydım, kendimi böyle çılgınca ona vakfeder miydim? Kendimi böyle çılgınca ona bağlar mıydım?.. İyi, çok iyi ve çok sadık bildiğim için onu sevdim. Ve o, benim bu aşkıma sevgiyle mukabele şöyle dursun merhametle mukabeleyi bile zait gördü ha!.. Bana merhamet etmedi.

Bana bir tek söz söylemeye ihtiyaç hissetmeden beni terk edip gitti. Ve siz bu kadına inanıyorsunuz. On bir senelik kocasına bir "Allahaısmarladık!" demeye lüzum görmeden bırakıp âşığının yanında yaşamaya başlayan bu korkunç kadına inanıyorsun. Ve o kadının kocasının karşısına geçip, "Biz birbirimizi seviyoruz," diyorsunuz. Ne kadar zaman daha sizi sevecek bunu hiç hesapladınız mı?.. Ben size söylüyorum ki, sizin de sıranız gelecek, günün birinde sizin de karşınıza âşığını yollayacak ve o âşık size, "Birbirimizi seviyoruz o artık sizin yanınıza dönmeyecek!" diyecek, siz bunun aksine inanıyorsunuz. Fakat ben artık hiçbir şeye inanmıyorum. İnanamıyorum.

Sesi daha boğuk bir ahenk almıştı:

— Ben Celile'ye inanmadıktan sonra neye inanırım? Benim kainatım yıkıldı. Celile bu ihanetiyle benim her şeyimi yıktı. Böyle bir hâle maruz kalan bir adam neye inanır? Ben

artık bir şeye inanmıyorum, kimseye inanmıyorum. Efendi... Efendi... Bilhassa size inanmıyorum. Celile yuvasının kadınıdır. Celile evinin kadınıdır. Celile'nin eve dönmek istemeyişinin samimiyetine ben inanamam. Celile evine dönmek istiyordu. Fakat dünkü çılgınlıktan buna cesaret edemiyordu. Söyleyiniz ona... Söyleyiniz onu affediyorum. Dönsün bana...

Ellerini ona doğru uzattı:

— Muhsin Bey, çekiliniz aramızdan, acıyınız ve çekiliniz aramızdan, bir aileyi yıkmaya bir aile yuvasını dağıtmaya kalkışmayınız...

Muhsin, içinden, "Aile" diye düşünüyordu. "Karısının benim yanımda kaldığını, kendisini istemediğini biliyor da hâlâ aileden, yuvadan bahsediyor. Allahım bu ne haysiyetsiz adam!.. Allahım bu ne biçim adam!"

Şimdi Ahmet ellerini yüzüne örtmüştü ve:

— Yalvarırım onu bana bırakınız. Onu bana bırakınız!.. diye ağlamaya başlamıştı.

Koskocaman bir erkeğin aciz bir kadın gibi ağlaması hakikaten tahammül edilir bir şey değildi.

Muhsin, onun hakikati ilk öğrendiği andaki reaksiyonlarına tek başına şahit olmak için onunla konuşmayı ve onunla anlaşmayı göze almıştı.

Bu suretle rezaletin hafif olacağını, hatta belki de önüne geçilebileceğini tahmin etmişti.

Fakat neden o Ahmet tarafından birçok şey beklemişti ve dünden beri Ahmet'in hâl ve tavrı bütün tahminlerinin hakikat halindeki tecellisi olmuştu.

Her şeyi tahmin etmişti; tahmin etmediği tek şey bu gözyaşlarıydı. Bu gözyaşları ve bu yalvarış.

Bu hâle şahit olduğu andan itibaren onunla konuşmak istediğine pişman oluyordu.

Muhsin onun bu hâline tahammül edemiyordu.

Onun esasen bu adamı anlamasına ve kabul etmesine imkân yoktu.

Ahmet'in herkese peşkeş çektiğinden emin olduğu karısını nasıl sevdiğini zihni kabul etmiyordu.

O, Ahmet'in Celile'yi hayatında muvaffakiyet kazanmak için bir yem ve bir vasıta gibi kullanmış olduğundan şüphe dahi etmiyordu.

Bu kanaate o kadar kuvvetle saplanmıştı ki, Ahmet'in şimdi şu anda döktüğü gözyaşları ona merhamet değil, tiksinti veriyordu. Muhsin için, adam ya bu gözyaşlarında samimi değildi yahut da arkasından bu kadar acı gözyaşları dökebileceği bir kadını menfaatleri uğruna kısa bir zaman için başkalarına terk etmeyi göze alacak kadar ahlâksız, şerefsiz ve müstereddiydi.

Ve her iki ihtimal karşısında da Ahmet, Muhsin için şayan-ı nefret[1] bir adamdı.

Celile'ye karşı sevgisinden hakikaten bir zevk duyabilmesi için Celile'nin bu adamla arasında bulunan bütün rabıtaları[2] kesip koparması lazımdı.

Ahmet Muhsin'in cevap vermeyişini gördükçe çılgınca hıçkırıyordu.

Sinirleri gevşemiş bir kadın gibi...

Bu ağlayış belki bir çeyrek saat, belki yarım saat devam etti, sonra, hıçkırıklar yavaş yavaş seyrekleşti. Ve Ahmet bir müddet daha elleri yüzünde kapalı kaldı. Sonra ellerini yüzünden çekti ve:

— Muhsin Bey, diye inledi. Celile'yi bir defa daha görmek isterim. Son kararını vermeden evvel benimle bir defa daha konuşmasını istiyorum. Bunu kendisine söyleyeceksiniz değil mi?.. Her şey bitmeden evvel ve avukatlarımız birbirleriyle temasa geçmeden evvel...

---

1 Nefret edilecek.

2 Bağlar.

— Bunu Celile'ye söyleyeceğim, size söz veririm, dedi. Ve sonra ilave etti:
— Karar vermek ona ait olacaktır.

XIV

Celile kararının ne olduğunu o gece, orada, sevdiğinin yanında kalmakla ispat etmiş bulunuyordu.

Ahmet'i görse de, görmese de bunun ne ehemmiyeti vardı?

Onun kararını artık hiçbir şey değiştiremezdi. Onun kararını artık hiçbir şey değiştirmeyecekti.

Halbuki Muhsin neler zannetmişti.

Ahmet yazıhaneden çıktıktan sonra aceleyle apartmana dönüp onu yatağında en masum bir uyku içinde bulduğu ana kadar Celile'nin evine dönmüş olması ihtimalini düşünerek fevkalade muazzep[1] olmuştu. Celile'yi apartmanda bulunca geniş bir nefes aldı.

Ve onu uyandırmamak için yavaş adımlarla yatak odasından çıkarak küçük odanın sediri üstüne arka üstü uzandı.

Birbiri arkası sıra sigaralar içmeye başladı.

Çok sinirliydi. Ahmet'le aralarında geçen muhavere, işi halletmiş bulunmuyordu. Ahmet bir sürü rezalet yapmaya muktedirdi.

Muhsin, bunu hissediyor ve bunu hissettiği için çok rahatsız oluyordu.

Ahmet'le her ne pahasına olursa olsun bir ikinci defa karşı karşıya gelmeyecekti.

Bundan evvel Celile'yle konuşmak Celile'ye Ahmet'in teklifini bildirmek lazımdı.

---

1 Azap çeken.

Celile'nin uykusu bir çocuk uykusu gibi derin ve rahattı. Hiçbir vicdan azabı bu uykuyu rahatsız etmiyordu.

Ahmet'in söylediği gibi hakikaten bu kadın müthiş bir kadındı.

On bir senelik kocasını, on bir senelik evini bir oyuncakmış gibi en ufak bir tereddüt duymadan terk etmişti.

Ve bundan heyecanlanır görünmüyordu.

Ve rahat bir uyku içinde sakin bir çehreyle uyuyordu. Evet, bu uyku mesut çocukların uykusuna benziyordu.

Ancak öğleye doğru Muhsin yatak odasında bir ayak sesi duydu. On, on beş dakika sonra da Celile saçlarını taramış, yüzünün boyalarını tazelemiş ve yeniden siyah kadife elbisesini giymiş bir halde karşısına çıktı.

Acaba gitmeye mi hazırlanmıştı?

Muhsin bundan fevkalade ürktü. Ona bir şey sormaya da cesaret edemiyordu.

Celile sakin ve ahenkli yürüyüşüyle onun yanına geldi. Kolunu onun boynuna dolayarak gözlerinin içine uzun uzun baktı ve tatlı bir gülümseyiş yüzünü ve gözlerinin içini aydınlatırken hafif bir iniltiyle:

— Çok mesudum! diye mırıldandı .

Hakikaten çok mesuttu. Yüzünün bütün ifadesi gözlerinin bakışı, hep hep bunu söylüyor... bu saadeti haykırıyordu.

Fakat Muhsin yavaş yavaş yerinden doğruldu. Onun, yüzünü süzüyordu.

Ve Ahmet'in söylediği sözleri hatırlamaktan kendini men edemiyor, bu kadından ürküyordu.

Celile'ye altın tabakasını uzattı, kendi de bir sigara yaktı.

Ve mümkün olduğu kadar tabii yapmaya gayret ettiği bir sesle:

— Celile, dedi. Ben Ahmet'le bu sabah görüştüm.

Ona, Ahmet ismi sanki birisini hatırlatmıyormuş gibiydi. Gözlerinin mânâsı değişmemişti...

Muhsin devam etti:

— Kendisine senin bir daha eve dönmeyeceğini söyledim. Celile:

— Çok iyi yaptın! dedi.

— Senden müsaade almadan bunu yaptığım için bundan pişman oldum, diye ilave etti. Ben eve dönmek istemediğini zannettiğim için ani bir kararla bunu yaptım. Fakat sonra birdenbire sen darılırsın diye çok korktum.

— Çok iyi yapmışsın Muhsin.

— Fakat Ahmet, benim, senin namına konuştuğuma inanmadı.

Eğer ondan ayrılmaya karar verdinse bile kendisini bir defa görmeni istedi.

— Buna ne lüzum var! dedi. Bu görüşme onun ve benim için de çok acı olacak.

— Ondan ayrıldığına pişman mısın?

— Hayır Muhsin.... Yalnız ona çok büyük bir fenalık yaptığımı, onu çok bedbaht ettiğimi biliyorum.

— O halde niçin bunu yapıyorsun?..

— Seni sevdiğim için!..

— Celile, artık bundan sonra mademki beraber yaşamaya karar verdik, birbirimizi daha iyi anlamaya çalışalım.

— Ben seni tanımak ve anlamak değil, seni sevmek istiyorum..

— Ben ise seni daha iyi anlamak istiyorum. Artık bugünden sonra tamamıyla benimsin. Ve ruhunun, benim için artık yolları karmakarışık bir labirent olmasını istemiyorum. Ben seni açık olarak görmek ve tanımak istiyorum.

— Ben düpedüz bir kadınım Muhsin, kadınların en basiti!..

— Bırak şu yalan tevazuu, sen çok müthiş bir kadınsın. Sana bir sual soracağım. Bana doğru cevap vereceğine söz ver.

— Sana her zaman doğru konuşmuyor muyum?

— Ahmet'e merhamet etmiyor musun?

— Ahmet'e merhamet mi?..

Gözlerini kapadı:

— Ahmet'e çok kötülük ettiğimi biliyorum. Fakat başka türlü hareket etmek elimde değil. Güneşin her zaman doğmasına nasıl mani olunamazsa, bu nasıl imkânsız bir şeyse, benim de senden vazgeçmem öyle imkânsız bir şey. O halde seni severken, onunla nasıl yaşayabilirim?.. Bu şeyin çoktan böyle olması lazımdı. Önüne geçilmez şeyler karşısında niçin kendimizi üzelim?

— Onunla konuşmak istemiyor musun?

— Hayır!.. Onun da bunu anlaması lazım. Çoktandır onunla aramızda konuşulacak şey kalmamıştı. O, bunu görmemekte adeta inat ve ısrar etti. Ona acıyor muyum, bilmiyorum. Onun bedbaht yüzünü, gözyaşlarını, ricalarını ve yalvarışlarını görmek istemiyorum.

Kollarını Muhsin'in boynuna doladı. Ve dudaklarını kulaklarının dibine yaklaştırarak:

— Saadetimizi Ahmet'le bu son görüşmenin hatırasıyla çirkinleştirmek istemiyorum. Bu saadete erişmemizin bu adamı nasıl bedbaht ettiğini gözlerimle görmek istemiyorum.

— Celile, senden korkuyorum.

— Ben zararsız kadınım Muhsin; sen aşktan kork!..

Evet, hiçbir şey Celile'nin kararını değiştiremeyecekti. Ahmet'i görse de, görmese de o burada, âşığının yanında yaşamaya karar vermişti.

Artık Ahmet'le kendi arasında müşterek hiçbir şey kalmadığını, hiçbir münasebetin mevcut olmadığını, onunla hiçbir şey konuşmak istemediğini pekâla hissediyordu.

Fakat Muhsin ısrar etmişti:

— Benim sözlerime inanmıyor. O halde sen ona yaz da, onu görmek istemediğini anlat.

Celile için bu mektubu yazmak büyük bir zahmet olmadı. Ahmet'in ağlayan yüzünü, perişan gözlerini görmedikten

sonra, ona bir iki sözle veda etmek hakikaten daha doğru olacaktı.

Celile'nin, Ahmet'e, Ahmet'in kendine karşı duyduğu sevgiye ve merbutiyete[1] derin bir itimadı vardı. Onun kendisini nasıl feragatla sevdiğini bilirdi. Ve bunun için onun kendisini anlayacağına ve Celile'nin bütün saadetinin Muhsin'le beraber yaşamak olduğunu anlayınca, Celile'den ayrı bulunmaktan duyacağı kederin bütün şiddetine rağmen, Celile'yi mesut bilmekten büyük bir teselli bulacağına emniyeti vardı.

Ve ona yazdı:

Ahmet, sana kararımı bildirmişler, bunu benden duymadığın için inanmamışsın. Ben sana aylardan beri bunu anlatmak ve duyurmak için elimden geleni yaptım. Fakat sen hâl ve hareketimle anlattığım bu hakikati bir türlü görmek istemedin. Bunda adeta ısrar ettin.

Artık beraber yaşamamıza ne imkân ne de lüzum var.

Çünkü artık bütün kalbim ve bütün varlığımla sana ait olmama imkân yoktur.

Müşterek hayatımızın seyrinde daima dosttuk ve birbirimize karşı dostluktan başka bir şey yapmadık. Hayatlarımızın iştiraki bittiği anda düşman olmaya ne lüzum var?

Niçin beni görmek istiyorsun? Bu görüşme bizim için çok müellim[2] olacaktır. Her ikimiz ve bilhassa senin için...

Beni bir daha görmek isteme. Belki sonra, daha sonra seneler geçsin de, daha soğukkanlı olursun ve o zaman sana ben her şeyi anlatırım.

Fakat şimdi görüşmemiz benim kararım üzerinde müessir olmayacaktır. Konuşsak da, konuşmasak da ben eve dönmeyeceğim.

Artık buna imkân yoktur. Ellerini dostça sıkar, sana verdiğim elem ve üzüntülerden dolayı beni mazur görmeni ve beni iyi anlamanı dilerim.

---

1 Bağlılık.

2 Elem verici.

Celile

Mektupta hiçbir pratik noktaya temas etmemişti. Ne talaktan bahsediyordu ne eşyalardan bahsediyordu, hatta kendisinin en büyük ihtiyacını hissettiği çamaşır ve öteberi gibi ufak tefek şeylerin dahi bir valizle kendisine yollanmasını istemiyordu.

Hiç şüphesiz ki Celile hakiki hayatın içine tam mânâsıyla giremeyecek, hayatı ve onun icaplarını, onun reel ihtiyaçlarını ve meselelerini hiçbir zaman anlayamayacaktı.

O hakikatle, hayatla bütün münasebetlerini kesmiş olan bir masal sarayı gibi kırk odası olan o ahşap yalının çocuğuydu.

Ve nerede olursa olsun, nereye giderse gitsin o her zaman hayatla hiçbir alakası olmayan bu yalı içinde yaşıyor gibiydi.

Evet, o bu hayatın bütün hakikatleri dışında yaşıyordu. Kendi iç alemine gömülmüştü. Yürürken gittiği istikamete değil, yüreğindeki ateşin alevine bakıyordu.

Ve onu bir rehber gibi kullanıyordu.

On bir sene beraber yaşamış olduğu kocasına yolladığı veda mektubu onun için sadece duyguya temas eden sözlerden ibaretti.

Bundan fazla bir şey bilmiyordu.

Hayatın duygu haricinde olan bütün hakikatleri, asıl diye bilinen hakikatleri onun için mevcut değildi.

Yaptığı bu hareketin mânâsını anlamıyordu. Böyle bir hareketin Ahmet'i nasıl cemiyet içinde gülünç yaptığını, kendisini nasıl bir mevkiye düşürdüğünü düşünmüyordu.

Muhsin'i seviyordu.

Muhsin'le yaşamak, ondan ayrılmamak istiyordu.

Kadının hayatta en büyük saadeti sevdiği bir erkekle yaşayabilmek, en büyük vazifesi onu mesut etmekti.

Ona merbut olmak, onun için ve her şeyini ona feda ederek yaşamak...

Celile, Ahmet'e yazdığı mektubu açık bir zarf içinde Muhsin'e verdi:

— İşte istediğin mektup! dedi. Onu yollarsın.

— Peki!..

Muhsin'e mektubu açık bir zarf içinde verişinin sebebi, Muhsin'e; artık Ahmet'le kendi arasında, Muhsin'in bilemeyeceği bir şeyin mevcut olamayacağını ona anlatmaktı.

Hiçbir şey düşünmüyordu.

Ahmet'e, Muhsin'in bilmediği tek söz söylemek ona Muhsin'le kendi arasındaki samimiyeti baltalamak gibi bir şey geliyordu.

Muhsin açık zarf içindeki mektubu eline aldığı zaman kalbinin tecessüsle tutuştuğunu hissetti.

Zarfı açmak, okumak, bu karıkocanın kendi aralarında nasıl bir lisanla konuşmuş olduklarını anlamak, bu suretle Celile'yi biraz daha fazla tanımak istiyordu.

Fakat bütün tecessüsüne rağmen açık zarf içindeki mektubu zarftan çıkarmadı. Ve orada, Celile'nin yanında zarfı kapadı:

— Bugün yollayacağım Celile, dedi. Böyle daha iyi oldu.

XV

Ahmet mektubu bir defa okumakla iktifa edemiyordu.

Bir kere... Bir kere daha okuyor, birçok kere okuyor ve hiçbirisinde gözlerine inanamıyordu.

Halbuki bu iri ve ince zarflar onun eliyle yazılmış zarflardı. O, bunları pek iyi tanırdı. Ve bu hiçbir tasnii[1] olmayan düz ve sade ifade onun konuşuşlarının eşiydi.

Onunla evlenmeyi kabul ettiği sadelikle şimdi ona veda ediyordu.

Yaptığı büyük fenalığın hiç farkına varmıyormuş gibi, Ahmet'e kendisinden ayrılmanın nasıl tahammül edilmez bir ıstırap olacağını sanki bilmezmiş gibi en tabii ve en heyecansız sözlerle, "Artık eve dönmeyeceğim", "Artık beraber yaşamamıza ne imkân ne de lüzum var" diyordu.

"Sana anlattım, sen anlamak istemedin" diye sitem ediyordu. Evet, Ahmet, hiçbir şey anlayamamıştı. Şimdi müşterek hayatlarının son aylarına ait bir sürü hatıra, hafızasında canlanıyor, son ayların bütün günlerini ve Celile'nin bütün hareketlerini teferruatıyla gözünün önünde yaşatıyor ve o zaman kendi gözünden kaçmış olan işaretleri, hakikatleri evvela seziyor, sonra açık birer ihanet delili gibi görüyordu.

Nasıl kendisinden yavaş yavaş uzaklaşıp gitmişti?

Ve şimdi daha ileri, daha eski seneleri düşündükçe, bu kadar sevdiği taparcasına, ölürcesine sevdiği karısının hiçbir

1 Yapmacıklık, sunilik.

zaman tamamıyla kendisine ait olmadığını, her zaman kendisiyle kocası arasında bir mesafe bırakmış bulunduğunu, her zaman kocasına uzak ve yabancı kalmış olduğunu bütün acılığıyla hissediyordu.

Celile'ye karşı beslemiş olduğu hayranlık, onu herkesten ve kendisinden üstün görüşü Celile'nin bu uzaklığını ve bu yabancılığını ona mazur göstermiş, o karısını, biraz daha, ona hiçbir zaman tam mânâsıyla sahip olmadığını hissetmekten doğan bir iştiyakla sevmişti.

Ve şimdi hiçbir zaman ona tam mânâsıyla malik olamamış bulunuşunun acısı onu kıvrandırıyordu.

Hakkı yok muydu?

Derin düşündükçe; için için Celile'ye hak veriyordu.

Ne meziyeti vardı kendisinin sevilecek, o kadar yüksek bir kadın tarafından sevilecek ne meziyeti vardı?

Tahsili yarım kalmış demekti. Ufak bir banka memuruydu.

Sonra Muhsin'in yardımıyla biraz yükselmiş olan sonuncu sınıf bir işadamı.

Evet, Muhsin'i onunla tanıştıran, Muhsin'i ona o kadar metheden, Muhsin'le tanışmanın hatta selamlaşmanın bile onların hayatını değiştirecek bir şans olduğunu günlerce karısına telkin eden kendisi değil miydi?

Muhsin'in kendisini yazıhanesinde kabul ettiği gün Ahmet, Celile'ye:

— Düşün Celile, artık Muhsin Demirtaş'ın yazıhanesine bile gidiyorum. O benimle bu iş meselesini konuşuyor. Görüyor musun ne şansım ve müsaadenizle, ne aklım var!..

Dememiş miydi?

Muhsin, Celile'nin aşkıyla çıldırırken, Celile, Muhsin'in kocasına iltifat etmesini bekleyeceğine doğrudan doğruya Muhsin'i köle gibi kullanmak isterse hakkı yok muydu?

Utanmasa, rakibinin Muhsin olmasından gurur duyacaktı. Hiç olmazsa karısı onu lalettayin birisiyle değil, Muhsin Demirtaş'la aldatmış bulunuyordu.

"Anlamadın!"

Anlamamıştı ve bugün her şeyi anlıyordu. Mazinin verilmiş hayaliyle karşı karşıyaydı ve her şeyi anlıyordu ve bu hatıralar başında resmi geçit yaptıkça her bir hatıra da yeni bir azap oluyordu.

Evet, o günleri tekrar ve anlayarak, şüphelenerek, şüpheden kıvranıp sonra hakikat olduğuna kanaat getirerek kıskançlık içinde yaşıyordu.

Ve sonra hayattan, aşktan, kendinden ve herkesten iğreniyordu. Herkesten nefret ediyordu.

Bu mektubu aldığı günü takip eden günlerde hemen her gün eve sarhoş olarak döndü.

Hem de sabaha karşı eve geliyordu.

Ev, onun için, içinde yaşanılması bir azap olan müthiş bir cehennemdi.

Çünkü bu ev Celile'yle doluydu. Bu ev mesut günler ve tahakkuk etmemiş ümitler doluydu.

O, bu evi tuttukları zaman, bunun içinde çok büyük bir saadetle yaşayacaklarını zannetmişti.

Ve şimdi, ah şimdi... Ev, bomboştu.

Celile'nin eşyası orada, ortada, öteye, beriye dağıtılmış bir halde bulunuyordu.

Hizmetçiler bunların hiçbirine ilişmemişlerdi. Ve Ahmet geceleri onları uyandırıyor, yanına çağırıyordu.

Bazı geceler geç vakit sarhoş sarhoş eve döndüğü zaman, o, bu eşyalara yüzünü, gözünü sürerek hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Maruz kaldığı bu ihanetin müthiş acısını izhar etmemek, asaletini göstererek onu sessizce ve tek başına çekmeye tahammülü yoktu.

— Biliyorsunuz, diyordu. Biliyorsunuz. Ben onu nasıl sever, onu nasıl şımartır, nasıl gözlerinin içine bakardım. Onun bir dediğini iki etmezdim. Ona koca mıydım, ağabey miydim,

kardeş miydim? Ben de bilmezdim. Sonra görüyor musunuz, bana ne yaptı? Beni köpek gibi bırakarak kaçtı, gitti.

Yalnız hizmetçilere dert yanmakla iktifa edemiyordu.

Eğer yalnız hizmetçilere dert yansa nihayet bu gülünç vaziyetini birkaç kapıcı, birkaç apartmanın hizmetçisi ve onlar vasıtasıyla birkaç komşu ailesi bilecekti.

Halbuki o her yerde ve herkese bunu söylüyordu.

Karısının onu aldattığını, âşığına kaçıp gittiğini anlatmak onun için adeta marazi bir ihtiyaçtı.

Annesine, babasına sık sık gidiyor, evlatlarının derdine ortak olmak isteyen, onu teselliye çabalayan ihtiyarları mütemadiyen, o geceye ait hikayelerle üzüp duruyordu.

Bu hikayeleri binlerce defa onlara anlatıyordu.

Gittiği ve dertleştiği insanlar sade annesiyle babası değildi. Celile'nin amcasının evi de onun sık sık gittiği bir yerdi. Celile'nin amcazadeleri onun çocukluk arkadaşlarıydı.

Ahmet onlara sitem etmek için Celile'yi tanıyan kimselerle Celile'den bahsedebilmek için bunu yapıyordu.

Ve keşke Celile'den ve Celile'nin ihanetinden bahsettiği insanlar yalnız bunlar olsaydı. Hayır, en yabancı kimselere de ne yapıp yapıp bu mevzuu açıyordu. İş için yazıhanesine gelenlerin hepsi onun karısı tarafından aldatılmış ve terk edilmiş bir koca olduğunu yine onun ağzından dinliyorlardı:

— On bir senelik karımdı. Ve kendisine gözüm gibi itimat ederdim. Beni aldattı. Hem de kiminle biliyor musun? En iyi ve en yakın bir dostumla. Siz de onu tanırsınız. Onu kim tanımaz, ona kim hürmet etmez, onu kim saymaz ki... Onun itibarı herkesçe malumdur. O, namuslu, şerefli bir adamdır, diye hepimiz evimize alırız, evimize gelince iftiharımızdan koltuklarımız kabarır, kabımıza sığamayız. İsteriz ki komşularımız onun bize gelip gittiğini görsünler de onlar nezdinde de bizim itibarımız artsın ve onlar da hasetten çatlasınlar. Evet, karımı kandıran, karımı kandırıp elimden alan,

namusumu, şerefimi berbat eden adam böyle bir adamdı. Ve zannederim de kim olduğunu tahmin ettiniz. Bu adam Muhsin Demirtaş'tır... Ya!.. Ya... O! Ta kendisi. Şaşıyor musunuz?.. Şaşmayın!.. Bu neviden adamlar ne namussuz kimselerdir. Her şeyi yapabilirler...

Evlerinde kendilerini şimdiye kadar hiç ziyaret etmemiş olduğu Nuri ile Müjde'nin evine bir akşam habersiz olarak saat dokuzda gitmesi de, hep böyle konuşmak ihtiyacından ileri gelmemiş miydi?..

— Bende haysiyet bırakmadılar! diye saatlerce gürlemişti. Bir de şimdi bana müracaat edip dostane ayrılmak nu istiyorlar?.. Dostane ayrılacakmışım... Acaba buna imkân mı var?.. Göze göz, dişe diş. Ben cürmümeşhut[1] yaptırarak onları mahkemeye sevk ettireceğim, aleyhlerinde dava açacağım... Kanunen hakkım var... Hakkımdan istifade edeceğim... İkisini de hapishanelere attıracağım. Kanun, bakalım onun milyonları karşısında ne yapacak?.. Yahut onun milyonları, kanun karşısında ne yapacak?.. Şunu görmek isterim. Rezalet yapacağım. Ben rezil oldum... Onları da rezil edeceğim.

Böyle söylenip duruyordu ama, ne mahkemeye müracaat ediyordu, ne de cürmümeşhut yaptırmaya teşebbüs ediyordu.

Vaktiyle Ahmet'in karısı Celile ile Muhsin Demirtaş'ın, sevişti̇ğini bilenler pek çoktu. Fakat şimdi Ahmet'in gayretiyle, Ahmet'in karısının Muhsin Demirtaş'a kaçtığını Türkiye'de bilmeyen kimse kalmamış gibiydi.

Bir avukat ona iki kere telefon etmişti:

— Celile Hanımefendi'nin avukatıyım, zatıalinizle yahut avukatınızla hususi bir mesele hakkında görüşmek istiyorum, demişti.

Ve her defasında Ahmet telefonu avukatın yüzüne kapamıştı:

---

1 Suçüstü.

— Boşamayacağım, bütün dünyaya rezil oluncaya kadar boşamayacağım.

İçi intikam arzularıyla doluydu. Fakat intikam almak için müspet bir harekete geçecek enerjisi yoktu. Menfi bir duruşla ondan intikam alıyordu.

Daha doğrusu ne yapmak istediğini kendisi de bilmiyordu. Afyonunu bulamayan bir afyonkeşe dönmüştü. Istırap içinde kıvranıyordu.

Istırabı onu cinnetin ta eşiğine kadar götürmüştü. Bazen Celile'ye karşı duyduğu iştiyak içinde Muhsin'e gitmek ve yalvarmak istiyordu:

— Bırak bana karımı... Bırak bana onu, bir kere olsun göreyim...

Onu bir kere daha kollarımın arasına alayım, bir kere daha doya doya gözlerine ve yüzüne bakayım...

Ona karşı olan itiyadı ve aşkı tam mânâsıyla marazi[1] bir iptilaydı. Kuduz bir köpeğe dönmüştü, nereye saldıracağını, mustarip başını nerelere vurup dağıtacağını bilemiyordu.

Ona açtı. Onun susuzluğunu çekiyordu.

Ateşli bir hasta gibi humma içinde kıvranıyordu.

Ne söylediğini bilmiyordu. Ruhu bir kriz geçirir gibiydi. Herkese, rast geldiği her insana ondan bahsediyordu.

— Ona bütün hayatını vakfetmiştim. Onu bir kat elbiseyle alıp evime getirdim. On parası yoktu. Ona parlak bir hayat verdim. Büyük bir memurken onu bu hayat tatmin etmez diye bir müteahhit olmaya kalkıştım ve oldum. Her şeyi onun için yaptım. Ve o, beni aldattı. O aldattı beni... Hiç sıkılmadan aldattı ve kaçtı. Şimdi Muhsin Demirtaş'la yaşıyor. Ah onu bir tanısaydınız, melek zannederdiniz. Öyle ciddi, öyle vakarlı, öyle gururlu bir kadın... Ve bir serseri onu baştan çıkardı. Onu da beni de rezil etti. Serseri, namussuz herif!..

---

1 Hastalıklı.

Nuri ile Müjde onun bu sık ziyaretlerinden hakikaten bizardılar.[1]

— Onlara söyleyiniz boş ümitlere düşmesinler, boşamayacağım!.. Nuri birkaç kere Ahmet'e Muhsin'in hususi hayatıyla alakadar olmadığını, olmak istemediğini, ona böyle haberler götüremeyeceği için kendisine bu neviden şeylerin söylenmesine lüzum olmadığını sert bir lisanla anlatmak istedi. Böyle konuşmakta ısrar etmesinin de yanlış olduğunu, her üçünün de haysiyetini kırıcı mahiyette bulunduğunu da ilave etti.

Ahmet, vaki olmuş bulunan bu hadise karşısında artık itidalini[2] toplamalıydı.

Nuri bu adamla Muhsin Demirtaş'ı birbirleriyle tanıştırmış olduğundan dolayı, için için ne büyük nedamet[3] duyuyordu.

Ahmet'in bu mânâsız ziyaretleriyle bizar olup ona kızdığı derecede, bu kadar münasebetsiz bir adamın karısını kaçırmak hissiyatına kapılmış olan Muhsin'e de içinden pek kızıyordu.

Niçin bu yaştan sonra isminin bu kadar gülünç bir surette teşhir edilmesine sebep olmuştu?

Böyle bir delilik yapmaya, elâlemin karısını kandırıp kaçırmaya ne ihtiyaç vardı?

Bu hikaye Ankara, İstanbul ve hatta İzmir için modern bir Leyla ile Mecnun veya Kerem ile Aslı hikayesinden çok daha farklı bir şeydi. Bu macera, rezilce dedikoduların ve bir sürü güldürücü fıkranın mevzuu olmuştu.

Ahmet'in hal ve hareketi bu işte ciddi ve romantik bir taraf bırakmamıştı.

Bu, aşk değil bir rezalet hikayesiydi.

Ahlâk tereddisinin ne derecede bulunduğunu anlatmak için tekrar edilen tipik hikayelerden biri.

---

1 Bıkıp usanmış.

2 Ilımlılık, ölçülülük.

3 Pişmanlık.

Nerede bu üç kişinin ismi konuşulursa orada kahkahalar yükseliyordu.

Ahmet yaptığının farkında olmadan intikamını almış bulunuyordu. Çünkü Muhsin ile Celile'yi birbirine çılgınca bağlamış olan aşka Ahmet'ten başka hiç kimse bu kadar gülünç bir çehre vermeye, onu bu kadar iğrenç göstermeye muvaffak olamazdı.

Ahmet'in yeisi aylardır sürüyordu.

Kudurmuş hiddeti, çılgın iştiyakı dinmeyeceğe benziyordu.

İş ile olan alakasını yüzde yüz kesmiş gibiydi. Şimdi ortakları onu aldatmaktaydı. Onun şahsi gayretleriyle ilerleyen işler aynı tempoda ilerleyemiyor, ortaklarıyla arasında mütemadiyen kavgalar oluyor, inşaatın zamanında bitmesine imkân yok gibi görünüyordu. Banka garantisi tehlikeye düşüyor gibiydi.

Fakat Ahmet bununla meşgul değildi.

— Karımı kaçırdı... Benimle bir kere bile görüştürmedi... Çünkü ben karımla konuşsaydım, karım benden ayrılmayacak, onu takip etmeyecekti... O buna mani oldu. Kadını bir ipnotizmacı gibi tesiri altında tuttu. O melun herif!.. Mesut bir ailenin içine bir taun[1] gibi girdi... Karım hayatı tanımazdı. Karım çocuk gibi tecrübesizdi. Fakat oh olsun ona. Onun gözleri sonradan açılacak, ona yaptığım fedakârlıkları anlamadı şimdi anlayacak. Anlasın ve çeksin... Beraber çeksinler... Aleyhlerinde dava açacağım. Kocası değil miyim?.. Hâlâ nikahlı kocası değil miyim? Aleyhlerinde dava açtırıp hapse attıracağım onları...

Keşke hakikaten bir dava açsaydı ve bu hadise bir neticeye ulaşsaydı. Belki de her üçünün hakkında da o şekil daha hayırlı olurdu. Halbuki Ahmet böyle bir şey yapmıyor... Sadece konuşuyor, konuşuyordu.

---

1 Veba.

Bir gün yazıhanesine orta boylu tıknaz, altın gözlüklü yaşlıca bir adam geldi.

Avukattı.

Celile tarafından geliyordu.

Celile, hiçbir şey talep etmiyor, sadece kocasından boşanmak istiyordu.

— Benden ayrılır ayrılmaz evlenecekler değil mi? diye sordu. Avukat gülümsedi!..

"Bu kadar rezaletten sonra buna imkân mı kaldı?" diyecekti.

Fakat meslek icabı konuşmamayı ve fikirlerini kendine saklamayı biliyordu. Onun için:

— Bilmiyorum Beyim, dedi. Fakat muhakkak olarak bildiğim bir şey bu dedikoduların herkesten daha fazla sizi mutazarrır[1] ettiği, sizin isminiz ve şerefiniz için tehlike olduğudur. Hissiyatınıza kapılarak, hiddetinize kapılarak talak kabul buyurmuyorsunuz. Fakat soğukkanlılığınızı elde ettiğiniz anda elbette ki bütün haysiyetli insanların yapacağı işi yapmakta, yani bu vaziyete bir nihayet vermeye isti'cal[2] göstermekte tereddüt etmeyeceksiniz. Bu ısrarla kazanılacak ortada hiçbir şey yok. Mütemadiyen kaybedilmektedir. Müvekkilem, bütün hukukundan feragat etmekte, sizden bir tazminat, bir nafaka, herhangi bir şekilde maddi bir fedakârlık istememektedir. Hatta icap ederse kendisi arzu ettiğiniz meblağı tazminat olarak vermeye razıdır. Bendeniz, bu hususta aramızda bir anlaşma yapmaya mezunum.

Ahmet, boğulduğunu zannetti.

Başı müthiş dönüyordu. Boğazı tıkanıyordu. Bir çılgın gibi yerinden fırladı:

— Ne?.. diye bağırdı. Ne söylüyorsun be adam!.. Şimdi ben insanın beynini patlatırım. Defol, git buradan... Ben di-

---

1 Zarar gören.

2 Acele etme, çabuklaştırma.

lenci değilim... Ben kadın tellalı değilim ki... Kendi nikâhlı karımı Muhsin denilen herife para mukabili bırakayım. Ben zengin adamım... Ben paralı adamım... Ben itibarlı...

— Beyefendi.. Fakat Beyefendi, yanlış anladınız...

— Sus!.. Defol git!

— Efendim arz edeyim... diye kekeleyen avukat da ayağa kalkmıştı.

— Ben onlardan boynuzlarıma yaldız parası istemiyorum. Bana para teklif ediyorlar ha!.. Bana para teklif ediyorlar... Hiç utanmadan bir de para teklif ediyorlar. Söyle bakalım avukat efendi kaç parayla benim haysiyetimi bana iade edecekler?.. Bilmiyorlar mı ki namuslu bir adamın namusu Muhsin Bey'in milyonlarından çok daha değerlidir. Ama ben de zenginim. Ben de zenginim, benim de paralarım var. Fakat öğrenmek istiyorum; bir kocaya namussuzluk ücreti olarak milyonerlerin verdikleri para nedir? Onu boşayacağım... İnsanlık seviyesinin bu kadar alçak bir basamağına düşmüş ve bana tazminat vereceğini düşünen bir kadınla yaşamak istemem. Onlardan intikam almak bile, onu öldürmek bile benim için küçüklüktür. Ben sizinle konuşamam. Bir hafta sonra avukatım onlar aleyhindeki davayı açacaktır. Ben kimseyle görüşmeyeceğim. Anlaşarak boşanmayacağım. Onları rezil ederek boşanacağım.

Ve kapıya doğru giden avukatın arkasından bağırdı:

— Hele sen Avukat Efendi... Hele sen hiçbir yerde benim yolumun üstüne çıkma... Alimallah beynini patlatırım.

Yazıhanenin kapısı avukatın arkasından kapanınca, maroken kanepenin üstüne yuvarlanır gibi düştü.

Şişman elleriyle şişman yüzünü kapadı. Ve dayak yemiş küçük bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra, inleye inleye ağladı.

— Bu ne korkunç... Bu ne kötü bir kadınmış yarabbi!.. On bir sene nasıl oldu da onu tanıyamadım?..

O gece geç vakte kadar barlarda dolaştı. Masasına kadınlar çağırdı. Onlara şampanya ikram etti, dans etti ve sabaha karşı

çok sarhoş bir halde, kendisi gibi sarhoş bir bar kızıyla birlikte apartmanına geldi.

Ertesi sabah bar kızı evden giderken Celile'nin esvap dolabını açtı ve oradan aldığı iki gece elbisesini ona fırlattı:

— Bir orospunun elbiseleriydi, dedi. Barda giyersin. Yakışır sana... Hediye ediyorum, al!

Bu elbiselerden biri Muhsin'le birlikte ilk defa olarak gazinoya gittikleri gece Celile'nin giymiş olduğu pembe tülden yapılmış bir tuvaletti.

Bir hafta sonra Muhsin'e bir avukat telefon etti:

— Celile Hanımefendi'nin vekiliyle görüşmek istiyorum. Muhsin'in nüfuzu da hesaba katılacak olursa Celile ile Ahmet'in ayrılması artık bir iki ay içinde olmuş demekti.

XVI

Celile'nin yanında kalmasından sonra bütün üzüntülerinin biteceğini tahmin etmiş olan Muhsin için iş tamamıyla aksine olmuştu.

Ahmet'in hâl ve tavrı bu maceranın umumi bir rezalet ve bir alay mevzuu halinde bütün İstanbul salonlarında ve iş muhitinde konuşulması Muhsin'i pek sıkıyordu. O kadar sıkıyordu ki, Celile'nin yanında bulunmasından duyduğu saadet tamamıyla kıymetini kaybediyor gibiydi.

Kendi kendine itiraf etmiyordu ama, samimi bir surette kendini tahlil ettiği zaman bu işi yapmış olmaktan açık bir şekilde nedamet duymaktaydı.

Serveti ve bu servetin imkânları, Muhsin'in hususi hayatının kelimenin bütün mânâsıyla hususi olabilmesini, onu herkesin tecessüsünden, gözünden ve sözünden uzak tutmasını şimdiye kadar temin edebilmişti.

Bütün Türkiye, Muhsin Demirtaş'ı görebildiği kadar, yani ancak Muhsin'in göstermek istediği kadar görebilmiş, onu ancak monden hayatta[1] ve iş münasebetlerinde tanımıştı.

Fakat Ahmet'in gevezeliği ve Ahmet'in çirkin hareketleri, artık onun hususi hayatını bir işporta malı gibi sokak ortasına sermiş bulunuyordu.

Esasen Muhsin iyi hissediyordu; bu adamla herhangi bir şeyde iştirak etmiş olmakla o, şimdiye kadar herkesin saydı-

1 Cemiyet hayatı.

ğı ve herkesin itibar ettiği Muhsin Demirtaş ismine, bir leke sürmüş bulunuyordu.

Böyle bir çılgınlık belki genç yaşta mazur görülebilirdi. Fakat Muhsin, şimdiye kadar kendisine hayatta büsbütün başka bir yol çizmişti. Şimdi bu kadar gülünç bir çehreyle rakiplerinin ve düşmanlarının karşısına çıkmak istemiyordu.

Ahmet'in karısını bu şekilde sevmek ve Ahmet'in karısını Ahmet'in elinden almak!.. Bu, pek büyük bir suçtu.

Ahmet'in karısı sevilemezdi, Ahmet'in karısı Ahmet'in elinden alınamazdı.

Çünkü bir kadın üzerinde Ahmet'le rekabete girmek, Ahmet'le aynı seviyeye düşmek demekti.

Ve Ahmet, seviyesinin ne olduğunu şimdi artık tamamıyla ispat etmiş bulunuyordu.

Muhsin bunu yapmayacaktı. Fakat işte yapmış bulunuyordu. Ve suçu bunun için büyüktü.

Herkese rezil olarak da bu suçun cezasını çekiyordu.

Halbuki Ahmet'in karısı, Ahmet'e hiç de benzemiyordu. Onunla beraber bulundukça bu kadının, bu kadar uzun seneler nasıl olup da Ahmet'e hayat arkadaşlığı yapmış bulunduğunu Muhsin'in zihni kabul etmiyordu.

Bu kadın ne kadar çok susuyorsa, Ahmet o kadar çok konuşuyordu.

Altı aydır, Muhsin'in yanında olduğu halde, Muhsin'in onun hakkındaki düşüncelerini destekleyen en ufak bir harekette bulunmamıştı.

Evvela Muhsin, bu kadını menfaatperest[1] zannetmişti. Halbuki Celile, Muhsin'e gelirken hayatında o güne kadar malik olduğu her şeyini bırakarak gelmişti.

Siyah kadife elbisesiyle, parmağında bir nikâh yüzüğü ve kolundaki taşlı bir saatle ve kulaklarında bir çift değersiz küpeyle gelmişti.

---

1 Kendi çıkarını düşünen.

Celile başka kadınlara benzemiyordu. Hiç benzemiyordu. Kocasının evinde bıraktığı şeylerin hiçbirini istemediği gibi, Muhsin'in evinde kaldığı gün, tesadüfen üzerinde bulunmuş olan şeyleri de ona yollamayı aklına getirmemişti.

O, bunlara bir kıymet atfetmiyordu. Halbuki en tok gözlü kadın aşığından veya kocasından ayrılırken onun kendisine hediye etmiş olduğu şeyleri büyük bir jest olarak ona iade etmeyi unutmazdı.

Celile'nin bu unutkanlığı hakikaten bu nevi düşünceler beslemeyişinden ileri geliyordu.

Onları hakikaten mevcudiyetlerinde, daha doğrusu maddi kıymetlerinden habersiz olduğu için yanında alıkoymuştu.

Ve Muhsin'in de bunlara bir kıymet atfedeceğini hiç düşünmemişti.

Altı aydan beri Celile hiçbir şey istememişti.

Muhsin'in kendisini yerleştirmiş olduğu geniş ve çok güzel döşeli bir apartman içinde, ancak gece geç vakitlerde bir otomobille dışarı çıkmaya katlanan bir feragatla, adeta bir mahpes hayatı yaşamış ve her gelişinde Muhsin'i aynı mesut çehreyle ve aynı sakin sevinçle karşılamıştı.

Muhsin, Ahmet'in yaptıklarına bütün gün duyduğu hiddet ve bu hadiselerin verdiği tiksintiyle gönlü dolu bir halde onun yanına geldiği zaman, bütün bu mülevves şeylerin nasıl olup da ona kadar yükselemediğini hayretle görüyordu.

O, büyük bir gurur içinde, etrafı saran bu rezalet cehennemini fark etmiyordu...

Kendi hakkında söylenilen, bütün bu dedikoduların çirkin teferruatını tecahül ediyor, daha doğrusu bütün bunlarla alakadar olmuyordu.

Onun aleyhinde yapılanlar, söylenenler, onun kendisini tuttuğu bu yüksek zirveyi bulacaktı ve adem-i tenezzül zirvesine kadar yükselemiyordu.

Bütün bu çirkin şeylerin ortasında Celile bir bataklığa di-

kilmiş altından bir heykele benziyordu.

Hâlâ kıymetli, hâlâ pırıl pırıl hâlâ muhteşem ve azametliydi. Muhsin, Celile'nin kendisini sürüklemiş olduğu bu rezalete karşı kalbinde hissettiği büyük bir hiddetle yanına gittiği zaman onun bu her şeyi tecahül edişi karşısında ona tek söz söyleyemiyordu.

Muhsin öyle bir cemiyete mensuptu ki orada belki envai rezalet yapılabilirdi.

Fakat hiçbir zaman, hiçbir koca, Ahmet'in yaptığı çılgınlığı yapmaz ve böyle bir rezaleti büsbütün deşerek onun adi bir sokak rezaleti hâline girmesine müsaade etmezdi.

Celile'yle bir evde oturamıyordu. Celile'nin apartmanına her gün gidiyordu. Fakat kendisine ait en ufak bir eşya bile burada kalmıyordu.

Çünkü Ahmet'in tehditlerini yerine getirmesinden ve günün birinde resmî bir cürmümeşhut, yaptırmak teşebbüsüne girişmesinden cidden korkuyordu.

Celile'nin de aynı tehditleri bilmesine rağmen hiç korkmadan kendisini, her akşam yanında alıkoymasına ve birlikte bazı ihtiyat tedbirleri almak endişesiyle ona tek söz söylememiş olmasına, Muhsin çok şaşıyordu.

Bu kadını hiç tanımamıştı. Onun düşünce ve karakterini hiç anlamamıştı ve şimdi beraber yaşadıkları bu zaman içerisinde de yine bu kadını tanıyamıyordu. Yine o kadını anlayamıyordu.

Celile, o kadar pasif, lakayt ve her şeye karşı o kadar alakasızdı ki bazen Muhsin kendi kendine, "Acaba bu kadın düşünmekten tamamıyla aciz olan bir budala mı?" diye Celile'nin zekasından şüphe ediyordu.

Böyle olmasaydı, nihayet onun da bu tehditlerden ürkmesi, sinirlenmesi icap etmez miydi?..

Celile'yi bu vaziyet içerisinde bu kadar sakin gördükçe içinden, "O, böyle bir hadiseyle karşılaşsa, Ahmet hakikaten

bir cürmümeşhut yaptırsa, Celile o zaman da bu soğukkanlılığından ve kendisine karşı duyduğu bu emniyetten hiçbir şey kaybetmeyecek," diye düşünüyordu.

Kaç kere ona, "Amma da kocan varmış! Senelerce bu kadar adi bir adamla nasıl yaşayabildin?" demek istemişti ve her defasında bundan vazgeçmişti. Fakat bir defa, Ahmet'in, yanına giden avukatı yazıhaneden kovduğu gün, bu sözleri Celile'ye söylemişti. O zaman Celile iri gözlerinin hiçbir düşüncesinin anahtarını vermeyen ketum ve muammalı bakışlarıyla Muhsin'in ta gözlerinin içine bakarak:

— Ahmet kötü ve adi bir insan değildir Muhsin, demişti. Zavallı şimdi çok müteessirdir. O, şimdi yaptığını ve söylediğini bilmiyor.

Ve Muhsin içinden onu tokatlamak ihtiyacı duymuştu. Müdafaa ettiği eski kocasının adiliklerine karşı gösterdiği bu müsamahadan iğrenmişti ve utanmasına rağmen, "Birbirlerine uymasalar, on bir sene yaşarlar mıydı?" diye düşünmekten kendini men edememişti.

Evet hakikaten Ahmet de, Celile'nin tahmin ettiği gibi hareket etmişti.

Çünkü Ahmet, hakikaten öyle cürmümeşhutlara başvuracak, o nevi hareketler yapacak bir insan değildi.

Bunun için de avukatı yazıhanesinden kovduktan bir hafta sonra kendi avukatı Muhsin'e telefon edip Celile'nin avukatıyla görüşmek istediğini bildirdiği zaman, Ahmet'i yumuşatan şeyin tazminat meselesi olduğunu Muhsin zannetmişti.

Fakat Ahmet'in avukatı, Ahmet'in, hatta, suçu da üzerine alarak boşanmaya razı olduğunu ve tazminat vermeye de hazır bulunduğunu söyleyince, Muhsin bu adama karşı bu kadar kötü düşünmüş olduğundan dolayı ta içinden mahcup olmuştu.

Celile'nin avukatı ne para ne nafaka, hiçbir şey istemediklerini söylemişti.

Ahmet'in hiddeti artık yerini sonsuz bir ümitsizliğe terk etmişti. Mücadeleye iktidarı kalmamıştı, karısını kendisinden kuvvetli olan bu rakibe terk ediyordu.

XVII

Celile, Ahmet'ten boşandığı günün üstünden altı ay geçmiş olduğu halde, Muhsin'le arasındaki münasebetin hâlâ şeklini değiştirmemiş olmasını görmekten büyük bir hayret hissediyordu.

Bu hissi sadece hayret diye de vasıflandıramazdı. Bu hayret aynı zamanda bir endişe ve bir üzüntüydü ve biraz daha inkişaf ederse bir azap ve ıstırap olmak istidadında[1] bulunan bir histi bu. Çünkü bu hissi bir şüpheden doğuyordu.

Celile, boşanmalarının üstünden bu kadar zaman geçmiş olduğu halde Muhsin'in hâlâ vaziyetlerine daha normal bir şekil vermeye kalkışmamış bulunmasının sebeplerinden, sebeplerinin mahiyetlerinden şüphe ediyordu.

Muhsin'in evi, hâlâ kız kardeşleriyle birlikte oturdukları evdi. Yalnız talaktan sonra Nişantaşı'ndaki bu apartmana Muhsin bazı hususi eşyalarını getirmişti. Ve gecelerinin birkaçı müstesna hemen hepsini burada geçiriyordu.

Fakat evi, resmî adresi burada değildi.

Hakiki Muhsin, herkesin tanıdığı Muhsin Demirtaş resmî hayatını bu evin dışında ve bu evin haricinde yaşıyordu.

Ömrünün büyük bir kısmını geçirdiği bu ev onun hayatının sadece bir kısmı olmaktan fazla bir şey değildi.

O bu hayatın yanında bu hayata sık sık bitişik fakat bu hayatın dışında bir yerdeydi.

---

1 Doğal yatkınlık.

Celile kocasının evini bırakıp da Muhsin'in evine geldiği zaman, Ahmet o envai tehditleri, hırçınlıklarıyla onları izaç ettiği[1] sıralarda Muhsin'in bütün ihtiyatlarını[2] kendine karşı bir himaye[3] telakki ediyor ve bütün bunlardan Muhsin'in egoizminden değil, bilakis şefkatinden işaretler olarak görüyor ve memnun oluyordu.

Fakat kocasından boşandığı günün üzerinden geçmiş zaman günlerle ve haftalarla değil, aylarla hesaplanmaya başlandığı zaman niçin Muhsin'in aralarındaki bu münasebeti meşru bir nikâhla resmî şekle sokmak ve bu yarı saklı vaziyetten kurtularak tabii hayata karışmakta istical etmediğini kendi kendine merakla sormuştu.

Halbuki aylar ayları takip ettiği halde Muhsin hâlâ Celile'ye böyle bir teklifte bulunmamış, böyle bir arzu izhar etmemişti.

Celile ikisi de serbest oldukları halde münasebetlerinin niçin hâlâ gizli kaldığını anlamakta hakikaten zahmet çekiyordu.

O bu izdivacı, bu izdivaçtan istikbâlini garanti edecek bir emniyet beklediği için istemiyordu.

Fakat o bu şeyi kocasının evini bırakarak başladığı bu maceranın tabii neticesi zannetmişti.

O Ahmet'i Muhsin'in karısı olmak için terk etmişti. Ve başlangıçta öyle zannetmişti ki onun resmî karısı olmamasına sebep sadece Ahmet'in yarattığı bu müşkülattır.

Muhsin'in bu talakı ısrarla isteyişinde de tabii olarak aynı mânâyı görmüştü.

Ve şimdi birdenbire, talakı bu kadar isteyen, ısrarla ve üzülerek isteyen Muhsin'in, Celile kocasından boşandıktan sonra izdivaçtan hiç bahsetmeyişini Celile nasıl tefsir edeceğini bilemiyordu.

---

1 Can sıkmak, rahatsız etmek.

2 Sakınmak, tedbirli davranmak.

3 Koruma.

Onun karısı olmadan ve bir başkasının karısı olduğu sırada evini bırakarak bu adamın evine geldiği zaman bu yaptığı hareketin neticelerini hiçbir zaman derin derin mülahaza etmemişti ama kocasından boşandıktan sonra hemen Muhsin'in karısı olacağından biraz şüphe etmişti.

İşin tabii seyrini bu zannetmişti. Boşandıktan sonra evleneceklerdi.

Ve bu gizli ve gayri tabii hayat yerini mesut ve açık ve temiz bir hayata bırakacaktı.

Celile bunu böyle zannetmişti. Bunun bir başka şekli olabileceğini bir an aklına getirmemişti.

Celile hiçbir zaman hayatın teferruatını düşünmemişti. O her zaman hayatla kendi arasında, hayatla kendi temasını temin eden bir başka insanın mevcut olmasını pek tabii görmüştü.

Büyükannesinin ölümüne kadar büyükannesi hayatı ondan saklamıştı.

Büyükannesi ölüp de hayatla karşı karşıya kaldığı anda amcası kendisine "Gel" deyince bunu bir izzetinefis meselesi yapmayı hatırına bile getirmemiş ve amcasının yanına gitmişti.

Sonra karşısına Ahmet çıkmıştı. Ahmet'e itimat etmiş ve hayatın temasını hep onun vasıtasıyla yapmıştı. Şimdi ise Muhsin'i seviyordu.

Onun yanında yaşıyordu. Kendisini ona ait hissediyordu. Ona azami itimadı vardı. Ve her şeyi o düşünüyor, o hazırlıyor, en mükemmel ve en iyi şekli o biliyor zannediyordu.

Çünkü onun aldığı terbiyeye göre kadın hayatın bu cihetleriyle hiç meşgul olmazdı. Meşgul olması bahis mevzuu değildi. Daima kadınla baba gibi, ağabey gibi, kardeş gibi, amca, dayı gibi, koca gibi yakın olan bir erkek, hayatla kadın arasına bir duvar gibi girer ve kadın hayatla temasını onun vasıtasıyla yapardı.

Bunun için amcasının evinde otururken kendisini bir

sığıntı gibi hissetmemişti. Çünkü onunla meşgul olmak Celile'ye göre amcasının lütfu değil, vazifesiydi. Ailelerinin en büyük erkeği o değil miydi? Bunun için Ahmet'in başında ondan ayrılacağı son dakikaya kadar bütün hayatını emniyetle onun ellerine bırakmış olarak yaşamıştı ve bunun için Ahmet'in himayesinde aldığı bu hayatı Muhsin'in aşkına terk ettiği gün hiçbir kaygı duymamıştı.

Muhsin'in her şeyi ikisi için ve en iyi şekilde düşünüp halledeceğine emindi.

Bu hayatın boşanma gününe kadar olan kısmı o zamana kadar içinde bulundukları şartlara göre elbette ki tabiiydi.

Fakat şimdi boşanma gününden beri geçirdikleri hayatı tabii bir hayat telakki etmeye imkân yoktu.

Muhsin evli bir adam olmadığına ve Celile boşanmış bir kadın olduğuna göre aralarında evlenmelerini men eden bir şey kalmamıştı.

O halde niçin herkesin dedikodusuna maruz olan ve onları suçlu gibi gizli yaşatan bu durumda kalmaya devam ediyordu?

Muhsin hâlâ Celile evliymiş gibi ve Ahmet hâlâ onları tehdit ettiği o cürmümeşhudu hazırlayabilirmiş gibi hareket ediyordu.

Celile'yle birlikte ne gece, ne de gündüz tek bir yere gitmiyor, kendisini onunla beraber göstermekten çekiniyordu.

Celile hâlâ onun hayatının gizli tarafıydı.

Herkese göstermekten çekindiği o gizli ve biraz da ayıp tarafı!.. Celile'yle olan münasebetinden bir suçmuş gibi utanıyordu. Celile önceleri bunu hiç düşünmemiş, onun bu hallerini hiç görmemiş, hiç dikkat etmemişti.

Fakat sonraları yavaş yavaş kendi kendine sormaya başlamıştı:

"Muhsin'in münasebetlerini layık olduğu gibi meşru bir şekle sokmakta bu kadar gecikmesindeki sebep neydi?"

Buna hiçbir sebep göremiyordu.

Muhsin'i sevdiği andan itibaren Celile hiçbir şey düşünmeden bunu dünyaya ilan eden bir jest yapmış, kocasını terk edip onun yanında kalmakta tereddüt etmemişti.

Halbuki Muhsin, Celile'yle olan münasebetine meşru bir şekil vereceği zaman böyle bir fedakârlık yapmak mecburiyetinde değildi.

O halde acaba onu bu hareketi yapmaktan men eden sebep neydi?..

Celile, sevdiğini kendi hakkında ne kadar kötü düşündüğünü hiçbir zaman anlamamıştı.

İnsanların kendi hakkında kötü şeyler düşünebileceği Celile'nin hiçbir zaman aklına gelmezdi; gelemezdi. Çünkü kendi nefsine karşı yapacağı hiçbir serzeniş yoktu.

Başkalarının kendi hakkında fena şeyler düşünebileceğini zannetmek, bunları haksız bile bulsa, böyle düşüncelerin kendi hakkında besleneceğini kabul etmek demekti.

Celile'nin gururu ve izzetinefsi daima bu nevi vehimleri[1] onun başından uzak tutmuştu.

Celile, Muhsin'in kendisiyle evlenmek istemediğini ve münasebetlerine daha ciddi ve daha devamlı bir şekil vermekten çekindiğini görünce, onun kendi hakkında kötü şeyler düşündüğünü aklına getirmemişti; sadece Muhsin'i kendini sevmediğini ve kendisiyle uzun bir zaman için her zaman için yaşamaya niyeti olmadığını zannederek korkmaya başlamıştı.

Zaman zaman Celile, bütün seven kadınlar gibi Muhsin'in kendisini çılgınca sevdiğini hissetmiş ve bu aşka hakikaten inanmış ve bununla bahtiyar olmuştu.

Şimdi bu aşkın artık bitmeye başlamış olmasından şüpheleniyordu.

Muhsin'in bunu hissettiği için hayatlarını bu şekilde bağlamaya tereddüt ettiğini zannediyordu.

---

1 Kuruntu, yersiz korku.

Eğer bu şüphesi bir hakikat olursa, Muhsin tarafından kati derecede sevilmediğini anlarsa, bu şey Celile için ıstırapların en müthişi olurdu.

Halbuki yine zaman oluyordu ki Celile, Muhsin'in kolları arasında büzüldüğü zamanlarda onun sevgisinin ateşinden, şiddetinden ve ihtirasından hiçbir şey kaybetmemiş olduğunu hissediyordu.

Bilakis bu ateş ve ihtirasa, ateş ve ihtirastan daha kudretli bir duygu olan itiyadın[1] da artık karışmış olduğunu hissediyordu.

Evet, Celile böyle olduğunu sezerken yanılmıyordu.

Muhsin de, Celile'ye karşı onun duygusunun daha kuvvetlendiğini hissediyordu.

O Celile'yi, artık sade sevmiyordu.

O, Celile'yi, artık sade ihtirasla istemiyordu. Ona alışmıştı da.

Başka hiçbir kadının rengini, sesini, yakınlığını, hararetini, gülüş, konuşma ve susuşunu beğenemeyecek kadar ona alışmıştı.

Onun vücudunun hararetine, onun teninin kokusuna, onun odasının hususiyetlerine, onun esvaplarına, onun rujunun rengine, onun saçlarının dalgalanışına, kendisine kahvesini uzatırken, parmaklarının tuttuğu şekle alışmıştı.

Celile, onun için artık kendisinden ayrılmasına imkân olmayan bir varlık oluvermişti.

O, Celile'yi çok seviyordu.

Ölünceye kadar artık Celile'den ayrılmayacağını, artık hiçbir kadının hayatında Celile'nin yerini tutamayacağını müdrikti.[2]

Yaşamak, çalışmak için bugün, yarın, her zaman ve her zaman ona muhtaç olduğunu biliyordu.

---

1 Alışkanlık.

2 İdrak eden, anlayan.

Fakat, yine pek iyi bildiği bir şey daha vardı ki, Ahmet'ten boşanmış olan bu kadını, "Benim karım" diye yanına alıp kendi muhitine çıkarmak cesaretini hiçbir zaman kendisinde bulamayacaktı.

Ahmet bir seneye yakın süren gevezelikleri, haysiyetsizlikleriyle, artık onların evlenerek bu şeyi, herkesin karşısında utanmadan ilan etmelerine mani olmuştu.

Muhsin Ahmet'le birlikte aynı kadını paylaştıkları zamanı bile herkese unutturmak istiyordu.

Evet, Muhsin, Celile'yi seviyordu. Muhsin, Celile'yi çok, pek çok seviyordu.

Fakat Ahmet'in mutallakasıyla[1] evlenmeyi kendi haysiyetini kıran bir şey telakki ediyordu.

Sonra için için onu işleyen ve onu bu şeyi yapmaktan men eden bir başka amil daha vardı.

Muhsin, Celile'ye hiçbir zaman itimat etmemişti.

Muhsin'in, Celile'ye itimat etmesine hiçbir zaman imkân yoktu. Zaman zaman şüphelerinin uyuştuğu ve Celile hakkında iyi düşündüğü zamanlar da olmuştu, fakat onun fenalığı hakkındaki şüphelerinin bu, ölüp bitmesi değildi.

Bu anlar, ancak şüphelerinin uyuşup kaldığı dakikalardı.

Fakat Muhsin hiçbir zaman Celile için duyduğu şüpheleri tam mânâsıyla kalbinden söküp atamamıştı.

Muhsin kanaatlerini kolay kolay değiştiren insanlardan değildi. Münasebetlerinin ilk başlangıcından beri Celile'nin kendine menfaat yüzünden yaklaşmış olduğunu zannetmişti. Evvela bu menfaat gayretini kocasının mevkiini, servetini yükseltmek için kullandığını zannettiği bu kadın, sonunda kendi yanında kaldığı zaman yine de onun bu hareketinin samimiyetine bütün varlığıyla inanmıştı.

Celile kendisini Ahmet'e tercih ederken sade kalbini değil, aynı zamanda, menfaatini de tatmin etmiş olmaz mıydı?

---

1 Boşanmış [kadın].

Çünkü, ne de olsa sonradan görme bir Ahmet'le, Muhsin Demirtaş arasındaki farkı, hangisiyle yaşamanın kendi menfaati için daha uygun olacağım anlayamayacak kadar çocuk değildi.

Zaten Celile bu aşkında samimi dahi olsa Muhsin, onun kocasını ne kadar büyük bir kolaylıkla bıraktığını görmemiş miydi?

Celile otuz beş yaşında bir kadındı.

Otuz beş yaşına kadar kocasını hiç aldatmamış olan bir kadın en büyük bir aşkın elinde oyuncak bile olsa, en çılgın bir aşk ruhu onun hareketine rehber olsa kocasını aldatmakta, hele neticede onu terk etmekte biraz daha tereddüt gösterirdi.

Celile, Muhsin'le ister aşk, ister menfaat yüzünden yaşamaya başlamış olsun, her iki şıkta da yine kendisine emniyet edilebilir bir kadın değildi.

Muhsin, Celile için hep böyle düşünüyor ve böyle düşünmekte kendini her zaman haklı buluyordu.

Celile'nin aşkının ne kadar süreceğini kim tayin edebilirdi? Belki; belki değil, muhakkak. Celile'nin kendisine dahi sorulsa acz gösterecekti.

Hangi insan, diğerini ne kadar zaman daha seveceğini bilebilir?

Vakıa,[1] bütün aşkların tehlikesi sonunda bir tarafın diğerinden daha çabuk usanmasıydı.

Fakat Celile'yle sevişen bir erkek için, Celile'nin artık sevmemeye başladığına şahit olmak korkunç bir şeydi.

Çünkü severken, o kadar çılgın seven bu kadının, sevmediği zaman ne kadar lakayt ve merhametsiz olduğunu Muhsin gözleriyle görmüştü.

Celile en ufak bir merhamet hissi beslemeden, hatırını biraz saymayı düşünmeden, birdenbire kocasını bırakmamış mıydı?..

---

1 Gerçekten de.

Celile'nin âşığı olarak onun tarafından terk edilmek müthiş bir ıstırap olurdu!..

Fakat Celile'nin aldatılmış ve terk edilmiş bulunan ikinci kocası olmak çok müthiş ve haysiyet kırıcı bir şey olurdu.

Ve Muhsin Demirtaş hiçbir zaman böyle bir tehlikeye maruz kalmak istemiyordu.

Muhsin Celile'yi çok sevebilirdi. Fakat hiçbir zaman bu sevgisini bir izdivaç şekline döküp herkese ilan ederek –belki hiç gelmeyecek olan, fakat gelmesi daima ve kuvvetle muhtemel bulunan– bir ihaneti soğukkanlılıkla beklemeye koyulmazdı.

Esasen Celile'nin izdivaca bir kıymet verdiğini de zannetmiyordu.

Bütün diğer namuslu kadınlara benzemeyen bu kadın, eğer izdivaca kıymet vermiş olsaydı, kendi yuvasını böyle bir münasebete kurban eder miydi? Âşığına gelebilmek, onun yanında yaşayabilmek için, on bir senelik evini böyle tereddütsüz yıkar mıydı ve âşığından tek söz ve teminat almadan evvel onunla birlikte yaşamaya başlar mıydı?

İşte, kocasından boşandığından beri aylar geçiyordu. Celile henüz bir kere bile âşığına izdivaçtan bahsetmemişti. Ne bir söz, ne bir imayla böyle bir arzusu olduğunu ihsas etmemişti.

Eğer Celile hâlâ Ahmet'in karısı olsaydı, herhalde Muhsin'in metresi olduğu günden beri geçirmekte olduğu hayatı geçiremezdi.

Muhsin onu büyük bir lüks içinde yaşatıyordu.

Ona her biri bir servet addedilebilecek hediyeler vermişti. İstanbul'un en güzel döşenmiş evinde oturan Celile'ydi. Celile'nin evindeki vitrinleri süsleyen antikalar İstanbul'daki en nadide parçalardı.

Isfahan halıları, Keşanlar, apartmanı güzel bir yaz bahçesine çevirmişti.

Celile en pahalı terzilerde giyiniyor, en güzel kokuları kullanıyordu.

Ahmet evvela hiçbir zaman bu kadar geniş bir imkâna sahip olamazdı. Olsaydı bile hiçbir zaman bu kadar zevkle Celile'yi saramaz, onu süsleyip yaşatamazdı.

Celile, Ahmet'le yaşamakta devam etseydi ne olacaktı?

Celile'nin mücevherleri, onu, Türkiye'nin en zengin kadını mevkiine çıkarmış bulunuyordu.

Celile, aralarındaki bu münasebetin, muhakkak evlilik şekline girmesini isterse buna sebep ancak istikbâl kaygısı ve menfaat duygusu olabilirdi!..

İlerde Muhsin'in mirasına da hissedar olmak...

Yoksa o, Celile'nin nikâh denilen şeye bir kutsi mânâ vermediğini gözleriyle görmüş bulunuyordu.

Celile'nin son aylarda bir şüphe ve üzüntü şeklinde parlayan kuruntuları gitgide kuvvetli bir vehme yerlerini bırakıyordu.

Celile, Muhsin'in sadece kendisini sevmemesinden ürkmekle kalmıyor, Muhsin'in kendisiyle birlikte geçirdiği saatlerin haricindeki hayatından bir düşmandan korkar gibi korkuyordu.

O, kendisinin giremediği bu hayat içerisinde Muhsin'in etrafını saran hayaller görüyor ve bu hayalleri için için kıskanıyordu.

Evvelleri Celile, Muhsin'in hayatına girmesine imkân olmadığını anlıyordu ve bunun için Muhsin'in hayatının dışında kalışını tabii buluyordu.

Fakat şimdi Muhsin'in bile bile ve isteye isteye kendisini bu hayattan uzak tutmaya çalıştığım gördükçe onun asıl hayatı içinde, Celile'siz kalmak, serbest kalmak istediğini zannediyordu.

O, Muhsin'e geldiği zaman maziyle ve Muhsin'in olmadığı her şeyle alakasını tam olarak kesmişti. Onunla hayatını bir-

leştirdiği gün kendi varlığını bu iştirake yüzde yüz koymuştu.

Halbuki, Muhsin hâlâ bugüne kadar, Ahmet'ten ayrıldığı günün üstünden aylar geçtiği halde, olduğu gibi ve hayatını yüzde yüz olarak onun hayatıyla birleştirmiyordu.

Muhsin, vakıa, boş vaktinin mühim bir kısmını onunla birlikte geçiriyordu.

Celile hissediyordu, Muhsin bütün saatlerini de onunla geçirebilirdi. Fakat bu vaziyet devam ettiği müddetçe, Muhsin bu aşkını bir suç gibi herkesten saklı tuttuğu müddetçe, hiçbir zaman Celile'yle hayatının yüzde yüzünü birleştirmiş olamazdı.

Celile, Muhsin'in hayatının gizli tarafıydı. Muhsin'in, herkesin bildiği resmi bir hayatı da vardı ve Celile o tarafa geçemiyor, o taraf Celile için memnu bir mıntıka sayılıyordu.

Muhsin, bu öteki hayatın, asıl hayatının icaplarına uymak mecburiyetindeydi. Ziyafetler, davetler, sefarethanelerde resmî kabuller, Ankara'ya iş seyahatleri, briç partileri, garden partiler, bunların hepsi Muhsin'in yalnız dolaştığı yerlerdi.

Bu muhit Muhsin'in Celile'yi sevdiğini bilmemeliydi. Bu muhit Muhsin'in, Celile'yle yaşadığını bilse bile görmemeliydi.

Muhsin ne düşünüyor, Celile ne zannediyordu?..

Hiç şüphesiz ki birbirlerini bu kadar anlamadan yaşayan bu iki insanın müşterek hayatlarına saadet denilemezdi.

Celile, sevdiği erkeğin, kendisini sevdiği için yaptığı çılgın bir hareketten dolayı onu kendisine layık göremeyeceğini nasıl aklına getirirdi?...

Onun ıstırabı ve azabı buydu.

Muhsin'in kendisini sevmediğini zannetmekten mustaripti. Fakat Celile, ıstırabını başkalarına söyleyen ve ıstırap çektikçe başkalarına da ıstırap vermesini seven kadınlardan değildi.

Celile azap ve ıstırabı bir suç gibi gizleyen kuvvetli ve mütekebbir kadınların cinsindendi.

Celile, bir tek şikayet sesi çıkarmadan, ölür gibi yaşamasını ve yaşıyormuş gibi ölmesini bilmiş olan bir Çerkez kadının torunuydu.

Celile'nin içinde, azap ve ıstırap çekmemeyi zül[1] bilen, ıstıraptan şikayeti ayıp sayan bir Çeşmiahu Hanımefendi yaşıyordu.

Ve Celile işte bunun için Muhsin'e tek kelime söylemiyordu. Celile susuyordu.

Ve onun konuşmasını bekliyordu.

1 Alçalma, horluk.

XVIII

Muhsin, Celile'nin eskisi kadar mesut olmadığını hissediyordu. Fakat bunu kendi kendine dahi itiraf etmekten çekiniyordu. Bunu görmemeye, anlamamaya gayret ediyordu.

Ahmet'in karısı olduğu sıralarda, Muhsin'in iki üç gece apartmana gelmediği olurdu.

Davetler, ziyafetler yüzünden Celile'yi üst üste iki, üç gece tek başına bırakırdı.

O zamanlar Celile bunu hiç fark etmemiş gibi görünür ve Muhsin'i daima güler bir yüzle karşılardı.

Halbuki şimdi... Muhsin, Celile'siz yaptığı her hareketle, Celile'yi rencide etmekte olduğunu, anlamamak için sarf ettiği bütün gayrete rağmen hissediyordu.

Celile memnun olmadığını göstermemek için ne kadar da cebr-i nefis[1] etse, tebessüm yüzünde iğreti bir maske gibi asılı kalıyordu.

Bir seneden fazla bir zamandan beri Celile'yle müşterek bir hayat geçirmiş olan Muhsin'in, Celile'nin bu gülüşünü samimi veya cali olduğunu anlamamasına imkân mı vardı?

Bunu anladığı için Muhsin'in canı sıkılıyordu.

Halbuki o, bu tebessüme Muhsin'in zannettiği gibi zorla bu mânâyı vermiyordu. Onun yüzünden ıstırap çeken ve büyük bir asaletle bunu onun gözlerinden saklamak isteyen bir kadın rolü oynamak istemiyordu.

---

1 Kendini zorlamak.

Celile samimi bir istekle ondan ne kadar üzüntü çektiğini saklamaya gayret ediyordu.

Evet, her ne kadar Celile bir şey söylemiyor ve Celile'nin hâliyle söylediği şeyleri de Muhsin görmemek istiyorsa da ikisinin arasında söylenilmeyen ve hissedilen bir anlaşmazlık mevcuttu.

Muhsin, Celile'nin hiçbir şey söylememiş olmasına rağmen, kendisinden başka bir şey beklemiş olduğunu ve şimdi bu şeyi onda bulamadığı için hayal sukutuna[1] uğradığını anlıyordu.

Kendisini Celile'ye karşı borçlu hissediyordu.

Ve hodbinliği içinde kendisine değil, kocasının evinden kalkıp gelen ve kendisini zorla böyle bir manevi borç altına sokmuş bulunan Celile'ye karşı zaman zaman hiddet duyuyordu.

O, istemediği halde, o talep etmediği halde Celile onun için normal hayatını feda etmişti.

Şimdi, artık aile kadınları arasında yaşamıyor. Nişantaşı'ndaki bir apartmanın içinde kendi muhitinden uzak ve tek başınaydı.

Yalnız Muhsin için yaşıyordu. Kendini yalnız Muhsin'e hasrederek yaşıyordu.

Her şeyi onun için terk etmişti...

Muhsin için hayattan çekilmiş, bir apartman içine girip kapanmıştı.

Bunu Muhsin için yapmıştı.

Muhsin onun bu fedakârlığı karşısında borçlu kalmamak istiyordu.

Ne yapacağını bilmiyordu. Ve bu kıymetli hediyelerle ödemek istediği büyük borcu bütün hediyelere rağmen ödemekten aciz olduğunu hissederek rahatsız oluyordu.

---

1 Hayal kırıklığı, sukut-u hayal.

Celile'ye karşı nasıl hareket etmesi lazım geldiğini tahteşşuuru pek iyi bilmiyordu.

Celile'ye karşı nasıl hareket edeceğini bütün şuuruyla müdrikti. Ve Celile onun karşısında verdiği borcu geri istemeyen müsamahakâr bir alacaklı gibi sessiz durdukça Muhsin kendisini biraz daha küçülmüş hissediyordu.

Halbuki Muhsin, çok sevdiği bu kadını kendi yanında çok küçük bulduğu için nikâhlamıyordu.

Celile ile Muhsin'in birbirlerine karşı duydukları his çok kuvvetliydi.

Münhasıran[1] birbirlerinden haz ediyorlar, hayatta en büyük saadeti beraber ve yan yana olmaktan duyuyorlardı.

Muhsin'in teninin, Celile'nin tenine ihtiyacı vardı. Celile, Muhsin'in kolları arasında olduğu dakikaların saadetini ödemek için yapılacak fedakârlıkların hiç olduğunu düşünecek kadar onun delisiydi.

Mütemadiyen en kıymetli hediyelerle onu şımartıyordu. Fakat birbirlerini böyle istemelerine, birbirlerine bu kadar muhtaç olmalarını rağmen bu his onların mesut olmalarında amil olamıyordu.

Celile de, Muhsin de birleştikleri gün bulacaklarım zannettikleri saadeti ve huzuru bu bir seneyi tecavüz eden müşterek hayatlarında bulamamışlardı.

Celile'yle daha senelerce, birbirleriyle beraber ve birbirlerini aldatmadan yaşayabilirlerdi. Fakat hiçbir zaman mesut olamazlardı.

Çünkü, Celile ile Muhsin senelerce yaşasalar dahi birbirlerini anlayamazlardı, tanıyamazlardı.

Bir diğerini tanıyabilmek için Celile'nin tecrübesi, görüş ve tahlil kabiliyeti yoktu.

Celile'nin elinde hayatı, insanları ve insanların karakterini ölçmek, tartmak, onların kıymetlerini anlayıp tanımak için hiçbir ölçü yoktu.

---

1 Sadece, yalnız.

Ve Muhsin, bir başkasını anlamak ve bir başkasını tanımak için çok hodbindi.

O kimseyi tahlil etmeye, kimseyi tanımaya çabalayamazdı. O herkesi kendi peşin hükümleri arasından görürdü.

Ve onlara nasıl bir hüviyet verirse o hüviyette olduklarına iman ederdi.

Onların aşkları tam bir anlaşmanın, karşılıklı bir beğenişin bir ruh ahengi, bir karakter birliği ve fikir kardeşliğinin hakiki ve ciddi bir neticesi değildi.

Onlar, birbirlerini sadece tenleri için seviyorlardı. Onlar birbirlerinde sadece kendi zevklerini seviyorlardı.

Bu aşk sadece gözle görülen kıymetlere karşı duyulan bir hayranlığın ifadesiydi.

Bu aşk sadece etlerine ve asaplarına hakim olan bir ihtirastı. Böyle bir ihtirastan ciddi, devamlı olarak ne beklenebilirdi?

Eğer Celile, Muhsin'in nasıl bir adam olduğunu ve kendisi hakkında başlangıçtan beri neler düşünmüş bulunduğunu bir an bilmiş olsaydı, onun ellerine bütün varlığını bugünkü gibi böyle emniyetle terk edebilir miydi?..

Belki kendisini ona doğru sürükleyen his kasırgasına mukavemet edemez ve ona doğru sürüklenirdi.

Fakat herhalde ne de olsa bu hamlesine karşı koymak gayretini muhakkak göstermeye çabalardı.

Hayır, Muhsin'in kendi hakkında ne düşündüğünü bilmiş olsaydı muhakkak ki, Muhsin'i bugün sevdiği kadar sevmezdi.

Muhsin kadında, kadının ona vereceği zevkten gayri bir meziyet aramayan erkeklerdendi.

Ve işte bunun için de kırk beş yaşını geçmiş olduğu halde hâlâ evlenmemişti!..

Celile onun resmen karısı, nikâhlısı olmadığı müddetçe ve onu kendisine inhisar ettirdiği zaman içerisinde onun karakterinin şöyle veya böyle olması, onunla yaşamasına bir mani teşkil etmemişti.

Fakat Muhsin'in karısı olacak, ismini taşıyacak, bir kadının hiçbir zaman, hiçbir lekeyle lekelenmemiş olması lazımdı.

Şüpheli bir mazisi olmamış, kimsenin en ufak şekilde hakkında bir tek söz söyleyemeyeceği bir kadın...

Ruhunun, en derin noktalarına kadar berrak bir su gibi olan bir kadına, hatta bir genç kıza, o hayatında rast gelmemişti.

Ve uzun seneler geçirdiği tecrübelerden sonra böyle bir kadına ve bir genç kıza hayatta rast gelmeye hiçbir zaman imkân olmadığı kanaatine varınca izdivaçtan vazgeçmişti.

Mazisinin çok yüklü olduğundan şüphe etmediği bu kadın, ölünceye kadar onun metresi olabilirdi. Fakat o, hiçbir zaman insanlar arasına çıkıp, "Bu benim karımdır," diyemezdi.

Celile bütün bunları, Muhsin'in bu düşüncelerini bilmiyordu.

Bilseydi, belki de onu sevmezdi. Sevseydi de belki kocasının evini bu adam için terk etmezdi.

Aşkına mukavemet edemeyip terk etmiş olsaydı, hiç olmazsa bütün hayal sukutunun en derinine ve en müthişine maruz kalmış bulunmazdı.

Celile muhakkak ki her gün biraz daha Muhsin'e olan itimadını kaybediyordu.

İtimadını kaybettiği nispette mağmum[1] oluyordu. Acaba bu gam ve bu şüpheler mi onun rengini her gün biraz daha solduruyordu?..

Muhsin birkaç aydır genç kadında bir değişiklik görüyordu. Onu hasta bir kedi gibi şezlongun üzerine yatıp uzanmış buluyordu.

Gözlerinin etrafı mor, dudakları hafifçe çatlak gibiydi. Bakışlarına müthiş bir donukluk gelmişti.

Daima telaşsız olan hareketleri şimdi büsbütün ağırlaşmış-

1 Gamlı, kederli.

tı. Celile çok mu bedbahttı?.. Böyle yataklara düşecek kadar mı bedbahttı?

Hiç şikayet etmiyordu ama, belki de bir seneye yakındır, bir mahpus hayatına benzeyen bu hayatı herkesten uzak geçirdiği bu günleri onun asabını üzüyordu.

Celile, artık eski güler yüzlü kadın değildi.

Tebessüm o uçuk renkli dudaklarında gitgide daha iğreti kalıyordu.

Onun bu halinde kendisine karşı gizli bir isyan emaresi sezen Muhsin birkaç kere ona, bu hâlinin sebebini sormak istemişti. Ve her defasında aralarında izahat doğuracak olan bir münakaşaya yol vermemek için bundan vazgeçmişti.

Gönlü Celile'yle hem anlaşmak istiyordu, hem de böyle bir şeyin aralarında hayırlı olmayacağından yine gönlü korkuyordu. Mademki Celile şikayet etmiyordu, neden müşteki[1] olduğunu anlamamak daha doğruydu.

Bunun için Celile'nin bu bitkin ve yorgun hâlinin yalnız geçirdiği hayattan ileri geldiğini kendi kendine kabul etmeyi hodbinliğine daha elverişli buldu.

Bir gün yaptığı hareketin, söylediği sözlerin ne olduğunu hiç düşünmeden:

— Celile, dedi, seni her gün biraz daha solgun ve biraz daha bezgin görüyorum. Galiba sen çok yalnız yaşıyorsun ve bundan da fazla sıkılıyorsun!

— Yok Muhsin, hiç sıkılmıyorum.

— Yok deme gözlerinden içinin sıkıntısını okuyorum, aylardır benden başka kimseyle konuşmuyorsun ve gözlerin iç sıkıntısı dolu. Ben seni adeta zorla kendimden bıktırıyorum.

— Deli!..

— İtiraz etme!.. Görüyorum... Buna bir çare bulmak lazım...

— Bu çareyi de buldum, diye ilave etti. Seni meşgul etmek

1 Şikâyetçi.

için arada bir buraya birkaç arkadaş davet etmemiz lazım. Ben bir iki güne kadar bunu yapacağım. Birkaç arkadaş davet edeceğim.

— Hiç lüzumu yok. Böyle baş başa daha rahat değil miyiz?..

— Rahatız belki... Fakat hissediyorum ki yalnızlık seni yoruyor.

Eğer kabul edersen ben Mühendis Necmettin ile Doktor Raif'i çağırmak istiyorum... Doktor Raif'i biliyorsun. Kışın boğaz olduğun zaman seni görmeye gelmişti. Mühendis Necmettin'le ikisi de benim lise arkadaşlarımdır. Kardeş gibi sevdiğim kimselerdir. İkisi de arkadaşlarıyla birlikte gelirler. Necmettin'in kadını Polonyalı bir artisttir. Artisttir ama yemin ederim ki çok iyi bir kızdır. Raif'in arkadaşına gelince... Melek'le on senedir birlikte yaşıyorlar.

Celile, bütün kanının başına hücum ettiğini hissetti. Yüzü muhakkak saçlarının ta dibine kadar kızarmıştı.

Bunu göstermemek için şiddetle arkasını döndü ve sonra sertliğini hissettirmemeye çok uğraştığı kupkuru ve adeta madeni ahenkli bir sesle:

— Ben misafir istemem, hastayım, dedi.

Kalbi pek hızlı vuruyordu. Başı dönüyordu. Boğazı düğümleniyordu. Muhsin çıldırmış mıydı?

Neler söylüyordu?

Muhsin, Celile'nin sesindeki mânâyı anlamıştı.

Ve birdenbire kötü bir şey yaptığını ve onu fevkalade hiddetlendirdiğini hissetmişti.

Onunla yaşadığı aylardan beri bu Celile'nin herhangi bir söz karşısında gösterdiği ilk aksülameldi.

Beraber yaşadıkları günden beri Celile ilk defa olarak kendine tam mânâsıyla hakim olamamıştı.

Muhsin, Celile'nin kendini saklayamayacak kadar hiddetini celp eden bu şeyi bu kadar düşüncesiz bir şekilde yapmış

olmaktan fevkalade mahcuptu. Yaptığı şeyi tamir etmek, tahfif etmek[1] istiyordu.

Sıkılmış bir halde:

— Fakat bu kadınlar hiç de fena kadınlar değildir Celile, dedi. Kötü bir niyetle ve fena bir şey düşünerek söylemedim. Sen sıkılıyorsun.

Celile onun sözlerini işitmemezliğe gelerek oda kapısından dışarıya çıktı.

Kapıdan dışarı çıkar çıkmaz dizlerinde müthiş bir kesiklik hissetti. Yere düşmemek için bir an sırtını kapıya dayadı. Ve sonra Muhsin arkasından çıkar korkusuyla koridorlardan sallanarak geçti.

Dizleri vücudunu taşıyamayacak kadar kuvvetsizdi ve bütün vücudu titriyordu.

Kalbi de ne hızlı vuruyordu. Banyoya girdi. Yüzünü soğuk suyla tekrar tekrar yıkadı. Fenalığı geçmiyordu.

Gözleri kararark yatak odasına geçti. Yatağın üzerine arkası üstü uzandı.

Tavana bakamıyordu. Tavan mütemadiyen dönüyordu.

Şimdi neredeyse kendini meçhul bir boşluk içinde kaybedecekti.

Kendini ölecekmiş kadar yorgun hissediyor.

Evet, ölecekmiş kadar...

Annesi de böyle ölmemiş miydi?

Kendisi gibi meçhul bir çocuğa can vermek için ölmemiş miydi?..

Bütün vücudu irkildi.

Hayır, artık şüphesi kalmamıştı.

Birkaç ay sürmüş olan tereddütlerden sonra artık hiç şüphesi kalmamıştı.

Celile, anne olacaktı.

Anne olmak üzereydi.

---

1 Hafifletmek.

Vücudunda beslediği mevcudun varlığını ve kıpırdayışlarını artık şimdi şu anda bütün hakikatiyle hissetmişti.

Muhsin'in çocuğunun annesi olacaktı.

Ve Muhsin, bugün ona neler söylemişti?

Onu, çocuğuna anne olmak üzere bulunan bu kadını nasıl tahkir etmişti?..

Muhsin, niçin bunu böyle yapmıştı?

Muhsin'in, kendine dost olarak, arkadaş ve ahbap olarak bu kadınları seçmesine imkân yoktu.

O halde Muhsin yalnız onu kırmak, ona karşı kötü bir harekette bulunmak için bu sözleri söylemişti.

Muhsin, artık kendisiyle sebepsiz yere kavga arayacak ve canını sıktığı için ve bir başka sebep olmadan onu kıracak kadar Celile'den bıkmış mıydı?

Evet, kendisini ölecek gibi yorgun hissediyordu. Başı dönüyor, gözleri müthiş dönüyordu. Annesi de bir çocuk için ölmüştü.

Ve Celile, her zaman anne olmaktan bunun için korkmuştu. Ve şimdi tabiat onun korkusunu hiçe sayarak onu anne yaptığı zamandan beri bütün korkusuna rağmen içine tatlı bir teslimiyet ve bir feragat gelmiş gibiydi.

Büyük ve muazzam işlere kalkışan ve bunun uğrunda hayatını feda etmeyi göze alan kimselerin duygularına pek benzeyen bu his ona hiç şüphesiz tek sebepten geliyordu.

Celile şimdi hayatın ona tahmil ettiği vazifeyi ifa ediyordu.[1] Celile, kendisini ehemmiyetli, lüzumlu hissediyordu. Çünkü Celile şu anda yeni bir hayat yaratıyordu.

Fakat şuurunun altındaki bu müphem duyguların fevkinde olan tam şuuruna hakim olan duygu korkuydu.

Celile bu yeni mahluka can vermek için kendi varlığından ne kadar feda ettiğini biliyordu.

O, yaşamaya başladığından beri Celile kendisinin kemirildiğini ve adeta tükendiğini duyuyordu.

---

1 Yerine getirmek.

Ölecekmiş kadar bitkindi.

Ve daha dünyaya gelmeden evvel ve dünyaya gelmek için anasını kemiren bu küçük ve meçhul mahluka kızıyor, kendisine ve Muhsin'e kızıyordu.

Fakat onun karnında ilk kıpırdanışım duyunca içine gelen ilk his ona karşı, bu meçhul hayata ve daha şekil bulmamış bu çocuğa karşı şefkatle karışık bir merhamet olmuştu.

Zavallı küçük şey!.. Nasıl da yavaş yavaş kıpırdanıyordu. Ve bu küçük şey Muhsin... Bu küçük şey oydu...

Muhsin ile o!..

Onların sevgisi...

Hayır!.. Hayır, bu kıpırdanış bir tehlike işaretiydi... Bu ölüm tehlikesinin ilk işaretiydi...

Celile ölmekten korkuyordu.

Celile bu çocuktan kurtulmak istiyordu... Celile, anne olmak istemiyordu.

Halbuki içini kaplayan ölüm korkusuna rağmen içinde en derin bir noktada, bir saadet hissinin de kıpırdandığını duyuyordu.

Celile kendisini anlayamıyordu. Muhsin'e bunu söylememişti!..

Muhsin'e bunu söylemekten hicap duymuştu.

Garip bir utangaçlık daha ilk şüphelerini Muhsin'e söylemesine mani olmuştu.

Bütün bu teferruat bir kadına ait olan çok hususi şeylerdi.

Ve Celile bütün hususiyetlerini erkeklerine söylemekten çekinen eski zaman kadınlarının terbiyesiyle büyümüştü.

Onun yetiştiği muhitin kadınlarından erkekler bu vaziyeti artık gizlenemeyecek bir hâle gelmeden öğrenmezlerdi.

Ve o kadınlar bunu mümkün olduğu kadar uzun bir müddet erkeklerinin gözlerinden saklamaya uğraşırlardı.

Eğer o gün Celile'yi yatağının üzerinde baygın bulup da acele bir doktor çağırmak mecburiyeti hasıl olmasaydı, Muh-

sin hiç şüphesiz ki bunu daha hayli bir zaman öğrenemeyecekti.

Fakat, Celile'nin yanından çıkan doktor Muhsin'e:

— Korkacak bir şey yok Beyefendi, demişti. Bilakis sevinecek bir şey var. Hareminiz üç buçuk aylık hamiledir. Gebe kadınlarda bu türlü şeyler görülebilir. Size hemen bir mütehassısa gitmenizi tavsiye ederim. Şimdi kendisi ayılmıştır. Yalnız biraz daha yatıp istirahat etmesini kendisine tavsiye ettim. Hemen yanına gidiniz, benden işittiği müjdeyle çok heyecanlı bir sevinç içerisindeydi.

Muhsin beyninden vurulmuşa döndü:

— Ne?!.. Celile gebe mi?..

Celile üç buçuk aylık gebeydi ve üç buçuk aydan beri de bu hakikati kendisinden saklıyordu, öyle mi?..

Niçin?

Niçin bunu hisseder hissetmez Muhsin'e söylememişti? Niçin?

Bunu saklayan bir kadının nasıl bir gaye beslediğini anlamak için Muhsin'in ne yaşına, ne tecrübesine ihtiyaç vardı?

En tecrübesiz ve en genç bir delikanlı bile bunu görünce nasıl düşünmesi lazım geldiğini anlamalıydı.

Celile, nihayet Muhsin'in ondan beklediği jesti yapmış bulunuyordu.

Muhsin'e nazaran, şimdi Celile, ondan şüphe ettiği bütün entrikacı hüviyetiyle karşısındaydı.

Celile, Muhsin'in tanıdığı günden beri daima aynı gayeyi gütmüştü.

Kendisine aptalca âşık olduğunu gördüğü bu erkeğin aptallığından tam mânâsıyla ve sonuna kadar istifade etmek istemişti. Onu yalnız manevi değil maddi bağlarla da kendine bağlamak!..

Herhalde Muhsin Demirtaş'ın karısı olmak –hem karnında Demirtaş servetine bir de varis taşıyarak– herhalde sonradan görme Ahmet'in karısı olmaktan çok daha iyi bir şeydi?

Celile kendisini bu kadar aptal mı zannetmişti?..

Muhsin kendisiyle alay edilmiş gibi, suratına bir tokat atılmış gibi kendini hakaret görmüş hissediyordu.

Celile bu suretle hareket ederek onu sevmediğini ispat etmiş bulunuyordu.

Celile'nin bu hareketi Muhsin'e bir ihanet kadar acı geliyordu. Doktor evden gitmiş. Fakat o hâlâ Celile'nin yanına girmemişti. Demek o, tıpkı Muhsin'in baştan beri düşündüğü gibi evvela Ahmet'e iyi bir iş temin edebilmek –şu banka mektubunu– için Muhsin'e o kadar müsait davranmıştı. İlk başlangıçta bu sersem herifin!.. Kendisini bu kadar seveceğini nereden tahmin edebildi?

Sonra, ufak bir himayesiyle kocasını iş hayatında bu kadar ilerleten bu adamın kendisini delicesine sevdiğini görünce, onun karısı olarak ondan istifade etmeyi onun kudretinin bir parçasından hem de bir ufak parçasından Ahmet'in vasıtasıyla istifade etmekten daha doğru bulmuştu.

Ve evvela kocasının evini terk edip Muhsin'in evinde kalmak suretiyle bir emrivaki yaptığı zaman, bu gayeyi beslemişti. Fakat bu gayenin yalnız Muhsin'in evinde kalmak suretiyle tahakkuk etmeyeceğini hisseder hissetmez Celile bu defa başka bir çareye başvurmuştu.

Muhsin'i kendisini nikahlamaya mecbur etmek için...

Şimdi üç buçuk aydan beri vücudunda Muhsin'i mağlup edebilecek gizli bir silah taşıyordu.

Fakat Celile bunu yaparken, Muhsin'in nasıl yenilmez bir düşman olduğunu hesaplayamamıştı.

Bu nevi silahlarla yere serilecek düşman herhalde Muhsin değildi.

Muhsin'in muazzam serveti, hayat tecrübesi, nüfuzu ve ahbaplıkları bütün bu nevi can sıkıntılarını bir anda yok edecek kudretteydi.

Celile'nin odasına girdiği zaman Celile hâlâ yatağın üzerinde yatıyordu.

Yüzü balmumu gibi sarıydı. Kızıl saçları yastığın üzerinde dağılmıştı.

Oda keskin bir kolonya ve ilaç kokuyordu.

Muhsin içeri girdiği zaman kalbi hiddetle doluydu. Fakat onun bembeyaz dudaklarını, kızarmış gözlerini görünce içindeki bu hiddet birdenbire yerini bir an için merhamete terk etti.

Ağlamıştı!..

Yatağının yanında yere diz çöker gibi otururken, onu baygın bulduklarını söyledikleri anda içinde hissetmiş olduğu, onu kaybetmek korkusuyla ıstırabını tekrar hisseder gibi oldu.

Onu üzerek, darıltarak bu hale soktuğu için içinde vicdan azabı duyuyordu.

— Canım Celilem... Ne oldun böyle birdenbire?.. Seni, ben üzdüm değil mi?

Celile ömründe Muhsin'in gözlerinin kendisine bu kadar fena bir bakışla baktığını görmemişti.

Bu bakış bir düşman bakışıydı. Bu bakış tanımadığı bir bakış. Onu daha fazla görmemek için hemen gözlerini örttü. Muhsin

bir istintak hakimi gibi tekrarladı.

— Üç buçuk aylıkmış... Niçin söylemedin? Gözleri kapalı kadın:

— Bilmiyordum... Emin değildim!.. diye inledi.

Otuz beş yaşında bir kadın... Zamanımızın bir kadını, gayri meşru bir çocuk kazanmaktan, kocasının evini terk etmekten utanmayan bir kadın, âşığına bu çocuğun mevcudiyetini söylemekten utanmıştı.

Ve kendisini, bu kadar kıt bir zekayla, kendisini kandıracağını, oyununa alet edeceğini zannediyordu.

— Bunu yapmamalıydın. Baştan haberimiz olsaydı, daha

iyi olacaktı. Bunu evvelden bana söylemeliydin.

Celile hıçkırmamak için dişleriyle dudaklarını ısırdı. Başını arkaya doğru çevirdi ve:

— Utandım, diye inledi.

Muhsin onun kendisine oynadığı bu oyun karşısında aynı şekilde davranmak ve onu mağlup etmek icap ettiğini anladı. Celile, Muhsin'in, kendisine, bu neviden oyunlar yapmasına müsaade etmeyen bir adam olduğunu anlamalı ve bir daha böyle saçma hareketleri tekrarlamamalıydı.

Bunun için Muhsin'in kati kararı vardı.

Muhsin bu kararı vermekle çok sevdiği Celile'yle arasında bundan sonra zuhur edecek bu neviden hadiselerin önüne geçmiş olmak istiyordu.

Bunun için, Celile'ye hitap ederken itiraz kabul etmez bir sesle konuşmuştu:

— Hiç geciktirmeden bu çocuktan seni kurtarmalıyız. Ben şimdi Doktor Raif'i çağıracağım. Fakat misafirlik için değil, seni bu beladan kurtarması için...

Muhsin, onun odasından çıktıktan sonra büyük bir asabiyet içerisinde salonda dolaşmaya başladı.

Celile'nin yaptığını hiç unutmuyor, hiç unutamıyordu.

Ve hissediyordu ki, Celile'nin bütün kusurlarını, kendisine karşı yapacağı her şeyi affedebilir, fakat hiçbir zaman Celile'nin kendisine karşı oynadığı bu çirkin oyunu affedemezdi.

Bu hareketle, şimdiye kadar o derece güzel gizlemeye muvaffak olduğu hakiki hüviyetini ve bütün adi ve menfaatperest tarafını meydana koymuştu.

Bir evlatla onu kendine bağlamak ve aralarındaki bağı meşru bir hâle sokmak için bu çocuğu üç buçuk ay karnında saklamış olarak adeta Muhsin'e bir şantaj yapmak istemişti.

Eğer, maksadı böyle bir şantaj olmasaydı, şimdiye kadar çoktan bu şeyden kendisine bahsetmiş olmalı değil miydi?

Mademki çocuk ikisine aitti.

Başından beri her ikisinin de onun mevcudiyetinden haberdar olması, onun mukadderatı hakkında müşterek bir karar verebilmesi lazımdı.

Muhsin, böyle şantajla, yapmak istemediği şeyi yapması için kendisine cebir edebilecek ve bu şantajlara boyun eğecek insanlardan değildi.

Muhsin, şimdiye kadar Celile'ye hiçbir zaman inanmamış olmakla, onun samimiyet ve aşkını daima ihtiyatla telakki etmiş bulunmakla ne kadar isabet etmiş olduğunu şimdi bütün vuzuhuyla gördüğünü zannediyordu.

Eğer onun hakkında aldanmış olsaydı, bugün onun bu çehresi karşısında sukut-u hayalinin ne kadar müthiş olacağını düşünüyordu.

Evet, o, Celile'yi kendisinin, onun entrikalarından ve bu küçük oyunlarından da hiç de sarsılmayacak kadar kudretli olduğunu gösterecekti.

O, çok uyanık bir insandı ve kendisine oyun yapılmasına hiçbir zaman müsaade etmezdi.

XIX

Muhsin yatağının yanından uzaklaşıp odadan çıkınca Celile yavaş yavaş yatağının içinde doğruldu. Muhsin:

— Bela!.. demişti.

Karnında yaşamaya başladığını hissettiren, onun ve kendinin çocuğu olacak bu biçare mahluk için:

— Bela!.. demişti.

Niçin bu çocuk bir "bela"ydı? Dünyadaki insanların hepsi evlat sahibi oluyorlardı da niçin Celile bir çocuğa ana olmak vaziyetine düşünce onun çocuğu bir "bela!" oluveriyordu?

Bu çocuğun annesi de, babası da hayattaydı. Bu çocuk fakir bir evde dünyaya gelmiyordu; bu çocuk ne babanın omuzlarına bir yük, ne annenin çalışmasına bir engel oluyordu. Bu zavallı mahlukun neden annesi için bir bela olacağını anlamaya imkân yoktu.

Bu çocuk, eğer Muhsin kendisini sevse, eğer Muhsin kendisiyle ölünceye kadar yaşamaya karar verse hiçbir zaman bir bela olamazdı. Bu çocuğun bela diye vasıflandırılmasındaki yegâne sebep buydu.

Bu çocuk doğduğu zaman, onun istikbâlini düşünmek icap edecek, ona bir isim, bir haysiyet vermek icap edecekti.

Ve bunun için de Muhsin, Celile'yle olan münasebetini meşru ve devamlı bir izdivaç bağına tahvil etmek mecburiyetinde kalacaktı.

O halde Muhsin, bu çocuğa bir "Bela!" derken Celile için

değil, kendisi için bir bela telakki ediyordu.

Celile'yle evlenmeye kendini mecbur edecek bir bela...

Daha ne kadar zaman seveceğini bilmediği, belki de şimdiden sevmekten vazgeçtiği bir kadınla kendi hayatını ölünceye kadar birleştirmeye sebep olacak bir bağ!..

Artık Celile'nin bir şeyi kabul etmesi lazımdı.

Muhsin, onu zannettiği gibi sevmiyordu. Muhsin'in bugün kendisine bakarken gözlerine dolan o çirkin, o düşman bakışı hatırlayınca bütün vücudu ürperiyordu.

Muhsin'i hiçbir zaman bu çehresiyle görmemişti. Bu bakışlar onun yüzünü, onun şahsiyetini ne kadar değiştirmişti. Hayır Celile kendisine bu kadar fena bakabilen bu adamı tanımamıştı.

Celile bu yeni Muhsin'i hiç bilmiyordu. Muhsin'in bu kadar kötü bakabileceğini hiç düşünmemişti.

Muhsin'in bu çocuğun dünyaya gelmesine muhalif olduğunu hissettiği andan beri içinde kuvvetli bir istek duyuyordu, şuurunun bütün karşı koymalarına rağmen bu istek, Muhsin'in arzusuna muhalefet etmek ateşiyle tutuşuyordu.

Vücudunda tekevvün[1] etmeye başlayan hayatı imha etmek fikri karşısında, bütün insan ve dişi insiyakları, isyan halindeydi.

Vücudunda mevcudiyetini hissettiği andan beri, karşısına dikilmiş bir ölüm tehlikesi gibi korktuğunu ve onu imha etmek suretiyle bundan kurtulmak istediğini zannettiği bu hayat... Vücutsuz ve çehresiz hayat birdenbire onun için kıymetli bir varlık oluvermiş gibiydi.

Şuurdan da, mantıktan da her şeyden de kuvvetli bir duygu ona kıpırdanışlarını vücudunda hissetmeye başladığı bu meçhul varlığı muhafaza etmek ve onu korumak arzusunu kendisine vermekteydi.

O, bu çocuğu doğurmamak, o hiçbir zaman bir çocuk do-

---

1 Oluşmak, meydana gelmek.

ğurmamak istemişti. Bu hissinin samimiyetine daima inanmıştı.

Bir çocuğun onun için –tıpkı annesi için olduğu gibi– bir ölüm ve bir felaket olacağından korkmuştu.

Halbuki şimdi, yine anne olmayı istememek, itiraz etmek istiyordu.

Ve aynı zamanda bu itirazlarının, korku ve vehimlerinin, bir başkası tarafından yok edilmesini, bunun bir tehlike olmadığına ikna edilmeyi istiyordu.

Anne olduğu zamandan beri tabiat ona bu vazifeyi tahmil ettiğinden beri o "anne" olmayı istiyordu.

Bu şuur değil, bu bir fikir ve mülahaza neticesi değildi. Bu bir insiyaktı...

Evet hayatında ancak şimdi... müspet bir varlık olmuştu.

O da üzerine mühim bir vazife almış ve onu başarmaya çabalayanların gururu içindeydi.

Ve Muhsin'in kendisini sevmediğini hissetmekten ıstırap çekerken, bir taraftan da vücudundaki bu yeni hayatı duymadan göğsünden koparıp almak isteyen bu insana karşı kalbinde bir kin hissediyordu.

Celile'nin dişilik ve analık insiyakları şimdi müdafaa halindeydi. Ve müdafaa halindeki bu insiyaklar, Muhsin'de sadece bir düşman görmeye başlamışlardı.

Bu Celile'nin şuurunda olmayan şeylerdi. Ve Celile tahlil edemediği, anlayamadığı hislerin kasırgası içinde bunalmış kalmıştı.

Celile'nin insiyakları ne kadar isyan halinde olursa olsunlar, haricin tesiriyle şuuru şu neticeye varmış bulunuyordu:

"Muhsin'in hakkı var... Dünyaya getireceğim bu mahluk bir bela değil de nedir?.. Artık sizi sevmeyen bir erkeğin çocuğuna, hem de kendi hayatınızı tehlikeye koyarak can vermek... Ne delilik... Hem niçin dünyaya bir insan daha getirmiş olmalı?.. Ben ne oldum?.. Ne kadar bahtiyar oldum?..

Dünyaya getirdiğim çocuk ne olacak?.. Ne kadar bahtiyar olacak?.."

Evet, hep kendi kendine bunları tekrarlıyordu.

"Dünyaya ne getireceksin, senin gibi şaşkın, avare, gayesiz bir mahluk... Senin dünyaya getirdiğin çocuk ne olabilir?.."

Ve kendisinin bu kadar gayesiz, ümitsiz, avare ve bedbaht olduğunu birdenbire keşfederek derin bir yeis içine düşüyordu.

Ve işte bunun için de:

— Doktor geldi!.. dedikleri zaman Celile hiç itiraz etmeden onu odasına kabul etti.

Ve yine itirazsız olarak onun Maçka'daki kliniğine, karnındaki "bela"dan kurtulmak için gitti.

Celile Doktor Raif'in kliniğinde beş gün yattı.

Bazen gayet basit bir şekilde geçen bu ufak ameliyat Celile'yi bir hayli sarsmış bulunuyordu.

Celile'nin beş günü küçük, beyaz duvarlı ve pencerelerinden Boğaz'ın bir kısmı Adalar'a kadar Marmara Denizi görülen dört köşe bir odada geçti.

Burada bu hastane odasının sessizliği içinde Muhsin'den uzak geçirdiği bu beş gün onun için elemli oldu.

Çünkü kendisini böyle bir ameliyat için kliniğe yollamış olan Muhsin, ne ameliyat günü ve ne de ondan sonra Celile'yi ziyaret etmek için kliniğe gelmedi.

Gelmek istiyordu. Fakat gelemedi.

Çünkü Muhsin, herkes tarafından tanınan bir insandı. Bu kadar tanınmış bir adamın o kliniğe girip çıkması oradaki hastanın kim olduğunu ve hastalığının ne şekilde bir hastalık olduğunu herkese öğretebilirdi.

Muhsin, Ahmet'in sayesinde yıllarca hususi hayatının herkesin bildiği bir rezalet şeklinde ortalarda süründüğünü görmüştü.

Artık bu neviden münasebetlerini boşboğazların unutma-

sını, yeni bir vesile bulup kendisinden bahsetmemesini istiyordu.

"Muhsin Demirtaş metresine kürtaj yaptırmış!.." Hakikaten tam şantaj mevzuuydu.

Veya maazallah bu Ahmet'in kulağına giderse, iş zabıtaya bile aksedebilirdi.

Muhsin bütün bunların önüne geçmek için ve Celile'nin hastanede olduğunu kimse bilmesin diye Celile'yi pek ziyade görmek istemesine rağmen görmeye gitmemişti.

Celile beş gün yatağının içinde acı bir inkisarla yandı. Muhsin'in bu hareketinde Celile'nin, yegâne gördüğü taraf, gördüğünü ve anladığını hissettiği taraf onun kendisini sevmemesiydi.

Çocuğun dünyaya geleceğini öğrenir öğrenmez kendisine karşı takınmış olduğu sert tavrı, o çocuktan bir an evvel kurtulmak için Celile'yi kırmaktan bile çekinmeden gösterdiği isticali, her şeyi bu sevgisizliğin, bu bakışın bir tezahürü olarak kabul ediyordu.

Ondan bir çocuğun oluşunu istemeyecek, ondan dünyaya gelecek çocuğun aralarında ciddi bir bağ teşkil etmesinden ürkecek, onunla evlenemeyecek kadar onu sevmiyordu.

Hastane odasının bembeyaz duvarları arasında, beyaz önlüklü hastabakıcıların, duvar gibi hissiz çehrelerini görerek geçirdiği bu beş günün yalnızlığı içinde Celile hep bunu düşünmüştü.

Bu günlerin her birinde Doktor Raif şahsen birkaç kere onun odasına gelmiş ve Muhsin'in telefonla hatırını sorduğunu ona bildirmişti. Doktor Raif ona gayet dost bir ihtimam gösteriyor ve Muhsin günde iki üç kere kendisini telefonla arıyordu.

Her sabah güzel bir buket yolluyordu. Fakat hepsi bu kadar!.. Muhsin görünmüyordu.

Muhsin tarafından sevilmemek acısı, Celile için hakiki bir ıstıraptı.

O, Muhsin'in aşkına varlığını teslim ederken hiçbir zaman bu aşkın günün birinde ona böyle bir üzüntü olacağını böyle bir ıstırapla sonuna yaklaşacağını düşünmemişti.

Şimdi ölürcesine ıstırap çekiyordu. Ve hastaneye yollanıldığı günden beri artık gülümseme onun yüzüne bir nezaket maskesi dahi olamıyordu.

Nişantaşı'ndaki apartmana döndüğü gün Muhsin onu, apartman dairesinin kapısı önünde karşıladı.

Ve hakiki bir özleyiş ve iştiyakla onu kolları arasına aldı.

Onu kucaklayışındaki, yanaklarını, boynunu, saçlarını, dudaklarını öpüşündeki iştiyakın alevlerini hissetmemek mümkün değildi.

— Seni ne çok özledim... Ne çok özledim Celile!..

Celile bu sözlere nasıl bir mukabele yapabilirdi.

— Biraz solgunsun ama... İyisin değil mi?

Celile:

— Çok iyiyim, dedi. Çok şükür büyük beladan kurtuldum. Muhsin, bu sözde gizlenmiş olan mânâyı anlamamazlıktan gelmek istiyordu. Celile:

— Sen de memnunsun değil mi?.. diye sordu. Ve sonra hiç gülmeden ve içinde hiçbir istihzanın emaresi bulunmayan bir sesle:

— Sen de beladan kurtuldun! diye ilave etti.

Şimdi koridordan içeri süzülmüştü. Yatak odasının kapısından içeri girerken arkasını döndü.

— Soyunayım, şimdi seni çağırırım, dedi.

Odasına girdiği zaman kendisini yüzükoyun olarak şezlongun üstüne attı.

Hayatında birinci defa olarak Muhsin'i görmekten zevk duymamıştı, birinci defa olarak onun okşayışları ve dudakları vücudunda bir ateş yakmamıştı.

"Ona ne kadar kırılmışım yarabbi!.. " diye düşündü. İçinde büyük bir boşluk var gibiydi.

Bu, öyle bir boşluk ve öyle bir yalnızlıktı ki o bu boşluğu ve bu yalnızlık korkusunu Çeşmiahu Hanımefendi'nin yatağının başında bir kere hissetmişti.

Onun hayata ebediyen gözlerini yumduğunu gördüğü dakikada...

O zaman da müthiş bir kimsesizliğin dehşetinin sinirlerinde buzlu bir rüzgâr gibi dolaşıp vücudunu ürperttiğini hissediyordu.

Şimdi içinde aynı soğuk rüzgâr esiyor ve bütün hislerinin sıcak, yumuşak örtülerinden sıyrılmış, çırılçıplak ruhu bu soğuk rüzgâr karşısında aç, çıplak bir çocuk gibi titriyordu.

"Onu sevmezsem ben ne olurum?" diye kendi kendine dehşetle sordu.

Ve sonra tıpkı Çeşmiahu Hanımefendi'nin ölümü karşısında duyduğu gibi kendisini çok zayıf ve mukavemetsiz hissetti ve hıçkırıklarını tutamayarak, yüksek sesle ağlamaya başladı.

Celile odaya girdikten sonra Muhsin oda kapısının önünde şaşkın bir halde kalmıştı. Ve Celile'nin buselerini mukabelesiz bırakması yalnız mukabelesiz bırakmak değil kollarının arasından taştan bir cisimmiş gibi hareketsiz kalması... Hayır, bu müthiş bir şeydi.

Sonra beş gün kendisini görmemiş olduğu halde oda kapısına kadar ancak onun mevcudiyetine tahammül etmiş ve can sıkıcı birisiymiş gibi onu yanından uzaklaştırmıştı. Yatak odasına onu almamıştı.

"Soyunacağım, seni çağırırım!.."

Celile ona bir yabancı muamelesi ediyordu. Celile ona ölesiye dargındı.

Muhsin ona çok sert davranmış olduğunu, onu fazla kırdığını kendi kendine itiraf etmek istemiyordu.

Yine onu suçlu çıkarmak, onun vicdanını daha ziyade tatmin ettiği için hodbinliğine hoş geliyordu.

Celile'nin oyununun meydana çıkmış olmasından küsmüş

olduğunu, projelerini tatbik edememiş bulunmaktan dargın olduğunu zannediyordu.

Fakat!..

Birdenbire Muhsin odadan gelen hıçkırık seslerini işitince hayret içinde kaldı.

Celile küçük bir çocuk gibi ağlıyordu.

Kapıyı açtı. Odaya girdi. Celile olduğu gibi şezlongun üzerine uzanmıştı.

— Celile yavrum, nen var?.. diye mırıldanarak onun yanına yaklaştı.

Evet, Celile de kendi kendine soruyordu: Nesi vardı?..

Eğer Muhsin'i sevmiyorsa, niçin onun kendisini sevmeyişine ağlıyordu?

"Muhsin" derken içinde çok sevilmiş bir ölüden bahsederken duyulan bir sızı vardı.

Evet, Muhsin onun için ölmüştü. Fakat o, ölen Muhsin'i seviyordu. Tıpkı büyükannesi gibi... O da günün birinde ölüvermişti... Fakat Celile onun ölüsünü daima ve bugüne kadar sevmiş ve özlemişti.

Muhsin'le de arasında şimdi ölüm gibi bir şey peyda olmuştu... Ve Celile sevdiği bir ölüye ağlar gibi Muhsin'e ağlıyordu.

— Niçin ağlıyorsun?

Şimdi de kendisini nikâhlatmak için bu neviden kaprislere mi başvuracaktı? Celile, Muhsin'den ne istiyordu?

— Niçin ağlıyorsun, söylesene!

— Yoksa bana darıldın mı?.. Öyleyse, gelmediğim için darıldın değil mi?.. Fakat makul ol... Ben oraya gelemezdim. Beni herkes tanır. O zaman herkes senin kim olduğunu ve benimle olan münasebetini anlayacaktı. Sonra ameliyatın ne olduğu malum. Benim dostlarımdan çok düşmanlarım olduğunu tecrübelerimiz bize öğretmedi mi? Böyle bir şeyden senin küsmeye hiç hakkın yok. Gelemezdim Celile, düşün bir kere...

Celile düşünebilirdi belki... Fakat ne düşündüğünü hiçbir zaman söylemezdi. Celile yine konuşmuyor, sade ağlıyordu.

O, bu hıçkırıkların Muhsin'e söylediklerini ne söylemek, ne de Muhsin'e kendisini bu kadar açık göstermek isterdi.

— Senden her dakika haber alıyordum. Senin yanında gibiydim.

Daima Doktor Raif'e telefon ediyordum. Daima sıhhatini öğreniyordum. Çiçeklerimi ve kartlarımı aldın değil mi?

Celile hıçkırıklar içinde:

— Aldım Muhsin, teşekkür ederim, dedi.

Doktor Raif, Celile'nin biraz zayıf olduğunu, birkaç hafta hava tebdilinin kendisine çok iyi geleceğini Muhsin'e söylemişti.

Muhsin bütün işlerini bir hafta için terk ederek Celile'yle beraber Boğaz'da sakin bir otele gitti.

Bu otel, eski bir yalıdan bozma bir oteldi.

Muhsin ile Celile'nin büyük bir salon üstüne açılan iki yatak odaları vardı.

Muhsin beş gün ayrı kaldıktan sonra ona ne kadar alışmış olduğunu ve artık onsuz yaşayamayacağını anlamıştı.

Bu beş günlük ayrılık uzun bir hasretmiş gibi onu sarsmıştı.

Adeta onun açlığını, onun susuzluğunu çekiyordu.

Bir hafta her şeyi terk ederek onun yanında kalmakla bu hasretini gidermeye çabalayacaktı.

Eski bir nazır yalısı olan bu otel, sessiz bir yerdi.

Geniş sofaları, büyük divanhaneleri, uçsuz bucaksız salonları, tam deniz üzerine açılan pencereleri vardı.

Salonlarının altı penceresi vardı. Altısı da denize açılıyordu. Kimseye görünmemek için onlar, baş başa yemeklerini bu salonda yiyorlardı.

Muhsin ikisinin bu yalnız kalışıyla ona karşı beş gün duymuş olduğu hasreti gidereceğini ummuştu ama...

Bu baş başa geçen saatler de, onun iştiyakını tatmin etmiyordu. Çünkü ta yanında bulunduğu veya kolları arasında sıkı sıkı tuttuğu zamanlarda bile Celile, artık orada, onun yanında değildi.

Celile artık onun yakınında değildi. Görünüşte yine aynı sakin, terbiyeli, sessiz kadındı.

Ağzından tek sitem çıkmamıştı. Bir kavga etmemişti. Susuyordu.

Konuşmuyordu.

Konuşmuyor ve gülmüyor, hatta gülümsemiyordu.

Muhsin, onun bu sessiz mağmumluğu içinde ıstırap çektiğini anlıyordu.

Gözlerinin etrafı simsiyah bir halkayla çevrilmişti. Rengi balmumu gibi sarıydı. Gözlerinin bakışları artık altın sarısı ışıklar serpmiyordu. İçindeki siyah renkler şimdi daha fazlalaşmış ve gözlerinin rengini daha koyulaştırmıştı.

Hayır, Celile'nin hâli sadece maddi bir menfaatinin tahakkuk etmemesinden doğan bir hayal kırıklığının infiali olsaydı, onu bu kadar bezdirmezdi.

Muhsin, Celile'nin kendisine fazla darıldığını hissediyordu. Onu çok darıltmıştı.

Ölesiye...

Şimdi bunu tamir etmek istiyordu. Bunu nasıl tamir edebilirdi? Onun, Celile'ye ihtiyacı vardı.

Dargın olmayan, kendisine itimadı bulunan, seven, sokulan, sıcak Celile'ye...

Eski Celilesine!..

Eski Celile'nin şimdi burada olmayışı Muhsin'in kendi kabahatiydi.

Eski Celile'yi, o ürkütmüş ve kaçırmıştı.

Onu yine bulabilmek için Muhsin, birçok gayretler sarf ediyordu. Celile'yi eski halinde görebilseydi!..

Ona her zamandan daha müşfik ve daha ateşli bir aşk izhar ediyordu.

Onu, hiçbir zaman şımartmamış, sade sevmişti. Şimdi şımartmak istiyordu.

Onun yüzünde bir gülümseyiş görmek, onun ağzından tatlı bir söz işitmek için elinden geleni yapıyordu.

Celile'nin bütün hareketleri ve aksülamelleri çok şahsi ve orijinaldi.

Aşkı ve onu izhar edişi, hiçbir kadının aşkına ve bu aşkı izharına benzememişti.

Dargınlığı da Muhsin'in şimdiye kadar beraber yaşadığı kadınların hiçbirinin dargınlığına benzemiyordu.

Başkaları hırçınlık eder, kavga eder, söylenir, ağlar, bağırır, çağırırdı.

Ve karşısındaki de ne de olsa kendi suçlarını onun nazarında tahfife çabalayacak mazeretleri sıralamaya fırsat bulurdu.

Fakat Celile tek söz söylemiyordu. Ne kendisini anlatıyordu, ne de karşısındakini anlamak istiyordu.

Bir kere ağlamıştı. Artık hiç ağlamıyordu.

Ağladığı gün bile bu gözyaşlarının sebebini bütün ısrarına rağmen Muhsin'e söylememişti. Hâlâ hiçbir şey söylemiyordu.

Muhsin'in öpüşlerinden kaçmıyordu. Fakat nüvazişlerine en ufak bir mukabelesi yoktu.

Sessiz ve terbiyeliydi.

Muhsin ona hitap ettiği zaman, uzun bir muhavereye imkân vermeden kısa ve kesik cevaplar veriyordu.

Muhsin kendisine hitap etmediği zamanlar o Muhsin'e tek söz söylemiyordu. Odada tek başınaymış gibi hareket ediyordu. Bir koltuğa oturuyor, gözleri kapalı hiçbir şeyle meşgul olmadan saatlerce o vaziyette sessiz ve hareketsiz duruyordu.

Muhsin, Celile'yle aralarına girmiş olan bu anlaşmazlığın artık bir azap ve bir işkence şekline girmekte olduğunu hissediyordu.

Celile artık onun yanında mesut değildi. Ve kendi yanında

bedbaht olan bu kadınla beraber bulunmaktan Muhsin'in bir zevk duymasına imkân mı vardı?

Halbuki Muhsin kendi yanında bedbaht olan bu kadının mesut olmasını tıpkı eskisi gibi mesut bir kadın olmasını ve garezsiz, gölgesiz, hınçsız kendisini sevmesini istiyordu.

Muhsin'in buna ihtiyacı vardı. Fakat bunu elde etmekten acz duyuyordu.

Celile'yle aralarında eskiden mevcut olan sözle tarif edilmez olan o şeyin artık mevcut olmadığını bütün vuzuhuyla görüyordu.

Çok kaba davranmış olduğunu kendi kendine itirafa mecburdu. Celile'yi hiç tanımamış ve hareketinin onun üzerinde nasıl bir tesir yapacağını hesaba katmamıştı.

Birdenbire Celile'yi müthiş darıltmıştı.

Celile'nin kendisinden böyle bir muamele beklemeyişi onun sukut-u hayalinin bu kadar şiddetli ve bunun aksülamelinin bu kadar kuvvetli tecellisine sebep olmuştu.

Muhsin bütün hüsnüniyetiyle bunu tamir etmek istiyordu. Celile'yle anlaşmak istiyordu. O, Celile'yi bir gün, iki gün, beş gün için değil; bütün hayat için seviyordu.

Bu aşkının devamlı olması için bunun bir nikâh bağıyla kavileştirilmesine[1] ihtiyaç yoktu.

Muhsin, Celile'yle, onu sevmediği için nikâhlanmaktan çekinmiyordu.

Bunu Celile'nin anlaması lazımdı. Celile'nin, Muhsin'in sebeplerini anlaması lazımdı.

Muhsin lalettayin bir adam değildi. Ailesinin üç batından yaptığı bir isim ve kendisinin bugün eriştiği yüksek mevkii vardı.

Bugün partide en kudretli bir şahsiyetti... Yarın mecliste ve birkaç zaman sonra bir vekalet sandalyesinde oturacaktı.

Kırk şu kadar senelik hayatına hep bu rotayı vermişti.

---

1 Kuvvetlendirmek.

Hep buna doğru hareket etmiş, memleketin mali hayatında en kudretli bir şahsiyet olarak bu zirveye yükselmişti.

Şimdi tam mücadelelerinin meyvesini koparmak üzere bulunuyordu.

Ve tam bu zamanda o düşmanlarının eline kendini hor, hakir gösterecek herhangi bir silah verebilir miydi?

Celile'nin vaktiyle Ahmet'in karısı oluşu, onun kendisiyle beraber aynı zirveye resmen yükselmesine maniydi.

Muhsin, çıkacağı noktada düşmanlarının gözlerini kamaştırmak istiyordu.

Şaşaasına bir tek lekenin gölge vermesini istemiyordu. Muhsin'in yapılmış bir hayatı vardı. Herkesin karşısında hürmetle eğildiği bir itibarı vardı.

Şerefi ve izzetinefsi vardı. Serveti vardı. Bütün bunlardan bir tekini kaybetmek istemiyordu.

Her şey onun elindeydi. Elinde olanları feda edemezdi.

Malik olduğu şeylerden bir tekini kaybetmek istemiyordu.

Malik olduğu şeylerden bir tekini feda edemezdi. Bulunduğu mevkii muhafaza etmek, bu mevkiin kendisine vaat ettiği en yüksek merhalelere kadar erişmek azminde olduğu müddetçe bütün bunları sağlam temellere dayamak mecburiyetindeydi.

Celile'nin kalbi bu yüzden kırılmamalıydı. Celile kendisini anlamalıydı. Celile'nin bu hayatın resmen içine girmeye ihtiyacı yoktu. Celile bu hayattan kendisine düşen hisse ile de mesut olabilirdi.

Fakat Celile onun hayatına resmi surette girmek istememeliydi. Muhsin Ahmet'in mutallakasını "zevce" diye koluna takıp sefaretlerin resmi kabulüne götüremezdi, onu yüksek muhitlere sokup herkese tanıtamazdı.

Günün birinde bir kadını "karım" diye böyle bir muhite sokmaya karar verdiği zaman bunun kendi sevdiği değil, herkesin hürmet ettiği ve edeceği bir kadın olmasını isterdi.

O, Celile'yi hiç bırakmayacağına, hiç bırakamayacağına emindi.

Celile'nin de buna emin olmasını, Celile'nin de kanaatkâr olmasını istiyordu.

Celile eğer kendisini seviyorsa bunu anlamalıydı.

Celile'yle bir kere konuşsa kendisini anlatabileceğini zannediyordu.

Fakat bunu izah edebilmek için evvela Celile'nin ona bir tek lakırdı söylemesi ve böyle bir vesileyi vermesi lazımdı.

Halbuki buraya geldiklerinden beri, dört günü arkalarına bırakmışlardı.

Muhsin, hâlâ böyle bir vesile elde etmemiş bulunuyordu. Celile, ona konuşmak için hâlâ en ufak bir fırsat vermemişti.

Celile, salonun denizin tam üstüne doğru açılan geniş pencerelerinden birine kollarını dayamıştı.

Deniz simsiyah, gece kapkaranlıktı. Gökte yıldız yoktu. Hava ağır ve bulutluydu.

Pencerelerin altından hafif bir ışıltıyla deniz akıp gidiyordu. Karşı sahillerde tek tük ışıklar, sarı gözler gibi kırpışıyordu. Celile'nin Üzerinde beyaz bir elbise vardı.

Bütün omuzlarını açık bırakan bir elbise. Kızıl saçları ensesinde dağılmıştı.

Ağır gözkapaklarıyla yarı örtülü bakışlarla bu karanlık geceye bakıyordu.

O, böyle karanlık gecelere yine böyle eski bir yalının penceresinden ne kadar çok bakmıştı.

Bu gece çocukluğunun ve genç kızlığının gecelerinden biri gibiydi.

Celile karanlığa bakıyordu.

İçinde bir kasvet vardı.

İçi bu gece gibi karanlık ve ışıksızdı. O zamanlarda, neşesiz çocukluğu ve heyecansız, ümitsiz genç kızlığı yıllarında da kollarını pencere pervazlarına dayar, sonsuz bir karanlık üstüne açılmış bu pencerelerden dışarı bakardı.

Hiçbir şey görmeden...

Sade aşağıda bazen fışıltı ve bazen tehditkâr bir homurtu halinde yukarıya doğru yükselen denizin sesini işitirdi.

Bu otele geldiklerinin beşinci gecesiydi.

Yine eskiden yaptığı şeyi yapmıştı. Kollarını pencere pervazına dayamış ve yosun kokulu deniz havasını ciğerlerine çekerek görmeden karanlıklara bakmıştı.

— Celile

— Efendim!

Birdenbire irkildi... Onun odadaki mevcudiyetini unutmuş gibiydi.

Başını geri çevirdi.

Salonun ortasındaki avizelerden kuvvetli bir ışık odaya dağılıyordu. Kenardaki geniş masanın üstünde biraz evvel yedikleri yemeklerin tabakları, buzlu votka taşıyan billur sürahi duruyordu.

Muhsin karşısındaydı. Üzerinde beyaz bir pantolon ve beyaz bir gömlek vardı. Gömleğin yakası açık ve kolları kıvrılmıştı. Bu haliyle kotrayla çıktıkları ilk günü ona ne kadar hatırlatıyordu.

— Bak sana ne getirdim! Muhsin pantolonunun arka cebinden ipek kağıtlara sarılmış ufak bir mahfaza[1] çıkarıyordu.

Bugün şehre inmişti. Ve onu biraz memnun eder, biraz kızgınlığını giderir ümidiyle Celile'ye pahalı bir hediye almıştı.

Bu büyük bir sıra taştan bir bilezikti.

— Bugün bizim kuyumcuda gördüm. Çok beğendim. Seni düşündüm. Fena bir şey değil galiba!..

Mahfaza açıldığı zaman Celile:

— Oh, çok güzel, dedi. Teşekkür ederim.

— Sahi beğendin mi?

— Çok beğendim!..

— Koluna ben takayım.

---

1 Küçük kutu.

— Teşekkürler ederim.

Sol kolunu uzatmıştı. Muhsin bileziği taktıktan sonra bileğinin iç tarafını samimiyetle öptü.

— Seni memnun edebildimse çok bahtiyarım.

— Ben her zaman memnunum Muhsin!..

— Hayır, her zaman değil. Senin birkaç zamandan beri benden memnun olmadığını hissetmiyor değilim

— Yanılmış olmayasın!..

— Sen hiç yalan söyler misin?

— Söylemem Muhsin...

— Niçin şimdi söyledin?

— Doğruyu söyleyemediğim için!

— Doğruyu niçin söylemiyorsun?..

— Ben konuşmasını sevmem.

— Benden ne şikayetin var? Seni nasıl darılttım? Bana niçin darıldın?

— Bırak bunları şimdi!..

— Ben bu akşam seninle konuşmak istiyorum. Anlıyor musun? Bu akşam seninle konuşup anlaşmaya ihtiyacım var. Celile mesut değilim.

Celile arkasını karanlık geceye vermişti. Onun yüzünü iyi görmek için başını pencerenin kenarına dayamıştı.

Onun gözleri içine bakıyordu. Devam etti.

— Mesut değilim Celile. Sen de mesut değilsin. Halbuki saadetin senin ve benim de kalplerimizden uzak olması için ortada en ufak bir sebep yok.

— Seni seviyorum Celile, hem de bir çılgın gibi. Ne gülüyorsun?

— Hiç!..

— Böyle gülersen konuşmak cesaretini kaybedeceğim.

— Ben sade gülümsedim Muhsin!..

— Ama ne müstehzi bir gülümseyişti o. Benim seni sevdiğime inanmıyor musun?

— Hayır!..

Muhsin, birdenbire şaşırdı.

— Sen de yoksa beni sevmiyor musun?

— .....

— Cevap versene.

— Ne cevap vereceğimi bilemiyorum.

— Bana karşı olan sevgin artık tükendi mi?

— Ben seni çok sevdim Muhsin. Seni çok sevmiş olduğum muhakkaktır. Sen benim her şeyimdin! –

— Ya şimdi?

— .....

— Bir şey söylesene...

— Seni sevmemek benim felaketim olur.

— Bu seviyorum demek değildir ki...

— Herhalde seni hâlâ seviyorum. Yoksa bilmem ki ne yapanın?

— Herhalde diyorsun. Hissiyatını tahlil edemiyor musun?

— Hayır Muhsin. Hakikati itiraf etmek icap ederse... Kendi duygularımı tahlilden acizim.

— Duygularını beraber araştıralım Celile, içimizi görmeye, her şeyi aydınlığa çıkarmaya çabalayalım.

— Seni sevmiyor muyum?.. Bunu söyleyemem. Dünyada yegane bağlı olduğum şey sensin. Hâlâ sensin. Fakat senin beni sevmediğini gördükçe... Ve hissettikçe... Bana sen öldün gibi geliyor... Ve sanki sen bir başka sensin gibi... Anlatamam ki...

— Celile... Seni çılgın gibi sevdiğimi anlamıyor musun?

— Ben senin beni hiç sevmediğini pek iyi anlıyorum. Ve çok iyi biliyorum.

— Yanılıyorsun.

— Yanılmıyorum Muhsin... Senin beni sevmediğini anlamak için falcı olmaya ihtiyaç yok.

— Celile bana ne sebepten darıldığını anlatır mısın?

— Darılmak mı? Sana dargın mıyım? Bunu da hiç düşünmedim.

Darılmak için ortada bir sebep lazım değil mi? Sevmemek, beni artık sevmemek... Bu senin elinde olmayan bir suçtur. Bu suç için ben sana nasıl darılırım?..

— Peki bana niçin darıldın?..

— Evet ben sana dargınım Muhsin. Bu dargınlık sözünü sen söyleyince ben yüreğimdeki bu hisse bir isim koyabilirim. Ben sana dargınım. Fakat hiç şüphesiz ki bu şey beni artık sevmediğin için değil... Belki de... Bana bunu ihsas ediş şeklinden dolayı kızdım sana. Benimle sen daha açık sözlü olamaz mıydın?.. "Celile kızım işte ne yapayım, elimde değil, artık seni sevmiyorum. Seni aldatmak istemem," diyemez miydin?

Celile dudaklarının ve sesinin titrediğini anladı ve onun için sustu.

Muhsin de, onun gözpınarlarına dolan yaşların pırıltısını görmüştü.

— Celile, dedi. Beni dinle, anla ve mazur gör. Sana karşı birçok borcum ve birçok kabahatim var. Hepsini biliyorum. Sen bana karşı çok cömerttin, ben sana karşı hasis davranır görünüyordum. Fakat kalbimde sana karşı olan duyguları bir bilsen!.. Seni tahmin edemeyeceğin kadar çok seviyorum. Senin aşkına, senin yakınlığına, sana ihtiyacım var. Sana alıştım. Bir afyona, bir kokaine alışır gibi sana alıştım. Sen benim, beni yaşatan zehirim oldun. Celile yavrum, senin mevcudiyetini ömrümün sonuna kadar ihtiyacım olacağından eminim. Sen benim kadınımsın, benim eşimsin. Ben senden başka kadın istemiyorum. Bu ömrümün sonuna kadar böyle olacak. Seni severek ihtiyar olmaya karar verdim. Benim sözüme itimadın yok mu?.. Niçin bana inanmıyorsun?

Celile susuyordu.

Konuşmuyordu. Dudakları sıkı sıkı kilitli ve gözlerinin bakışları sıkı sıkı kilitliydi.

Muhsin'in gözleri içine bakan bu. bakışlardan hiçbir mânâ okumaya imkân yoktu.

— Seni çocuk meselesinde kırdım değil mi?

Celile dudaklarının titremekte olduğunu hissediyordu. Gözlerinin pınarları yanıyordu.

Niçin ağlamak ihtiyacı hissediyordu? Niçin ağlamak istemiyordu?

O, hayatında bir çocuk sahibi olmayı hiç istememiş, bunun kendisi için bir felaket olacağından daima korkmuştu.

Fakat bu çocuğun mevcudiyetini, benliğinde hissettiği andan itibaren, kendisinin hayatta bir şeye malik olmadan göçmek istemediğini birinci defa olarak hissetmişti.

Bu çocuk sanki bütün dünyaya gelişinin, o eski yalıda, küçük bir çocukken, hülyalı dolaşmalarının, inkişafının genç kız ve genç kadın oluşunun ve Muhsin'e rast gelişinin, Muhsin'e rast geldiği gün denizde ve gökte o kadar güzel ve bambaşka bir mânâ buluşunun, ona doğru kendisini sevk eden hamlenin velhasıl Celile oluşunun, Celile gibi yaşayıp, Celile gibi sevişinin müspet bir neticesiydi.

Ona öyle geliyordu ki, sanki hayatta bütün bu şeyleri bunun için yapmıştı.

Ve içindeki bu küçük kıpırdanışı, bütün bunların mukadder mânâsıydı.

O, hayatta hiçbir şeye malik olmamıştı. Her tuttuğu şey, elle tutulmaz sular gibi avuçlarında kalmıştı.

Ve anne olduğunu hissettiği gün, hayatın özünü yakalamış gibi bir emniyet hissetmişti.

Fakat bu çok müphem bir emniyet ve saadet hissi olmuştu. Celile kendisinde bir başka insanı yaratmak kabiliyeti olduğunu hissettiği anda ruhunun karanlıklarında kendini faydalı ve değerli bulmaya başlamıştı.

Fakat bu saadet, emniyet ve kendinden memnuniyet hissi çok kısa sürmüştü.

Ve bu annelik gururu da şimdiye kadar avucunda tutama-

dığı bütün diğer kıymetler ve saadetler gibi parmakları arasından kayıp gitmişti.

Çocuğunun dünyaya gelemeyeceğini duyduğu zaman içinde onun dünyayı görmeyeceğine büyük bir esef duymamıştı.

O gün, birdenbire hayatın, ağzında kötü bir lezzet bırakmış olduğunu, o gün ve o güne kadar, hiçbir niyet ve gayesiz olduğunu anlamış ve "Benim gibi gayesiz bir mevcut daha dünyaya getirmektense... " diye omuzlarını silkmişti.

O halde, niçin şimdi ağlamak istiyordu.

Muhsin'in, kendi çocuğuna, baba olmaktan korkması ona hakaretlerin en acısı olarak gelmişti.

Bunu da tahlil edemiyordu.

Yalnız içinde hiçbir şeye malik olamamanın ve hiç kimseye ait olamamanın soğukluğunu hissediyordu.

Ve karnındaki o hafif kıpırdanışı ona dünyadaki bağların en kuvvetlisinin ne olduğunu anlatmaya kifayet etmişti.

Şimdi avuçları boş, kolları boş ve kalbi bomboş orada, delice sevmiş olduğu bir adamın karşısında duruyordu.

Muhsin, onun cevap vermediğini görerek sözüne devam ediyordu:

— Evet biliyorum. Ben o çocuğu istememekle seni kırdım. Fakat düşün bir kere. Düşün bir çocuk bizim münasebetimizden doğacak bir çocuğa ne ihtiyacımız var? Benim sana bağlandığımı istiyorsan ben sana zaten bağlıyım. Hangi çocuk ve hangi nikâh cüzdanı beni sana, aşkımdan daha kuvvetli bağlayabilir?.. Aşkıma inan... Sen bebek değilsin... Sen hayat tecrübesi bol bir kadınsın. Ortada bahis mevzuu olan şey aşkımın eksikliği değildir. Bunu da anlaman lazım.

Celile sözlerin aldığı bu şekilden şaşkın ve bunalmış bir haldeydi. Her zaman düşük olan ve gözlerini hafifçe örten ağır gözkapakları adeta gerilmiş bir haldeydi. Âşığının yüzüne onun bir sözünü kaybetmek istemeyen bir dikkatle bakıyordu.

Muhsin, neler söylemek istiyordu.

— Nikâha bu kadar mı kıymet veriyorsun?.. Muhakkak evlenmemiz şart mı? Mesut olmak ve sevişmek için bunu herkesin bilmesi mi lazım? Bir seneden beri evli olduğumuz için mi bu kadar mesut olduk?

— Muhsin... Fakat yeter... Rica ederim yeter... diye kekeledi. Ne söylemek istediğini kendisi de iyice bilemiyordu.

— Bırak canım.. Sözümü kesme. Bırak konuşayım. Ben senden değil kendimden bahsediyorum. Evet sonra da hakikaten sen benim için, evini, kocanı bıraktın; evli kadın vaziyetini terk ettin. Sen mazini ve eski hayatını inkâr ederek ve yıkarak bana geldin. Ve buna mukabil ben sana yeni bir hayat ve istikbâl vermek mecburiyetindeyim. Görünüşte sen, büyük bir fedakârlık yaparak benimle birleşmiş gibisin, fakat iyice anlaşmamız için realist bir gözle senin bana gelirken terk ettiğin şeyleri bir tetkik edelim: sen hakikat halde bana gelirken uzun boylu bir fedakârlık yapmış değilsin, senin bana gelişin hiçbir zaman bir fedakârlık değildir. Bir kurtuluştur. Sen bana gelmekle, seni ve senin güzelliğini hayata yükselmek için bir basamak gibi kullanmak isteyen, buna muvaffak olmak için, seni ötekine berikine peşkeş çeken seni ötekinin berikinin kolları arasında bırakacak tıynette bulunan bir erkekten kurtuldun!..

Celile'nin bu sözlere itiraz etmeye mecali yoktu. Bu sözler o kadar ani olarak ona söylenilmişti ki... Bunalmış kalmıştı. Muhsin demek kendi hakkında böyle düşünüyordu.

Bu, bu kadar sevdiği, çılgın gibi sevdiği erkeğin kendi hakkındaki düşüncesiydi öyle mi?

Celile ani bir hareketle ellerini kaldırdı. Ve yüzünü avuçları içinde sakladı.

Yanakları ateş içinde yanıyordu.

Şakakları ve boynundaki damarlar çatlayacakmış gibi geriliyor ve kuvvetli kuvvetli atıyordu.

Muhsin onun bu hareketini, hakikatin, kendisi tarafından

anlaşılmış olması karşısında duyduğu hicaba atfetti.

O, bu sözlerin aralarında konuşulmasının elzem olduğuna kaniydi. Bu hayatı tehlikede olan bir adama yapılan zor ve tehlikeli bir ameliyat kadar elzemdi. Celile şimdi ıstırap çekecek fakat aşkları belki de ölümden, ancak bu suretle kurtulacaktı.

— Celile, yavrum, seni müteessir ettiğimi biliyorum. Fakat bütün bu şeylerin konuşulmaması, bütün bu şeylerin düşünülmemiş ve mevcut olmamış, bulunmalarına delalet etmez... İkimiz de çocuk değiliz, her şeye doğrudan doğruya bakmaktan korkmayacak kadar hayat tecrübemiz var. Beni dinle ve beni anla. Senin Ahmet'le olan hayatının şekli beni alakadar etmiyor. Mazi mazidir, ben seni seviyorum. Bugünkü Celile'yi, benim Celilemi... Seni o adamın karısı olmuş bulunduğunu unutacak kadar, seni bütün kusurların ve bütün meziyetlerinle seviyorum. İyi veya kötü, o adamın oyunlarına alet oldun veya olmadın, beni alakadar etmiyor. Bunu araştırmak ve öğrenmek dahi istemiyorum. Ben seni seviyorum. Ve sen benim olduğundan beri, bana ait ve sade bana ait olduğun günden beri doğdun zannediyorum. Öyle farz ediyorum ve seni seviyorum. Seni öyle seviyorum ki... Fakat herkes... Celile sen herkesi düşünüyor musun?.. Herkes seni, benim seni sevdiğim kadar sever mi zannedersin?.. Sen bana gelirken, senin bana gelişinin kime zararı oldu?.. Kimseye!.. Sen, seni küçülten bir erkeğin yanından ayrılarak, seni seven, sana tapan, seni gözbebeği gibi koruyan ve kıskanan bir erkeğin yanında yaşamaya başladın, hayat şartların herhalde eski hayat şartlarını aratacak seviyeye de düşmedi. Benim servetim senin servetindir. Senden ayıracağım, senden sakınacağım sana çok göreceğim hiçbir şey yok. Ben seni böyle severim... Seni, o evi ve Ahmet'i terk ederek bana gelişin senin için ve senin hakkında da çok hayırlı oldu. Bu hareketinle, arkanda namusu lekelenmiş bir baba, iş arkadaşları içinde müşkül bir

vaziyete düşmüş bir erkek kardeşin muhiti içinde barınamaz bir hâle gelen, gülünç ve haysiyetsiz olan bir aile bırakmadın. Arkanda dünyanın hiçbir haysiyetsizliğinden ve hiçbir rezaletinden çekinmeyen bir kocadan başka bir şey bırakmadın, ne bir isim, ne bir soy...

— Muhsin... Yalvarırım...

— Ben yalvarırım... Bırak beni de konuşayım. Aylardır konuşmadık ve konuşmadıkça aramızda bir anlaşmazlık oldu. Aramızda bir anlaşmazlık uçurumu oldu. Bunu aşabilmemiz için birbirimize tekrar kavuşmamız için vaziyetimizi açıkça tahlil etmeye ve üzerinde açıkça muhakeme yürütmeye ihtiyacımız var.

Celile başını sağa sola sallıyordu. Yüzü hep avuçları içinde saklıydı.

— Ben senin, benim yanımda, mesut, hatta çok mesut olduğunu biliyorum. Haysiyetli ve dürüst olduğunu biliyorum. Fakat herkes?.. Herkes bunu nereden bilsin?.. Sen onların nazarında, Ahmet'in karısı, Ahmet'in yanından kaçıp âşığıyla senelerce nikahsız yaşamaktan çekinmemiş, rezaletten ve dile gelmekten korkmamış olan kadınsın. Onlar seni başka türlü biliyorlar. Muhakkak nikâhlım olman şart mı? Bunda ısrar edersen, bilmem ne düşünmeliyim?..

— Muhsin... diye inledi. Şunu iyi bil ki ben senden hiçbir şey istemiyorum. Bütün bu şeyleri hesapla yapmadım. Şunu bilmen lazım.

Avucunun altından konuştuğu için sesi pek boğuk geliyordu. Muhsin:

— Ben her şeyi biliyorum diye mukabele etti. Senin makul olmanı, vaziyeti kavramanı ve mustarip olmamanı istiyorum.

Muhsin alnında birikmiş olan ter tanelerini sildi. Hakikaten onunla bu kadar açık konuşabilmek için çok gayret sarf etmişti.

Celile'nin içinde ıstıraptan başka derin bir hicap hissi var-

dı; Muhsin'in yerine, Muhsin'in yaptığı şeylerden, söylediği sözlerden utanıyordu.

Celile, şimdiye kadar birçok şeyler düşünmüş ve tahmin etmemişti.

Muhsin, söyleyeceği sözün yapacağı tesiri düşünmeyecek kadar heyecanlıydı. O Celile'yi tek şeye inandırmak istiyordu.

Aşkına!..

Celile, kendi vaziyetini elbette idrak ediyordu. Nihayet bu hakikatleri duymaktan fazla bir teessür bulmasına imkân yoktu.

Fakat kendisini sevilmez hissettikçe, Muhsin'den ne kadar uzaklaştığını Muhsin bu son haftalarda görmüştü.

— Ahmet denilen o namussuz seni yalnız karısı olduğun zamanlarda değil, şimdi bile, hâlâ bütün Türkiye'ye rezil ediyor, kepaze ediyor. Onun bu son zamanlarda ne yaptığını, neler yaptığını biliyor musun?

Hayır!.. Bilmiyordu!..

Bilmek de istemiyordu. Ahmet bedbaht bir adamdı. Ahmet bedbaht ve küçük bir adamdı!..

Küçük adamlar felaketlerin karşısında haysiyetli kalmak için çok güçlük çekerler.

Ahmet çapta insanlar felaketlerini cesaret ve vakarla karşılayamazlardı.

Ahmet'in çok kötü ve çok çirkin şeyler yaptığını biliyordu. Ahmet, daha evvel de çok çirkin şeyler yapmamış mıydı? Aylarca, onun küçüklüğü yüzünden, maruz kaldıkları şeyleri Celile unutmamıştı.

— Ahmet'in yaptıklarını bir bilsen beni şu anda daha da mazur görürsün.

Ahmet, Muhsin'in bütün bu çirkin söz ve hareketlerini mazur gösterecek ne yapabilirdi?..

— Ahmet şimdi bir umumhaneden seçip aldığı bir kadınla nikâhlanmış bulunuyor ve bu kadını bütün meclislere

sokuyormuş. Ve herkese, her yerde onu tanıştırırken; "Bunu kerhaneden aldım. Orospuydu. Şimdi tövbekâr oldu Çok namusludur. İkinci karımdır. İlk karımı bir paşa konağından almıştım! Orospu olup beni bıraktı. Hangi kerhanede çalıştığını bilmiyorum," diyormuş. Sonrada...

Celile ellerini yüzünden çekti ve bir yerini koparıyorlarmış kadar acı bir sesle:

— Yeter, yeter!.. Artık sus, bunları anlatına, diye bağırmaktan kendini men edemedi.

Muhsin neler söylüyordu? Muhsin neler anlatıyordu? Bu nasıl bir adamdı?.. Çıldırmış mıydı?.. Kör müydü?

Bu adam aylardır kendisini görmemiş miydi?

Kendisini görüp nasıl bir kadın olduğunu anlamaya vakit bulamamış mıydı?

Eğer Celile, onun yüzünden onu sevmiş olmak yüzünden böyle bir hakarete uğruyorsa, Muhsin'e düşen vazife; onu bu hakaretten kurtarmak, kötü dillerin kendisini atmak istediği rezalet ağından çekip kurtarmak, ona itibarını, haysiyetini, namusunu ve aile kadınları arasındaki mevkiini vermek değil miydi?

Muhsin bunları niçin söylüyordu?

Muhsin bunları iyilik olsun diye söylüyordu. Muhsin bütün bunları Celile kendisini sevdiğini anlasın diye söylüyordu.

Muhsin bütün bunları, Celile'nin kendisinin hangi düşkün mevkide olduğunu, Muhsin'in de bildiğini ve bu yüzden hayatlarının resmî bir izdivaç bağıyla birleşmesine imkân olmadığını, fakat bir mani teşkil etmeyeceğini anlaması için söylüyordu.

Muhsin aralarındaki suitefehhümü[1] izale etmek için bütün bunları söylüyordu. Ve Celile için hadisenin en korkunç tarafı buydu.

---

1 Yanlış anlama.

Muhsin bunu hüsnüniyetle söylüyordu:

— Affet beni Celile, diyordu. Bütün bunları sana fenalık yapmak için değil, seni kırmak ve üzmek için değil, beni anlaman ve mazur görmen için anlatıyorum. Kocan... Pardon, Ahmet bir taraftan bu neviden kepazeliklerle bizi, seni... Dünyaya teşhir ederken hem de böyle bir çehreyle... Diğer taraftan ben, seni koluma alıp aynı insanlar arasına; "Bu mevzubahis kadın benim nikâhlı karımdır," diye nasıl çıkabilirim?.. "Celile Demirtaş'tır" diyebilirim? Eğer ben yalnız tek başına ve yalnız kendisi için yaşayan bir insan olsaydım mesele yoktu. Fakat ben Muhsin Demirtaş... Bu kadar müessesenin sahibi olan Demirtaş, emrim altında, paramla çalışan memurlarımın karşısına ben nasıl olur da böyle bir vaziyette çıkarım? Hepsi benimle alay eder. Sonra bugün işgal ettiğim içtimaı mevki ve daha sonra da hayatımın seyrinin inkişafıyla ulaşmak istediğim merhalelere böyle bir çehre ile varamam. Biliyorsun ve benimle yaşadığın zamandan beri hayatımın ne tarafa doğru seyrettiğini görüyorsun ve hangi istikamette inkişaflar kaydettiğini tespit ediyorsun. Ben düşmanlarıma nasıl olur da böyle bir silah verebilirim?.. Böyle bir silah onların eline geçerse, ben neler neler kaybedebilirim? Bu kayıplar maddi olmasa ve hatta manen kaybedeceğim şeyleri hesaba almıyor musun? Ahmet, bizim aşkımızın güzel ve dürüst bir şekil almasına mani olmak için elinden gelen her şeyi yaptı ve muvaffak da oldu. O Ahmet rezili...

Celile, hakim olamadığı çok tok ve sert bir sesle:

— Ahmet'i rahat bırak, dedi. Ortada olan hadisede Ahmet'in hiçbir kabahati yok. Kabahatli yalnız benim!

Muhsin içinde müthiş bir hiddet ve bir kıskançlık hissetti.

Bu deli kadının yüreğinde hâlâ rezil adama, kendini rezil eden adama karşı müsamaha ve merbutiyet mi vardı?..

— Sen Ahmet'i seviyorsun, dedi, sen hâlâ Ahmet'i seviyorsun. Celile renksiz bir sesle:

— Ben kimseyi sevmiyorum! dedi ve ağzından çıkan bu söze kendisi de şaştı. Çünkü bu söz bir hakikat ifade ediyordu. Ve bu sözün bir hakikat ifade ettiğini Celile olanca şiddetiyle hissediyordu.

Karşısında duran bu adam deli gibi sevdiği, uğrunda o kadar çok fedakârlık yaptığı erkek miydi?

O, bunu sevdiği için mi evini, sakin hayatını bırakmış; o, bunun için mi kocasını rezaletin ve haysiyetsizliğin son kademesine kadar fırlatıp atmış; o bu adam için mi bütün o çılgınlıkları yapmıştı?

Bunun için ve ondan bugün işittiği sözleri işitmek için öyle mi? Halbuki Muhsin, Celile'nin bu hiddet arasında söylediğini zannettiği bu sözlerine fazla bir kıymet atfetmek istememesine rağmen soğuk bir rüzgâr gibi yüzüne çarpan bu sözler onun bütün vücudunu dondurmuştu. Her şeyi şimdiden sonra mümkün görebilirdi. Fakat Celile tarafından sevilmemeyi kabul edemezdi.

Celile'nin aşkına ihtiyacı vardı. Celile onu sevmeliydi.

Bundan sonra çalışmak için, Muhsin olmakta devam etmek için, velhasıl yaşamak için, Celile'nin aşkına ihtiyacı vardı.

Evet, konuşurken lisanına hakim olamamıştı. Fazla ileriye gitmişti.

Onu, büsbütün kıracak kadar ileriye gitmişti. Birden yumuşak ve yalvaran bir sesle:

— Hayır Celile, dedi. Kimseyi sevmiyorum demekten seni men ederim. Sen seviyorsun, sen beni seviyorsun. Senin beni nasıl sevdiğini, ne kadar çok sevdiğini bilmiyor muyum? Tarafından sevilmenin nasıl bir saadet olduğunu bilmiyor muyum?.. Seni çok sevdiğim için seni çok kıskanıyorum diye bana darılmaya hakkın yok. Sen beni seviyorsun. Ben de seni seviyorum. Birbirimizi çılgın gibi seviyoruz. Benim her şeyim senindir. Bütün servetim senindir. Senden hiçbir şey esirgemek aklımdan geçmez. Sen benim hayatımın kadınısın. Bun-

dan emin ol, senden hiçbir şey esirgemeyeceğim, diyorum, anlamadın mı?

Celile, bu sözün yarattığı bir tedaiyle[1] koluna baktı. Kolundaki bir servet değerinde olan bileziğe... Ve sonra asabi parmaklarla onun fermuarını açıp kapamaya başladı. Ve sonra bir defasında bileziğin fermuarını açıktan sonra bir daha kapamadı.

Şimdi bileziğin bir ucundan tutuyor ve onu hafif hafif sallayarak oynuyordu.

— Nikâhı niçin istiyorsun? Bir hayat garantisi olarak mı? Artık Celile'de isyan etmeye, hiddetlenmeye bile mecal kalmamıştı.

Onun hayalinde yaşamış olan Muhsin çoktan kaybolmuştu.

Ve karşısında, bugüne kadar tanımadığı, mevcudiyetinden habersiz olduğu gibi başka insan peyda oluvermişti.

O, kendi zannettiği ve kendi sevdiği erkekten o kadar bambaşka bir varlıktı ki... Celile bu yeni yabancıya karşı içinde bir lakaydi ve bir alakasızlık peyda olmaya başladığını hissediyordu.

Biraz evvel sevdiği Muhsin'in, söylediği sözler, onu öldüresiye müteessir etmişken, şimdi sevmediği bu adamın sözlerine karşı, bütün yabancılara karşı daima hissettiği adem-i tenezzüle çok yakın olan umursamamak hissinin kalbine hakim olduğunu görüyordu.

O konuştukça, Celile ondan uzaklaşıyordu.

O konuştukça, Celile bütün hayatı boyunca kendini diğerlerinden ayırmış olan o mevhum, fakat ölçülemeyecek ve aşılamayacak kadar geniş mesafenin kendisiyle Muhsin'in arasına girdiğini hissediyordu. O konuştukça, Celile kendi iç kaleleri ortasına çekiliyordu.

Fakat başında hâlâ çok yakın ıstırabının sersemliği ve gön-

1 Çağrışım.

lünde hâlâ çok yakın ıstırabının ateşi vardı.

Muhsin, onu büsbütün kaybetmek ister gibi ısrar ediyordu:

— Nikâhı bir hayat garantisi, bir istikbâl mi zannediyorsun? Celile'nin kalbinin ateşi başını yakıyordu.

Onun geceye, rüzgâra ve denize ihtiyacı vardı.

Onun Muhsin'den kurtulmaya ihtiyacı vardı.

Ve yavaş yavaş Muhsin'e arkasını, denize yüzünü çevirdi.

— Söyle Celile, seni sevdiğime kanî olman için muhakkak sana bir nikâh cüzdanı gibi maddi bir teminat mı vereyim? Senin için nikâhlı karımdan farksız olduğunu sana anlatmak için ve öldüğüm zaman çaresiz ortada kalmaman için, ben öldükten sonra kendi kendine yaşayabilmek için senin hayatını emniyet altına alayım mı?.. Nikâh cüzdanının yerini çek defteri tutamaz mı?.. Bankaya senin namına iki yüz bin lira yatırmak istiyorum.

Celile tek cevap vermedi.

Parmakları bileziğin ucundan tutuyor ve bileziği boşlukta hafif hafif sallıyordu.

Parmakları bileziğin ucunu bırakmak için hafifçe açıldı ve o kıymetli bilezik gecenin karanlığı içinde, salonun ışıklarının aksini, taşlarıyla karanlığı çizerek ve kayan bir yıldız gibi boşlukta kaydı.

Ve sonra denize ufak bir cismin çarpmasından hasıl olan bir ses işitildi.

— Denize bir şey mi düştü?..

Celile yüzünü Muhsin'in tarafına çevirmeden hiçbir fevkaladeliği olmayan sakin bir sesle:

— Getirdiğin bilezik! dedi.

Oh, bu kadın, müthiş bir kadındı... Bu kadın korkunç bir mahluktu.

Muhsin, "Fakat bu bir servettir," diye bağırmamak ve telaş göstermemek için cebrinefs etti.

Ve onun bu jest ve bu soğukkanlılığı karşısında hiçbir şey söyleyemedi.

Sustu...

Bir müddet daha sustu.

Artık konuşmaya cesareti kalmamıştı.

Celile de susuyor ve karanlık denize bakıyordu. Karanlık geceye bakıyordu. Hiçbir şey görmediği halde inatla karanlıklara bakıyordu.

O, bütün bu otuz şu kadar sene hep aynı görmeyen gözlerle, tıpkı bu gecenin karanlıklarına baktığı gibi hayata bakmıştı.

Ve hayat onun için, içinde hiçbir şekil ve hiçbir renk olmayan sonsuz bir karanlıktı.

Ve o, bu hayat içerisinden görmeyen gözlerle, tıpkı bir kör gibi geçip gidiyordu.

Şimdi, ne yapacaktı? Şimdi, ne yapabilirdi?

Bu adamın hakaretlerini kabul edecek miydi? Onun bu kadar haksız yere kendisi için bu kadar kötü şeyler düşünmesine müsaade edecek miydi?

Onun ithamlarını kendi hakkındaki düşüncelerini kabul ederek,. onun telakki ettiği şekilde kendisi de, kendisini haysiyetsiz, şerefsiz, namussuz ve kirli mazisi olan bir kadın olarak telakki edip Muhsin'in haysiyet ve şerefini(!) korumak için onun karısı olmadan, onun yanında, kimsenin tanımadığı sönük ve silik bir mahluk olarak yaşamaya gururu müsaade edecek miydi?

Muhsin, ona hakaretlerin en ağırını yapmıştı.

Muhsin'in kendini attığı bu zilletten varlığını kurtarmak için, kendini Muhsin'den kurtarmak icap ediyordu.

Muhsin'in yanında yaşamayı kabul etmek, Muhsin'in bütün isnat ve ithamlarını kabul etmek demekti.

Celile, karanlığa bakıyor ve onun için bütün çıkmaz yollan bu geceden daha karanlık olan hayattan korkuyordu.

Evden dışarı çıkarsa ve artık kendisinin bir erkek himayesinde olmadığını hissederse o ne yapacağını bilemezdi.

Ona, hayatta işe yarar bir şey öğretmemişlerdi. Ona yaptıkları telkin ve verdikleri terbiyeyle onu hayatta tek başına bir adım atmaktan aciz bir insan olarak yetiştirmişlerdi.

O, bütün ömrü seyrince hayatın, hatta kendi hayatının bile inisiyatifini eline alamamış, ya başkaları veya hadiseler onun gideceği istikameti çizmişler, o kendi hayatının bile bir temaşageri[1] kalmıştı.

Temaşager... Gülünecek şey!..

O kördü, kör bir seyirci!..

Muhsin'in bu sözleri karşısında ilk aksülameli bu adamın yanından uzaklara, ta uzaklara kaçmak isteği şeklinde tezahür etmişti.

Fakat bu uzaklar neresiydi?..

Celile, tek başına, tek adım atamayacak kadar beceriksizdi.

Bu uzaklara gitmek için kim bilir ne çetin yollardan geçmek icap ediyordu.

Celile'nin nasibi kendi kendine güvenemeyenlerin nasibiydi. Hayatta şunun ve bunun himayesinde yaşayanların mecbur kaldıkları anda her şeyi kabul eden zilletini o da kabule mecbur mu kalacaktı?

Bu adamı terk etmekle ancak kendisini bu zilletten kurtarabilirdi.

Fakat Celile kendisini, kendi varlığını hayatın pençesinden nasıl kurtaracaktı?

Denize bakıyordu. Denizi görmek istiyordu.

Perişanlığına ağlamak ve beceriksizliğine gülmek istiyordu.

Hayatında, şimdiye kadar hiçbir şeyden, şimdi, hâlâ burada bulunmaktan duyduğu hicabı duymamıştı.

---

1 Seyirci.

Buradan kıpırdamamıştı. Kıpırdayamıyordu. Onun yüzüne, "Alçak!" diye bağırmıyordu. Bağıramıyordu.

Celile buradan kaçamayacak mıydı?

Bu ne ayıp... Ne müthiş bir ayıp ve ne müthiş bir küçüklüktü yarabbi!

— Celile!..

Muhsin, onun omuzlarından mı, başının önüne doğru eğilişinden mi, teslimiyetini okumuştu. Tatlı yapmaya çabaladığı bir sesle:

— Sözlerimi, sözlerimdeki asıl niyeti, iyi niyeti ve beni anladın değil mi?..

Muhsin yine onun yanına, ta yanına sokulmuştu:

— Sana fenalık yapmak, seni kırmak, seni üzmek istemiyorum.

Aramızda vuzuh istiyorum, bütün arzum ve bütün emelim aramızdaki suitefehhümü ortadan kaldırmaktır.

Artık ortada hiçbir şey kalmamıştı.

Ve Celile'nin hâlâ burada ve ortada oluşu hakikaten acayipti. Bu gece denizin hoş bir hışıltısı vardı.

Celile bir an denizin serinliğine ve denizin karanlığına hasret duydu.

Ve Celile bir an, kısa bir an, ölümü düşündü.

O, ölümü Çeşmiahu Hanımefendi'nin döşeğinde bir ıstırap maskesi halinde görmüştü.

Bu resmi hatırladı ve genç vücudunun bütün hayatiyetiyle irkildi.

"Ne kadar biçare ve ne kadar pasif bir kadınım!" diye düşündü. Onun ne yaşamaya, ne de ölmeye kudreti vardı.

— Celile, beni tatmin et, bana bir cevap ver... Bana dargın değilsin, beni anladın değil mi?

Ne cevap verecekti?

"Seni anladım ve senden nefret ediyorum" mu diyecekti?.. Ve bunu dedikten sonra ne yapacaktı?

Gidecek miydi?

Nereye?..

Başını önüne doğru hafifçe eğdi ve ancak işitilebilen bir sesle:

— Anladım, dedi.

Bu söz, Muhsin'in kalbini bir güneş gibi aydınlatmıştı...

Büyük bir sevinç ve minnetle eğildi ve onun çıplak ensesinden uzun uzun öptükten sonra onu iki kolundan tutarak ince vücudunu yavaş yavaş kendine doğru çevirdi:

— Madem ki artık beni anladın, madem ki artık benim sana karşı olan duygumun mânâsını ve hakikatini anladın, o halde beni affettin... Anlamak affetmek değil midir?

Kollarını onun omuzlarına dolamıştı. Hafif hafif titreyen bu küçük vücudu kendine doğru çekiyordu.

Celile, onun bu kadar yakınında olmaktan utanıyordu. Bunun için, ona yüzünü gösteremiyordu.

Ona gösteremediği bu yüzü onun göğsünde saklamıştı.

Muhsin:

— Mademki beni affettin, demek beni seviyorsun?.. diyordu.

Affetmek sevmektir. O halde mademki beni seviyorsun ve seni ne kadar sevdiğimi ve nasıl sevdiğimi şimdi bütün mânâsıyla ve bütün etrafıyla biliyorsun. Niye o kadar mahzunsun?

Kendi hareketiyle aralarından kurtulamayacağını anladığı bu kolların arasında biraz daha küçülüp büzülen genç kadın hayatının dönüm noktasını işaretleyen bir başka geceyi hatırladı.

Başını arkaya doğru attı ve âşığının gözleri içine dik dik bakarak:

— Sana bu kadar yakın ve senden bu kadar uzak olduğum için... dedi.

Sesinde çok sert, adeta madeni bir ahenk vardı.

"Suat Derviş 1920'lerden 1970'lere kadar durmadan yazmış; öyküler, romanlar, gazete yazıları, röportajlar ve edebiyat eleştirileri bırakmış ardında. Siyasi görüşleri ve bireysel duruşuyla da özgür ve özgün bir kadın Suat Derviş. Bu denli üretken bir yazarın ve cesur bir kadının hafızalardan tamamen silinmiş olduğu düşünülemez elbette..."

Bugünün okurlarını da etkileyecek bir aşk romanı olan ve çevrildiği Batı dillerinde de ilgi uyandıran *Çılgın Gibi*'de Suat Derviş'in bir başka unutulmaz kahramanı Celile sahne alıyor. Geçmişin farklı dünyasına değişmeyen duyguların eşlik ettiği kitabın, Türk romanının önemli örnekleri arasında kalıcı bir yer edineceğine inanıyoruz... *Çılgın Gibi*, Fransızca olarak yayımlandığı gibi, İspanyolca'ya da çevrilmektedir.

Suat Derviş, bence önemli bir romancımız. Siyasî görüşleri dolayısıyla hem epey eziyet çekmiş, hem de unutturulmak istenmiş. İlk romanlarını çok genç yaşta kaleme almış. O zamanın büyük bir ustası, Ahmet Haşim, bu ilk eserleri özellikle salık vermiş; genç romancıyı bir 'üslûpçu' olarak esenlemiş. Edebiyat tarihimiz pek farkında değil.

Birkaç kez basıldığı halde, edebiyatseverlerin üzerinde yeterince durmadıkları Çılgın Gibi, *Suat Derviş imzalı çok güzel bir romandır. Acı bir aşk romanı. Aşkı Marksist açıdan tahlil eden bir roman; bence, edebiyatımızda kardeşi yok.*

SELİM İLERİ

Suat Derviş önce kahramanlarının yaşadığı iklimi ustalıkla tarif ediyor. Dönemin İstanbul'u, karaborsa ve savaş zenginlerinin hayatı, güç tutkusu, soyluluğun bir hayalet gibi hâlâ gücünü hissettirmesi vs... Sonra kahramanlarımızı tanıyoruz tüm hususiyetleriyle ve ardından başlayan yasak aşk hikâyesi. "Aşkın masumluğundan kopması, aldatmanın insanda yarattığı haz ve pişmanlık, mutluluğun her halükârda elde edilemeyişi", hepsini de ince ince işliyor.

ERCAN KESAL

ithaki
www.ithaki.com.tr
facebook.com/ithakiyayin
twitter.com/ithakiyayinlari

İnternet Satış:
www.ilknokta.com